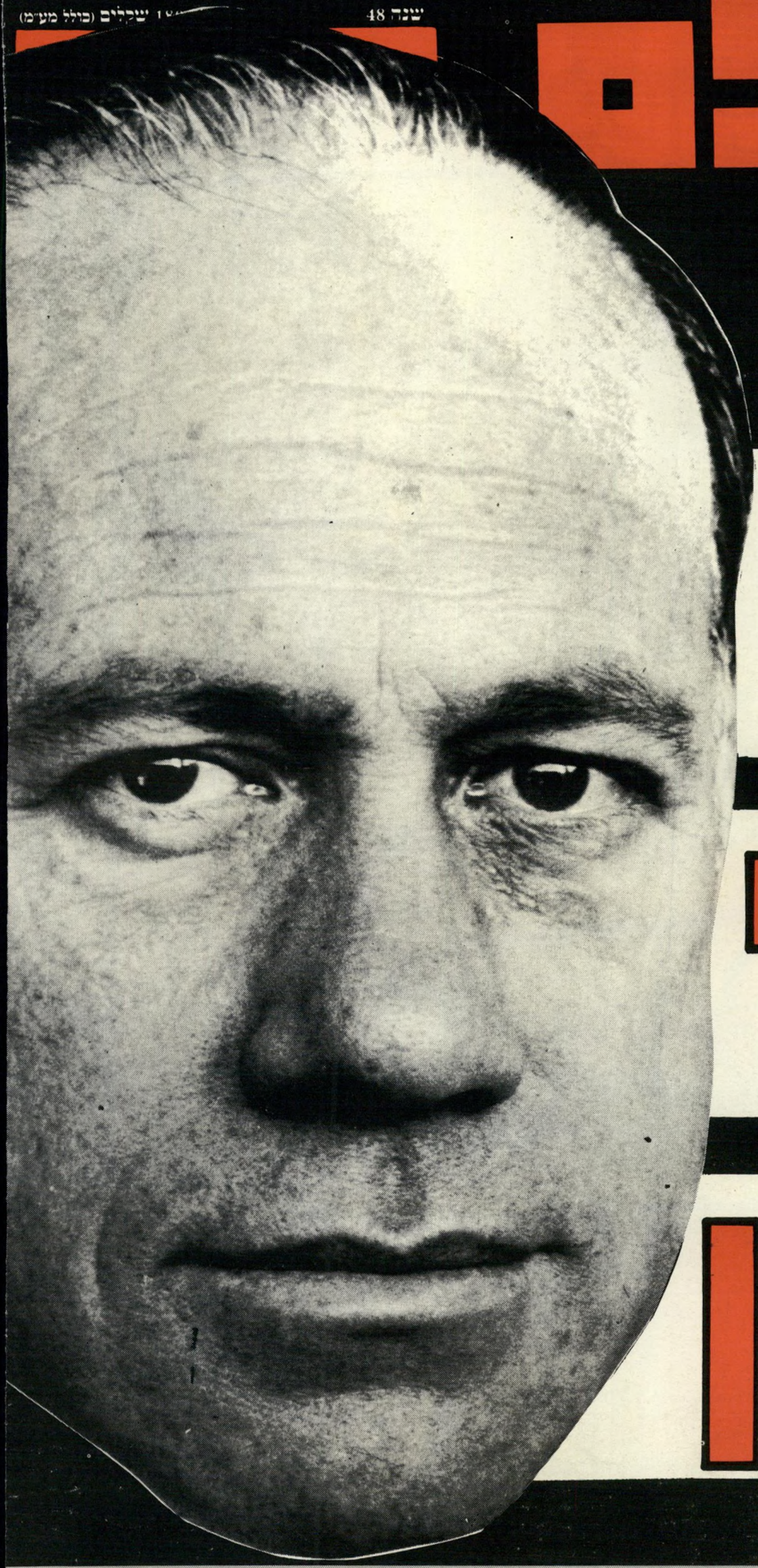
ד"ב אדר א' תשמ"ד, 15.2.84 מיספר 2424 שנה 48 ... שקלים (כולל מע"מ)

העולם

מדריך

העולם הזה:

כל אנשי לוינסון

המכתב האנונימי שגרם למפולת

חפסתי אירופה

סיגריות אירופה דלות ניקוטין בעישון.

אזהרה - משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות

מכתבים

אוטובוסים, עננים רעילים, תל־אביב

מה קורה למכשיר לגילוי זיהום־אוויר בכיכר דיזנגוף?

התנועה אומנם זורמת מתחת לכיכר הבטון האפרפר. אבל ענני עשן האוטובוסים מכסים את עיניהם של תושבי הסביבה. והם אינם יכולים לצפות בהצגות־המין של 3.00 לפנות בוקר. המצב מידרדר מיום ליום.

בסביבות כיכר דיזנגוף, ובמיוחד ברחובות פינסקר וטרומפלדור, שהם רחובות־מגורים, עוברים במשך כעשרים שעות ביממה אלפי אוטובוסים המרעילים את האוויר, בקווים: 1, 2, 8, 11, 18, 20, 21, 25, 61, 62, 64, 66, 90, בנוסף למכוניות פרטיות ומוניות, העוברים גם הם ברחובות אלה.

המצב קשה מאד. רבים מתושבי רחובות אלה חלו ותולים במחלות־ריאה קשות, ישנם רבים החולים כבר במחלות כרוניות בגלל זיהום האוויר.

עיריית תל־אביב, דן והמוסדות האחראים לבריאות הציבור לא מוטרדים כלל מהבעייה, ומספרים על המיתקן לגילוי זיהום־אוויר, שמיום שהוצב בכיכר דיזנגוף מראה במחוגו על אותה הנקודה, ללא תזוזה...

ובינתיים: עוד אוטובוס ועוד ענן עשן רעיל, ועוד אוטובוס, ועוד ענן עשן רעיל, ועוד אוטובוס, ועוד...

הצילו!

שימעון לאומי, תל־אביב

● ● ●

קשישי כל העולם — התאחדו!

אם לא הסכנות המאיימות על הדור הבא — אולי הבעיות הגריאטריות יגרמו לדטאנט?

לקשיש קונסטנטין צ'רננקו (72) ולישיש רונלד רגן (73) לא איכפת אם נסבול בעוד 10 או 20 שנה בגלל שיגיונותיהם היום. בלי בעיות הם יכולים להוביל את כולנו לעברי־פי־הפחת של המילחמה הגרעינית.

יש רק דרך אחת לשכנע אותם לחדש את הדטאנט: להציע פרוייקטים משותפים, אמריקאיים־סובייטיים, בתחום מחלות־הזיקנה.

קאתי לוי, ירושלים

● ● ●

קרינה נוסח פתח־תיקווה

החומר הרדיו־אקטיבי שפוזר במיזבלה העירונית („העולם הזה" 1.2.84) מרעיל רק את הגוף.

נכון, זו סכנה חמורה. בכל מדינה נורמאלית היו סוגרים את בית־החולים ושולחים את האחראים להרעלה לבית־הסוהר.

אבל אצלנו זה עבר בשקט, ולא במיקרה. מי שרואג לבריאות הציבור, מודאג קודם כל מהמתירנות הנוראה, האוכלת בנו בכל פה, מההתרחקות מערכי הדת ומסורת ישראל, מהשמאלנים יפי־הנפש המרעילים את נפש הנוער.

הקרינה מרעילה רק את הגוף. אבל מי נזעק להפסיק את הרעלת הנפש?

יוכבד גרינברג, אשדוד

● ● ●

שר־הבריאות לא התפטר, פקיד בכיר במישרדו לא התאבר, הממשלה לא נפלה בהצבעת אי־אמון. למה בכלל שתהיה התרגשות? העולם הזה גילה קצת קרינה, אז מה? הרי לא מדובר בקרינה רדיו־אקטיבית, נניח, בניו־יורק, גם לא בפאריס. לא בלונדון. לא בתל־אביב.

המדובר בסך הכל במקום נידח, שרק אנתרופולוגים חטטניים במיוחד מטריחים את עצמם לפעמים לבקר בו.

אגב: איפה זה בדיוק פתח־תיקווה?

אבי סגל, פתח־תיקווה

● ● ●

תקלה לא רק במנוע

במדור „אנשים" („העולם הזה" 8.2.84) שובש שמו של סגן ראש עיריית תל־אביב.

הסיפור על המחזיק בתיק הנוער והספורט בעיריית תל־אביב, שידע לאתר תקלה במנוע מכונית, הוא חינוכי מאוד וספורטיבי.

חבל רק ששיבשתם את שם האיש. קוראים לו: נתן וולוך, ולא כפי שכתבתם.

יוסי בן־עמי, תל־אביב

● הצדק עם הקורא — והסליחה עם סגן־ראש־העירייה.

(המשך בעמוד 4)

לאן הוא חותר?

הוא דומה לגנרל דרום־אמריקאי – שינאת הערבים הפכה מוקד אישיותו – רפאל איתן בז לבני־אדם, למיפלגות ולדמוקרטיה – פרקים נבחרים בביוגרפיה של האיש המסוכן ביותר.

15

כתבת השער הקדמי:

מדריך שימושי של המעורבים בפרשת לוינסון

יש גילויים נוספים בפרשת לוינסון: מי כתב את המיכתב האנונימי למפקחת על הבנקים, ששם קץ לתוכנית הוצאת אמפ"ל מידי בנק־המיעלים? מי עמד מאחורי קניות ומכירות המיליונים של מניות אמפ"ל, ומה עושה יעקב לוינסון בסברואר 1984 בניו־יורק?

10

כתבת השער האחורי:

הנערה הכי יפה

„רציתי לומר לך שהצבעתי עבורך, ולדעתי את הנערה היפה ביותר בתחרות," אמרה השחקנית הנודעת לנה טרנר לירדן לוינסון (בתמונה), שנבחרה בפגנית שניה של הנערה היפה ביותר בעולם. משחזרה לארץ סיפרה ירדן להעולם הזה על חוויותיה מן התחרות שהתקיימה בהונולולו.

63

קופה מיסתורית בחרות

עסקנים של תנועת החרות הקימו „חברה להשקעות ונולד", שכתובתה היא במישרדי המיפלגה – אנשי שרון מבחישים כל קשר, ובניזברות נבחלו מחקירת „העולם הזה" – האם עברה תרות על החוק ואימצה טריקים בסיגנונה של מפא"י החיפסטורית?

12

החו"כ הבחול

הוא בולט באחרונה במילחמתו בבנקים ובחברות הגדולות. יש הרואים בו דון־קישוט, פוליטיקאי בתול ונלהב. בראיון מיוחד מספר ח"כ **חיים רמון**, צעיר חברי־הכנסת, על ילדותו בשטח הגדול ביפו ועל דרכו בפוליטיקה הישראלית.

27

הדיון אופנתי

בהריון או לא בהריון – היא חתיכה. הדוגמנית פינצ'י מור יכולה ללבוש בגדים אופנתיים וסכסיים גם כשהיא בהריון, והיא מדגימה זאת בסידרת תמונות מהממות.

34

הביתה!

אסילו המטבל של צהל הצטרף ללובי החדש הסתלקות מלבנון, כי הדרסתקה פוגעת במוראל, ברמת הכוננות ובאימונים. רוני שפיגל מנתח את התוספות החדשות בצהל.

22

רבקה והרבנים

אלוהים בנה את המישרפות באושוויץ בעצמו, והמדענים עוסקים בשטויות – דברים כגון אלה והצהרות נוספות שמעה **רבקה גרינבוים** מבחורי־הישיבה שאליה הצטרף בנה **אלי**. האם, המנסה להחזיר את הבן אל חיק המישפחה, מכריזה: „אני נלחמת בחומייניזם!"

58

חיי עם משורר

בתו הצעירה של **אלכסנדר פן** מספרת על היחסים בין אמה ואביה, ילדות בצילו של אב נערץ על נשים, על מחלתו ומותו.

32

המסממת הבלונדית

שרה בלסון נהגה לפתות גברים, להרדים אותם ולגנוב מהם כסף. הפצים בעלי ערך, ופעם אף גנבה את מפתחות מכוניתו של הקורבן.

25

לשכוח את מצדה

צוות ההסרטה של **מצדה** נשבע כי לא ישוב לעבוד בארץ פרימיטיבית כמו ישראל, כוכבי ויוצרי הסידרה מבקשים לשכוח כי היו מעורבים בה. רק הכוכבת **ברברה קארר** (בתמונה) נהנתה משהותה בארץ, ואומרת על הגברים הישראלים: „הם שובניניסטים... אבל זה מה שאני אוהבת!"

54

ח"כ מקיר לקיר

מיפעל השטיחים של אברהם שפירא מקיים למעשה, מונופול בתחום השטיחים מקיר לקיר – טוען סוחר תל־אביבי. „הח"כ רוצה להרוס אותנו." התלונן עמוס פלוריאן בבית־ המישפט.

14

המדורים הקבועים:

מיבתבים	3
קרא וקד	5
תשקיף	6
במדינה – דו"ח קרפ	7
הנדון – ג'סי ג'קסון	9
תמרורים	13
יומן אישי – לוי אשכול ובטלדה מאיר	18
אנשים	20
בלונים	21
שידור	30
תמלין שידורי הרדיו וחטלוויזיה בישראל ובירדן	31
חלון ראווה	34
תשבץ	36
הדרומקס – מזל דלי	37
אנשים בעולם – גזרג פפרד, גזאן קולינס, רונאלד רגן	38
נמר של נייר – תרגומים	40
מוסיקה – גזן לנון	43
מה הם אומרים – מיכאל קירש, רוני מילוא, חיים שוף, יצחק ליבני, איציק בכר, נדעון בריקמן	44
קולנוע – לוקינו ויסקונטי, פדריקו פליני	46
זה וגם זה	48
עולם קטן – ארצות־הברית	50
ספורט – לו סילבר	51
רחל מרחלת על כל העולם	52
אתה והשקל – יהיה אקשן?	57
הווי	59
לילות ישראל	60
זה היה העולם הזה שהיה	66

מכתבים

רפול סופר־סטאר

גנראל נגד האקולוגיה.

שוב ושוב מראיינים אמצעי־התיקשורת את רפאל איתן כמומחה לענייני ביטחון.

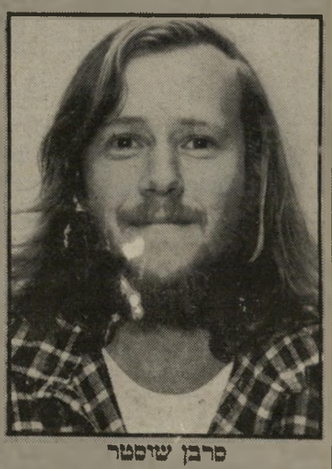
מדוע צריכים כלי־התיקשורת לספק במה לאיש, שוועדת החקירה לעניין הטבח בצברה ושאתילא לא המליצה לפטרו מתפקידו כרמטכ"ל, רק משום שממילא תקופת כהונתו עמדה להסתיים?

מדוע מעניקים פירסום־חינם לאיש המאיים לזהם את האוויר הפוליטי (שגם כך אינו מן הנקיים ביותר)?

שרון נחמיאס, כפר סבא

יום הולדת בכלא

ב־8 בפברואר חגג חזי שוסטר את יום־הולדתו ה־27. באותו יום הוא היה רחוק

מרבן שוסטר
רחוק מהבית

מהבית — בכלא צבאי. שבו הוא יושב על
סירובו לשרת בלבנון.
יום־הולדת שמח, חזי.
מחכה לך באוכה.

רותי שוסטר, ירושלים

האמת והעיתונאית

על הראיון עם מישל ריי־גאבראס („העולם הזה" 8.2.84).

כשראיתי לפני כמה שבועות את הסרט האמריקאי שכר האמת, שבו נראית עיתונאית המסכנת את חייה במיסגרת עבודתה בסיקור מילחמת־האזרחים בניקראגווה, חשבתי שאין זו אלא עוד אגדה הוליוודית.

השבוע, כשקראתי אצלכם את הראיון המרתק עם מישל ריי־גאבראס, הופתעתי לדעת שאכן יש עיתונאיות כאלה.

פרשת שייבה של מישל ריי בידי הוויאט־קונג מרתקת יותר מכל תסריט דמיוני.

חדווה שטראוס, הרצליה

בקיצור

זהו נוסח המיכתב ששלח קורא לשני הצהרונים:

בעיקבות הפירסומים בהעולם הזה על פרשת לוינסון, ברצוני לשאול שאלה אחת קצרה:

האם עיתונכם היה מעורב בהסתרת הפרשה, בגלל לחצים של חברת־העובדים ההסתדרותית? ואם כן — האם זוהי עיתונות חופשית?

יצחק ארז, פתח־תיקווה

שליטא על שאילתה

יו"ר הכנסת פגע במוסד השאילתה. והח"כ הליברלי כותב לו על כך:

השאילתות בנושאים קטנים ולוקאליים הם נישמת־אפה של הדמוקרטיה. להערכתי, מישרדי הממשלה יתייחסו ביתר רצינות לתשובותיהם, כשאלה ירשמו בדיברי הכנסת. מפאת השאילתה הדחופה לוקים בחסר הנושאים הקטנים והלוחצים של האזרח הקטן, משום שרוב הח"כים מפנים שאילתותיהם לראש־הממשלה ושר־הבטחון, כדי לזכות בתיקשורת.

על נשיאות הכנסת למצוא דרך שילובית נאותה של שתי השיטות, כדי שהנושאים

קורא שליטא
הנושאים הלוקאליים

הלוקאליים יזכו בהארה כבעבר, ומכאן להתייחסות אחראית יותר של השר בתשובתו. תשובה בכתב שאינה עוברת את הדוכן, הינה לרוב פחות מחייבת ופחות אחראית.

בני שליטא, הכנסת. ירושלים

החוק מחפש מחתרת

אורי אבנרי התייחס במדורו „הנדון" („העולם הזה" 25.1.84) למחתרות יהודיות. הקורא המתנחל כועס.

מר אבנרי הנכבד,

מחתרות יהודיות־לאומניות קנאיות — כך כתבת — ביצעו את ההתנקשות בחייהם של שלושת ראשי־העיריות בגדה, את התקפת הרצח על תלמידי המיכללה האיסלאמית בחברון, את שורת הפיגועים בכנסיות ובמיסגדים בירושלים ובשטחים.

מר אבנרי, עיתונכם (עיתונגו) דגל מאז ומתמיד בשילטון החוק, ויצא נגד הנוטלים את החוק לידיהם. אלה עקרונות שאני דוגל בהם בכל ליבי, ובטוחני כי כמוכם כמוני עוד 98 אחוז מהעם הישב בציון (סליחה אם הפרזתי באחוז או שניים). שילטון החוק הסמיך רשויות מסויימות לדון ולקבוע אם עבר אדם מסויים (או קבוצה מסויימת) עבירה כלשהי. אתה, מר אבנרי, נטלת את החוק לידיך, בזאת שקבעת את האשמים. בעוד שהנושא טרם לובן ברשויות החוק המיועדות לכך.

מי כמונו יודע כי אף כאשר מתפארת המישטרה בחשודים שבידיה, לא תמיד יש בידה להוכיח את אשמתם. ואילו אתה הוכחת את אשמתם מבלי שיהיו לך חשודים או מימצאים כלשהם!

מר אבנרי, אני תומך במרבית המימצאים המובאים בהעולם הזה (בעבר אף ראיתי עצמי כמזדהה עימם). אולם הפעם, חושב אני, לקיחת החוק לידיים היתה מישגה חמור, אם לא למעלה מזה.

יחזקאל קידרון, הר־ברכה

• • •

שדולה על הכרמל

גם לאנדרה גרומיקו מגיע קידום.

שוב קורה שם משהו, מאחורי חומות הקרמלין. „חילופי גברי", כמו שאומרים. אז בהזדמנות זו אני רוצה להתערב פה לטובתו של עסקן ותיק, יש לו הרבה זכויות, שהקידום שלו נעצר כבר כמה שנים: אנדרה גרומיקו.

מי זה צ'רננקו, מי זה אוסטינוב, מי זה רומאנוב

דימיטרוב גרומיקו (שחור שיער) ועמיתים למיקצוע (1945)*
איפה הם היו כשהקמנו מדינה?

וכל האחרים? מי שמע עליהם לפני ארבעים שנה, איפה הם היו כשהקמנו את המדינה? איפה הם היו כשגרומיקו נאם בלייק־סקסס?

אבא סוקס, חיפה

השינויים בצמרת הסובייטית הם הזדמנות לציין נקודה עברית טהורה, הקשורה במרכז השילטון של המעצמה השניה בגודלה. מקום מושבה של הממשלה, בעיר העתיקה של מוסקווה, נקרא בפינו קרמלין. שתי אותיות אחרונות הן תוספת מערבית. הרוסים מבטאים זאת ק ר מ ל.

כן, כמובן, על שמו של הר הכרמל שלנו.

יוסף ינקו, נתניה

• • •

מר ניסים וד"ר נפלאות

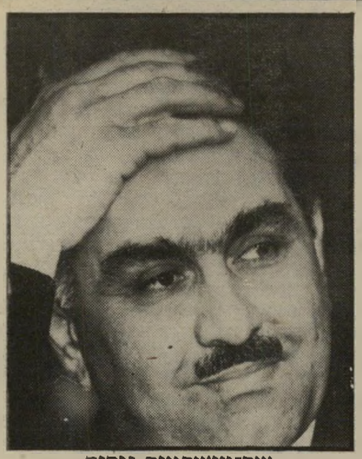
את מי הוא משרת – את האופוזיציה או את הקואליציה?

אומרים כי משה ניסים צריך לייצג את הממשלה בעניינים מישפטיים. אך ההתנהגות המוזרה שלו בפרשת דוח־קרפ מעלה חשדות חמורים.

מצד אחד, הוא אחראי על יהודית קרפ, והדוח שלה יצא, אם כן, במובן מסויים מטעמו. מבחינה זו הוא שר־המישפטים, מר ניסים.

מצד שני, הוא מיהר לפרסם איזו הודעה מבולבלת על התנכלות של ערבים ליהודים, הודעה שמשמעותה היא כי דוח־קרפ הוא חסר־

* *עם שר־החוץ הסובייטי, ויצ'סלאב מולוטוב (מימין) ושר־החוץ האמריקאי דאז אדוארד סטטיניוס. קיצוני משמאל: אוורל הארימן.*

שר־מישפטים ניסים
התנהגות מוזרה

משמעות, כי הממשלה עושה שטות בפרסמה אותו. מבחינה זו הוא אופוזיציונר, ד"ר נפלאות.

משה אדרת, תל־אביב

• • •

לזכר אמיל גרינצווייג

שיר בעיקבות מסיבת־עיתונאים.

אמיל גרינצווייג היה לסמל /
אך היו נשכחים שידעו הסבל. /
היו נפגעים שעליהם אין מדברים /
אנשים צעירים שעדיין חיים.

כולם נפגשו להביע דיעה /
כולם נשאו את דגל ההפגנה. /
ייצגו בעוז את חופש־הדיבור /
נתנו דרור לדעת הציבור.

היה מישהו שהפסיק־המסיבה /
השאיר נפגעים ובתוך גוויה /
עמד מהצד והשליך הרימון /
גרם להרג, גרם לפוגרום.

קורא גולן
„שרימונים לא יהיו..."

שנה תמימה חיפשו הנעלם /
שנה שלמה לא נמצא־האדם. /
עכשיו כינסו מסיבת־עיתונאים /
אמרו שמצאו. מצאו־האשמים.

ואנו כולנו תפילות ובקשות, /
שרימונים לא יהיו, לא יהיו בהפגנות.

אילן גולן, רמת־גן

לידיעת הקוראים

מיכתבי קוראים מתפרסמים בקיצורים המתחייבים מתוכנם ומשיקולי מקום. עדיפות תינתן למיכתבים קצרים. מודפסים במכונת־כתיבה, שצורפה אליהם תמונת הכותב. מיכתבים בעילום־שם לא יפורסמו. אין המערכת מחזירה את המיכתבים שנתקבלו בה.

טעות לעולם צודקת

כותרת ב-הארץ 6.2.1984

שמיר: ישראל נכנסה „לשלג סופי" במלחמת לבנון

איתן כהן, תל־אביב

הקוראים המגלים שגיאת־דפוס, בעלת־משמעות או משעשעת, מתבקשים לשלוח את הקטע בציון המקור והתאריך למערכת „העולם הזה", תל־אביב, ת"ד 136.

קול קורא

יש הרבה גיבורים אחרי־מעשה. אחרי שדויר בן־ישי כרת את ראשו של גוליית הפלישתי, היו בוודאי רבים במחנה ישראל שאמרו: „חוכמה גדולה: גוליית כבר היה זקן! כל אחד היה יכול לעשות את זה!"

אלא שכל אותם גיבורים רטרו־אקטיביים לא התייצבו מול גוליית כאשר עמד והשמיע את קריאת־התגר שלו.

זה עלה על דעתי כאשר קראתי בחותם, המוסף של על המישמר, את דבריו של יוסי גנשר, איש קיבוץ עמיר, מי שהיה עד לפני שנה מנהל קרן השומר הצעיר. גנשר היה האיש החזק בתחום שלו, והוא התנגש לפני ארבע שנים עם האיש החזק של כל המערכת, יעקוב לוינסון. הוא לא פירסם את הדברים אז. בחדרי־חדרים נערכה מעין בוררות וגנשר הסתפק במסקנותיה, שהיו בחזקת תיקו.

השבוע אמר גנשר כמה דברים נכונים על עלייתו של לוינסון. בפסוק אחד הוא נאות להזכיר גם אותנו. „לדעתי, אין מה להתפעל מהאומץ של העולם הזה בחשיפת הפרשה," אמר. „שמונה חודשים אחרי תחילת החקירה לא היתה להם סיבה לחשוש. כבעבר, מתגובתו של לוינסון שנחלש."

קל מאוד להפוך את קערת הטענה הזאת על פיה. אכן, עברו שמונה חודשים מאז ראשית החקירה ועד לרגע שבו פיצץ העולם הזה את הפרשה. מדוע לא נמצא אף עיתון אחד, ואף עיתונאי אחד, שהעז לפרסם אותה?

אם לוינסון „נחלש", כפי שטוען גנשר, מדוע לא נמצא אף גורם אחד במדינת־ישראל כולה שיעז לפרסם את האמת?

ומה לגבי גנשר עצמו? מדוע ה ו א לא הביא לפירסום הדברים — למשל בעל המישמר?

„הוא שלט בכלי־התיקשורת"

את המיבה לכך הסביר גנשר עצמו באותו הראיון עם עודד ליפשיץ. אמנם, הוא ייחס אותה רק לתקופה קודמת. אך ההיגיון הפשוט אומר שסיבה זו היתה קיימת גם בתקופת החקירה.

„הוא (לוינסון) שלט שליטה מוחלטת בכל אמצעי־התיקשורת — עיתונות, רדיו וטלוויזיה — בכל הקשור בבנק הפועלים. היתה לו גם השפעה רבה עליהם בתחומים נוספים. היה לו מגע הדוק עם כל מערכות העיתונים, והוא השפיע עליהן באמצעות תקציבי־הפירסום של הבנק. כל עוד שימש לוינסון בתפקידו — אף עיתונאי אחד ואף עיתון אחד לא העז לתקוף או לבקר את לוינסון או את הבנק.

„הוא היה איש מסוגר, אך כשרצה להביא את דעתו, בחר את העיתון, הכתב וצורת־הפירסום. כשדרש שיכחישו ידיעות שנגעו לו — לא זו בלבד שהעיתונים נכנעו לו, הוא גם הכתיב את התוכן, ההיקף והמיקום של ההכחשה בעיתון. תשאל את חברייך־למיקצוע, הם יודעים היטב במה מדובר."

שימוש זה בכוח הכספי הטמון במודעות, הוא סכנה לדמוקרטיה. כל העיתונים תלויים במודעות. כשלושת ריבעי תקציבו של עיתון יומי ממומנים על־ידי הכנסות ממודעות. כאשר גורם אחד — בנק הפועלים — נותן כמות גדולה של מודעות והוא יכול להשתמש במכשיר זה כדי לאיים על עיתון או להכניע אותו. המודעה אינה משמשת עוד את מטרתה הלגיטימית — לפרסם את סחורת המפרסם — אלא הופכת מכשיר לסחיטה, נשק נגד העיתון.

אנחנו, אנשי העולם הזה, יודעים זאת היטב — אבל אנחנו הוכחנו גם שניתן למרוד נגד דיקטטורה זו. ולראייה — במשך קרוב ל־20 שנה לא הופיעה בהעולם הזה אף מודעה אחת של בנק הפועלים.

זמן קצר אחרי שקיבלתי לידי את עריכת העולם הזה, ב־1950, הוטל על השבועון חרם טוטאלי מטעם השליטים של „משק העובדים" — ראשי מפא"י של אז. מכיוון שאלה שלטו גם במשק המדינה והסוכנות, היה זה חרם טוטאלי של כל הסקטור הציבורי — מחלקות הממשלה ומיפעליה, ההסתדרות והסוכנות.

החרם הוטל מפני שהעזנו למתוח ביקורת בוטה על המישטר הבן־גוריוני בכל התחומים, עד שבן־גוריון ראה בנו — לפי ערותו של ראש שרות־הביטחון שלו, איסר הראל — את „האוייב מס' 1 של המישטר".

קשה לי להעריך כיום מה גודל הנזק הכלכלי שנגרם כתוצאה מכך להעולם הזה. בתקופה המכרעת של התפתחות שבועון זה, לא זה בלבד שלא עמד מאחורינו שום כוח כלכלי, קונצרן או איל־הון, לפי השיטה שחדרה לאחרונה לעיתונות, אלא שהיינו נתונים במצב של מצור כלכלי מתמיד. בערכים של היום, נמנעו מאיתנו הכנסות של מאות מיליוני שקלים, שהיו יכולים להפוך את העולם הזה לאימפריה עיתונאית.

עמדנו בכך בלי היסוס, כי מילחמתנו היתה חשובה לנו יותר מאשר שיגשוג כלכלי. בנינו שבועון שלא היה ניתן לאיים עליו או להפעיל נגדו סחיטה. לא ספינת־שעשועים מרווחת, אלא ספינת־מילחמה יעילה.

אומץ־לב? העולם הזה ו ר ק הוא יכול היה לחשוף את פרשת לוינסון — מפני שזהו העיתון היחידי במדינה שבכלל אינו שואל את עצמו, ברגע כזה, אם זה כדאי או לא, מה יהיה הנזק, היכן ייפגע. כאשר יש לצאת למילחמה, אנחנו יוצאים בלי חשבון.

אני מעז לנחש שאחרת לא היתה הפרשה מתפרסמת עד היום, למרות שלוינסון „נחלש", כביכול.

דרכי שוחד וסחיטה

כפי שמספר גנשר עצמו, הכוח של לוינסון להשפיע על כלי־התיקשורת לא נבע רק מעוצמת־המודעות.

כלי־התיקשורת הממלכתיים אינם תלויים במודעות. אך הנה מספר גנשר סיפור מעניין:

„אינני יודע כיצד השפיע ברדיו ובטלוויזיה, גם בתקופת המערך וגם בתקופת הליכוד. עובדה שהם נשמעו לו.

„לפני כחמש שנים התקיים כנס איגוד־התעשייה־הקיבוצית בשפיים. הרדיו לא בא. עשר דקות לפני נאומו של לוינסון בא צוות־שידור, הקליט אותו והסתלק. בשידור לא דיברו על הוועידה. שמעו רק את לוינסון."

לזה יכול להיות הסבר פשוט: לוינסון היה מעניין. הוא היה איש־מיסתורין, ולדיעותיו היה מישקל. הוועידה עצמה יכלה להיות משעממת. אבל גנשר מוסיף פרט אחר: „כשהיה בינינו (בין לוינסון וגנשר) עימות, אמרו לי בטלוויזיה שגנב לוינסון אפשר לדבר רק בשידור חי. בעריכה זה לא עובר."

מדוע הפעילו האחראים על התיקשורת הממלכתית דאז צנזורה, כדי להגן על לוינסון? במקום אחר רומז גנשר: „היה לו (ללוינסון) כישרון מיוחד למצוא דרכים להרתיע יריבים מלפעול נגדו. הוא מצא בכל אדם את חולשותיו: היו לו, ככל הנראה, דרכים לאיסוף מידע ויצירת מחוייבות, שגרמו לכך שכל העובדים הבכירים בבנק נאלצו לשמור לו אמונים." שוחד? סחיטה?

את התוצאות מגדיר גנשר בצורה בוטה: „אם רוצים להבין מה גרם ללוינסון להסתבך בנושאים כמו יו־אס־אי ועיסקת סונול, צריך לזכור מתי זה קרה. הן היו עבירות, הן נעשו כשלוינסון היה בשיא כוחו, כולל הכוח לשלוט בתיקשורת ולמנוע פירסום ביקורת והאשמות נגדו."

קשה להעלות את הדעת כתב־אישום חמור יותר נגד העיתונות — ותיאור נאמן יותר של התוצאות הכרוכות במעילת העיתונות בתפקידה, בתחום זה ובכל תחום אחר.

„איש לא העז..."

גנשר מתחמק משאלה אחת: מדוע לא הביא הוא עצמו לפירסום הפרשה?

הוא מספר: „ב־1981 הבאתי לעיתונאים בכמה עיתונים (גנשר מנה שמות מכובדים ומוכרים) את כל הסיפור של אמפ"ל. הבאתי מיסמכים שפירטו את עסקות אמפ"ל, וסימנתי בעיפרון אדום את העסקות שנראו לי חריגות, וגם הסברתי מדוע. אף עיתון אחד לא העז לפרסם את זה."

זה מעורר תמיהה. אני מניח שיוסי גנשר מכיר את כתובתו של העולם הזה. אני מניח שגם היה ברור לו שאם יש כלי־תיקשורת אחד במדינת־ישראל שאינו נרתע מלפרסם פרשות של שחיתות ושרירות, ויהיו בעליו כאשר יהיו — הרי זה העולם הזה. אבל הוא לא מצא את הדרך אלינו.

אני משער שגם גנשר לא היה מוכן להסתכן במאבק גלוי, חריף וללא־סייג — ועל כן נמנע מלבוא במגע עם הגורם האחד בארץ שהיה השותף הטבעי במאבק כזה.

ואכן, עודד ליפשיץ אומר בהקדמה לראיון: „(גנשר) הזהיר מפניו את הגורמים המתאימים. אז עשה זאת ב ח ש א י."

להזהיר „בחשאי", הרי זה מזכיר את הטכסיסים של סר האמפרי בסידרה כן, אדוני השר. כך הרגיע את מצפונו, אך ידע מראש ששום תועלת לא תצמח מאזהרה כזאת. כפי שאומר גנשר עצמו: „בחברת העובדים ובמערך איש לא העז לקום נגד לוינסון. פרס ומשל היו נמושות לידו."

בהקשר זה כדאי גם להזכיר כי יעקב חזן היה בין מקבלי המיכתב האנונימי, שהזהיר את ראשי המערך לפני קרוב לשנה מפני מעשיו של לוינסון.

גם גנשר עצמו חשש לפנות אלינו. עכשיו הוא מדבר — אבל רק אחרי שהעולם הזה פוצץ את הפרשה.

את דבריו מסיים גנשר בהערה נכונה: „אני מעריך שיש יסוד להאשמות שהועלו נגד לוינסון. הכל תלוי בטיב וביסודיות של עבודת־החקירה. אך השאלה בדבר אשמתו של לוינסון אינה כל־כך מרכזית. השאלה החשובה היא איך, במשך עשר שנים, איש לא העז לקום נגדו!"

יתכן שזה נושא מתאים לחקירה פנימית מטעם ציבור העיתונאים.

עם שלום

מזל טוב — נולד לכם בן
מסיבות ברית וחתונות
המוצלחות ביותר
בבית הרופא
עם הגן היפה
תל־אביב, רחוב הפטמן 1
המשרד פתוח: בשעות 10-13; 17-19
טלפונים: 722314, 298772, 9223244

שבתאי לביא
הורוסקופ הבורסה לניירות ערך בת"א חיזוי אסטרולוגי לבורסה
ינואר – דצמבר '84
שלח/י צ'ק לפקודת האסטרולוג שבתאי לביא
ע"ס 560 ש.
לת.ד. 1157 גבעתיים 53111
החוברת תגיע למשרדך ע"י שליח!
קיץ!
הוצאה לאור * פרסום * יעוץ אסטרולוגי
שדרות אבהם 5 רמת־גן טלפון 7348,47
מכתבים ת.ד. 1157 גבעתיים 53111

לדדי, צביקה ואיזי
אתכם באבלכם על מות אמכם
טובה בורוביץ
שרית ומיה ישי (ווב)

תשקיף

בחירות בנובמבר

ראשי הליכוד יתמכו בהקדמת הבחירות לחודש נובמבר הקרוב. יצחק שמיר מעוניין בבחירות מוקדמות כדי למנוע התמודדות נוספת על הנהגת חרות, והוא מקווה שהמערך יתמוך בהצעה.

בסגישה שהיתה בין שר בכיר ביותר בקואליציה ובין שניים ממקורביו, הוא התייחס לבעיית לבנון ולהקדמת הבחירות בדרך הבאה: „צה"ל יתפרס מחדש בגבול הבינלאומי חודש לפני הבחירות, והליכוד יקטוף את פירות הוצאת צה"ל מלבנון."

מפ"ם בער נבון

מקורביו של הנשיא לשעבר, יצחק נבון, טענו השבוע כי ששת ח"כי מפ"ם יתמכו בו אם יתמודד על ראשות מיפלגת העבודה, ושהסכמה זו ניתנה כבר באופן בלתי־רשמי. ח"כ מפ"ם אימרי רון יתמוך ביצחק רבין.

בינתיים נורתה השבוע היריה הראשונה במילחמת ההשמצות נגד נבון. עיתונאים שונים קיבלו „חומר" נגד נבון ונגד אשתו, אוסירה. בדיקות הפריכו את המידע.

יוסי גרמני לתדמית פרס

יוסי גרמני לענייני בחירות, הרי ולטר, ביקר באחרונה בארץ ובילה בחשאי במישרדי מיפלגת־העבודה. הוא נפגש עם צמרת המיפלגה, וכמובן עם שימעון פרס, והציג לפניהם תוכנית־פעולה למערכת־בחירות, מבחינת יחסי־ציבור, פירסום ויצירת־תדמית.

ולטר ניהל בעבר מערכות בחירות של ברונו קרייסקי באוסטריה ושל ווילי בראנדט בגרמניה.

אבן יגביר מעורבותו

ח"כ העבודה אבא אבן מתנגד שתיק־החוץ בממשלת מערך אפשרית יובטח למי שיוותר על המירוץ לראשות המיפלגה. הוא ידרוש התמודדות במרכז המיפלגה בעניין זה, והוא רואה את עצמו בתפקיד־מפתח בממשלה בזו.

מרידור יחוייב לחזור

ראש־הממשלה, יצחק שמיר, בעצה אחת עם שר־האוצר, יגאל כהן־אורגד, ידרוש משר־הכלכלה יעקב מרידור, לשוב לארץ ולהפסיק מייד את פגישותיו בעניין הוועידה הכלכלית שהוא ייזם.

אנשי המישלחת הכלכלית בניו־יורק הסבירו, שמרידור גורם עתה נזקים חמורים למערכת היחסים בין ישראל ומשקיעים אמריקאים, בגלל דיברי ההבל שהוא מרעיף עליהם.

„יחדיו" מתכנס

חוג יחדיו במיפלגת העבודה מתכוון להגביר את פעילותו בין חברי המרכז. החוג, בראשות הח"כים נפתלי בלומנטל, רפי אדרי, אליהו שפייזר ומזכירת נעמת, מאשה לובלסקי, התכנס ביום החמישי האחרון והכין תוכנית פעולה מפורטת.

בשלב ראשון דורש החוג קיום ועידה של המיפלגה עד סוף שנת 1984.

חושפים את דרוקר

עובדים בכירים בחברת הבנייה „דרוקר זכריה" מקיימים, כמעט מדי ערב, קשר טלפוני עם כמה עיתונאים חיפאיים, ומסייעים להם באיסוף חומר על החברה.

נראה כי בתוך כמה שבועות צפוי גל חדש של גילויים אודות חברת־הבנייה, לרבות על אופן דיווחיה לבורסה.

וייצמן־צ'יץ': סוף

חיזורו של עזר וייצמן אחרי ראש עיריית תל־אביב, שלמה („צ'יץ") להט, הסתיים בלא כלום. צ'יץ' מסרב בכל־תוקף לפרוש מהמיפלגה הליברלית ולהיות מס' 2 ביוזמה זו או אחרת של וייצמן.

צור ל„צים"

לחצים כבדים מופעלים על צבי („צ'רה") צור להסכים ליטול על עצמו את תפקיד יושב־ראש „החברה־לישראל". המטרה היא להציג אותו כאחראי להבראתה של „צים", אשר לפי הדיווחים מצבה הוא בכי־רע.

הלוחץ העיקרי הוא בנו גיטר — איש קבוצת דיסקונט, שהיא שותפה בהחברה־לישראל. גיטר גם מייצג את דיסקונט בכלל, והתנגד לפרישתו של צור מכלל.

מקל למישרד־החוץ

הכתב לשעבר של „קול־ישראל" בארצות־הברית, אריה מקל, שהיה אחראי־כך מעורכי העיתון הימני ליורדים בניו־יורק „ישראל שלנו", יתמנה בקרוב לתפקיד עוזר בדרג מזכיר־ראשון במישרד־החוץ בירושלים.

קראוס מחכה לבורג

במטה־הארצי ממתינים בדריכות להחלטתו הקרובה של שר־הסנים, יוסף בורג, בדבר שיבוצו מחדש של ניצב דויד קראוס לתפקיד־מפתח במישטרה.

קראוס סיים „גלות" בת שנה כאב בית־הדין המישמעתי של המישטרה, בגלל יחסים מתוחים ביותר עם המפכ"ל הנוכחי, אריה איבצן. מזה שלושה חודשים הוא ממתין לשיבוץ, ועתה דורשים מקורביו לממש את ההבטחה שניתנה לו אז.

החזרתו לתפקיד בכיר בצמרת המישטרה עשוייה לגרום לזעזוע חסר־תקדים במטה־הארצי, ואיבצן לא יוותר במיקרה זה.

הקולנוע ללא תמיכה

מישרד־המיסחר־והתעשייה עומד להפסיק את תמיכתו בתעשיות הסרטים הישראליים באמצעות העידוד שניתן לה, מזה שנים רבות, תחת השם המוטעה „החזר מס".

המישרד, שדרש לעצמו אפוטרופסות על הקולנוע בתעשייה, לא כלל את הסעיף הנוגע להחזרי־מס בתקציבו לשנה הבאה, ובכך פגע אנושות בענף המעורער ממילא.

אחיו של ולקר חשף את הרצח

קצין הביטחון ברוך ולקר, שמילא תפקיד מרכזי בסיעתו רצח הילדה משפם, עיישה אל־בחש, הוא אחיו של יצחק ולקר, חבר מרכז חרות ומועמד הליכוד לראשות עיריית בת־ים בבחירות־האחרונות.

שכר־טירחה צמוד

כדי להקטין את מיספר המישפטים המיותרים, החליטו השופטים להעלות את שכר־הטירחה הנפסק לצד הזוכה, באופן ריאלי. בחודש האחרון פסקו בבית־המישפט העליון שכר־טירחה הגדול פי עשרה יותר מאשר בעבר.

שופט השלום מרמת־גן יצחק ברא"ז הגדיל לעשות והטיל השבוע שכר־טירחה של 50 אלף שקל על נאשם שהורשע ברין פלילי.

גריפל מודאג

ממלא־מקום ראש עיריית תל־אביב, יגאל גריפל, מודאג מאוד מהתפתחות החקירה נגדו ביחידה לחקירות הונאה במטה הארצי.

החקירה היא אודות הפלייה לטובה, כביכול, של קרובי־משפחתו בפארק־הירקון.

שינויים ב„כלל"

פרשת יעקב לוינסון תשפיע ישירות ובעקיפין על „כלל".

בחברת העובדים אין רואים בעין יפה את העובדה שאפרים ריינר ימשיך לייצג את בנק־הפועלים בכלל, וכן את העובדה שחיים ברגשטיין, שנאלץ להתפטר מבנק הפועלים, התקבל בתפקיד בכיר בכלל.

לא תהיה זו הסתעה אם יחולו כאן שינויים סרסוניים.

פנייה לאינטרפול בפרשת לוינסון

מישטרת־ישראל עומדת לפנות לאינטרפול כדי שיחקור בכמה נושאים הקשורים בפרשת יעקב לוינסון, ואשר המיסמכים הנוגעים לה נמצאים בארצות אירופיות ואמריקאיות שונות. נושאי החקירה הם עבירות מס־הכנסה, מטבע־חוץ, נטילת־זכויות ונכסים.

אנשי היחידה לחקירות־הונאה, בראשותו של תת־ניצב בנימין זוגל, יבקשו את עזרת האינטרפול עוד לפני שהחקירה בארץ נכנסת להילוך גבוה.

בינתיים גייס לוינסון שניים מבכירי עורכי־הדין בארץ, שייצגו אותו. האחד הוא הפרופסור דויד ליבאי, נשיא לישכת עורכי־הדין וחבר מרכז מיפלגת־העבודה. השני הוא הפרופסור יעקב נאמן, לשעבר מנכ"ל מישרד־האוצר, איש הסועל־המיזרחי, מקורב למפכ"ל וידיד קרוב של אהרון מאיר, מנכ"ל „בנק המזרחי המאוחד".

ברוכה לעסקים

סעיל מרכז חרות, ברוך („ברזכה") אברמסון, שהוחזר ארצה בבושת־פנים מתפקידו במינהלן במישלחת הכלכלית בניו־יורק, הפך מייצג קבוצת־משקיעים.

הפרוייקט הראשון שבו הוא מטפל, הוא הקמת מלון חדש לחוף ים־המלח.

אבו־נידאל בארץ ובאוסטריה

דודו של כרים יונס מכפר־ערה, שנדון למוות בבית־דין צבאי על רצח חייל־מילואים, יושב כבלא באוסטריה.

השניים הם חברים באירגונו של אבו־נידאל. הדוד, שנאסר בגלל השתתפותו ברצח העסקן היהודי הווינאי הנס ניטל, הוא שהכניס את בן־אחיו לאירגון.

לפיד לשירות החוץ

לא מן הנמנע שאם מנכ"ל רשות־השידור, יוסף („טומי") לפיד, לא יכהן תקופה נוספת בתפקידו, יוצע לו כסיוצוי תפקיד בכיר במישרד־החוץ.

נבו דורש עזרה

ראש עיריית הרצליה המובס, יוסף נבו, ידרוש מצמרת מיפלגת העבודה, שתמכה בו ערב הבחירות, עזרה בהחלצות מהחובות הכספיים הכבדים של המערך בהרצליה, בגלל מערכת־הבחירות.

לע"מ מחוץ לחרות

תהליך הצטרפותה של סיעת לע"מ לחרות נקטע, ונראה שאין סיכוי לממשו לפני הבחירות הבאות. רבים בחרות אינם רוצים שח"כ אהוד אולמרט יתחרה ברוני מילוא כמצודתי זאב.

העם

קאטיושות על אצבע הגליל

אחרי יותר מ־560 הרוגים ישראליים, נהרות של דם ודמעות, חזר הבל לקדמותו

ביוני 1982 שלחה ממשלת־ישראל, בהנהגת אריאל שרון ומנחם בגין (לפי סדר זה), את צה"ל אל תוך לבנון.

המטרות האמיתיות היו שלוש:

● "להרוס את תשתית המחבלים" — כלומר, לחסל את הכוח המדיני והצבאי של אש"ף, כדי לאפשר את סיפוח הגדה והרצועה.

● לגרש את הסורים מלבנון, ובמיוחד לחסל את הטילים הסוריים שהיו מוצבים שם.

● להפוך את לבנון למדינת־חסות ישראלית, תחת שילטונה של ממשלה מארונית אשר תמונה על־ידי ישראל ותהיה תלויה בה.

לשלוש מטרות אלה נוספה מטרה קטנה, שהעניקה למילחמה את שמה הרשמי:

● להבטיח את שלום־הגליל, על־ידי יצירת מצב מצפון לגבול אשר ימנע להבא חדירות ופיגועים.

כל ארבע המטרות האלה נראו השבוע כחלומות באספמיה.

חזרה לבירות. השבוע פרצו כוחות השיעים והדרוזים למערב בירות וכבשו את כולו. גם באופן חזותי חזר המצב לקדמותו: בירות מחולקת עתה בדיוק על פי הקווים שהיו קיימים לפני המילחמה.

אל מחנות הפליטים הפלסטיניים חזרו הכוחות הפלסטיניים — אלא שהפעם היו אלה אנשי אבו־מוסא, הכפופים לסורים. משמע: התוצאה העיקרית של המילחמה ההיא שבמקום הכוחות של יאסר ערפאת, החותר להסדר מדיני, באו הכוחות של אבו־מוסא, הרואה בכל הידברות עם ישראלים בגידה.

התשתית המדינית של אש"ף לא חוסלה, וגם לא נפגעה. כאשר יצא ערפאת השבוע להלוויית יורי אנדרופוב במוסקווה, הוא ייצג תנועה הממשיכה למלא תפקיד מרכזי בכל תהליכי המרחב.

והסורים ישנם. הסורים לא גורשו מלבנון. להיפך: הם עכשיו הכוח הדומיננטי במדינה זו, ועל פיהם יישק דבר. גם הטילים הסוריים, שהושמדו במילחמה, הוחלפו מזמן בטילים חדשים, טובים יותר.

בלבנון אין ממשלה פרו־ישראלית. אין בה ממשלה בכלל.

הנשיא אמין אל־ג'מייל הוא, במיקרה הטוב ביותר, סוכן אמריקאי.

קרפיון במים עכורים

מישמטנית קרפ*
דבר לא נחשף, מלבד פרצופם של ניסים וגורג

"גרוע מתמיר"

כל זה אולי נכון, אבל אין ספק שגם גדוח צימחוני כזה היה די חומר־נפץ. אמות־הסיפים של המימסד רעדו, ושומרי חוק וסדר, מסוגו של ח"כ אמנון רובינשטיין, הקימו קול־זעקה נוכח תגובתם של השרים הנוגעים בדבר, שר־המישפטים משה ניסים ושר־הפנים הר"ר יוסף בורג.

השניים התייחסו למיסמך, שהוקיע את התנהגות המתנחלים במיספר לא מבוטל של מיקרים מפורטים, ואת דרך טיפול הרשויות המוסמכות ב"חריגות", כאילו היה כתב־פלסתר פוליטי, שנכתב בהשראת עמדותיה הפוליטיות של קרפ.

עצם העובדה שאנשי־ציבור בכירים, מהדרג הפוליטי, יצאו בהשמצות מכוערות נגד עובדת־מדינה מהדרג המינהלי היא בלתי־נסבלת במישטר תקין. ניסים עוד הגריל לעשות, הוסיף לדוח "דף איזון", שעסק בפגיעות ביהודים עד סוף 1983, בעוד שמיסמך־קרפ המקורי הקיף רק את השנה שבין אפריל 1981 ומאי 1982.

עלבון זה לאינטליגנציה של הציבור לווה בנאום צדקני, שאפילו עיתונאים מהמרכז כינו אותו "מגעיל". נסיס הוכיח בפעם האלף שאיננו ראוי לתפקידו הרם.

ח"כ בכיר מהמערך אמר להעולם הזה שניסים הוא השר המיפלגתי, צר־האופקים, הלאומני והאנטי־הומאני ביותר שידעה המדינה. "גרוע אפילו משמואל תמיר" לידעה זאת שותפים רוב חברי־הכנסת מהאופוזיציה.

בכנסת ה־9 נהג ניסים, כשר־בלי־תיק, להשיב תשובות קנטרניות ובלתי־ענייניות להצעות לסדר־היום ולשאילתות בנושאים שמנחם בגין העדיף להתעלם מהם. מאז זכה ניסים במישרה בכירה בקאבינט, אבל התנהגותו נשארה קטנונית, חד־צדדית, לא־מכובדת.

שר־המישפטים העדיף להתעלם בכוונה תחילה מהעובדה שקרפ התבקשה לבדוק את התנהגות היהודים בגדה, ולא היה שום מקום להאשים אותה ב"חוסר־איזון". ניסים גם התייחס לדוח כאילו היה גחמה אישית של קרפ.

כלי־התיקשורת נאלצו להזכיר לשר המכובד שמלבד קרפ, שהיא המישנה ליועץ המישפטי לממשלה, כיהנו בוועדה גם פרקליט מחוז־ירושלים, היועץ המישפטי למיפקדה הצבאית בגדה המערבית, ראש מדור התביעות במטה הארצי של המישטרה. כל המשתתפים חתמו על הדוח, והם אחראים לתוכנו ולסיגנונו, בדיוק כמו קרפ. שגם היא אינה מזוהה, כמובן, עם שום גוף פוליטי.

ריקודי פורים

ך הודיית קרפ העלתה את חמתם של המתנחלים בעצם נכונותה לרכז את הטיפול בנושא. רבים מבורים שקיומה של ועדת־קרפ, והעניין שהיא גילתה במחדלי חקירת המישטרה במעללי המתנחלים, זירזה את חקירת רצח הילדה בשכם.

ראשי המתנחלים לא הזקיעו מעולם את הרוצחים ואין ספק שהיו מעדיפים להסתירם מעיני החוק, כפי שעשו במיקרים קודמים.

יהודית קרפ מיקדה תשומת־לב ציבורית על פישעיהם. לכן נזעקה מועצת־הישובים בשטחים הכבושים, ולכן נרתמו השרים, עושי דברם, להכפשתה של אשה אמיצה וישרת־לב, שביצעה את המוטל עליה כעובדת־מדינה, כמיטב יכולתה המיקצועית.

יתכן ש"הפשע" העיקרי של קרפ היה טמון בהודאתה הפומבית, שהכלים של הוועדה, שנשאה את שמה, לא איפשרו חקירה מלאה של הפשעים שבוצעו בגדה נגד האוכלוסיה המקומית. היא הצהירה בגלוי שהוועדה לא יכלה לטפל בכל המיקרים, ושהיא היתה תלוייה בשיתוף־פעולה ממשלתי ומישטרתי.

אף־על־פי־כן היו בדוח קטעים חמורים, שכללו הוקעה מפורשת של זרועות הממשלה בגדה. ועדת קרפ קובעת, למשל, שמושל חברון ציווה על תחנת־המישטרה המקומית שלא לבדוק את תלונתו של בעל־החנות בבית הדסה, שחנותו חובלה על־ידי המתנחלים בלב חברון. המתנחלים טענו שריצפת "ביתם", שהיא גם תיקרת החנות, התמוטטה בשל ריקודים סוערים לרגל חג־הפורים.

כל ילד בחברון יודע שהחנות חובלה במזיד, בדי לגרש משם את בעליה הפלסטיני. מעשה גזל זה, שזכה בסירסום עולמי, והחיסוי עליו, מסמלים, יותר מכל מעשה "חריג" אחר, את מגמות הפולשים לחברון, ואת דרך הטיפול של השילטונות במעשיהם.

בכנסת אמרו השבוע שאף אם דוח־קרפ לא חשף הרבה דברים חדשים, הוא הבליט, לפחות, את פרצופו האמיתי של יוסף בורג.

שר־הפנים נהג בעבר להעמיד פני מתון, אפילו ליברל, וכלי־התיקשורת השיטחיים נהגו לקבל תדמית זאת ללא עיידעור.

רק מעטים טרחו לשאול איך איש "נאור" כמו בורג מחזיק בגליל מושל־מחוז כמו ישראל קניג. הרואה את עיקר תסקידו בהתנכלות לערבים, אזרחי ישראל. במילחמת־הלבנון נת־גלה לרבים בורג האמיתי: ציניקן ללא תקנה, עצלן מדושן עונג, ששום דבר לא מזיז לו, מסית מזהיר ששילהב המונים נגד תנועת־השלום. שאליה משתייך בנו, אברהם.

תשובותיו המרושעות של בורג, בכל פעם שעולה בכנסת נושא הומאניטרי כלשהו, הפכו כבר לשם־דבר בקרב הכתבים הפרלמנטריים.

אבל בפרשת דוח־קרפ התעלה שר־הפנים אפילו על השיאים שהשיג בשנים האחרונות. בורג התקלס בקרפ, לעג לה לא רק על "דיעותיה", אלא גם על עצם היותה אשה.

"לא נתנו לה תישעה קבין (של חוכמה)," הצהיר בורג. בכך הוריד את עצמו לשפל המדרגה, הפך מברחוך צמרת בלתי־מזיק לראש המסיתים נגד שילטון־החוק.

יתכן שבורג הגדיש הפעם את הסאה. מה שסולחים לדב שילנסקי, איש לא הכי־חכם שעדיין מתגאה בעובדה שהביא פצצה למישרד־החוץ (כמחאה על השילומים מגרמניה), קשה לסלוח לבורג, שיש לו יומרה ל"נאורות". ההתגרות של בורג בקרפ הכעיסה רבים, גרמה לתגובה ציבורית שאילצה אותו לחזור בו מחלק מדבריו. חוסר־הצדק לא רק נעשה, אלא גם נראה.

חיים ברעם ■

* *לידה: קציץ־המישטרה שלמה גל.*

וידאו בתשלומים ללא ריבית.

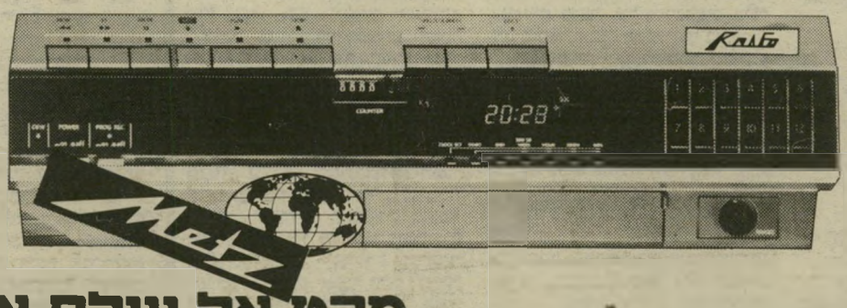
היום, יותר מתמיד, יש לנו בעיה של מזומנים. וכשאנחנו לחוצים באשראי ודחוקים בכיס, אנו מאבדים הרבה מה"כיף" שבקניה.
בעצם, אנחנו מחליטים פשוט לא לקנות.
אלא כשנתקלים בהצעה שאין לעמוד בפניה: רכישה **בתשלומים ללא ריבית**, הענין שווה בדיקה.

הצעה מס'	מקדמה במזומן	מספר תשלומים	תשלום חודשי
1	20,000.-	12	17,710
2	30,000.-	9	22,500

* האספקה בגמר התשלומים.
** המחירים כוללים 15% מ.ע.מ.
*** המחיר לפי שער 1 מ"ג=46.5 ש"י וייתאמו בעת הקניה.

להשיג בחנויות החשמל המובחרות. לפרטים נוספים: בית מץ, מודיעין 19 ב"ב, טל. 03-799114

מבט אל עולם אחר

הופיע

מחירון דירות

כל מחירי הדירות המוצעות למכירה בארץ – בחוברת אחת

להשיג בדוכני העתונים.

הפצה לדוכנים: גד הפצה – 03-337056
מנוי שנתי: סער פרסומאים – 03-229353

סטודיו B
ארלוזורוב 82, ת"א
237026
בהנהלת
אבי פאנק
★ כושר גופני וחיזוק שרירים
★ שמירה על גיזרה
★ יציבה נכונה
★ גמישות

יש לנו מה לרעוץ לך!

בסטודיו B –
אולמות ממוזגים מורים מוסמכים
ג'אז, אירובי, מתיחות יוגה, סטפס, התעמלות

כוון אחר - צילום

■ לימודי בוקר, אחה"צ וערב בכל הרמות.
■ מסגרת לימודים גמישה.
■ סדנאות להדפסה בצבע.
■ הסדרי תשלומים נוחים.
■ פרטים נוספים וטפסי הרשמה – כל יום בין השעות 10:00-20:00.

קמרה אובסקורה
המרכז ללימודי צילום
תל אביב, אלנבי 57, 298291, 03-298191
ירושלים, בצלאל 6, 233502, 02-223573
חיפה, הנביאים 13, 04-662773

תן טרמפ לחייל

חייג ופרסם מודעתך
בכל עיתוני ישראל
לבעלי כרטיסי אשראי:
ויזה, ישראכרט, דיינרס
טלפונים: 280666, (03)296662

לא אומרים קסטה - אומרים maxell
"מקסל". הקסטות הנמכרות ביותר בעולם – להשיג בחנויות הסטריאו והוידאו המובחרות. יבואנים: דנינו אדר בע"מ

הנדון:

האם עורק־החיים של ישראל נתון בסכנה?

תמונה בשחור־לבן

כדאי לשים לב לכומר ג'סי ג'קסון. עוד נשמע עליו הרבה. ולא רק מפני שהוא אישיות ססגונית, מקורית ורבת־תושיה, פוליטיקאי ממולח בעל כישרון רב ליחסי־ציבור.

אלא גם מפני שהוא מסמל תופעה חדשה בארצות־הברית, שתשפיע בשנים הקרובות השפעה רבה עלינו.

■ ■ ■

אחד שהקדים להבין זאת הוא נשיא סוריה, חאפט אל־אסד. לא מכבר אשה מעשה מבריק: הוא הזמין אותו לדמשק ומסר לו כמתנה, ללא כל תמורה, את הטייס האמריקאי השחור שהיה שבוי בידו.

בטווח הקצר היה זה מעשה פיקחי. הוא הציג את סוריה באור חיובי לעיני דעת־הקהל האמריקאית, והיווה מחווה של רצון טוב כלפי הציבור השחור בארצות־הברית.

בטווח הארוך זה היה יותר מזה — מעשה חכם מאוד, בעל השלכות מרחיקות־לכת.

גם על כך עוד נשמע הרבה.

■ ■ ■

על גבי הנייר יש בארצות־הברית כשישה מיליון אזרחים יהודיים.

המיספר האמיתי הוא הרבה יותר קטן, אם כי איש אינו יודע מהו. יתכן שאינו מגיע אלא לשלושה מיליון. כי יהודים רבים פרשו, למעשה, מן הקהילה המאורגנת. הם התרחקו. הם אדישים לדת היהודית ולאירגון הקהילתי, חיים בחברה האמריקאית הבלתי־עדתית, התחתנו עם לא־יהודים ואינם מהווים עוד כוח־עזר יהודי או ישראלי.

המיספר הממשי די בו כדי להפעיל כוח אדיר בזירה הפוליטית בארצות־הברית.

היהודים מכריעים לא־פעם את לשון־המאזניים בבחירת חברי הסינאט ובית־הנבחרים במחוזות חשובים. גם במחוזות רבים אחרים הם יכולים להפעיל לחץ פוליטי עצום על חברי הקונגרס.

המוסדות היהודים התגאו פומבית בכך שהזורמו כספים למסע־הבחירות. כך הפילו מועמדים שלא היו רצויים לממשלת־ישראל, והביאו לבחירת מועמדים שהתחייבו לתמוך בממשלת־ישראל. הם שמו קץ לקאריירה של מי שנחשבו כאויבים.

הכוח האלקטורלי והכלכלי של היהודים, יחד עם השפעתם העצומה של היהודים בכלי־התיקשורת הכתובים והאלקטרוניים באמריקה, מהווים גורמים ששום נשיא אמריקאי אינו יכול להתעלם מהם, אם הוא רוצה לבצע את מדיניותו ולהיבחר מחדש.

הבוח היהודי המקובץ הזה עומד לרשות ממשלת־ישראל, המפעילה את היהודים כרצונה. זהו לגיון־הזרים הכלי־יבול של ישראל.

כתוצאה מכך נוצר מצב מיוחד־במינו:

בעוד שישראל היא למעשה מושבה של ארצות־הברית ותלויה בה בכל, נכון גם שארצות־הברית היא במידה רבה מושבה של ישראל.

התלות בין שתי הממשלות היא הדדית, דו־סיטרית.

■ ■ ■

לעומת שלושה עד שישה מיליון היהודים, מגיע מיספר האזרחים השחורים של ארצות־הברית ל־20 מיליון.

כל אזרח אמריקאי עשירי הוא שחור.

אך כוחם של הכושים היה כמעט אפסי בהשוואה לעוצמת היהודים.

ההבדל נעוץ בכושר־ההתגייסות.

היהודים הם כוח מגויס בכל ימות השנה. זה מעין צבא־קבע פוליטי. הם מאורגנים באירגונים יעילים ורב־ניסיון. עומד לרשותם כוח־אדם אינטליגנטי ואינטלקטואלי, מכשירים ברוקים לגיוס־כספים, בהתנדבות ובכפייה, תעמולה, יחסי־ציבור ולחץ פוליטי. יש להם מישטרה פוליטית, בצורת הליגה נגד השמצה. יש להם מוטיווציה גבוהה, תודעה של שותפות וכוח, חוש של סולידאריות, פחד משותף מפני האנטי־שמיות ומחוייבות עמוקה כלפי ישראל.

שום דבר דומה לזה לא היה קיים במחנה השחורים.

הם נמצאים בתחתית הסולם החברתי. הטראומה של העבדות שיתקה אותם במשך דורות. עוד לפני שני דורות הם חיו בפחד מתמיד מפני מישפט־לינץ' ושאר דרכי אלימות ודיכוי. כוחם הכלכלי קטן, יחסית, ורמת השכלתם מתחת לממוצע.

אין לשחורים מוקד אירגוני כמו המנהיגות היהודית. וכמובן גם לא מיסקדה אירגונית כמו שגרירות ישראל. אין להם גורם מלבד ומגויים, כמו המחוייבות כלפי ישראל.

ובעיקר: חסרה להם תודעה פוליטית־חברתית, הדרושה לציבור כדי להפוך כוח אלקטורלי פוטנציאלי לעוצמה פוליטית מגוייסת.

זהו משימתו של ג'סי ג'קסון ואנשים כמוהו.

■ ■ ■

כאשר הודיע ג'קסון על כוונתו להציג את מועמדותו לנשיאות, מטעם המיפלגה הדמוקרטית או כמועמד עצמאי, הוא עורר ניחוך.

נשיא שחור? חלום באספמיה. סגן־נשיא שחור? חזון רחוק, אולי למאה ה־21. וגם אז יקדמו לו סגן־נשיא יהודי וסגנית־נשיא אשה.

גם רבים בקרב השחורים עצמם זעמו על מועמדותו של ג'קסון, שנראתה להם כמעשה־קונדס המעמיד את הציבור השחור כולו באור מגוחך. הם רצו לפעול בקרב „המיסגרות הקיימות", ולהתקדם לאט־לאט, כפי שיעצו המנהיגים הוותיקים והשמרניים, שתיעבו את ג'קסון היוצא־דופן.

עד שחאפט' אל־אסד עשה מה שעשה.

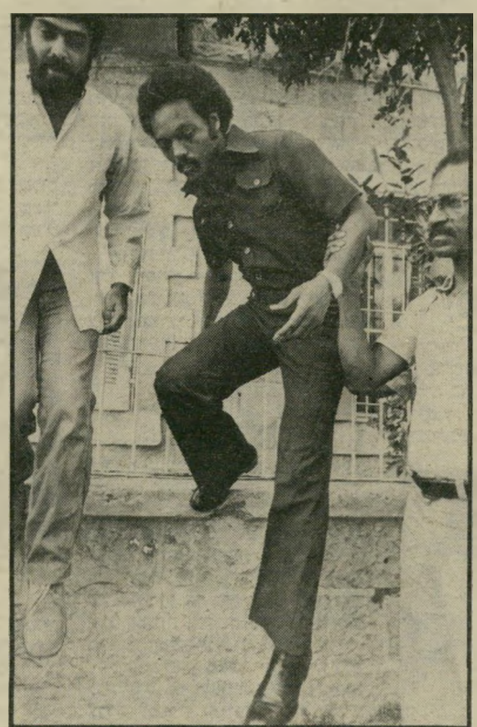
■ ■ ■

הדמיבצע הדמשקאי הפר את הקערה על פיה.

ג'קסון הועמד לפתע במרכז תשומת־לב האמריקאית והעולמית. הנשיא רונלד רגן, שלעג לו יום קודם לכן, נאלץ לשבח אותו ולקבל את פניו בבית הלבן.

הפוליטיקאי הקטן והשולי, שעורר ציחקוק, היה בן־יום למדינאי בעל שיעור־קומה ורב־עוצמה.

ובעיקר: ניצחונו מילא את מיליוני השחורים גאווה. בפעם הראשונה הצליח איש משלהם לבצע מיבצע בינלאומי עטור־הצלחה.

הכומר ג'קסון בארץ: לקול אין צבע

הרבה דברים שנראו בלתי־אפשריים יום לפני כן הפכו פיתאום אפשריים. יתכן שעדיין מוקדם לדבר על סגן־נשיא שחור ב־1984, אך רבים צופים שהדבר יהיה ניתן ב־1988. ובינתיים מפעיל ג'קסון כוח רב במיפלגה הדמוקרטית, ונמנה שם עכשיו עם מנהיגי השורה הראשונה. הוא יכול להשפיע על החלטותיה והכרעותיה, וגם על בחירות מועמדיה.

הפער בין הכוח השחור ובין העוצמה היהודית הצטמצם. וזהו רק אות לבאות.

באחד הימים עשוי כוחם של 20 מיליון השחורים להדביר את כוחו של המחנה היהודי המצטמק.

■ ■ ■

אין זה מיקרה שג'קסון זכה בחסדיו של שליט ערבי. ואין זה מיקרה שהליגה הערבית עוזרת לממן את אירגונו הפוליטי, כפי שהתגלה בימים האחרונים באורח סנסציוני.

השידוך בין הערבים ובין המחנה האמריקאי השחור הוא טיבעי. יש לו סיבות רבות.

ראשית: תודעת־הצבע מלאה תפקיד חשוב בעולם הרוחני של הכושים האמריקאיים. ה„שורשים" שלהם באפריקה, ובאפריקה שוכנות שמונה מדינות ערביות. אפריקה היא חלק של „העולם השלישי", שגם הערבים שייכים אליו. הכושים, המורדים במימסד הלבן, מרגישים קירבה אינסטינקטיבית למדינות המורדות באימפריאליזם המערבי הלבן.

שנית: ישראל מצטיירת יותר ויותר כמדינה קולוניאלית, אשכנזית־לכאורה, בעוד שהפלסטינים מצטיירים כאחים כהי־עור, מדוכאים ונרדפים.

שלישית: יש חיכוכים רבים בין הכושים והיהודים על רקע המציאות האמריקאית עצמה. בגטאות השחורים (שהיו פעם גטאות יהודיים) רבים מבעלי־הבתים ומבעלי־החנויות הם עדיין יהודים, וכך גם רבים מן המורים, החוסמים את הדרך לפני האינטליגנציה השחורה.

בעבר תמכו יהודים רבים בתנועה הליברלית למען שיוויון־הזכויות לכושים. אז נראו היהודים בעיני הכושים כיפי־נפש מתנשאים, בעלי גישה אבהית־משפילה. מאז הצטרפו היהודים יותר ויותר למחנה הימני־גזעני של הלבנים, ככל שישראל זזה ימינה.

כך הולך ומצטבר בשקט גוש אדיר של חומר־נפץ, העלול להתפוצץ באחד הימים ברעש גדול — ולקעקע את יסודות הבוח היהודי — והישראלי.

■ ■ ■

תגובה היהודית והישראלית על הצלחתו של ג'קסון מגבירה את האיבה ההדדית.

ג'קסון מתואר כאנטי־שמי, כשונא־ישראל (תרתי־משמע), כמי שמפוצץ את „הברית המסורתית" בין היהודים והכושים בפוליטיקה האמריקאית.

ביקורו בדמשק גורם, כמובן, אוטומאטית לזיהויו עם אויביה המושבעים של מדינת־ישראל.

ביקורו בישראל בשעתו, וסגישותיו עם הסנתרים השחורים כאן, בוודאי לא עזרו לו בעיני היהודים האמריקאים, יוצאי רוסיה וסולין, כשם שלא עזרו לו בעיני המימסד הישראלי.

אותם היהודים, המתפארים בפרהסיה בהצלחתם בהפעלת הקרנות היהודיות להפלת פוליטיקאים שאינם עברים נרצעים של ישראל, מגדירים את ג'קסון כסוכן זר, מפני שקיבל כספ מערבים.

דברים שאמר ג'קסון על השפעת היהודים בעולם־התיקשורת, על פיטורי המרינאי הכושי אנדרו יאנג אחרי שנפגש עם נציג אש"ף באו"ם, על התנגדות היהודים לשיטות המפלות את הכושים במתכוון לטובה במישרות המסויימות — כל אלה הובאו כהוכחה להשקפת־עולם אנטי־שמית בסיסית.

התוצאה: ברגע מסוים מלוא הכוח המוליטי היהודי נגד הכוח הגדל והולך של ג'קסון — ושני הכוחות נעים במהירות לקראת התנגשות חזיתית.

■ ■ ■

אם תהליכים אלה אמנם יבשילו כפי שנראה עתה, הם יאיימו על ערוק־החיים של המישטר הישראלי הקיים: הקשר עם ארצות־הברית.

לקולות אין צבעים. בבחירות שווה קולו של כושי, שלא גמר בית־ספר יסודי, לקולו של פרופסור יהודי לפיסיקה גרעינית.

היהודים במחוז מסויים, המהווים שניים־שלושה אחוזים של קולות הבוחרים, יכולים להכריע בבחירות באותו מחוז. כי כאשר עומדים זה מול זה שני מועמדים — רפובליקאי ודמוקרטי — יכולים שני אחוזים לעיתים קרובות להוות את לשון־המאזניים, כמו הדתיים בישראל. כאשר ליהודים אלה לא איכפת אלא דבר אחד ויחידי — ישראל — הם יכולים להפעיל כוח־מחץ עצום, ששום מועמד אינו יכול להתנגד לו. שני המועמדים יתחרו ביניהם בחנופה לישראל, והמועמד שייבחר יהיה שבוי ישראלי לכל דבר, במשך כל תקופת־כהונתו.

מה יהיה המצב אם באותו המחוז יופיעו מחר הכושים בגוש מאוחד ומאורגן, הנשמע למיסקדה מרכזית כמו היהודים, והמהווה עשרה אחוזים?

למי יתחנפו המועמדים? אחרי מי יחזרו? את מי ישרתו בתקופת כהונתם?

כל עוד אין איבה בין שני הגושים, אין בעייה. אפשר להתחנף לשניהם, לשבח את ישראל ולהטיף נגד דרום־אפריקה.

אבל כאשר תיווצר חזית־מילחמה בין שני המחנות, וכל מועמד יצטרך לבחור בין השניים, ישתנה המצב.

במחוזות רבים יונח הקול היהודי והכסף היהודי על כף אחת של המאזניים, והקול הכושי על הכף השניה. מכיוון שכל פוליטיקאי רוצה להיבחר, עשוי הקול הכושי לנצח.

כאשר יבשיל התהליך, עלול הכוח היהודי באמריקה להיפגע בצורה מכרעת, והמאזן העדין בין ארצות־הברית וישראל עשוי להתערער.

ישראל תישאר בלי־כולה באמריקה, לשבט ולחסד, ואילו אמריקה תשתחרר מן הכיבוש הישראלי.

כאשר שטח כיבוש אחד ישתחרר, עשויים להשתחרר גם השטחים הכבושים האחרים, הקרובים יותר מבחינה גיאוגרפית. כאשר ארצות־הברית תחדל מלהיות מושבה ישראלית, עשויה ישראל לאבד גם את שאר מושבותיה.

■ ■ ■

אילו הייתי שגריר ישראל בניו־יורק, הייתי חושב על נושא זה ברצינות — ועכשיו.

הייתי מייעץ לאדונים שלי בירושלים לעצור ולחשוב — האם המילחמה הבלתי־מרוסנת בג'סי ג'קסון כדאית?

הוא עבד בבנק 1½ שעות ביום ★ חצי שעה ניהל את הבנק

ו־10 שעות את המדינה ★ והיום הוא עדיין עובד על קו תל־אביב ניו־יורק, ולמרות הודעותיו, הוא ממשיך בפעילותו ביו־אס־איי

מאדריך 38 דיגל

בחמשת הפרקים הראשונים — ועדת חקירה חשאית, איך קפצו המניות, העוקץ, עסקות סיבוביות ושוד כספי הפועלים — חשף "העולם הזה" את פרשת לוינסון.

כדי להקל על הקורא ולסייע בידיו להתמצא בפרשה ובהשלכותיה, מביא "העולם הזה" בעמודים הבאים את חלקו הראשון של מדריך שימושי לפרשה: אישים, בתובות, תאריכים, מושגים, מטבעות־לשון ומילות־מפתח, לפי סדר האלפבית.

ולשם פתיחה גם מה שכתב השבוע עיתונאי על שרשי: הפרשה:
"הניצב בצמרת משתבר מכוחו והצלחתו. עד שאין הכוח עצמו מספק אותו עוד. הוא מאבד את היכולת להבדיל בינו לבין המיסעל שהוא עומד בראשו, חש שהמיסעל חייב לו את שיגשוגו ומחפש, בנוסף לכוח, גם סיבוי חומרי יותר.
"הוא חש שסיבוי כזה מגיע לו בזכות מה שהשקיע, ואם אינו מקבל אותו דרך השבר, שהוא, בסופו של דבר, מוגבל, הוא מחפש אותו בדרכים לא בשרות. שיכרון־הגבהים גורם לאובדן כושר־השיפוט."

● אבניאון, איתן

אחד מ־28 חברי מועצת־המנהלים של בנק־הפועלים, לשעבר מנהל חברת־הביטוח הסנה, אחיו של מנהל פעילות חו"ל של הבנק, חיים ברגשטיין, הודח מן הבנק אחר שנתגלו הלוואות המיליונים שנתן לחברת יו־אס־איי, שבראשה עמד יעקב לוינסון.

אחרי שעומת אבניאון, חסיד לוינסון, עם תיק אחיו, כמה דקות לפני כינוס ישיבת מועצת־המנהלים של הבנק, שעמדה להצביע בהדחתו של יו"ר ההנהלה, הנלחם בלוינסון, גיורא גזית, לא הצביע אבניאון נגד גזית.

● אברמוביץ, שוש

אשה שלא היתה ולא נבראה, אבל בשמה השתמשו מחברי מיכתב אנונימי (ראה מיסגרת "גליה יקירתי!") למפקחת על הבנקים, גליה מאור, כדי להתריע על כוונת לוינסון להוציא את אמפ"ל משליטת בנק־הפועלים. על־ידי כינוס בעלי המניות שהיה אמור להחליט על שינוי הרכב המניות של אמפ"ל. רק התערבותה התקיפה של המפקחת על הבנקים, שבאה בעיקבות מיכתב זה, הצליחה לבטל את כינוס האסיפה וביצוע המזימה.

● אלמוגי, יורם

איש־עסקים חיפאי צעיר, בנו של מי שהיה מלך חיפה ושר־העבודה בממשלת המערך, יוסף אלמוגי. הוא הקים, יחד עם יוסף ורדי, את חברת טכנולוגיות, שהחזיקה בשמינית ממניות גרנית הכרמל השקעות, החברה שרכשה את חברת הדלק סונול.

משחסר לאלמוגי כסף לתשלום השתתפותו בגרנית, הפקיד בשטר־העברה פתוח את מחצית חלקו וחלק

סגן ראש־ממשלה ארליך
קצה הקרחון

ורדי בגרנית אצל חברת נאמנות לונדונית של בנק־הפועלים, בנק־הפועלים נומיניס, אשר העבירה את השטר, בסופו של דבר, תמורת 18 אלף דולר, לחברת יו־אס־איי, אשר לוינסון עמד בראשה, ואשר מכרה מניות אלה, תוך זמן קצר, תמורת 1,900,000 דולר.

● אלפיסו לוכסמבורג

חברת־בת של הבנק פיר גמיין־וירטשפט לוכסמבורג, שאליה העביר בנק זה חבילה נכבדה ממניותיו באמפ"ל (יותר מ־10%). מישרדי אלפיסו שוכנים באותו בניין שבו מצויים מישרדי בנק פיר גמיין־וירטשפט לוכסמבורג, בכירת הנסיכות, ברי דה־פוסה 17.

לדעת יודעי־דבר, מעיד שם החברה על עיסוקה והוא, כנראה, צירוף ראשי־התיבות של המילים האנגליות לוכסמבורגן פייננשיאל סרוויסס (שירותי מימון לוכסמבורגיים).

● אמפ"ל

חברת־השקעות שנוסדה באמצע מילחמת־העולם השנייה, בשנת 1941, על־ידי חברת־העובדים, כדי למשוך משקיעים אמריקאיים להשקעות בארץ־ישראל. ועל כך מעיד שמה, שהוא ראשי־התיבות של המלים אמריקה־פלסתיין. רוב מניות־ההצבעה של אמפ"ל הן בידי בנק־הפועלים ורוב המניות המזכות בחלוקת רווחים הן בידי המשקיעים האמריקאים.

מאז 1977, כאשר הגיע לוינסון לניו־יורק כדי לעמוד בראש אמפ"ל, צברה אמפ"ל תנופה רבה, במידה ניכרת הודות להעברת נכסים מידי בנק־הפועלים וחברות־הבנות שלה בזיל־הזול.

בשלב מסויים ניסה לוינסון, בהסברים מפוקפקים שכך יש לעשות לפי דרישת הבורסה האמריקאית, מצד אחד, וכדי למשוך כביכול משקיעים נוספים, מצד שני — להוציא את השליטה על אמפ"ל מידי בנק־הפועלים. רק התערבות תקיפה של המפקחת על הבנקים, גליה מאור, על סמך מיכתב אנונימי שהגיע לידה (ראה מיסגרת "גליה יקירתי!") מנעה את המזימה.

● אס־איי־סי

הרשות האמריקאית לניירות־ערך ובורסה בוושינגטון, ראשי־התיבות של המלים האנגליות סקיוריטיס (אנד) אכסצינג קומישיון, המכונה, בפי מיקצוענים, לשם הקיצור, סא"ק.

ראש־ממשלה בגין
אסיר־תודה

הרשות הוקמה על־ידי הנשיא פרנקלין רוזוולט, שעלה לנשיאות אחרי התמוטטות הבורסה של 1929, כאשר היה ברור כי העדר רשות מפקחת מרכזית אפשרה את ההפקרות בהנפקות, הרצת המניות, ניגודי האינטרסים של מנהלי החברות, שהיו מגורמי ההתמוטטות הגדולה.

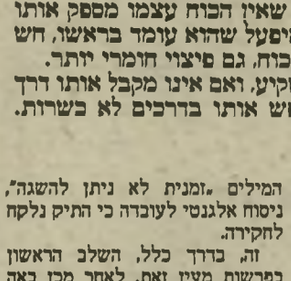
את החוק להקמת הרשות ניסח המישפטן הניו־יורקי רוזנמן, שמישרדו (רוזנמן, קולין, פרוינד, לויס וכהן) נתבקש בימים אלה, על־ידי מועצת־המנהלים של אמפ"ל, לחקור, כחוקרים חיצוניים, בכל ההשלכות וההסתע־פויות של פרשת לוינסון.

עיסוק היסוד של 2000 עובדי הרשות הוא "להגן על האינטרסים של ציבור המשקיעים מפני נוהגים פסולים בשוקי ניירות־הערך והכספים." הרשות, כנראה, כבר חוקרת את פרשת אמפ"ל חקירה סודית. אחת ההוכחות לכך היא שכאשר, עוד לפני כשנה, ביקש חוקר ישראלי לעיין בתיק אמפ"ל במישרדי הרשות בוושינגטון, הופיעו על מסוף מחשב ארכיב הרשות המילים "זמנית לא ניתן להשגה", ניסוח אלגנטי לעובדה כי התיק נלקח לחקירה.

זה, בדרך כלל, השלב הראשון בפרשות מעין זאת. לאחר מכן באה הודעה על הכוונה לחקור (כדי להזהיר בעלי עניין או רוכשי מניות פוטנציאליים) ולבסוף באה חקירה גלוייה.

● ארליך, שימחה

סגן ראש־הממשלה המנוח ושר־האוצר הראשון של הליכוד, שלפי

יו"ר בלומנטל
מעמד עדין

בקשתו הוכן המיסמך הנקרא דוח ארליך, והוא קצה הקרחון של פרשת לוינסון, כשהדגש ברוח הוא על דילדול בנק־הפועלים מנכסיו ועל מכירת מניות לגורמים זרים כבנק פיר גמיין־וירטשפט הגרמני.

כאשר הביא ארליך את הדוח לידידו הטוב, ראש־הממשלה של אותם ימים, מנחם בגין, הורה לו בגין לגנוז את הדוח, בהתחשב בעזרה שהגיש לוינסון בחילוץ תנועת החירות מחרפת החובות של קרן תל־חי ובקובעו: "הוא (לוינסון) נהג בנו בג'נטלמניות!"

● בגין, מנחם

ראש־הממשלה לשעבר, שסבל נפשית קשות מבזיונות קרן תל־חי, קרן המימון של תנועתו, אשר נטלה כספים מאנשים קטנים ולא יכלה לעמוד בהתחייבויותיה. בגין היה אסיר־תודה ללוינסון, שכנראה חילץ את הקרן מצרותיה על־ידי נכיון שטרותיה חסרי־הערך בסניפי בנק הפועלים או החברות־הבנות שלה בחו"ל.

כאשר מסר לו ידידו, סגן ראש־הממשלה שימחה ארליך, את עיקרי מימצאי דוח ארליך, ביקש בגין להניח

הבנק שצנד עם אמפ"ל

א ופנחימר, בר, האחים להמן, לייב, שטרן, קון, קריגר, רוטשילד — אלה רק אחדים מן השמות המקשטים את מישרדי הברוקרים הגרולים בשוק ההון האמריקאי. אין הם מסתירים את מוצאם היהודי וגם אין הם מסתירים את התעניינותם בכל הנוגע לישראל והמתרחש בשוק ניירות־הערך של ניו־יורק.

זה שנה ויותר שבין ברוקרים אלה רוחשות שמועות על עיסקות מעניינות שביצע בנק המזרחי המאוחד בניו־יורק. אחד מפקידי הבנק גילה, לתומו, שבמרוצת שנת 1982, למשל, רכש הבנק יותר מ־300 אלף מניות אמפ"ל, אך מכר אותן עוד לפני שיצאה אותה שנה. כמות נוספת של מניות, יותר מ־200 אלף, חלפה דרך בנק המזרחי במהירות הבזק בימים האחרונים ממש של שנת 1982 (היה זה במועד שבנק־הפועלים נאלץ לרכוש 220 אלף מניות אמפ"ל במחיר ארבעה דולר המנייה, כדי לא לאבד את השליטה באמפ"ל).

שני מיליון בעיסקה אחת. הפעילות של בנק המזרחי במניות אמפ"ל נמשכה גם בתחילת 1983. בחודש פברואר בוצעו, על־ידי הבנק, כמעט מדי יום ביומו, עיסקות בסכומים קטנים יחסית אומנם, אבל גם עיסקות אלה הגיבו בעת מכירתן, אחרי המתנה של חודש־חודשיים, רווח של כרבע מיליון דולר.

עד כאן שמועות. אולם לו יכלו הברוקרים לעיין בדוח ועדת־החקירה הפנימית והסודית של רוטמן־סיוון, היו מגלים עובדה מדהימה: בעיסקה אחת, בראשית מארס 1983, רכש בנק המזרחי מניות אמפ"ל בשווי כולל של שני מיליון דולר.

כאשר מדובר בסידרי־גודל כאלה — גם בארצות־הברית אלה הם סכומים של ממש — בכל הנראה בקרוב ישאלו הממונים על כך, מטעם החוק בארצות־הברית, כמה שאלות:

● האם הפעילות של בנק המזרחי במניות אמפ"ל נעשתה למטרות השקעה וסחר סבירים, או שמא עצם הפעילות תרמה לעלייה החריפה של מחירי מניות אלה?

● ובשתי האפשרויות גם יחד, האם נרכשו המניות על־סמך מידע פנימי או על־סמך עצתו של איש אמפ"ל?

● ולבסוף, כמובן, האם נרכשו מניות אמפ"ל עבור בנק המזרחי או עבור לקוח שלו?

"גליה יקירתי!"

מספחת גליה מאור
עשרה משפטים קצרים על נייר חלק

ד"ר שהגישה אמפ"ל ב־2 בנובמבר 1982 לרשות לניירות־הערך האמריקאית, ה־אס־אי־סי, היה אמנם דוח שיגרתי, דוח כספי תלת־חודשי ליום 30 בספטמבר 1982, אולם המיספרים שהופיעו בו לא היו שיגרתיים כלל. הדוח הציג רווח נאה ביותר, יותר מ־13 מיליון דולר, לתישעה החודשים הראשונים של שנת 1982 (לעומת פחות מ־6 מיליון דולר בתקופה המקבילה ב־1981).

שלושה ימים יותר מאוחר התכנסה מועצת המנהלים של אמפ"ל והחליטה לכנס בעבור שיבעה שבועות, ב־30 בדצמבר 1982, אסיפה כללית של בעלי המניות, שבה יוחלט על ביטול זכויות־ההצבעה המיוחדות של המניות, שבאמצעותן שלט עד אז בנק־הפועלים באמפ"ל.

היה זה תאריך משונה למדי לכינוס אסיפה כללית. יום שבו תהיה ניו־יורק לא רק נתונה, קרוב לוודאי, בשלג עמוק ומקפיא, אלא יום שבו עשויים להופיע רק מעטים מבעלי־המניות. בהתחשב בכך שמעיינידם יהיו נתונים ב־30 בדצמבר הרבה יותר לחיינגת הסילווסטר הקרבה.

מה שהיה הרבה פחות בלתי־צפוי היה מה שיקרה בעיקבות ההחלטה זאת למניות אמפ"ל. היה ברור כי הביקוש למניות יגדל, ובראש המבקשים יהיה בנק־הפועלים עצמו. כי מרגע שיאבד את מניות השליטה, הוא יצטרך לקנות מניות רגילות בכמויות־ענק, כדי שלפחות בצורה זאת יחזיר לעצמו את השליטה על אימפריית ההשקעות.

170% בשיבעה שבועות. וזה אכן, בדיוק מה שקרה. בתוך ימים מן ההחלטה על כינוס האסיפה, החל בנק־הפועלים רוכש מניות אמפ"ל על שמאל ועל ימין. בפי שאפשר לראות מדיווחי־החובה לרשות לניירות־ הערך האמריקאית, רכש בנק־הפועלים בראשית נובמבר 300 אלף מניות, ואותן הוא עוד רכש במחיר המציאה של דולר וחצי למנייה.

כעבור 50 יום בלבד, כאשר רכש ב־30 בדצמבר 220 אלף מניות, כבר שילם ארבעה דולר למניה (עלייה של 170% תוך שבעה שבועות).

ואז בא המיפנה.

הוא בא בצורת עשרה משפטים קצרים, שהודפסו על נייר חלק, ללא תאריך וללא כתובת, ואשר מוענו אל "גליה היקרה". גליה היתה גליה מאור, המפקחת על הבנקים בבנק־ישראל בירושלים.

כאשר נחת המיכתב הקצר על מיכתבה של הגברת מאור בלישכתה בבניין בנק־ישראל החדיש, הוא משך מייד את תשומת־ליבה.

כותבת המיכתב, שהציגה את עצמה בשוש אברמוביץ, הזכירה למאור את לימודיהם המשותפים בבית־הספר היסודי ותתיכון. היא סיפרה במיכתבה שבעוור היא שמחה לשמוע כי גליה עשתה חיל, היא עצמה עדיין ממשיכה, בעצלתיים, בלימודי־ההמשך שלה במינהל־עסקים.

וכאן באה ההפתעה הגדולה של המיכתב.

שוש כתבה כי לפני כמה ימים קיבלה מיכתב מחבר. הלומר מינהל־עסקים אף הוא, אך בארצות־הברית. הוא סיפר לה במיכתבו, בדרך אגב, על ההודעה של אמפ"ל מראשית נובמבר, על השינוי המתוכנן במיבנה ההון של החברה.

"אני, כפטריוטית ישראלית," סיימה שוש את מיכתבה לגליה, "לא אוכל להשלים עם כך שבנק ישראלי יפקיר את העניין העצום שהוא עצמו טיפח באמפ"ל ויאבד, מרצונו, את השליטה בקבוצת החברות הארירה הזאת. אם את, גליה, חברתי מנוער, והרשויות, לא תמנעו מהבנק לעשות כן, אוציא את הדיבר לכלי־התיקשורת."

לא חברה, לא מברה. כשהאיום הלא כל־כך ידידותי מרצר לנגד עיניה, דיפרפה המפקחת על הבנקים בקובץ ההיכרויות הגנוז בזיכרונה, והגיעה מהר מאוד למסקנה חד־משמעית: אין לה ולא היתה לה, מעולם, חברה, מברה, או ידידה בשם שוש אברמוביץ.

המהלך הבא של גליה מאור היה דיפרוף בקובץ חשודים אפשריים בסיבוך מיכתב מעין זה. פה כבר היו האפשרויות רבות מדי מכדי שיהיה אפשר לאתר את המפברק, כדי להשפיע עליו, אולי, להזמינו מהנשמת אימו.

המפקחת על הבנקים החליטה שאין היא יכולה להרשות לעצמה כי אלמוני, המחזיק מידע חמור מעין זה, יפיץ אותו ברבים מבלי שהיא תנקוט בצעד המתבקש. היא פנתה ליו"ר הנהלת בנק־הפועלים, גיורא גזית, וליו"ר מועצת המנהלים של אמפ"ל, יעקב לוינסון, הניחה לפני כל אחד מהם העתק של המיכתב, והודיעה לכל אחד מהם בלשון ברורה: "אני לא מכירה את שוש, אבל אני מכירה את החוק."

גליה מאור, המפקחת על הבנקים, תוציאה בתוך יומיים מיכתב־התראה לגיורא גזית: אסור לבנק־הפועלים להסכים לכל צעד באמפ"ל, העשוי להביא לאובדן השליטה או לפגיעה בכל עניין חיוני אחר שהוא של הבנק בקבוצת אמפ"ל.

יו־אס־איי הראלאוורית, שיעקב לוינסון היה נשיאה. לעיתים אף ניתנו ההלוואות האלה בריבית שעלתה אך בשמינית האחוז על שער הריבית הנמוך ביותר הנהוג בהלוואות בין בנקים ובין עצמם.

● בנק־הפועלים, נומינים קומפני

למעשה, חברת נאמנות של הבנק בלונדון, שבה הופקד שטר־ההעברה הפתוח של מחצית מניות חברת טכנולוגיות (של יורם אלמוגי ויוסף ורדי), תמורת הלוואה של 18 אלף דולר. כאשר לא נפרע החוב, הועבר השטר, תמורת תשלום החוב של 18 אלף דולר, לחברת יו־אס־איי של לוינסון, שזכתה בכך (דרך הבעלות ב־50% בטכנולוגיות, שבבעלות היו 4.625% ממניות חברת־ההשקעות גרנית הכרמל) בעקיפין, בבעלות של 4.625% בסונול. בעלות שאותה מיהרה לממש, תוך זמן קצר, תמורת 1,900,000 דולר.

● בנק־הפועלים, קיימאן

49% של הסניף הקאריבי של בנק־הפועלים נמכרו ב־1978 לאמפ"ל תמורת 180 אלף דולר וכעבור 13 יום בלבד כבר הופיע ערך הרכישה בסיפרי הקונים ב־380 אלף דולר. המכירה של כמחצית הבנק בסכום מגוחך זה בוצעה בשנה שרווח הבנק באיי קיימאן, שבהם יש פטור מוחלט ממסים, הגיע ל־530 אלף דולר. כך, שלמעשה, לא רק שהמניות נמכרו חינם־אין־כסף, אלא, צורפה אליהן, מייד, מתנה של כמה עשרות אלפי דולארים.

● בנק פיר גמיין־וירטשפט

מגדולי הבנקים הגרמניים, מקורב למיפלגה הסוציאל־דמוקראטית הגרמנית, עם מחזור ונכסים של עשרות מיליארדי מארקים. הבנק (פירוש שמו: הבנק למשק השיתופי) מעסיק 7000 עובדים וחובק בסניפיו ובחברות־הבנות שלו עולם מהונג־קונג (בנק פיר גמיין וירטשפט פיינאנס איישיה בע"מ) עד באזל (אינטר־נשיונאל קואופרטיב בנק) ומתל־אביב (בנק קונטיננטל, בו יש לו 49.9%) עד לוכסמבורג (בנק פיר גמיין־וירטשפט לוכסמבורג).

כאשר מכרו לבנק זה חבילה של עשרות אחוזים ממניות אמפ"ל, הוסבר כי בכך נפתחות אפשרויות חשובות ביותר למשק הישראלי, בין בפיתוח קשרי־סחר ובין בפתיחת קווי־אשראי בינלאומיים נוספים. למעשה, קרה ההיפך. בשנת 1979, למשל, הילווה אמפ"ל לבנק הגרמני 30 מיליון דולר, שעה שההלוואה הנגדית של הבנק לאמפ"ל הסתפקה בחמישה מיליון דולר בלבד.

● בנק פיר גמיין־וירטשפט, לוכסמבורג

חברת־בת של הבנק הגרמני, המחזיקה בכרבע מניות אמפ"ל. הבנק נוסד רק בשנת 1973, עוסק בעיקר במתן הלוואות ובסחר בניירות־ערך ובבעלותו (87.5%) של בנק מקומי, בנק דה ליאוניון דה קואופרטייר לוכסמבורגזא (יו־אס־אל) המקיים שמונה סניפים בבירת הנסיכות ובעיירותיה.

● בקר, אהרון

מזכיר ההסתדרות בשנות ה־60, האיש שקידם את לוינסון בן ה־34 מתפקיד בדרג ב', כמנהל המחלקה הכלכלית של חברת־העובדים, לעמדה הבכירה של אחד משיבעת המנכ"לים של בנק־הפועלים. בקר התאכזב בתיקוותו כי לוינסון וכמה צעירים מוצנחים אחרים בהנהלת הבנק יארגנו לו, אחרי סיום כהונתו כמזכיר ההסתדרות, את תפקיד יו"ר מועצת־המנהלים של בנק־הפועלים.

● ברגשטיין, חיים

מנהל פעולות חו"ל של בנק־הפועלים ובן־חסותו של לוינסון,

יו"ר גזית
מילחמת־חורמה

שהודח מן הבנק, בסתיו 1983, מייד אחרי שנתגלה כי אישר הלוואות של מיליוני דולארים לחברת יו־אס־איי, שלוינסון היה נשיאה. ברגשטיין הוא, כנראה, גם האדם שאישר את מסירת שטר־ההעברה הפתוח של טכנולוגיות (שייצג, למעשה, 4.625% מבעלות חברת הדלק סונול) ליו־אס־איי, תמורת 18 אלף דולר, ואשר יו־אס־איי מכרה, כעבור זמן קצר, תמורת 1,900,000 דולר.

● גזית, גיורא

יו"ר ההנהלה של בנק הפועלים מאז שנת 1981, כאשר יצא לוינסון, בשנית, לארצות־הברית. גזית, המכונה גזרי, היה החשב הכללי של ממשלת ישראל, שבלשון המעטה לא התפעל מן העובדות שגילה בשטח ושנשאו עליהן את טביעת־האצבעות של לוינסון. הוא יצא למילחמת־החורמה רק כאשר גילה כי אמפ"ל מספקת שירות־מישרד ליו־אס־איי, מה שהזכיר לו מייד את פרשת המועל מיכאל צור, מנהל החברה לישראל, שהשתמש, בשעתו, בשירות־המישרד של הבנקאי טיבור רוזנבאום בז'נבה.

● גנשר, יוסי

איש קיבוץ עמיר, עד לפני שנה האיש החזק של קיבוצי השומר הצעיר ומנהל קרן השומר הצעיר, אוהד לוינסון שהפך ליריב, כאשר לוינסון ביקש למנוע פעילות עצמאית של הקרן. השבוע בראיון עיתונאי, תקף גנשר את לוינסון: "אמרו עליו שהוא עובד בבנק 19 וחצי שעות; חצי שעה הוא מנהל את הבנק ו־19 שעות את המדינה."

● גרנית הכרמל השקעות בע"מ

חברת־ההשקעות שהוקמה ב־1981 ושבין שמונה שותפיה מגדולי המשק הישראלי (כאחים דנקנר, בעלי דור

(המשך בעמוד 65)

לפרשה, באומרו: "הוא (לוינסון) נהג בנו בג'נטלמניות."

● בלומנטל, נפחלי

החליף את לוינסון, בשנת 1977, כשזה עבר לאמפ"ל בניו־יורק, בתפקיד יו"ר מועצת־המנהלים של בנק הפועלים. בלומנטל, ח"כ המערך ויו"ר מועצת המנהלים של ענק חברת־העובדים כור, היה מועמד המערך בבחירות 1981 לתפקיד סגן שר־האוצר. הוא ריואה־חשבון במיק־צועו, קשור מאוד בלוינסון, ומעמדו בפרשה עדין במיוחד.

● בנק־המיזרחי המאוחד

נחשב כבנק הרביעי בגודלו בארץ, תקיף, נמרץ ויזום. לדעת יודעי־דבר,

מזכיר בקר
תיקווה מאוכזבת

היה זה הסניף הניו־יורקי של הבנק (ראה מיסגרת הבנק שצעד עם אמפ"ל) שדרכו בוצעו קניות מניות אמפ"ל (בזול, וכנראה בעיקר על־ידי מקורבי לוינסון ואמפ"ל) ונמכרו (ביוקר, ובעיקר לבנק־הפועלים, אשר עשה מאמץ נואש לא לאבד את השליטה על אמפ"ל).

● בנק־הפועלים

הבנק השני בארץ (אחרי בנק לאומי לישראל) והנחשב לאחד ממאה הבנקים הגדולים בעולם. יש לו סניפים וחברות־בנות ברחבי עולם והקנצפציה היסודית של לוינסון בניהולו היתה כי הבנק הוא מעין מדינה בתוך מדינה, לפחות במשק־הענק של העובדים: "אתם תייצרו (בתעשייה) ותגדלו (בחקלאות) ואני אטפל בצד הכספי."

על רקע זה הפך לא רק לשליטה הבלתי־מעורער של אימפריית בנק־הפועלים, אלא היה, למעשה, גם האיש הקובע בכל מיפעלי וחברות חברת־העובדים והמיגזר הקיבוצי.

לא זאת היתה כוונתו של ברל כצנלסון כאשר יסד את הבנק לפני 62 שנה ואשר קיווה, כי בסופו של דבר, יישארו רווחי בנק־הפועלים בידי בעליו — הפועלים.

● בנק־הפועלים, לונדון

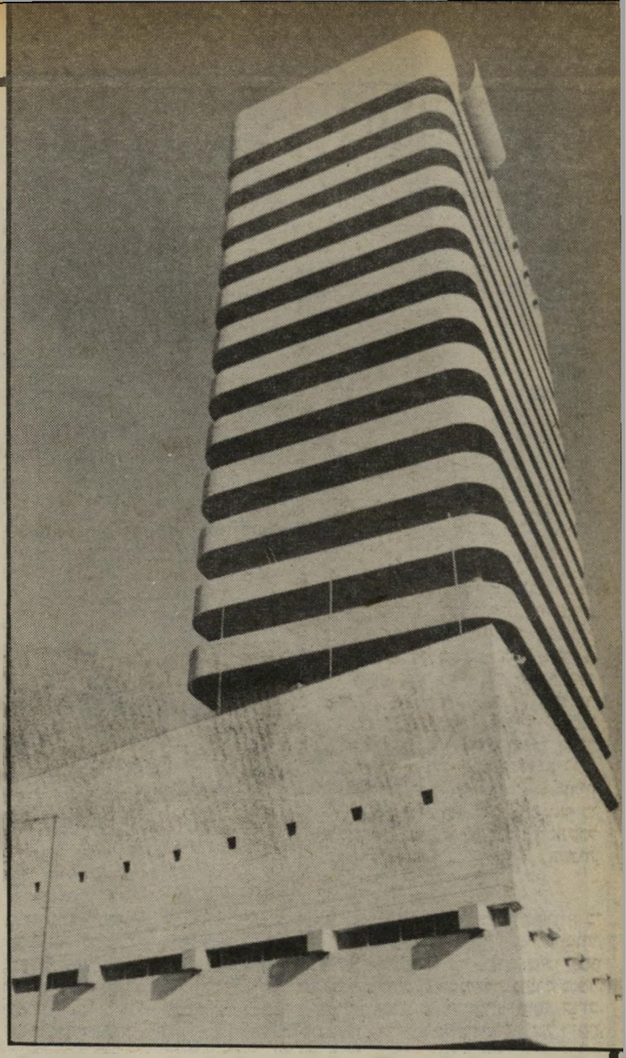
אחד הסניפים החוצלארציים הנכבדים של הבנק, שנהג להלוות בריבית זולה ביותר, ולעתים, בנגד ביטחונות קלושים ביותר, לחברות פרטיות, לאי־שראליות, כמו לחברת

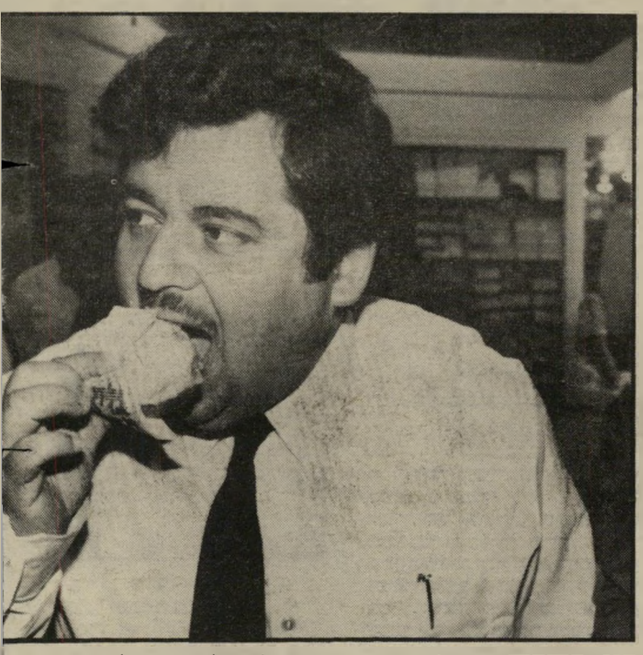
יו־אס־איי: עסקים כרגיל!

בשבוע שעבר התקיימה בניו־יורק, במישרדיו של פרקליט מקומי, ישיבה של מועצת־המנהלים של החברה האמריקאית יו־אס־איי.

בין הנוכחים: יעקב לוינסון, הנשיא לשעבר של יו־אס־איי שהסכיר בשבועות האחרונים חוזר והכבר ששוב אין לו קשר כל שהוא ליו־אס־איי

מסך עבה של מיסתורין, העלמות והכחשות אופף את החברה התמימה, שכתובתה היא במצודת־זאב — לשם מה היא הוקמה באמת?

מי נהנה עדי הלפרן, אחד משני מנהלי שעל – חברה להשקעות ולנדל"ן. בתקופת הקמת החברה היה הלפרן מנהל האגף המוניציפלי של חרות, ועתה הוא בעל מישרד פרטי ליחסי־ציבור.

אף (מילה על) שעל

מעז תנועת החרות, בית ז'בוטינסקי בתל־אביב, הוא בניין רב־תכליתי. מרוכזים בו מישרדי־המיפלגה, בית"ר, חרות הצה"ר העולמי, אירגון־קניות של משקי חרות, סיפריה עשירה, אולם להרצאות ואפילו אולם־התנועות.

מעטים יודעים ש"מצודת־זאב" משמשת גם אכסניה לחברה להשקעות ולנכסי דלא־ניידי.

נשמע מוזר? העובדות מדברות בעד עצמן.

אולי שכחו למחוק?

בחודש מרס 1981 הקימו שני עורכי־דין תל־אביביים, אליהו שטרן ואיתן הברמן, חברה בשם שיקמה לעיסוק בהשקעות ובנדל"ן. רשם־החברות סירב לאשר את השם, הסביר שקיימת כבר חברה בעלת שם דומה. בתחילת חודש אפריל של אותה השנה נמצא שם חדש: שעל השקעות בע"מ.

שעל אושרה, במזל טוב, ב־22 באפריל.

היו לחברה: 50 אלף מניות רגילות, בנות עשר אגורות חדשות. כל אחד מעוכי־הדין החזיק בעשר מניות בלבד.

לשם מה הוקמה החברה?

הברמן, יועץ מישפטי של תנועת החרות, גם קשור בקישרי מישפחה עם עסקן של התנועה. אך האם היה קשר בין הדברים? אולי כן.

ב־3 במאי, עשרה ימים אחרי האישור הפורמאלי של החברה, נשלח מיכתב לרשם־החברות. במיכתב נאמר, שכונסה אסיפה כללית ובה הוחלט שחברי מועצת־המנהלים יהיו שני מנהלים.

השניים — דויד טהורי, ש"נבחר יושב־ראש, ועדי הלפרן, הלפרן וטהורי הם שני פעילי חרות. טהורי הוא איש גיזברות ותיק, והלפרן היה באותה תקופה מנהל האגף המוניצי־פאלי.

הכתובת שמסרו שניהם היתה זהה: בית ז'בוטינסקי, רחוב המלך ג'ורג' 38.

מה בין בניין־המישרדים של המיפלגה הגדולה בליכוד ובין חברה להשקעות ונדל"ן?

העולם הזה פנה אל טהורי — זכה בפירסום גדול ערב הבחירות המוניציפאליות בתל־אביב. בראיון עיתונאי, לפני ארבעה חודשים, אמר הלפרן, שהיה מיועד לארגן את מטהו של שלמה (צ'יץ') להט, דברים בוטים ביותר כנגד הערבים בישראל. אחר־כך הסתבך בהסברים לדברים שצוטטו מפיו, ואחרי שיחה קשה עם צ'יץ' נפרד מהמטה.

תשלומים על המפה

לפני כן פרש הלפרן מהמטה המוניציפאלי במצודה ופתח מישרד עצמאי ליחסי־ציבור ולפירסום. הוא הספיק לתת שירותים למועמדי חרות או הליכוד במקומות אחרים בארץ, בבחירות המוניציפאליות האחרונות, ולטענתו, גם הוא עדיין לא קיבל את מה שחייבים לו.

בפגישה עם העולם הזה בגלידריה ברחוב אינבל־גבירול בתל־אביב, מעוז אנשי מילוא ומקורביהם, נתן הלפרן גירסה מאלפת לעניין שעל – השקעות בע"מ.

לדבריו, חברה זו שימשה לקבלת כספים והוצאתם ב־מיסגרת המיבצע "אנחנו על המפה", שאירגנו אנשיו של שר־החקלאות דאז, אריאל שרון.

במיבצע זה, שנמשך חמישה חודשים, עד הבחירות בסוף יוני 1981, הוסעו 250 אלף ישראלים לטיולים בהתנחלויות בגדה־המערבית.

הלפרן טוען, שהוא היה מנהל פעיל בחברה בחודשים אפריל־יולי 1981, והכסף שורם אליה היה מהתשלום ששילמו המטיילים שנסעו באוטובו־סים, מהפקות שונות ומפירסומים.

טענה זו היא בלתי־סבירה.

גם אם מניחים שדבריו של הלפרן מדוייקים, מדוע יש צורך בחברה פרטית בע"מ להשקעות ולנדל"ן?

להלפרן שני הסברים. אחד, לחברה הפרטית, שבה היו שותפים הוא וטהורי, היו גם מטרות נוספות, כמו הוצאת עיתון ועיסקי־מחשבים. ובכלל, הם לא רצו להגביל את החברה מראש לנושא ספציפי אחד.

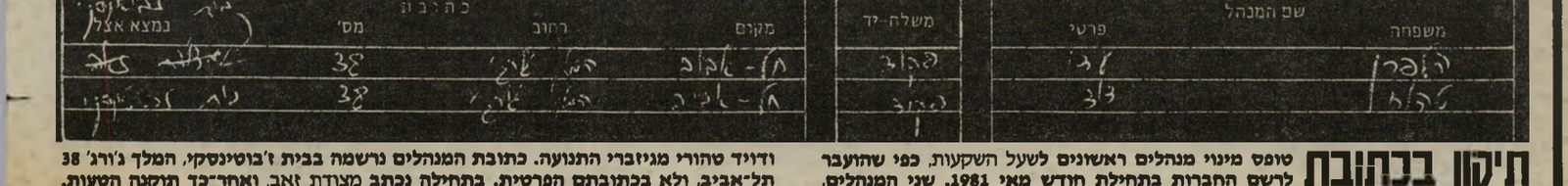
אחר־כך הוא הוסיף הסבר שני. הוא סיפר שהשם ותחום עיסוקה של החברה היה מיקרי. הוא בא להברמן, שאותו הוא מכיר, וביקש באופן מיידי חברה בע"מ. "להברמן היו כמה חברות שכבר אושרו, שעל הכי התאימה לנו. לא רצינו להתעסק עם חברה ביסוד, שעדיין לא אושרה ברשם החברות," הסביר הלפרן.

הכסף שלא הגיע

שאלת השאלות היא, איך ייתכן שהחברה הוקמה בסוף חודש אפריל למטרת איסוף כסף לאנחנו על המפה, כאשר שרון ואנשיו הסיעו מטיילים ברחבי הגדה מחודש פברואר? איך אורגן העניין הכספי של המיבצע לפני שהלפרן וטהורי נכנסו בעוני־הקורה של מיבצעי שרון? ואם ההסבר ביסודו הוא נכון — מדוע החברה עדיין קיימת?

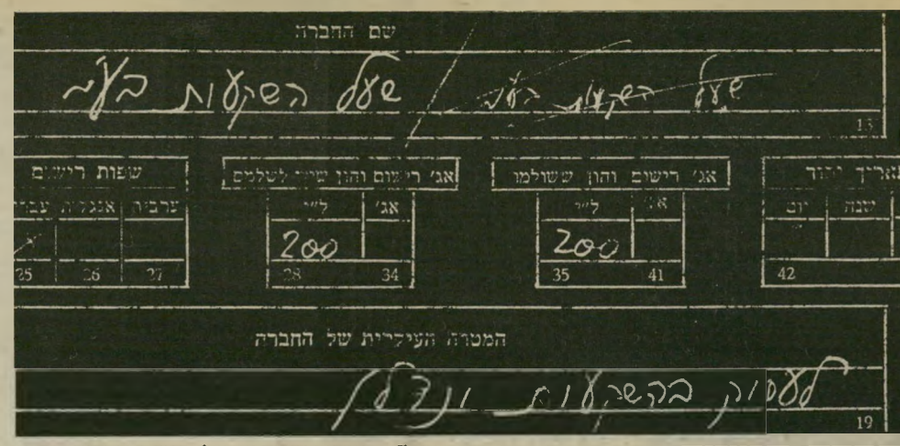
כדי להבהיר נקודה זו, ערך העולם הזה בירור טלפוני בין שלושה מעוזריו הקרובים ביותר של שרון, שהיו קשורים לאירגון המיבצע בשנת 1981.

איש מאנשי שרון לא שמע על "שעל השקעות בע"מ", וממילא איש מהם לא שמע על כך שחברה זו אספה את כספי המטיילים והשתמשה בהם להוצאות ולסעודות אחרות.

שם המנהל		משלח־יד	כתובת			
משפחה	פרטי		מקום	רחוב	מס'	נמצא אצל
הלפרן	עדי	פקיד	תל־אביב	המלך ג'ורג'	38	
טהורי	דויד	פקיד	תל־אביב	המלך ג'ורג'	38	

תיקון בכתובת טופס מינוי מנהלים ראשונים לשעל השקעות, כפי שהועבר לרשם החברות בתחילת חודש מאי 1981. שני המנהלים, שהם גם בעלי מניות, ושהיו אז עובדי תנועת החרות, הם עדי הלפרן, ראש האגף המוניציפלי, ודויד טהורי מגיזברי התנועה. כתובת המנהלים נרשמה בבית ז'בוטינסקי, המלך ג'ורג' 38 תל־אביב, ולא בכתובתם הפרטית. בתחילה נכתב מצודת זאב, ואחר־כך תוקנה הטעות. טהורי טען שהמדובר בחברה פרטית, אך סירב להבהיר. מדוע נתן את כתובת המצודה?

חברה חמימה

העתק חברת טופס רישום שעל השקעות בע"מ, שמטרתה העיקרית היא עיסוק בהשקעות ובנדל"ן. היועץ המישפטי של תנועת החרות, איתן הברמן, הקים אותה ערב הבחירות האחרונות והוא ושותפו למישרד, אליהו שטרן, הם בעלי מניות בה.

אגב: גם טהורי, שנשאל על כך, סירב לענות ולהתייחס לקשר בין שעל ומיבצע אנחנו על המפה.

יתרה מזאת, לדיברי אנשי שרון, הכסף שאותו שילמו המטיילים הועבר למדריכי הסיור של כל אוטובוס. המדריך נתן שובר מיוחד לנוסעים, ורק כאשר הוא הביא למצודה פינקס ותשלום עבור הכרטיסים שנמכרו, הוא קיבל אוטובוס לסיור.

לאנשיו של שרון, הם ביקשו להדגיש — על אחת כמה וכמה לשרון עצמו — לא היה כל מגע ממשי עם הכסף שעליו מדבר הלפרן.

הלפרן מזדה שנאסף כסף. אנשי שרון מכחישים שהכסף הועבר אליהם. לאן הלך, אם כן, הכסף?

בהמשך השיחה טען הלפרן שזו היתה חברה פרטית, שהוא ושהורי היו שותפים בה חצי בחצי, ושהוא מנהל עוד כמה חברות בע"מ. אם תשובה זו נכונה, כיצד ייתכן שהשניים מסרו את **למעשה המשך ישיר של פרוייקט "כמינר על גלגלים", שבו הסיעו אוהדים לסיורים והרצאות, אשר מומנו על־ידי קרן הנם זיידל הגרמנית.**

כאשר הוחלט לנתק את הקשר בין התורמים מגרמניה ותנועת החרות, הוחלט להקים חברה חדשה, בשם כלשהו, שתמשיך באותן הפעולות תחת שם חדש. כלומר: מימון למיבצעים שונים של תנועת־החרות, מתרומות של ישראלים.

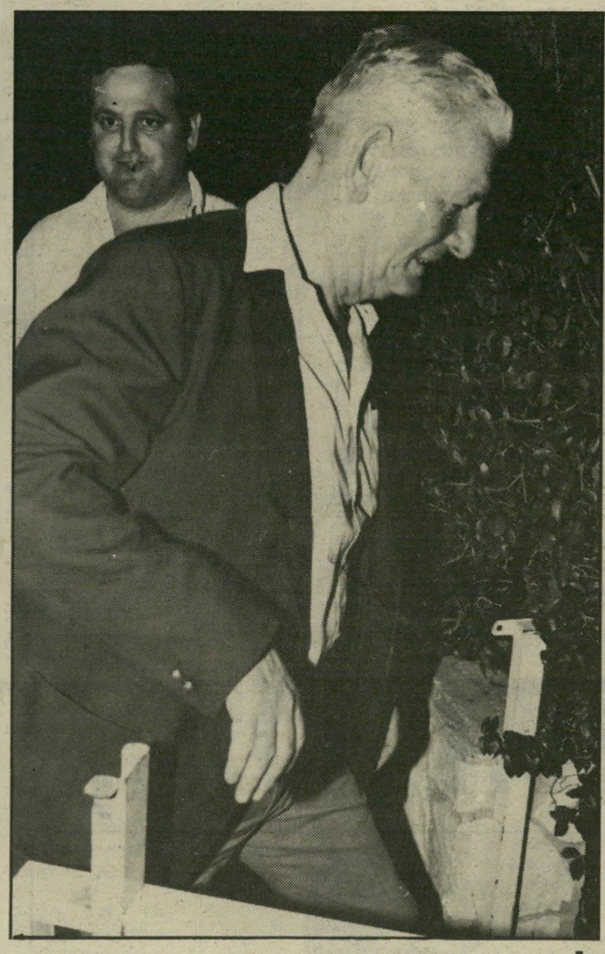
לחברה זו היו צריכים עשירי המיפלגה לתרום כספים לשם מימוש רעיונותיה. אך הלפרן מכחיש שבעל־הממון הם שטיפחו את החברה.

אוספים חומר

„דעולם הזה" סנה לגיזבר חרות, איתן ליבני — הח"כ שהכל מודים בהגינותו. ליבני טען או שהאמינו כי במישפחה הלוחמת לא יילחמו זה בזה, אנשי המצורה חשפו, למעשה, את המטרה האמיתית של החברה הלא־מוכרת כבר בשלב הראשון של מסירת כתובתה אצל רשם־החברות, ואפילו לא התאמצו להסתיר פרט זה על־ידי מתן כתובת פיקטיבית.

יתכן שאיש לא היה שם לב לפעולותיה של „שעל־השקעות בע"מ" מאז אפריל 1981, עת הוקמה. אילמלא פרישתו המפתיעה של מנחם בגין מראשות־הממשלה.

שני הצדדים, מחנה יצחק שמיר ומחנה דויד לוי, התארגנו בתוך ימים לקרב המכריע על ראשות־הממשלה, וכרגיל בימים שכאלה, הם החלו אוספים חומר זה על זה. וכידוע, כאשר אוספים חומר ומתייקים אותו, קשה מאוד לגנוז אותו.

לא יודע!

גיזבר חרות, איתן ליבני, יוצא מביתו של שר־האוצר הפורש. ליבני טען שהוא לא ידע על חברת שעל ושהיא לא קשורה כלל בגיזברות התנועה. מאחוריו – אבי שטיינברג.

הכחשה טוטאלית

אריאל שרון ועוזרו ישראל כץ. אנשי שרון הכחישו ששעל היתה צינור קבלת והוצאת הכספים למיבצע אנחנו על המפה, שאירגן שרון.

כתובת המישרד הפרטי במצודת זאב במצודת זאב אפשר לשמוע הסבר אחר.

„שעל־השקעות בע"מ" היא שמעולם לא שמע על החברה שעל השקעות בע"מ. על עסקיה או קשריה עם שרון. לעומת זאת, דווקא אנשי הגיזברות ששמעו על בריקת העולם הזה בעניין נתקפו באי־שקט.

אם כך, מהי באמת שעל השקעות בע"מ?

במעוז חרות כבוד הוא לומר: „אף שעל!" לעומת זאת, המילה „שעל" מביכה את כולם ומסבי־בה נוצר קשר של שתיקה.

הסיבה היא פשוטה: „שעל השקעות בע"מ" היא למעשה, קופה ב' של התנועה. היא משמשת צינור לקבלת תרו־מות והכנסות שונות ממרי־יקנים ואנשים עלומי־שם. היא מוציאה צ'קים למטרות ומיבצעים שונים של התנועה.

ישאל התמים: מה רע בכך?

העובדה היא שזוהי עבירה על חוק מימון־מיפלגות.

תחת הסעיף הגבלת הכנסות אומר החוק: „לא תקבל סיעה, במישרין או בעקיפין, כל תרומה מתאגיד, בין בארץ ובין בחוץ־לארץ." לעניין הוראה זו, תאגיד — לרבות שותפות רשומה.

מכיוון שבתנועת החרות שכחו בוודאי לקרוא את הסעיף הנ"ל בחוק, אך בריביו של מחנה שמיר היה קשה להתנחם בחשיפת החברה הסודית, משום שהבוץ מעסקיה המוזרים היה ניתז גם עליהם.

איך, אם כן, יוצאים מזה? כלומר: איך מכפישים את שמם של חלק מאנשי־שמיר וגם מונעים פגיעה באחרים?

קשה למצוא לכך תשובה חד־משמעית. מה שברור עתה הוא, שגילוי החברה המיסתורית פוגע, למעשה, בשני המחנות.

אך את הנעשה כבר אין להשיב.

מישהו, שאסף את תיק „שעל השקעות" על חשבונות הבנק שלה, גילה את אוזנו של סקיד בכיר במישרד־האוצר על סיר־טי הענייך. סקיד זה, שזהותו המוליטית אינה סוד, התרגז מאוד והבטיח טיפול־שורש בתיק.

עתה ממתינים רבים במצודה, בחיל וברעדה, להתפתחויות הבאות בפרשת שעל־השקעות בע"מ.

בן־ציון ציטרין ■

חמרורים

נחוגו ♦ בטוקיו נישואי היהלום (60 שנות נישואין) של קיסר יפאן **הירוהיטו** (82) ואשתו, הקיסרית **נאגאקו** (80). שיא אחר של הקיסר: משך מלכותו 58 שנים.

נחוג ♦ יום־הולדתו ה־73 של **רונאלד רגן**, הנשיא ה־40 של ארצות־הברית, שבוע ימים אחרי שהודיע על מועמדותו לבחירות הקרובות לנשיאות. רגן היה שחקן קולנוע, קריין־ספורט ברדיו ואיש המיפלגה הדמוקרטית (במשך 30 שנה), לפני שנבחר לשתי קדנציות כמושל מדינת קליפורניה. מישרה ששימשה לו, כעבור שש שנים, קרש־קפיצה לנשיאות.

נחוג ♦ בלונדון יום־הולדתו ה־90 של **הארולד מק־מילן**, מי שהיה שר־האוצר וראש־הממשלה השמרני של בריטניה, בשנות ה־50 וה־60. מק־מילן, אחד היורשים של הוצאת היוקרה מקמילן (המתמחה בעיקר בסיפרי־לימוד ושנוסרה על־ידי סב סבו הסקוטי, לפני 140 שנה ואשר רב־המכר הראשון שלה היה ימי בית־הספר של תום בראון). עדיין מרבה בנסיעות ברחבי העולם ואף כי ראייתו פגומה במיקצת, שמח להתקבל על־ידי המלכה, אליזבת השניה, שהעניקה לו תואר ארל (רוזן).

אושפז ♦ בבית־לוינשטיין ב־רעננה, כשהוא סובל משבץ מוחי, **ישראל גלילי** (74), איש קיבוץ נען ושר ללא־תיק בממשלת גולדה מאיר, שלה שימש כיועץ־סתרים קרוב. גלילי, יליד אוקראינה ובנו של רוקח, עלה ארצה בגיל 4, היה פועל־בניין וסדר־דפוס לפני שהגיע לדרגת הרמ"א (ראש המטה הארצי) של אירגון ההגנה ולתפקיד סגן שר־הביטחון הראשון במדינת ישראל (במילחמת העצמאות), שממנו הודח על־ידי דויד בן־גוריון, בגלל דיעותיו של גלילי על מהותו העתידית של צה"ל.

נפטר ♦ במוסקבה אחרי מחלת־כליות ממושכת, בגיל 69, **יורי אנדרופוב**, המנהיג הששי של ברית־המועצות מאז מהפכת אוקטובר (אחרי לנין, סטלין, מלנקוב, חרושצ'וב וברז'נייב). אנדרופוב, יליד קווקז, היה פועל ברואר, מילא תפקידים במנגנון המיפלגה בצפון־מערב ברית־המועצות ושמו החל הולך לפניו, כאשר היה שגריר בהונגריה, בעת ההתקוממות של 1956. לאחר מכן שימש במשך 15 שנים כראש מישטרת הביטחון הפנימית (הק"ג"ב) ו־15 חודשים כמנהיג ברית־המועצות.

נפטר ♦ בנצרת, בגיל 79, **אחמד כאמל אל־דאהר**, מי שהיה חבר־כנסת מטעם סיעת הקידמה והפיתוח הערבית (שהיתה מקורבת למפא"י) ואשר בנו, עורך־הדין כאמל אל־דאהר, איש התנועה הפרוגרסיבית, אשר פרשה מרק"ח ונלחמת עימה לחיים ולמוות, הוא חבר מועצת העיר נצרת וראש האופוזיציה בה.

נפטרה ♦ בתל־אביב, בגיל 80, **טובה (טניה) בורוביץ**, אלמנתו של אלכסנדר בורוביץ, מראשוני תל־אביב ובעל חברת הגמלים הראשונה שהובילה חול משפת־הים לבניית בתי העיר, ושהקימה, יחד עימו, את מיפעל התקליטים הד ארצי. היא השאירה אחריה בת, אראלה פרבר, ושלושה בנים: צבי בורוביץ, איש עסקים; פרופסור אוניברסיטת תל־אביב (למינהל עסקים) ישראל בורוביץ ואחד מבעלי חברת התעופה ארקיע, דדי בורוביץ.

נתפרסם ♦ בוושינגטון, סיכום **חללי מיבצע האמריקאים**, שבו ככשו את מדינת האי הקאריבי גרנאדה בחודש אוקטובר האחרון: 18 חיילים אמריקאיים, 24 קובאנים ו־45 גרנאדיים (כולל 21 אזרחים שנהרגו בהפצצה על בית־החולים לחולי־נפש).

(המשך מעמוד 7)

כעבור 20 חודשים, יותר מ־560 הרוגים ישראליים, רבבות הרוגים לבנונים ופלסטיניים, נהרות של דם ודמעות, חזר הכל לקדמותו.

המילחמה בוץ מהול בדם

זוהי פיסת־נייר שמקומה במוסיאון הטפשות המדינית

האמריקאים בורחים מלבנון, כל עוד נפשם בם. הם מעדיפים את בושת־הפנים של מעצמה גדולה על פני הישארות בלב התופת, שם הם מהווים בני־ערובה לאויביהם.

האנגלים כבר הסתלקו. האיטלקים ילכו אחריהם. גם הצרפתים, שזו היתה להם הזדמנות להשלות את עצמם שהם עדיין מעצמה גדולה ב„לבאנט", מהרהרים הירהורי־יציאה.

ורק ישראל תקועה בבוץ המהול בדם.

בדיחה של חוזה. כדי להצדיק זאת, מנפנפת ממשלתו של יצחק שמיר בחוזה הישראלי־לבנוני מחודש מאי 1983. היא תובעת לקיימו.

זוהי בדיחה.

אותו הסכם נכפה על לבנון על־ידי עצם נוכחותם של חיילי צה„ל במבר־אות ביירות. היה זה תכתיב קלאסי של מנצח על מדינה אומללה, חסרת־ישע וחסרת־אונים.

הוא לא נכנס מעולם לתוקפו כחוק, כי נשיא־לבנון, אמין אל־ג'מייל, שנבחר בעזרת הכידונים הישראליים, לא העז לחתום עליו. גם מבחינה מעשית אין ההסכם בתוקפו, מאחר שהותנה בכך שגם הסורים ינהגו על פיו. זאת היתה שטות מלכתחילה.

כיום זוהי פיסת־נייר, שמקומה במוסיאון של הטיפשות המדינית בעולם. ערכה נופל מזה של קליפת־השום.

על כל הסכם מדיני חל העיקרון של REBUS SIC STAN TIBUS („כל עוד לא השתנו התנאים"), שפירושו: ההסכם תקף רק כל עוד קיימות הנסיבות שעליהן הוא מושתת. לגבי הסכם מסויים זה, הנסיבות כבר לא היו קיימות למחרת־היום. המצב בלבנון משתנה מדי שבוע. הסכם כזה יכול לחול במשך 24 שעות — אם בכלל.

בתוך הגבולות. עכשיו טוענת הממשלה — כמו המערך — שאי־אפשר לצאת בלי ערובות ביטחון לגבול ישראל.

גם זוהי בדיחה.

בלבנון לא קיים שום גורם המסוגל לתת ערובות כאלה, גם אילו רצה בכך.

אין שילטון במדינה זו. גם בדרום, שבו יושב עתה צה„ל, אין שום סמכות, שניתן לומר עליה בביטחון כלשהו שתהיה קיימת בעוד חודש. הנוצרים של סעד חדאד המנוח הם גורם מבוטל, ואיש אינו יודע מי ישלוט מחר בשיעים. מדינת־לבנון וצבאה אינם קיימים.

יש רק ברירה אחת: להישאר בלבנון לצמיתות, במצב של מילחמת־גרילה גוברת והולכת, תוך השנאת ישראל על כל האוכלוסיה, או יציאה מלבנון לאלתר, בלי שום ערובות.

במיקרה כזה תצטרך ישראל לעשות מה שעשתה בכל השנים, ומה שעושה כל מדינה בעולם: להגן על עצמה בתוך גבולותיה.

ערובות ביטחון

זוהי האמת הפשוטה: בלבנון אין עוד מי שיכול לתת ערובות־ביטחון לישראל

לשימעון פרס יצא שם של מי שכל תחזיותיו מתבדות תמיד. השבוע הוא שמר על שיא זה.

ברברו בנייריורק הכריז כי כוחם של השיעים בלבנון עולה, וכי הדבר יביא לכך שסוריה תשלוט בלבנון.

באותו הזמן עצמו ישבו השליטים בדמשק וטיכסו עצה כדי למנוע את השתלטות השיעים, שבה הם רואים סכנה גדולה חדשה למעמדה של סוריה בלבנון.

הנחותים ביותר. השיעים מהווים כיום כשליש האוכלוסיה בלבנון. יחד עם הסונים — שגם הם מוסלמים — הם מהווים כה רוב.

במשך דורות היו השיעים העדה המדוכאת ביותר בלבנון. הם היו הפרולטריון העני, חסר־הזכויות. באמנה הלאומית הלבנונית, שבה חולקו עמדות־המפתח בין העדות, הם הועמדו בתחתית הסולם. העמדות העיקריות ניתנו למיעוט המארוני השליט. נתחים נזרקו לסונים ולדרום. לשיעים לא ניתנה אלא המישרה הריקה־מתוכן של יו„ר הפרלמנט.

השיעים ישבו בשקט, והשלימו עם מעמדם הנחות. הם התייחסו בשיוויון נפש לישראל, ועל כן היה הגבול הלבנוני־ישראלי עד 1970 הגבול השקט ביותר במרחב כולו.

כאשר פלש צה„ל ללבנון, קיבלו אותו השיעים בברכה, המטירו עליו אורז ושמחו על כי נפטרו מן המימשל המקומי, שהיה למעשה בידי אש„ף.

בין החורבות. מאז הצליחה ישראל לחולל שינוי גדול. התוצאה העיקרית של מילחמת־הלבנון היתה כפולה: להקפיץ את השיעים קדימה, ולהפוך אותם ברזמנית לאוייבי ישראל.

המילחמה, שיערערה את המוסכמות בלבנון, הזכירה לשיעים שהם עתה העדה הגדולה ביותר בלבנון. אירגונם, אל־אמל („התיקווה"), בהנהגת מנהיג מוכשר ודינאמי, נביה ברי, הפך הכוח המרכזי בלבנון. מאיראן באו שליחי רוח־אללה חומייני, והתסיסו חלק מן הנוער השיעי, שנדבק בקנאות האיית־אללה הגדול. ברדום הביאה נוכחותו של צבא־הכיבוש הישראלי לתסיסה, שהזינה את הגרילה. מילחמת־הגרילה, ההולכת וגוברת, הכריחה את שילטונות־הכיבוש לנקוט אמצעי־דיכוי, ואלה מגבירים את השינאה והתסיסה.

אין עוד שמץ של סיכוי שתקום בדרום־לבנון הנהגה שיעית, שתהיה בלתי־תלוייה במנהיגות השיעית בצפון, ושתרצה ו/או תוכל לשמש כמישטרה מטעם ישראל כדי להגן על גבולה.

בין כל עיי המפולת של מילחמת ישראל בלבנון מצויות גם החורבות של הידידות הישראלית־שיעית. היא נפלה קורבן למילחמתו של אריאל שרון, שעבורה הצביעו שימעון פרס ויצחק רבין בהתלהבות.

ח„כ שפירא בבית־המישפט
„בתנאים שלו אף אחד לא יקבל..."

כמה וכמה אירועים קרו בין חתימת ההסכם ובין הספקת הסחורה. בתחילה ביקש פלוריאן להחליף את הצ'קים הדחויים שמסר בצ'קים דחויים עוד יותר. אחר כך שינה שניים מהדגמים שבחר. או התברר כי צ'קים מסויימים שלו לא כובדו — לדבריו, מכיוון שהסחורה לא סופקה בזמן. לבסוף, כאשר סופקה הסחורה למחסניו, התברר לפלוריאן כי קיבל שטיחים מאיכות ירודה ומדגמים השונים מאותם שהזמין. הוא ביקש שלא יפרקו כלל את השטיחים, אלא יחזירו אותם ישר למיפעל בקיסריה. אך למרות הכל, נפרקו השטיחים, וחלק מהם אף ברירה רק להזמין אצל שפירא או בחוץ לארץ.

„אבל מכיוון שהם משכו אותי כל־כך הרבה זמן, כבר היה מאוחר להזמין סחורה מחוץ־לארץ, והפסדתי את כל העונה. ואת השיטה שהם נוקטים לגבי כל החנויות, כדי להרוס אותן," אמר פלוריאן במרירות. „הנזק שנגרם לי הוא כ־200 אלף דולר," התלונן.

פלוריאן ניהל שיחות ממושכות עם מנהלי החברה ודרש מהם לקחת את הסחורה בחזרה. הוא אף הקליט שיחות עם שני מנהלים, שלדבריו הבטיחו לו לקחת בחזרה את השטיחים שלא עמדו במיפרט ההזמנה שלו. אך איש לא בא, והעניין נמשך זמן רב, עד שלא היתה לו ברירה אלא לפנות לערכאות.

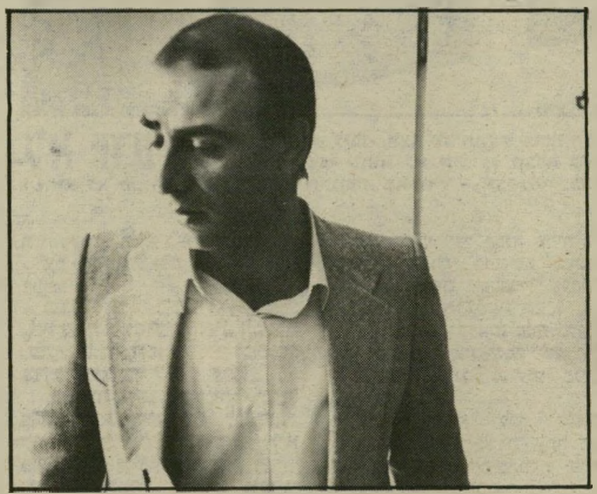
שפירא, מלך השטיחים

מותו העגלגלה של חברת־הכנסת אברהם שפירא העלתה חיוכים רבים על שיפתיהם של באי בית־המישפט, שראו אותו ביום הראשון השבוע מהלך במיסדרונות. רק על שפתיו של עמוס פלוריאן, סוחר־שטיחים תל־אביבי, לא עלה חיוך.

פלוריאן רעד מזעם. הוא הגיש בשנת 1980 תביעה על סך 2,657,240 לירות נגד מיפעל השטיחים שבבעלות הח„כ.

„אתם יכולים לכתוב שזוהי שיטה אצלם. תשאלו את כל סוחרי־השטיחים, כולם יודעים שמיפעל השטיחים של שפירא רוצה להרוס את כל הסוחרים הגדולים. הוא חושש מתחרות בחנויות המיפעל שלו. לכן הוא מקבל הזמנות של סוחרים, ואחר כך מושך אותם ולא מספק את הסחורה, עד שהעונה נגמרת והם מפסידים הכל," סיפר פלוריאן להעולם הזה.

הסוחר הוא גבר צעיר, מהודר בלבושו, אשר מייד אחרי עדותו של שפירא במישפט יצא החוצה, כיוון שלדבריו לא יכול היה לסבול את השקרים שסיפרו עובדי־המיפעל בבית המישפט

תובע פלוריאן
הצ'קים חזרו, ואלה החיים

מונופול בשוק

עד שנת 1978 עבד פלוריאן עם אביו בעיסקי שטיחים. בסוף אותה שנה רצה לפתוח עסק עצמאי משלו, ולכן פנה למיפעל השטיחים בקיסריה והזמין אצלו 6000 מטר שטיחים מקיר לקיר. הזמנה זו היתה כה גדולה, שהמיפעל נתן למזמין מחיר מועדף ותנאי תשלום מיוחדים.

פלוריאן בחר את הדגמים, קבע את מועד ההספקה של המישלוח הראשון לחודש פברואר 1979, ומסר לידי המפעל צ'קים דחויים על סך של מיליון ושבע מאות אלף לירות של אז. נמכר לאחר מכן.

פלוריאן הסביר להעולם הזה כי בסוג השטיחים המסויים, שטיחים מקיר לקיר, מיפעלו של שפירא הוא בעצם מונופוליסט בשוק. „כמות כזו לא יכולתי להזמין אצל אף תעשיין ישראלי. יש עוד כמה תעשיינים קטנים, אבל אף אחד מהם לא היה עומד בהזמנה כה גדולה, ולכן היתה לי

„רק כשיש צרות"

„ניתי אצלם רק עוד פעם אחת בלבד, וגם זה אחרי שבאתי למיפעל וראיתי בדיוק את הסחורה שאני מזמין. בררתי שיש להם כל הכמות, ושילמתי רק כאשר קיבלתי את הסחורה," אמר פלוריאן.

„אתם גם יכולים לכתוב כי אחרי העניין הזה חשבתי להקים בעצמי מיפעל לשטיחים. רציתי להקים מיפעל בדיוק בתנאים שקיבל שפירא. דיברתי על כך עם אנשים במישרד התעשיה והמסחר, והם אמרו לי לשכוח מזה. מיפעל מאושר כמו זה שיש לשפירא, בתנאים שלו, אף אחד לא יכול לקבל," אמר הסוחר.

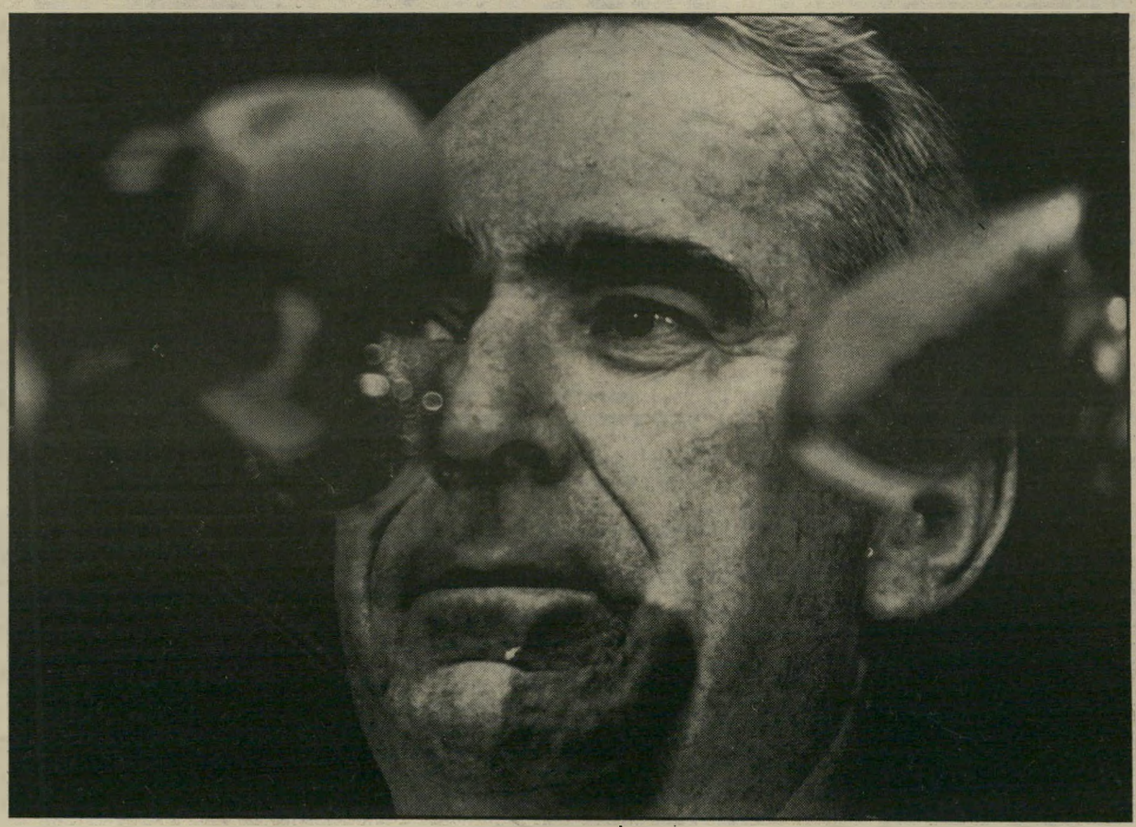
עורך־דינו של פלוריאן, בנימין טלמון, הזמין את ח„כ שפירא כדי לברר מפיו, מה ידע הוא על ההזמנה של פלוריאן. אולם הח„כ העיד לפני השופט יוסף האג־יחיא, כי הוא אינו עוסק בפועל במיפעל ולא היה לו שום מושג על העיסקה.

„אליי באים רק כשיש צרות," חייך הח„כ ואמר כי נודע לו על הפרשה כאשר חזרו צ'קים בסכומים גדולים. „זה דבר עצוב," ציין הח„כ, „אבל אלה החיים!"

אילנה אלון ■

הוא דומה לגנרל דרום־אמריקאי — שינאת הערבים הפכה למוקד אישיותו — הוא בז לבני־אדם, למיפלגות ולדמוקרטיה, והוא אחראי לגדול פישעי־המילחמה בתולדות המדינה

הפרימיטיב הנורא

רפול בכינוס „צומת"
גופים מושחתים וציניים, המובילים את ישראל לאבדון

דתשתית לתנועה ניאו־פאשיסטית ייחודית ובעלת פוטנציאל אלקטורלי גדול הולכת ונוצרת עתה תחת הכותרת צומת (ציונות מתחדשת).

בראש תנועה זו עומד הרמטכ"ל־לשעבר, רב־אלוף (מיל') רפאל („רפול") איתן, שאותו הגדיר רק לפני כמה חודשים שר־הפנים, הד"ר יוסף בורג, כאדם בעל דיעות שהן „ימינה מן הימין".

רפול, מצביא שנוי־במחלוקת, הפך במשך חמש שנות רמטכ"לותו את צה"ל לצבא בעל עמדות פוליטיות ועשייה פוליטית. הוא פעל למען מסירת נשק בלא כל הגבלה, להתנחלויות בשטחים הכבושים. הוא שהורה להעביר חיילי־מילואים מיחידות מובחרות של צה"ל לשירות ביחידות ההגנה־המרחבית (הגמ"ר) בשטחים הכבושים, ובהחדרת שיטות־אלימות לשטחים המוחזקים בידי צה"ל.

רפול ידוע בבוז שהוא רוחש לכל המיפלגות הפוליטיות הקיימות בישראל. הוא ריואה בהן גופים מושחתים וציניים, המוליכים את ישראל לאבדון. זוהי גם העילה להקמת „צומת".

● מראומת סן־סימון

רפאל איתן אינו מסתיר את שינאתו לערבים. שינאה זו עוברת כחוט־השני בקאריירה הביטחונית הארוכה שלו.

היא החלה כשהיה בן 6 וחצי, אז נהרג בן־דודו, דויד נישרי (בנו של מורה־ההתעמלות הנודע) במאורעות 1936. מותו יצר בליבו את המישקע הראשון.

את ילדותו בעמק־זרעאל העביר רפול בעוני שאיפיין את שנות ה־20 וה־30: „אני לא חושב שהיו לי נעליים או מגפיים. (אלה) היו עוברים מילד לילד בכפר, מגדול לקטן. תמיד לגדולים היו הרברים החדשים... סוכריה היינו מוצצים כשהיו מאכילים אותנו שמרדג, לפצות על הגועל־נפש..."

מילדות היתה לרפול משיכה לנרשא הצבאי. אחד מחבריו לילדות בכפר הולדתו, תל־עדשים, סיפר עליו: „בשהנוטרות נוסדה, היה בא לכאן קצין אנגלי ועושה מיסקד. רפול היה עומד בצד. ילד. כל מה שהיינו עושים ברובים הוא היה עושה עלינו במקל..."

כבר בנעורותו נודע רפול כאדם ללא־חת. אחרי שיחרורו מהצבא השיב רפול בראיון לשאלה „האם אי־פעם פחדת ממשהוא" במילים: „בטח, מן המורה. עד היום אני מפחד ממנה. כן. אבל תן לי להיזכר. הנה, פעם, כשהיינו ילדים ועבדנו בשדות, אולי פעם ראשונה שיצאתי לבר, עם עוד ילד,לעבוד בלילה בטרקטור. היתי אז בן 12 או 13, ועבדנו בתור. אחד עבר, אחר ישן, וחרשנו, וכשהיה תורי לישון, התעטפתי בשקים ונרדמתי. פתאום התעוררתי ואיזו שהיא חיה עמדה מעלי והרגשתי את הנשימה שלה על הפנים. זה היה תן או משהו כזה. היה חושך ולא יכולתי לזוז. רציתי לעשות משהו. קפאתי, והחיה הזאת עמדה והריחה אותי, את הפנים, ואחר־כך הסתלקה ואני קמתי."

ב־1946 התגייס רפול לפלמ"ח. בקרבות פריצת־הדרך לירושלים שירת בגדוד הרביעי של הפלמ"ח. בגיל 19 השתתף בקרב על מינור סרסימון, בשכונת קטמון ירושלים. בדומה לקרבות אחרים, שבהם השתתפו אריאל שרון ויובל נאמן, הביא קרב זה לסטראומה המילחמתית של רפול. הוא תיאר אותה כך: „אני נפצעתי. ראיתי את הערבי שיורה בי, ממש שוכב על טלע כזה שטוח... דדו (דויד אלעזר) משך אותי, לא חזרה למחלקה, אלא פנימה, דרך הפישפש שמצד שני, ואז חבשו אותי... היו לנו הרבה מאוד נפגעים... יותר ממחצית האנשים היו פגועים, פצועים או הרוגים... חילקו לפצועים רימונים, כדי שיתאבדו, מי שיכול היה לעשות זאת..."

רק נסיגת האוייב עצרה את רפול וחבריו מלבצע התאבדות נוסח מצדה בסן־סימון.

במילחמת־תש"ח פיתח רפול מעין אוטיזם ריגשי, המלווה אותו מאז ועד היום. אוטיזם זה התפתח כאשר מנע עצמו מלהגיע ללוויות חברי־לנשק.

הוא סיפר על־כך: „אני לא הייתי הולך. נדרתי שלא אלך לשום לוויה. ביום של לוויות הייתי מנצל את הזמן לשינה. נכנס לי בשק־שינה שלי, באוהל־סיירים, במעלה־החמישה..."

● „פקודות המטכ"ל נעצרות בשער המחנה"

קודם לשידרוגו מצה"ל, בסופה של מילחמת־תש"ח, שאף רפול להתקבל ל־קורס־טיס, והוא נידחה. כעבור שנים סיפר: „איזה אנגלו־סכסי במטה חיל־האוויר ביפו, אמר לי: ‚תחזור הביתה, לא צריכים אותך'..."

רפול שב לתל־עדשים. בינואר 1954 חזר והתגייס לצה"ל, ומונה עד מהרה כמ"פ של פלוגה ה' בחטיבת־הצנחנים. במיסגרת זו יצר את הקשר עם מפקד־החטיבה, אריאל שרון, והשתתף בסידרה של פעולות־„תגמול": קלקיליה, חוסאן, כונתילה ומוצבי־הקורסי שבצפון הכינרת.

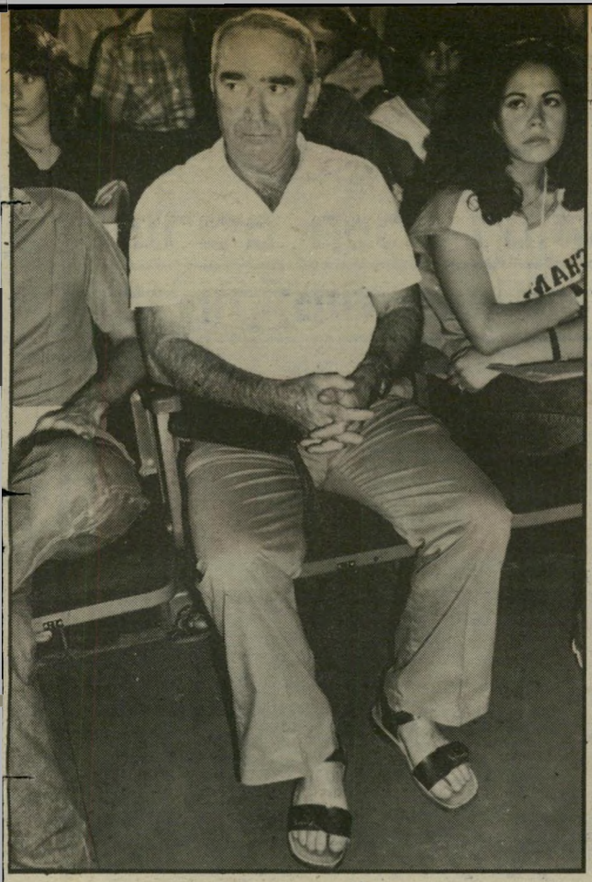
רפול עם שרון
מי שיקר יותר?

(המשך מעמוד 15)

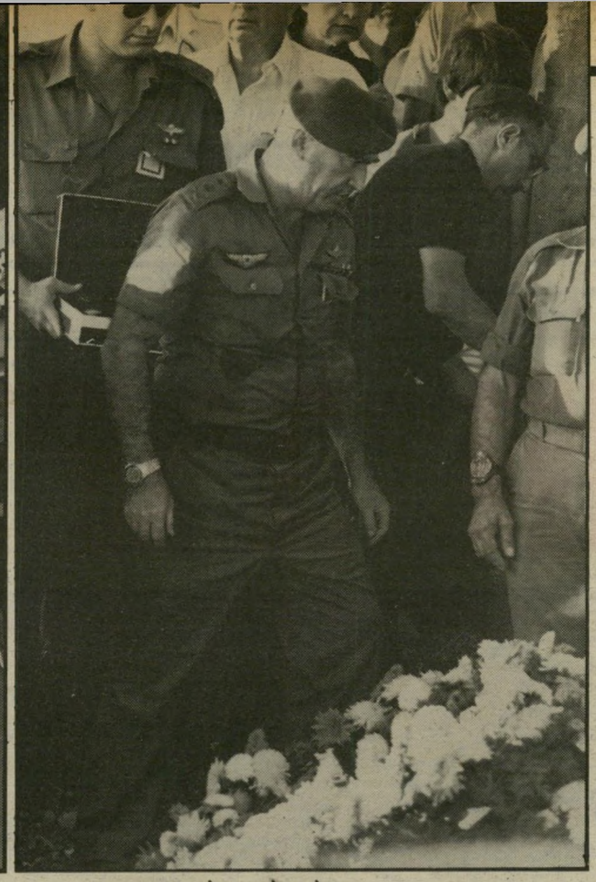
בפעולה זו נפצע רפול משלושה כדורים. בפעולת כונתילה הסתער יחיד על עמדה מבוצרת, וזכה על־כך בציון־לשבח מטעם הרמטכ"ל, משה דיין.

הוא מונה כמפקד גדוד־הצנחים שצנח, ראשון, במיצרי־המיתלה. בפתיחת מיבצע־קדש. בקרב על המיתלה לחם רפול לצד ידידו, עובד לידו'נסקי, שנפל בקרב זה. הוא סיפר: „אני אפילו יכול לשמוע את הקול שלו, כשהוא מדבר...“

אחרי מיבצע־קדש היה רפול סמח"ט הצנחנים, השתלם בארצות־הברית, ובשובו שימש כראש ענף־המיבצעים במטכ"ל. הוא למד במיכללה־לביטחון־לאומי, ומונה כמפקד חטיבת־הצנחנים, שביצעה את רוב פעולות־„התגמול“, ערב מילחמת־ששת־הימים.

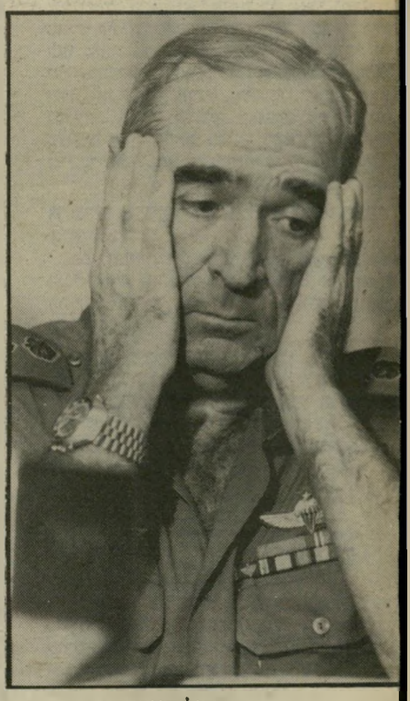

רפול בהלווייית לסקוב

רפול בבינום נוער

„נדרתי שלא אלך לשום לווייה. ביום של לוויות נכנסתי לשק־השינה...“

רפול הזוגה
ריתוק לחיילות שקנו חלב מערבים

במיכתב־פרידה שפירסם אלוף (מיל') עוזי נרקיס עם פרישת רפול מהרמטכ"לות, הוא סיפר בין השאר: „כאשר התמניתי לתפקיד אלוף פיקוד־המרכז, ערכתי את ביקורי הראשון אצלך בחטיבת־הצנחנים: שהיית מפקדה. ביקשתי לבקר בגדודים, והתמונה שהתגלתה לעיני היתה מראיגה: מחנה הגדוד לא רמה למחנה־צבא מבחינת הסדר והניקיון. רובים, מקלעים ובווקות שימשו בערבוביה בחדר־הנשק. מגורי החיילים נראו כבזדונים. תחמושת ופגזים, קליפות ובדל־סיגריות היו זרוקים במקומות רבים בחצר המחנה. איימתי כי סגן־אלוף דן שומרון, שהיה סמג"ד ומ"מ מפקד־הגדוד, יודח אם לא ישנה דרכיו ויטרח לא רק על פיתוח הפוטנציאל הקרבי, אלא גם ישים את ליבו ל,קטנות', כגון סדר, מישמעת וניקיון.

„התקוממת: בעד זה להדיח את דן שומרון? טענת, כאלה אנחנו, הצנחנים, כאלה כולנו, משוגעים, זה אופינו, ולא תשנה אותו. ביקשתיך לפרט, והסברת לי את אופי הצנחנים כפי שראית אותו: ללא חת. נכונות בכל תנאי לכל פעולה, ששכרה — הפעולה עצמה. לחץ לביצוע הפעולה (פעולת־תגמול) וראייתה כתכלית בפני עצמה. התחשבות מינימלית בהוראות ביטחון האימונים (הרגשתי בכך בביקורי בתרגילי־האש של החטיבה). זילזול ב,מינהלות' ובאפסנאים המושתנים', והעיקר, שפקודות המטכ"ל נעצרות בשער המחנה...“

מעט קודם לקבלת הפיקוד על חטיבת הצנחנים, כאשר שימש סגן־אלוף רפול כראש ענף המיבצעים במטכ"ל, הוא התערב התערבות פוליטית ראשונה במיסגרות הצבאיות, כאשר שיגר לראש אג"ם, יצחק רבין, תזכירים ובהם פיתרונות־הגירה לערביי־ישראל. את הרעיון הזה, פירט מאוחר יותר באחת מעבודותיו כחניך המיכללה־לביטחון־לאומי.

כאשר היה מפקד פיקוד־הצפון, הוא ריתק יום אחד את מפקדות הלישכה שלו למחנה אחרי שנודע לו כי העזו לקנות חלב מערבים.

● נזיפה ואהרון ברק

מ עודד לא טרח להסתיר במיסגרות הצבאיות את עמדותיו הפוליטיות, עמדות שהתמקדו, לרוב, בנושא הערבי והמילחמתי.

במיפגש־קצינים בתקופת ימי־ההמתנה, ערב מילחמת־ששת־הימים, הסיר מח"ט הצנחנים, אל"מ רפאל איתן, לרגע את דרגותיו ויצא באוזני הקצינים במיתקפה חריפה על ראש־הממשלה, לוי אשכול, והמסנות־כביכול.

11 שנה אחרי הצניחה במיתלה הגיע „סדין־אדום“ וקרבות מילחמת־ששת־הימים. כמח"ט הצנחנים הוליך רפול את חייליו בקרבות מרים ברפיח, בעזה ובחאן־יונס. כאשר ניצב בראש חייליו בצומת־רפיח, בישרו לו שבן־אחיו, גיורא, נהרג. באריזות המשיך רפול בלחימה, עד יומה הרביעי, כאשר נפצע מפגיעה קשה בראשו באיזור רומני.

בנובמבר 1967, כאשר החלים מפציעתו, התחיל סיפור מילחמתו של רפול בפלסטינים. הוא נשלח לביקעת־הירדן, לארץ־המירדפים, כדי לעמוד בראש חטיבת־הביקעה. על תקופה זו סיפר עוזי נרקיס:

„אתה זוכר בוודאי את ימיה הראשונים של חטיבת־הביקעה, שהיית מפקדה. את הניסיונות לבלימת המחבלים (במיעוט־אמצעים משוועז), את המירדפים הראשונים ואת ההתנגשויות עם הצבא הירדני, שבגלל כל אלה נאלצנו לתפוס מוצבים לאורך הירדן.

„התפלאתי, באחד מביקורי התכופים בביקעה, למצוא דגל־ישראל מונף על התורן, במשך כל שעות היום, במוצב. הערתי לך על כך, שדגל מונף מגלה לאוייב את מיקומו של המוצב, מושך אליו אש ומסכן את חיי החיילים, ולרשות הירדנים היתה ארטילריה בשפע, שקל היה להם לכוון את אישה אל המוצב דרך הדגל. השבת כי הדגל המונף מסמל את ריבונותנו על הירדן, ואין חשוב מכך לחינוך החיילים לאהבת־המולדת ולזקיפות־קומתם.

„ב־29 באפריל 1983 צוטטו דבריך בפגישה עם מחנכים ופרופסורים: ‚באמריקה, בגן־הילדים כמעט כל בוקר מניפים דגל'... ואומנם, לפי מה שאנו רואים בסרטים אמריקאיים מתקופת־ההתנחלות שלהם, הניפו הם את דיגלם הלאומי לצלילי תיזמורת, בכל מצודה, בכל בוקר, בכל המילחמות, הן באינדיאנים והן בינם לבין עצמם. ניתן אולי ללמוד מהם לגבי חיי היום־יום, בגן או בבית־הספר, אך בהחלט לא לגבי המוצבים על הירדן וחיי־חיילים שם...“

בשנת 1969 מונה רפול כקצין צנחנים וחיל־דגלים ראשי (קצח"ר), תפקיד שבו היה ממתכנני המיבצעים המיוחדים בימי מילחמת־ההתשה, ששיאם היה פיצוץ המטוסים בנמל־התעופה של ביירות.

לקראת תום תפקידו זה, הציע לו הרמטכ"ל, חיים בר־לב, לפרוש מצה"ל. בראיון, שנים מאוחר יותר, התייחס רפול בזילזול להצעה זו של בר־לב: „הוא אמר לי: תלך הביתה ותקבל פנסיה של גנרל...“

מילחמת־יום־הכיפורים תפסה את רפול כמפקד אוגדה ברמת־הגולן. במהלך קרבות בעמק־הבכא ניסח רפול לחייליו את מטרת לחימתם במילים: „אם עכשיו אנחנו לא בולמים — הכל אבוד. כי מאחורינו ועד לחיפה אין שום דבר...“ זאת היתה טעות גמורה. בתום המילחמה מונה כאלוף.

בראיון לעיתון פנימי של תנועת־החרות באנגליה אמר רפול אחרי שיחזורו מצה"ל על מילחמת־יום־הכיפורים: „אפשר לומר כי הקורבנות במילחמת־יום־הכיפורים היו לשווא. משום שאם היינו פועלים אז אחרת, לא היתה פורצת מילחמת־יום־הכיפורים...“

ב־1974 מונה כמפקד פיקוד־הצפון, תפקיד שבעיקבותיו עבר לעמדת ראש־אג"ם.

לקראת סוף 1977, אחרי יוזמת אנוור אל־סאדאת, הציג רפול בפורומים צבאיים את דעתו הספקנית בעניין השלום האפשרי עם מצריים.

כאשר נודע הדבר ליועץ־המישפטי לממשלה, אהרון ברק, היתרה בו שלא יתרוז מדעתם הצבאי — אחרת יעמידו לדין.

● בג"ץ... שמג"ץ
וחצהיר אומלל...

ל תפקיד דרמטכ"ל מונה איתן בידי שר־הביטחון הראשון של ממשלת הליכוד, עזר וייצמן. בסיפרו הקרב על השלום תירץ וייצמן מינוי זה: „הכרתי גם את חסרונותיו. לא הקלתי בהם ראש. תפיסתו המדינית מחוספסת. נדמה לי שהפוליטיקה הצטיירה בעיניו בשחור־לבן. אבל הבאתי בחשבון שיהיה עליו לעבוד איתי, ושאני אוכל להשלים את החסר בתחום הערכות־המצב המדיניות, ושהוא מתאים להיות רמטכ"ל תחתי כשר־ביטחון.“

בהזדמנות אחרת הגדיר וייצמן את שיתוף־הפעולה בינו לרפול במילים: „האינטליגנציה שלי מספיקה לשנינו...“

היתה זאת טעות נוראה, ואולי קטלנית.

רפול נכנס לתפקידו כרמטכ"ל בנאום בן 19 מילים, וסיים את שירותו בנאומים בלתי־פוסקים של מפקד חונטה צבאית לאטינו־אמריקאית.

עוד בתקופת כהונתו של וייצמן כשר־הביטחון ניהל רפול מאבק במדיניות השר בשטחים הכבושים, כשהוא מקבל סיוע רב־משמעות משר־החקלאות דאז, אריאל שרון, ובזגר אחר של חטיבת הצנחנים, האלוף דני מט,

„כל הערבים אותו הדבר!“

רב־אלוף רפאל איתן, שנכנס לתפקידו כרמטכ"ל בנאום בן 19 מילים, למד בחמש שנות רמטכ"לותו לדבר, ולקראת שיחרורו מצה"ל, ובחודשים שעברו מאז, אינו חדל מלהפגיז את כלי־התיקשורת בפכים מתוך השקפת־עולמו, הרואה בכל מי שאינם מזדהים עם דעותיו „בוגדים“.

בין שאר אימרותיו:

- **על ערבים מתונים** – „השמדת מדינת ישראל – זוהי בדיוק המטרה שלהם. אין ערבים מתונים. הם לא רוצים שתהיה מדינת־ישראל... כאשר תיקוותם, יכולתם, להשמיד אותנו תאבד, אז ישלימו עם קיומנו. אין ערבים מתונים – כולם אותו דבר. הם לא רוצים שתהיה מדינת־ישראל.“
- **על המילחמה הבאה בסוריה** – „ארץ שמכריעה את אחת הארצות שהכריזו עליה מילחמה וכובשת את עיר הבירה שלה, אז היו צריכים לתת לה את עיר הבירה בחזרה, כדי שאותה מדינה לא תלך שוב למילחמה...“
- **על גבולות ישראל** – „אני עומד בקו ההתחלה של ארץ־ישראל השלמה בגבולות המנדט ובמרמת־הגולן... לאף אחד אין זכות לתת מארץ־ישראל לאף אחד שאיננו שייך לעם היהודי...“
- **על נפילתו־כביכול של יאסר ערפאת** – „בקשר ליפי־הנפש, המתלקקים והמתחנפים למיניהם, עכשיו יש להם בעייה – אין להם למי ללכת...“
- **על „שלום עכשיו“** – „מה זה „שלום עכשיו“? הם הביאו את השלום? זאת סיסמה מזוייפת וריקה מתוכן... אינני חושב שהם מבטאים כמיהה לשלום. הם קבוצת־תעמולה רעשנית... יש ביניהם גם קומוניסטים, ואולי הם לא בצבא, אבל הם ישנם...“

רפול עם שר־הביטחון וייצמן
"האינטליגנציה שלי הספיקה לשנינו..."

רפול עם אשתו (משמאל) ודני מט
"לא מצאו אפילו גוויה אחת..."

ששימש כמתאם־הפעולות בשטחים הכבושים, שגם אותו מינה עזר וייצמן.

בכינוס המימשל ב־1980, כאשר ציין אחד מקציני־המטה שיש הישגים רבים לגבי רוחת התושבים בשטחים, חזר רפול על השקפתו הוותיקה ואמר כי אינו מעוניין בהישגים — אלא בהגירת הערבים.

שלב נוסף ביצירת מדיניות עצמאית בשטחים הכבושים בא אחרי רצח מתפללי בית־הדסה בחברון. רפול כינס את כל קציני־המימשל, מדרגת סגן־אלוף ומעלה, והורה להם לבצע בשטח מדיניות־ענישה על־פי תפישתו של רפול, ולא על־פי הנחיות שר־הביטחון וייצמן.

פרק נוסף של רפול, כמקרם הפוליטיזציה של צה"ל, בא במהלך המאבק המישפטי על אדמות רוג'יב והתנחלות אילון־מורה.

רפול, שהזהר בידי יועציו המישפטיים מסני האפשרות שבית־המישפט־הגבוה־לצדק יפסוק לטובת העותרים הערביים, הגיב בזילזול בך גוריוני: "בג"ץ... שמג"ץ..."

רפול היה הרמטכ"ל הראשון שהגיש תצהיר לבג"ץ בנושא פוליטי־צבאי. הוא כתב בין השאר: "הגעתי לכלל דיעה כי אילון־מורה נחוץ מטעמים ביטחוניים... יישובים ביהודה ושומרון שמיקומם על צירי־תנועה ושטחים שולטים... מהווים ערובה נוספת ליכולתה של ישראל..."

אלא שמ"מ נשיא בית־המישפט העליון, הד"ר משה לנדוי, לא קיבל את טענותיו של רפול. הוא קבע שיש לפנות את מתנחלי גוש־אמונים תוך 30 יום. הוא ציין בפסק־דינו: "שוכנעתי שאילמלא הלחץ של גוש־אמונים, והטעמים המדיניים והאידיאולוגיים שהיו לעיני הדרג המדיני — לא היתה מתקבלת ההחלטה להקים את אילון־מורה..."

כישלון תצהירו של רפול בבג"ץ אילון־מורה אך ביצר אותו בעמדות הקיצוניות. תוך כדי כך הדביק תוויות של בוגדים ועוכרי־ישראל לכל הפוליטיקאים והעיתונאים שעמדותיהם לא נראו לו.

● הממחיק־הלאומי

רפול לא גימד רק את מערכת השיפוט האזרחית. בחמש שנות רמטכ"לותו היה גם אחראי לחורבן מערכת־השיפוט הצבאית ותרמיתה הציבורית.

שורשי החורבן נעוצים כמיבצע־ליטאני, וסידרת האירועים שהכפישו את "טוהר־הנשק" של חיילי צה"ל, במיבצע זה.

עוד קודם ליציאת חיילי צה"ל למיבצע, בעיקבות הפיגוע בכביש־החוף, פלט רפול באוזני החיילים את האימרה "ניקמת ילד קטן לא ברא השטח" (מבלי שקלט, נכונה, את המשמעות של מחבר הפסוק, המשורר חיים־נחמן ביאליק). אימרה זו חילחלה לאורך שדרות־הפיקוד של צה"ל, כהוראה מלמעלה: "לא לקחת שבויים" במהלך המיבצע.

היתה זאת קריאה כמעט־גלויה לביצוע פישעי־מילחמה.

התוצאה: סידרת מישפטים לקצינים וחיילים, שזיהמו נישקם בטבח תמימים.

אחת מפרשיות הזיהום היתה זו של פלוגת הנח"ל־המוצנח בנחל־ארמיס. בראש יחידה זו ניצב מג"ד, בן קיבוץ הזורע של השומר הצעיר, שטוהר מאוחר יותר. החיילים שביצעו את הרצח בדם קר הורשעו במישפטם. הסמ"פ נידון ל־15 חודשי־מאסר והורדה בדרגה, המ"מ ל־12 חודשי־מאסר והורדה בדרגה, והסמל לשלושה חודשי־מאסר.

רפול ראג שאיש מהם לא יישב ככלא הצבאי. פסק־הדין וביצועו נידחו מנימוק של לימודים(!). אחרי זיכוי המג"ד המיר רפול את עונשם של הנאשמים ממאסר־בפועל למאסר־על־תנאי, והחזיר להם את דרגותיהם.

הפרשה הנודעת ביותר ב־חנינות רפול" היתה פרשת סגן דניאל פינטו, ששירת באותה היחידה. לפי קביעת בית־הדין־הצבאי ביצע דניאל פינטו מעשה של רצח־אזרחים, שהיה מלווה בהתנהגות סאדיסטית נוראה. אחרי מתן פסק־הדין המתיק רפול את תקופת כליאתו, בטענות שהוסיפו להרס מערכת־השיפוט הצבאית. פינטו נישא אחרי שיחרורו לבתו של האלוף דני מט, חברו של רפול מהצנחנים. שמונה בידי רפול כנשיא בית־הדין־לעיירעורים של צה"ל.

אחרי שחבר־הכנסת אורי אבנרי פוצץ את הפרשה וגרם לזעזוע לאומי, הגן רפול בראיון עיתונאי על החנינות הרבות שהעניק:

"בבקשה, נלך לעובדות. ניקח דוגמה כמו לדרמן (שרצח בדם קר אזרח ערבי חף־מפשע בירושלים). לדרמן קיבל 20 שנה. בית־הדין לעיירעורים הפחית לו לעשר שנים. למה לי אסור להפחית לו ביחס דומה? בית־הדין הפחית לו מ־20 ל־10, אני הפחתתי לו מ־10 ל־3. אז מה? הכמות קובעת כאן? עכשיו אני לא רוצה לדבר על המישפטנים, הם פועלים לפי מיטב הבנתם. מיכאל צור קיבל 15 שנה, נכון? על מה? — הוא גנב. גנב כסף. פינטו רצח, ככה אמרו, לא המישפטנים, אלא התיקשורת וכל התעמולה שמסביב. הוא רצח ב'אכזריות נוראה'. אבל, עד היום לא מצאו אפילו גוויה אחת שלו, שהוא רצח..."

● "כמו ג'וקים מסוממים בחוך בקבוק"

דו"ח הוועדה הלאומי והמסוכן של רפול כ־ רמטכ"ל ושרון כשר־ביטחון, היה סיוט לאומי. הוא הוליך את צה"ל למילחמת־הלבנון. מבחינה צבאית הביא הזיווג לביזיון נורא. היו דרושים לרפול־שרון שישה ימים כדי להגיע לפרברי ביירות — מרחק של שעתיים נסיעה במכונית. ליעדים בחזית הסורית לא הגיעו בכלל.

רפול היתמם לאורך חלק מהשלבים הצבאיים של מילחמת־הלבנון: "אני קיבלתי פקודות, ואני ביצעתי אותן במדוייק."

הביזיונות הצבאיים של מילחמת־הלבנון לא מנעו מרפול להביע את דיעותיו הפוליטיות. בין השאר: "המילחמה בלבנון אומנם היתה המילחמה על ארץ־ישראל — על ירושלים, על באר־שבע, על בית־שאן ועל עכו, על הגליל ועל כל מקום בארץ־ישראל שהוא שלנו..."

ההיתממות מן הצדדים המריניים לא הצילה את עורו של רפול ממסקנותיה החמורות של הוועדה שחקרה את הטבח בצברה ושאתילא. ועדת כהן קבעה שאלמלא היה רפול על סף פרישה מצה"ל, היתה ממליצה את פיטוריו מתפקידו.

נוסף על כך, קבע דו"ח הוועדה מסורשות, שרפול שיקר לפניה בעדותו על שיחתו הטלפונית עם שרון: "אנו סבורים שגירסת שר־הביטחון על אותה שיחה מדוייקת יותר מגירסת הרמטכ"ל..." לעמוד בשקרן ליד שרון — זהו שיא התובע אופי מיוחד ויוצא־דופן.

ועדת־כהן גם התייחסה בליגלוג לשיקוליו של רפול: "דרך מחשבתו מהווה התעלמות משיקולים חשובים... אמונה תמימה... צפייה בלתי־מציאותית..."

יומיים אחרי מתן דו"ח ועדת כהן, קודם לפרישתו מצה"ל, העניק רפול עוד אחד משיעוריו כממתיק לאומי, וכממרר חייהם של התושבים בשטחים הכבושים. בעדות מברכת, במישפטו של רב־סרן דויד מופז, שנאשם בהתעללות ושפעל, לדבריו, לאור ההנחיות שהינחה רפול את המשרתים בשטחים.

בין פניני עדותו של רפול במישפט זה יש

(המשך בעמוד 30)

רפול תורם דם
"אצל ערבים זה עובד טוב מאוד..."

ביקור אצל גברת

הסיפור היפה ביותר על לוי אשכול הוא זה:

כאשר נבחר כראש־הממשלה, ניגש אליו ראש השב"כ ואמר לו, באדיבות: "אדוני ראש־הממשלה, מעתה נצטרך לשמור עליך יומם ולילה. נפקיד עליך שומר־ראש, שילוו אותך לכל מקום."

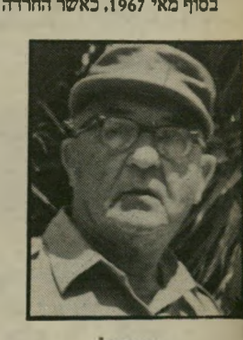
איש־הביטחון הימהם, והוסיף: "תראה, הרי שנינו גברים. אתה איש בודד (אשכול היה אז אלמן) ואולי תרצה לבקר אצל איזושהי גברת. הבחורים שלי יצטרכו ללוות אותך גם לשם. אבל דע לך שאפשר לסמוך עליהם. הם לא יספרו לעולם אף מילה אחת."

לוי אשכול חייך. "להיפך: שיספרו: שיספרו!"

אומרים שזהו סיפור נכון.

סיפורים מסוג זה קבעו את היחס לאשכול בחוג מכריו. אבל הציבור הרחב קבע את יחסו לאיש בעיקבות סיפור אחר, שלגבי אמיתותו אין שום ספק. זהו הסיפור על הגימגום המפורסם.

בסוף מאי 1967, כאשר החרדה מול פני הסכנה המצרית הגיעה לשיאה, החליט ראש־הממשלה ושר־הביטחון לפנות אל האומה ברדיו, כדי להרגיעה. הטלוויזיה לא היתה עדיין קיימת.

אשכול

אנשי־הרדיו, שהכירו היטב את אי־הכישרון הריתורי של אשכול, הציעו לו להקליט את הנאום מראש. אך הוא בטח בעצמו, כדרכו, וסירב. עד הרגע האחרון תוקן נוסח הנאום. המתקן היה, כרגיל, ישראל גלילי. במקום מסויים בנאום החליף גלילי מילה. הוא רשם את המילה החדשה, אך שכח למחוק את המילה הקודמת.

כאשר נאם אשכול באוזני האומה המוראגת, שבניה היו מגוייסים, הגיע לנקודה הזאת בנאום והתחיל לגמגם. הוא ראה שיש מילה מיותרת, לא תפס איך מתקשרים הדברים, והיסס.

זה היה היסוס היסטורי. הציבור, שלא ידע מה קרה באמת, קיבל את הרושם כי בשעה גורלית זו עומד בראשו ראש־ממשלה ושר־ביטחון מהסס, מגמגם, שאינו יודע להחליט. אז קמה התנועה הגדולה להחלפת אשכול, לפחות בתפקיד שר־הביטחון. אי־אפשר היה לעמוד בפניה. משה דיין זכה מן ההפקר בתיק־הביטחון, קצר את קציר־התהילה של המילחמה (שחלקו בה היה קרוב לאפס). הבלון הזה התנפח עד שהתפוצץ ביום־הכיפורים.

מה היה קורה אילו הקליט אשכול את הנאום מראש? יתכן כי לא היה צריך לוותר על תיק־הביטחון, הניצחון הגדול של ששת־הימים היה נרשם לזכותו — ובצדק, שהרי הוא ניצח על צה"ל בתקופת־הזוהר שלו, שלא היה כמוה לפני ואחרי כן. בימיו חומש הצבא כראוי, בחסכנות וביעילות. תקציב הביטחון היה קטן, ואז גם פעל המטכ"ל הטוב ביותר שידע צה"ל מימיו.

נדמה לי שההיסטוריה עשתה לאיש עוול רב. הוא היה שונה מאוד מתדמיתו הציבורית.

קודם כל, הוא היה רחוק מאוד מלהיות חלש, מתון, פחדן. אמנם, הוא היה פשרן ביחסים אישיים וציבוריים. אך בעניינים לאומיים היה קשות.

לטוב או לרע (זה תלוי בהשקפת הפוסק) היה זה לוי אשכול, שקבע אחרי מילחמת ששת־הימים את הקו שהוביל להקמת האימפריה העברית. בלב־ליבו היה סיפוחיסט ונחלן. לא בהצדרות ובדיבורים, אלא במעשים. גולדה מאיר, שהיתה אישיות הרבה יותר דומיננטית, אך שלא הגיעה לקרסוליו מבחינת התבונה והשכל, רק המשיכה בדרכו, בצורה פרימיטיבית יותר. ממשלת־הליכוד המשיכה ברעש ובתרועות־חצוצרות את אשר עשה הוא בשקט, בערמומיות, בקול דממה דקה. הוא היה אישׁ־התיישבות בכל רמ"ח אבריו, ולא היתה לו שום הבנה בענייניים ערביים.

ההבדל בין אשכול ובין יורשיו היה בתמחיר. הוא ידע בכמה עולים הדברים. הוא בדק בכל שלב מה ניתן ומה לא. הוא ידע את הכיוון, אך היה מוכן ללכת סחור־סחור, כמו נחל השואף אל הים. כאשר נתקל במחסום, ניסה לעקפו, או נעצר, או הלך אחורה כדי לחפש דרך אחרת.

מבחינה זו היה אשכול ציוני קלאסי, הגשר האמיתי בין דויד בן־גוריון ומנחם בגין.

עניין של כימיה

אולי זה היה עניין של "כימיה", אבל בין אשכול וביני היו קיימים תמיד יחסים שאני מתקשה להגדירם. כמעט ואמרתי: יחסים של חיבה.

הכרתי אותו לפני קום המדינה, כאשר עבדתי זמן־מה במחלקת־העבודה של התאחדות בעלי־התעשייה. כאשר היה פורץ סיכסוך־עבודה, היו באים לשם מזכירי האגודות המיקצועיות — וביניהם ירחם משל — כדי להתריע, להתפלמס, להציג טענות ונוקשות, לדפוק על השולחן. זה יכול היה להימשך ימים, שבועות וגם חודשים.

באחד הימים היתה הטלפוניסטית של בית־ברנר מודיעה לנו: "החבר לוי שקולניק רוצה לקבוע פגישה." באותו רגע ידענו שסיכסוך מסויים זה הגיע לקיצו. כששקולניק היה יושב ליד השולחן, ואומר: "נו, חבר'ה, תגידו מה אתם רוצים באמת..." היתה מושגת פשרה תוך שעה.

כשבאתי לכנסת כבר היה ראש־הממשלה. לפני כן התקפתי אותו קשות, על רקע חקיקת חוק־לשון־הרע ביוזמת ממשלתו. בין השאר ליגלגתי על "פולחן־חוסר־האישיות". אבל זה לא הפריע לו במאומה. הוא התייחס אלי בצורה ידידותית, ובכך קבע את הטון גם אצל חברי סיעתו, שלא ידעו תחילה איך להתייחס לתופעה מוזרה זו שהגיעה באורח־פלא לכנסת, שהיתה עד אז מועדון סגור. (בצד השני עשה זאת מנחם בגין, שהנהיג יחס קורקטי ואף ידידותי כלפיי.)

ניצלתי יחס זה, וביקשתי התפתחות מעין מישחק. מקומי היה אז לרגלי דוכן־הנואמים. אשכול היה עולה לנאום. הוא לא קרא נאומים מן הכתב. הוא גם לא ידע לבנות מישפט. הוא היה פותח במישפט, סוטה ימינה, סוטה שמאלה, הולך אחורה — וגרם לייאוש גמור בקרב הקצרניות.

הייתי ממתין לרגע מתאים, ואז הייתי קורא לו קריאת־ביניים. אשכול היה פונה אלי ומתחיל לענות, ושוכח מה בא להגיד. הוא היה מסוגל להתווכח איתי במשך חצי שעה ושעה, תוך התעלמות גמורה משאר יושבי־הבית, למורת־רוחם המופלגת של חבריו לסיעה, שהוכיחו אותו על כך לא־פעם בנוסח "אתה נותן לו חשיבות!"

אך מבחינתי היו חשובות יותר השיחות הפרטיות שלי עימו — ואלה השאירו בי מישקע עגום.

לפני מילחמת ששת־הימים, כאשר חדירות הפידאיון משטח סוריה הגיעו לשיאן והרמטכ"ל יצחק רבין איים בגלוי בפלישה לסוריה, ביקשתיו לקבלני לשיחה. הבאתי לו שתי הצעות. ראשית: להקים מחסום אלקטרוני לאורך הגבול הסורי (מה שנקרא כיום "גדר המערכת"), כדי למנוע מילחמה. שנית: להקים מטה מיקצועי לטיפול בענייני העולם הערבי ולפיתוח יוזמות־שלום מעשיות. להצעה הראשונה קראתי "קו מגנדויר", וכתבתי עליה אז גם בשבועון זה. את ההצעה השניה פירסמתי עוד ערב מילחמת־סיני, תחת הכותרת "מטכ"ל לבן" (להבדיל ממטכ"ל־החאקי של צה"ל, האמון על המילחמה.)

אשכול הקשיב בסבלנות ובאדיבות. על ההצעה הראשונה ענה שזה יעלה ביוקר רב מדי — תשובה אבסורדית, לאור הוצאות המילחמה שפרצה לאחר־מכן. כאשר נקט צה"ל אחרי המילחמה באמצעים כאלה לאטימת הגבול, הוכח שהם יעילים מאוד. אין מנוס מן המסקנה שראשי צה"ל לא ביקשו אז למנוע מילחמה, אלא דווקא שמחו לקראת מעשיהם של שליטי קאהיר ודמשק, שסללו את הדרך אליה.

תגובת אשכול על ההצעה השניה היתה מעניינת עוד יותר. היא פשוט לא היתה. דיברתי אל הקיר. הרעיון של ריכוז המידע על העולם הערבי במישרד ממשלתי מיוחד והפקדתו על היחסים החשאיים עם גורמים ערביים, על תיכנון וביצוע מיבצעי־שלום — פשוט לא עניין אותו.

אחרי המילחמה ביקשתיו שוב לקבלני, ושוב הזמין אותי מייד לחדרו בכנסת. הרציתי לפניו על הרעיון לפיתוח יוזמת־שלום דרמאתית כלפי העם הפלסטיני (את עיקרי הרעיון הזה פירסמתי עוד ביום החמישי של מילחמת ששת־הימים בצורת מיכתב גלוי אליו.) ההצעה: שהוא יפנה באופן דרמאתי אל העם הפלסטיני, ויקרא לו להקים נציגות זמנית שתיכנס למשא־ומתן עם ישראל לשם הקמת מדינה פלסטינית בגדה וברצועה, תוך שלום וקיום יחסים הדדיים הדוקים.

"מה יהיו גבולות המדינה הזאת?" שאל. עניתי שהגבולות היחידים הבאים בחשבון הם הגבולות שמלפני המילחמה.

"ואתה רוצה שאכריז על כך?" היקשה שוב.

עניתי בחיוב.

ואז התגלה אופיו של אשכול, על מעלותיו ומיגרעותיו. "איזה מין סחר הוא זה שמודיע מראש מה הוא מוכן לשלם? סחר טוב מציע בהתחלת המשא־ומתן את המינימום, ובמהלך המשא־ומתן הוא מנסה להגיע לפשרה על המחיר הנמוך ביותר שאפשר."

ניסיתי להסביר לו שעקרונות של מיסחר ומקח־וממכר אינם חלים במיקרה זה, כאשר יש לחולל מיפנה היסטורי באמצעות מיבצע דרמאתי. לא יכולתי להזיזו אף במילימטר אחד. דיברנו בשתי שפות שונות.

אני משוכנע שדעתו האמיתית של אשכול היתה אז כך: להחזיק בכל השטחים, אם זה ניתן; לוותר על חלק כלשהו, כשזה דרוש; ולוותר על כולם, אם הלחץ יהיה בלתי־נסבל. מכיוון שלא הופעל שום לחץ על ממשלת־ישראל, התפתחו הדברים כפי שהתפתחו. אשכול היה מודע מאוד למחירים קצרי־טווח, אך לא היו לו הכלים להבנת המחיר ארוך־הטווח, בפנים ובחוץ.

בנובמבר 1968 היה לי בכנסת ויכוח חריף עם שר־הביטחון משה דיין. אמרתי שערכתי בדיקה אישית אצל ראשי הציבור בגדה, ושכל האישים החשובים שם רוצים במדינה פלסטינית ומוכנים להגיע לשלום על בסיס זה. דיין הכחיש זאת בתוקף. אשכול נכנס לוויכוח ותמך בשר־הביטחון שלו.

למחרת היום הופתעתי, כאשר התקשר איתי יועצו לענייני השטחים הכבושים, משה שושן. "ראש הממשלה הטיל עלי להיפגש איתך," אמר. "אתה טענת שערכת בדיקה אישית אצל ראש הציבור בגדה. מר אשכול ביקש שאבדוק את הדברים יחד איתך."

גולדה

נפגשנו במיזנון הכנסת, השווינו את שיחותינו עם ראשי הגדה וערכנו פרוטוקול. נאמר בו כי ששון מסכים לכל ההערכות שלי. אולם, הוסיף, מכיוון שגם אני קובע שמדינה פלסטינית אינה יכולה לקום מבלי שבירתה תהיה בירושלים (המיזרחית), ומכיוון שממשלת־ישראל החליטה שאין לשנות את הסטאטוס של ירושלים, התוכנית כולה אינה מעשית.

היה זה מעשה אופייני מצד אשכול: תחילה הכחיש את דבריי מעל דוכן־הכנסת, אחר־כך שלח אליי את יועצו, כדי לברר את הדברים בכל זאת, ולבסוף נקברו התוצאות בתיק כלשהו.

הצטערתי על מותו הפיתאומי לפני 15 שנה. הוא היה אדם מעניין, בעל איכות גבוהה.

התווסף על כך הצער על מינוי יורשתו. יחסי עם גולדה מאיר היו הפוכים בדיוק: היא שנאה אותי שינאה אישית, כמעט גופנית, ואילו אני תיעבתי אותה כראש־הממשלה ובכן־אדם. זה היה מיקרה של כימיה הפוכה.

מחלות כל העולם

"הסוף יהיה שאנחנו נרגיש כולנו יותר טוב, והם יילכו הביתה מדוכאים" אמר האירי.

האירי הוא נציג השיק־פיין, המיפלגה האירית הלאומנית שמאלית התומכת במילחמת "הצבא האירי הרפובליקאי", המחתרת של לוחמי־השיחרור (או "הטרוריסטים") בצפון האי. כמו כל האירים שהיכרתי, הוא דברן מבריק, בעל כושר־דיבור וכושר־שתייה בלתי־מוגבלים.

ישבנו בלילה בחדר בבית־מלון ברומא, וחיסלנו בקבוק של ויסקי אירי שהביא עימו אחרי שחיסלנו בקבוק של וודקה פינית שהבאתי איתי.

האירי ואני היינו השבוע אורחים של המיפלגה הדמוקרטית הפרולטרית, מיפלגת־שמאל איטלקית צעירה, נייטרליסטית. התומכת בשלום ישראלי־פלסטיני. יחד עימנו הוזמנו עוד תריסר נציגים של מאבקים פוליטיים ברחבי־העולם.

כיום שיועד לכך בוועידת המיפלגה, הופיעו על הבימה, בזה אחר זה, לוחמי שלום ושיחרור מכל העולם וסיפרו על מאבקיהם ובעיותיהם. רשימה מרשימה ועגומה.

האיש מניקאראגואה דיבר על המזימות האמריקאיות נגד ארצו והקוֹנטרה הגבול הונדורס ("אנחנו נתנו נשק בידי העם כדי להגן על המהפכה שלנו. כמה ממשלות יש בעולם המסוגלות להרשות לעצמן להפקיד את הנשק בידי העם?").

אחריו הופיעה זידנה תומיס המפורסמת, לשעבר דוברת אמנה 77 בצ'כוסלובקיה, שדיברה על הדיכוי הסובייטי בארצה. (סרט על זידנה הוצג גם בטלוויזיה הישראלית.)

איש "הירוקים" מגרמניה דיבר על מלחמתם של שני הגושים, האיש מצ'ילה דיבר על הרודנות העקובה־מדם של הגנרל פינושה, חביב האמריקאים, והפיליפיני אמר כמעט את אותו הדבר על הגנרל מרקוס. וכך הם הופיעו — איש סולידריות מפולין ואינדיאני מארצות־הברית, האיש מחזית־השיחרור של אריתריאה, המוחרמת על־ידי שני הגושים, איש המחתרת הבאסקית מספרד ואיש המחתרת השמאלית בגואטמלה. וכמובן — אני, בשם האלטרנטיבה בישראל, ונציג אש"ף בשם העם הפלסטיני (וגם לאה צמל, הפרקליטה המגינה על העצירים הערביים; רציה רותם, אלמנת־המילחמה החינגית שהיא פעילה נגד המילחמה; ובני־הכפר מאום־אל־פאחם.) התקבלנו במחיאות כפיים סוערות, בים של נשיקות על הלחי ובהצדעה בקימה.

בסך־הכל זה היה מיצעד של מחלות האנושות, מין מירפאה לפאציינטים בינלאומיים, סמינר מיוחד־במינו של מאבקים.

מתוך כל הסיפורים האלה עלתה תמונה חדשה: סולידריות עולמית בין אנשי שלום ושיחרור, המואסים בשתי האימפריות המדכאות, החותרים לעולם חדש, שלישי.

פעם, לפני הרבה שנים, היינו כולנו בעלי חזון בינלאומי, אינטרנציונלי. האמנו במאבק עולמי לשיחרור העמים ולשיחרור האדם. אחר־כך בא המישטר הסובייטי, המדכא והרודני, הפקיע את המאבק הזה לצרכיו וויהם את החלום. דור שלם נשבר בעיקבות הבגידה הזאת. הפך ציני ומתוסכל.

יתכן שהחלום הזה קם עתה לתחייה, בידי דור חדש, המשתחרר מן התלות הנפשית בשני הגושים הדורסניים גם יחד.

אנשים

מדוע לא נתנו לתופיק טובי להיכנס לנתב"ג ולמי יש "דפקטים" ברשות־השידור

■ השאלה המרחפת במצודת זאב היא אם אכן ישוב **מנחם בגין** לפעילות. התשובה: "בחודש מרס הקרוב הוא יבצע פעילות חשובה מאחורי הקלעים, ובחודש מאי ישוב ויתפוס מקום חשוב בפוליטיקה הישראלית." המשיב הוא **עמוס שיאון**, עורך־דין בארי־שבעי העוסק באסטרולוגיה כתחביב. את הדברים הוא אמר בחודש ספטמבר (העולם הזה 14.9.83). השבוע תלה מישהו בקומת הכניסה של בית־ז'בוטינסקי את הדברים, שפור־סמו ערב־ראש־השנה בידיעות בארי־שבע, כדי להוכיח לכל באי־הבית שבגין אכן חוזר.

■ חסיד נלהב של ממשלת הליכוד התגלה השבוע דווקא על ספסלי המערך. ח"כ **אמנון לין** אמר במליאת הכנסת, שהמפגינים נגד המילחמה "צריכים לזכור שהגליל היה בן־ערובה." קרא לעברו ח"כ חד"ש **תופיק טובי**: "תגיד יחי (אריאל) שרון: זה יותר מתאים."

■ בדיון על חוק רשות שידות־התעופה סיפר טובי על מיקרה שאירע לו באחרונה, בכניסה לנמל־התעופה על־שם בן־גוריון בלוד. שוטר עיכב אותו בכניסה לנמל ונהג בו בגסות רבה. טובי דרש מהשוטר להודיע לממונים עליו שהמדובר בח"כ. השוטר הודיע, קיבל הוראה להניח לטובי, ואז אמר לח"כ החיפאי: "תיכנס, המפקדים שלי נתנו לי הוראה להכניס אותך, ולא איכפת לי אם תכניס פצצה ותפוצץ את שדה־התעופה!"

■ בדיון אחר, על הצעתו של ח"כ העבודה **שבח וייס**, שדרש את הסגרת הנאצי המתגורר בצ'ילה קולונל הס"ס **ואלטר ראוף**, היה אולם־המליאה ריק כמעט־לחלוטין. באותו הזמן נכחו בבניין 67 ח"כים. וייס הנרגש, ניצול־שואה, התריס, ש"קשה להעלות נושא כזה מול אדישותו של בית־נבחרים לאה, טרוד בעיסקי פרוזדור ומיזנון."

■ ערב בירה ומצב רוח של **יעקב אגמון**, שנערך בחולון באולם מועצת־הפועלים, החל ברגל שמאל. על הבימה התקבצו העיתונאים **לוי יצחק הי־רדשלמי** ממעריב, **אלי תבור** מידיעות אחרונות, **נתן ברון**, בעל טור בידיעות אחרונות, ועורך־הדין **אהרון פאפו**, חבר הוועד המנהל של רשות־השידור. מאחוריהם, על בר שחור, נתלו גליונות של ידיעות אחרונות, דבר וקול תל־אביב — מוסף ידיעות אחרונות לגוש דן. הירושלמי התמרמר על כך שעותק מהצהרון שלו אינו מצוי על הבימה. מארגני הערב חיפשו לשווא עותק אחד לרפואה, אך לא מצאו.

■ בתחילת המופע התלונן פאפו לפני אגמון: "שמע, יענקל'ה, אני לא רגיל לדבר בתנאים כאלה. צופפת אותנו ליד שולחן אחד, זרקורים מול העיניים, לא רואים את הקהל ואני גם לא רגיל לדבר בעמידה." השיב אגמון בצחוק: "אל תשכח, עכשיו זו חקירה!" פאפו לא נשאר חייב: "חקירה בק־ג־ב. אהה, אהה, רואים שבאת מהשומר הצעיר!"

■ בטרם עלו המשתתפים לבימה העיר ברון — הרואה עצמו מועמד לתפקיד מנכ"ל רשות־השידור או יושב־ראש הוועד־המנהל — בראותו את פאפו: "אני רואה שהזמנתם אותי כדי שיהיה אחד יותר מתון מפאפו." ומייד הבזיק עורך־הדין: "עוד לא קיבלת שום תפקיד — וכבר התחלת להסתייג ממני."

■ פאפו נשאל בעקשנות על־ידי אגמון אם הוא בעד או נגד המשך כהונת **יוסף** ("טומי") **לפיד** כמנכ"ל. פאפו הסכים, אחרי מאמצי שיכנוע לא מעטים, לומר מה היו הדפקטים, לדבריו, בתיפקודו של לפיד בתחומי תיכנון לטווח־ארוך. אגמון: "אז לפיד הוא כישלון." פאפו: "אני אמרתי דפקטים. אתה אמרת כישלון." ובהביטו לעבר העיתונאים שישבו על הבימה, אמר: "אני כבר רואה את הכותרת בעיתון. פאפו: דפקטים אצל לפיד. אגמון: לפיד כישלון."

■ משתתפי בירה ומצב רוח התבקשו לחוות דיעה על תפיסת עובד מישרד־התיק־שורת, שצולם בתוכנית כלבוטק כשהוא מקבל שוחד עבור התקנת קו־טלפון. הירושלמי העיר, שהפריעה לו העובדה שעורכי התוכנית, שהם עיתונאים, מסרו את המידע למישטרה. פאפו, כדרכו, חזר לעולם הסיפרות ומצא ברב־המכר 1984 של **ג'ורג' אורוול** דימיון לכלבוטק. **רפי גינת** הצטייר בעיניו כנציג "מישטרת המחשבות" של "האח הגדול". "מישטר של מיקרופונים וצירים וחשיפת סודות עלול להפוך את חיינו לגיהינום," סיים פאפו.

■ שר התיירות **אברהם** ("אברש'ה") **שריר** קיבל מתנה יוצאת־דופן מראש עיריית הרצליה **אלי לנדאו**. בכינוס מלונאים שערך לנדאו לכבודו במלון השרון, בחוף ימה של הרצליה, הוא הגיש לו חבילת־שי עטופה, ועמד על כך ששריר יפתח אותה בנוכחות המלונאים. שריר, איש תפיסת העולם הליברלית, ניצל את המעמד לנאום נאום בעניני עבודה, דווקא. "טוריה ישראלית, שנשכחה במרוצת־השנים, היא שבנתה את הארץ והיא סמל וגאווה לעבודה עברית. אנו באים בהזדמנות זו לתבוע את עלבונה של הטוריה הישראלית... אם כולנו היינו מפשילים שרוולים ולא רודפים אחרי טלוויזיה ציבעונית, וידיאו, מכונית מפוארת או דירה, אלא חוזרים לערכים היסטוריים שבנו את המדינה הזאת, היינו הרבה יותר מאושרים כמו שהלכנו בחאקי."

■ האירוע כולו צולם על־ידי צוות טלוויזיה של האולפנים המאוחדים בהרצליה. הם מפיקים סרט על עיריית הרצליה וראשה. המפיקה היא אשתו של לנדאו, **ליאורה**.

■ כוכבי סידרת אסקימו לימון, השחקנים **יפתח קצור** ו**יהונתן סגל**, סירבו לקחת חלק בהסרטת הפרק השישי בסידרה, מרימים עוגן, על רקע סיכסוך כספי. אך המפיקים **יורם גלובוס** ו**מנחם גולן** לא אמרו נואש, ובתסריט החדש נמצאים שני הגיבורים בארצות־הברית, ושולחים משם מיכתבים מלאי סיפורי־גבורה על מעלליהם.

■ **ניסים אלמוג**, חבר הוועד המנהל של רשות־השידור, העומד לסיים את תפקידו בחודש אפריל תיאר את מערכת היחסים שבין הפר־ליטיקאים ובין רשות־השידור בעזרת משל מהתחום האינטימי: "זו אינה אהבה בין גבר סולידי ואשה מהוגנת. זה דומה יותר ליחסים שבין גבר ויצאנית. הוא רוצה בה ובשירותיה, ומוכן לסבול אותה כל עוד שירותיה מספקים אותו. היא מעוניינת בעונג את העונש הזה," אמר השבוע גולדשטיין, כשהסבו את תשומת־ליבו לכך שקיטעי העיתונות שבהם מוזכר שמו תופחים עתה מיום ליום. לעומתו, העוזרת הפרלמנטרית, שלו, **ורד**, שבעבר הסתובבה במישכן הכנסת בלבוש נועז, התחילה להופיע בביגוד צנוע, כיאה למעמדה בקואליציה שהיו"ר שלה הוא **אברהם שמירא**.

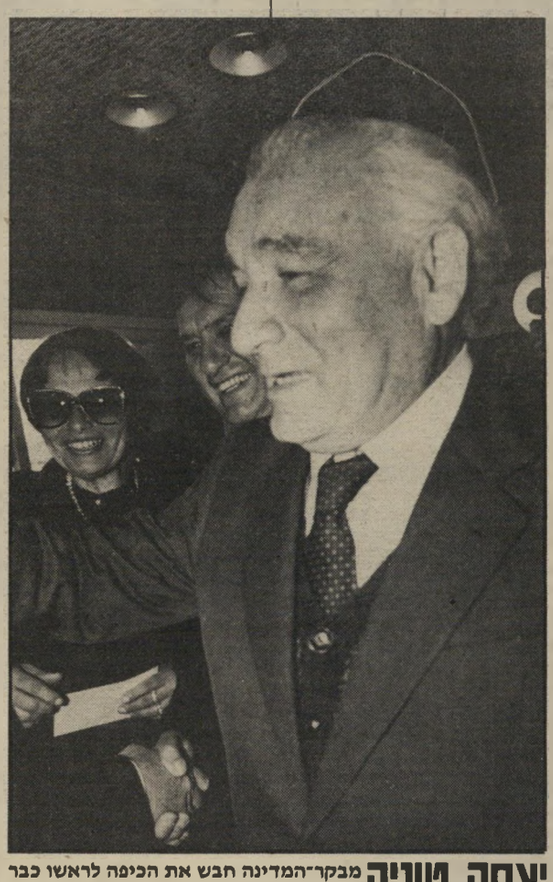
■ חוק העישון החדש הגיע לחדר־הישיבות של הנהלת עיריית תל־אביב. נציג המערך הקשיש **שרגא קנטור** תבע במפגיע בתחילת הישיבה שהנוכחים ימנעו מעישון ויצייתו לחוק־החדש. הנוכחים המופתעים ביקשו את עצתו המישפטית של היועץ־המישפטי של העירייה, **דויד טלמור**, שאישר כי אכן, על־פי החוק החדש, אסור לעשן בחדר. מנכ"ל שירותי העירייה **סינחם** ("פיניה") **להב** התערב ואמר: "קחו דוגמה ממני. אני מתאפק." דובר העירייה **רוני רימון** שאל: "כמה זמן?" השיב להב. תא"ל (מיל'): "שישים שנה."

■ ריבקה מיכאלי הסבי־רה בערב־ראיונות שבאשר נפצע **יצחק שמיר** בתאונת־דרכים, ליד נמל התעופה בן־גוריון. הסיבה לכך היתה שהוא היה הנהג. "הוא פשוט לא הגיע לדווושה ולא היה יכול לעצור," אמרה הקריינית־בדרנית, "וכש־הוא הובא לבית־החולים תל־השומר הוא אושפז במחלקת־פגים."

■ ח"כ הליברלים **סינחם** ("פיני") **גולדשטיין** חוגג מאז מינויו כמצליף הקואליציה. "אם שהמחיר של להיות מצליף זה לקבל חשיפה גדולה באמצעי־התיקשורת, אני מוכן לשאת וזקוקה לכספו, אך עמוק בנפשה היא מתעבת אותו."

לילי שרון ממתינה לתא־טלפון פנוי בלובי של מלון הילטון **בתל־אביב ביום החמישי. שרון הניחה על הדלפק את תיק־הנסיעות הגדול שלה, והירהרה במה שאמר בעלה כמה שעות קודם לכן באוניברסיטת בר־אילן, על כך שהוא יתמודד על הנהגת תנועת החרות וראשות־הממשלה. היא לבשה מיכנסיים כהים וסוודר סרוג ביד, ומעטים זיהו אותה. לרגליה היו קבקבי־עץ סגורים.**

יצחק טוניק מבקר־המדינה חבש את הכיפה לראשו כבר **בכניסה ל"בית־המהנדס" בתל־אביב. שם נערכה ברית־המילה לחן־יונתן, נכדם הראשון של רשם בית־מישפט השלום בתל־אביב, חיים ליטוינסקי, ואשתו מיא, הפעילה במיפלגה הליברלית בליכוד. טוניק בא לטכס הברית עם אשתו מרים־מניה.**

אשת ראש־העירייה מנציחה את בעלה בסרט וידיאו ובמחלקת הפגים אושפז פוליטיקאי בוגר

■ האופנאי ג'רי **מליץ** אירח בליל־שבת שעברה את **אילנה רובינא** וחבריה, למסיבת יום הולדתה ה־50. רובינא קיבלה ממליץ מתנה: חולצה שאותה לבשה באירוע. למקום־המסיבה, במיגדלי־פינקס, באו ידידיה הקרובים וביניהם **יעל דיין** שיאון ובעלה **דב**, ואמה **רות דיין**, אנשי־הטלוויזיה **דליה גוטמן** ו**ירון לונדון**, שבא עם אשתו **נירה**. יום־הולדתה של רובינא־הבת חל ביום שבו נפטרה אמה, השחקנית **חנה רובינא**, לפני ארבע שנים. יום הולדתה של אמה היה נחוג בכל־שנה ביום־כיפור.

■ רב־סרן (מיל') **עודד פלדמן**, שהודח מתפקידו כעורך במחנה, מצא אכסניה חדשה. הוא יעבוד בעיתון הארץ ויהיה אחראי על הפקת מיבצעים מיוחדים של העיתון וקשר בין המערכת וההנהלה. פלדמן, בעבר קצין החינוך של חיל־האוויר, כבר הספיק לרשום את שמו כתמלילן כאשר חיבר את מילות השיר של צוות הווי חיל־האוויר את המנגינה הזאת אי־אפשר להפסיק

■ כאשר בא הבימאי־תס־ריטאי־מפיק **שאול דישי** לבקר את השחקנית **דבורה קסטלנץ**, בבית־האבות ברמת־אביב, היא קראה לעברו: „הנה הבחור שצילם אותי חוזרת מן המוות." קסטלנץ התכוונה לסירטו של דישי הסוף, שבו היא כיכבה לצידו של **רפאל קלצ'קין**. דישי בא כדי להזמינה לבכורה של סירטו ק.א.ט. צר, שפירושו קולנוע אמנותי טהור קצר, בן 14 דקות וצר, שיוקרן בכ־16 מ"מ. לדבריו, „זהו סרט המתחיל היכן שסרטים אחרים נגמרים."

■ ראש עיריית תל־אביב **שלמה** („צ'יץ") **להט** התרגש מאוד השבוע כאשר קיבל לידיו את עלון בית־הספר ישגב, שהופיע ערב־הבחירות המוניציפליות האחרונות, ובו פורסם שיר של תלמיד כיתה ג' **שחר סריש**. בשיר, שקרא להצביע בעד צ'יץ', נאמר: „אני רוצה לשכנע את המבוגרים שמסביב/ שיבחרו בשלמה להט ראש־עיר/ כי הוא בנה לנו שני מיגרשי משחקנים ואת המירכות/ והוא בכלל רואג לעיר. להט לא ריקדק בעניין כישלון החריזה ומיהר לשלוח לנער מיכתב תודה.

■ סגנו החדש של צ'יץ', ח"כ העבודה **דב בז־מאור**, טוען שכניסתו לעירייה יצרה מצב חדש, והבל בזכות פינקסו. בן־מאיר דואג לנהל רישום מדוקדק של אירועים, פגישות ודברים שהוא שומע. הוא טוען שהבאים עימו במגע נזהרים בלשונם ושוקלים כל אימרה פעמיים, כדי שבפינקס שלו הם ישורבבו באופן חיובי.

■ הד"ר **טוביה לרר**, מבכירי מישרד־הבריאות, מוכר בציבור כיושב־ראש האגודה למניעת עישון. הוא התבקש על־ידי המישרד להסביר את משמעות החוק החדש למניעת עישון, שהתקבל לא מכבר בכנסת. ביום הרביעי שעבר הוא הרצה על כך בכפר־עזה שבדרום־הארץ, ובדרכו לביתו שבירושלים הוא נפצע בתאונת־דרכים והובהל לבית־החולים. בצילום רנטגן שנעשה לו גילו הרופאים שריאותיו אומנם נקיות, אך מצאו שתי צלעות שבורות. אשתו **רות**, שראתה כי אינו מגיע לביתו, החלה מחפשת אחריו טלפונית. רק בשעה 6 בבוקר גילתה שהוא מאושפז בבית־החולים ברזילי באשקלון.

■ מפציעה לפציעה: השחקן **שלמה שביט** („שלימל'ה") **בר־אורבע** הצגות הוא הופיע בהמלט בהבימה. כשהוא נעזר במקל, והקהל היה בטוח שזהו חלק מהמחזה. עתה הוא מרותק למיטתו ואינו יכול לזוז.

■ באי שבת־תרבות שנערך השבוע בתיאטרון הקאמרי בתל־אביב, הופתעו לגלות שבדיון על חופש היצירה בישראל. אגב פרשת הצגת המשיח בתיאטרון החיפאי, נעדר נציג התיאטרון הצפוני, מנכ"ל התיאטרון, **נועם סמל** לא הגיע, והסביר את היעדרותו בסיבות שונות ומשונות. „כבר חודש אני עוסק בענייניים אלה. נשבר לי ואני רוצה שבת אחת בבית." אחר־כך גילה שבשבת הקרובה יערכו בתיאטרון החיפאי דיון דומה. „אנחנו שומרים את הבליסטראות לאירוע שיתקיים אצלנו."

■ איך יוצאים מלבנון? בתוכנית האחרונה של יתוש בראש תוכנית הסאטירה של גלי־צה"ל, הסביר **מני סאר**, שהבעייה של חוגים ביטחוניים היא, שהם חשים כי עוד לא גמרנו, ולדעתו יש לנקוט בשיטת המישגל הנסוג. „אפשר לצאת גם אם לא גמרנו," אמר פאר, „אבל אני יודע שלא ישדרו את זה בגלי־צה"ל." המנחה **שלמה ניצן** שאל: „למה אתה חושב שלא ישדרו מישגל נסוג?" ענה פאר: „כי בצה"ל אסור לדבר על נסיגה!" ללא שום קשר לדיאלוג הזה, לא שודר הקטע אחרי העריכה.

■ אחת השחקניות בתיאטרון החיפאי הורעלה השבוע ברעל נגד עכברים שפוזר בבנין — ומתה. השחקנית היא **מונה כלבתם** של השחקנים **שוש מרציאנו** ו**עמי ויינברג**. היא השתתפה בהצגה העוזר ובחזרות של נעורי אדם.

עירית פרנק פורצת בבכי, לאחר שנאנסה על־ידי שלמה תרשיש. השניים מככבים בסרט החדש „עדות מאונס". בסוף הסצינה מקיאה פרנק על תרשיש. השניים התרגשו בהסרטת קטע־האונס, ורק הצלם והבימאי נכחו בצילומים.

יעקב בן־הרצל אחד המועמדים לתפקיד מנכ"ל רשות־השידור זוכה בחיבוק מאשתו הזמרת נירה גל, העוטפת אותו בשיכמית־הצמר שלה. בן־הרצל, איש רדיו ותיק, בילה השבוע עם אשתו במסיבה בתל־אביב, והשניים לא עזבו אף לרגע את בימת־הריקודים.

אנשים

■ פאר מציע תשובה של מחנה־השלום לאירגון טי־אן־טי. המדובר בתנועה רחבה שתתמוך ביציאה מלבנון ותיקרא אקס־לקס־קן. סיס־מתה תהיה: „יציאה עכשיו.“

■ הבמאי **אילן אלדד** שהה בניו־יורק וצפה במחזמר חדש שבו מככבת **ליזה מינלי**. במסיבה למוזמנים שנערכה אחרי ההצגה שאל אלדד את הכוכבת מדוע אין הפסקה במחזמר: „לא מקובל בברודווי לעשן בהפסקות? גם מינלי השיבה לו שהבימאי והמפיקים חששו שאם תהיה הפסקה, הקהל לא ישוב לחלק השני של ההופעה.

■ במושב ריישפון מתנהלות חזרות למחזה מוסיקאלי חדש של **ניסים אלוני**, שימחת הקבצנים, בכיכובו של **שייקה אופיר**. הפעם אלוני אינו רק מחזאי ובימאי, אלא גם התפאורן והתאורן של המחזה.

■ עלייתה של קבוצת הכדוריד של מכבי ראשון־לציון לשלב חצי־גמר גביע־אירופה בכדוריד תשפר את אוצר המלים הלועזיות שבפי אבי־הקבוצה, **שמואל** („סם“) **אולפינר**, קבלן מקומי. מישחק העלייה לחצי־הגמר נערך נגד קבוצה מאיסלנד. אולפינר, למד את שפת־המקום, ובבואו לשם הוא היה מסוגל לפטפט מעט עם מארחיו. המישחק הבא יערך בברצלונה, ואולפינר כבר לומד מילים בסיסיות בספרדית. בראשון־לציון מתברחים שסם יתחיל ללמוד בקרוב הונגרית כי אם מכבי תעלה לגמר היא תתמודד כנראה נגד קבוצה מהונגריה.

■ ארבע ערים תאומות יש לבת־ים: אחת בצרפת, שתיים בגרמניה ואחת באיטליה. ליבורנו האיטלקית חתמה על ברית עם בת־ים כבר לפני 22 שנה, אך באחרונה חל ניתוק בין הערים. הסיבה: ראש־העירייה האיטלקי הנוכחי הוא מהמיפלגה הקומוניסטית והוא הקפיא את היחסים מסיבות פוליטיות. ראש עיריית בת־ים, **אהוד קינמון**, החליט עתה לשים דגש על חידוש היחסים עם האיטלקים.

■ מנהיג מפ“ם הקשיש **מאיר יערי** עבר באחרונה ניתוח מוצלח בעין. יערי בן ה־87 שהתקשה בראייה, שב לראות בעין אחת.

■ לתעשיין **דויד קוליץ**, לשעבר שותפו לעסקים של **עזר וייצמן**, יש מערכת־יחסים מרתקת עם בגין. בצעירותו, כאשר התגורר מישפחתו מול בניין־הכנסת הישן, היה בגין פוקד את ביתם בהפסקות שבין הישיבות, וקוליץ הקטן היה יושב על בירכיו. אחר־כך, כשהיה חייל ושירת ליד תל־אביב, הוא היה ישן כלילות בבית־מישפחת בגין, ברחוב רוזנבאום 1, במיטתו של **בנימין־זאב בגין**.

■ הקשר בין קוליץ ווייצמן החל במיפגש בין שתי דקות. וייצמן, כשר־תחבורה, חיפש עוזר. קוליץ בא אליו למישכן־הכנסת, ומייד הודיע לו השר שהוא מקבל אותו לעבודה. קוליץ המופתע ביקש לדעת כיצד הצליח וייצמן להחליט בזמן קצר כל־כך. וייצמן הסביר לו, שהוא היה הראשון מבין כל המועמדים לתפקיד שהביט ישירות בעיניו.

■ מייד אחרי השריפה בר־פוס הארץ מיהר עיתון־הבוקר להודות לצהרון ידיעות אחרונות, שעזר בהדפסת העיתון. **דויד** („דודי“) **מרגלית**, מגיש כל ציבעי הרשת, ניצל את ההזדמנות והעלה לשידור, בר־זמנית את **עמוס שוקן**, מנכ“ל הארץ ואת **ארנון** („נוני“) **מוזס** מידיעות אחרונות. שוקן הודה לצהרון שיש דברים שהם מעבר לתחרות. מוזס ענה, שאין זו הפעם הראשונה שהם נחלצים לעזרת עיתון־הבוקר. מרגלית ניצל, כמובן, את ההזדמנות לשאול את שוקן מתי יופיע עיתון הערב החדש, חדשות, אך שוקן טען שהוא עצמו אינו יודע את התאריך המדוייק.

פסוקי השבוע

● **שר־העבודה והרווחה, אהרון אזולאי**: „במצב הנוכחי ניתן לומר, שמילחמה זו אינה אלא פיספוס אחד גדול.“

● **שר־התיקשורת, מרדכי** („מוטקה“) **ציפורי**, באותו עניין: „אפשר לומר שאכלנו אותה.“

● **השר ללא תיק אריאל שרון**: „כשתהיה התמודדות במרכז תנועת החרות על ראשות־התנועה אתמודד על כהונת יושב־ראש התנועה וראש ממשלת־ישראל.“

● **הנ“ל**: „לצייר אותי כאמביציונר בלתי נדלה זו אחת הטעויות הגדולות שעושים בקשר אליי.“

● **שר־הבריאות, אלי־עזר שוסטק**: „ישמרני אלוהים מעיתונאי עד ליום מותו.“

● **הנ“ל, על הדלפות**: „מה אתה חושב, שאני נזיר? מדברים, אבל לא על חדרי־חדרים אלא על דברים שעומדים לקרות.“

● **ח“כ חד“ש צ'רלי ביטון**: „הממשלה הזאת עוד תיתן את הדין על פשעיה, כולל ראש־הממשלה לשעבר, מנחם בגין, אשר הפך עוד בחייו לפרה קדושה.“

● **ח“כ הליברלים בני שליטא, במליאת הכנסת**: „אני לא נואם כל־כך מעולה שיכול להמשיך בדבריו גם כאשר מפריעים לו.“

● **הפרופסור לפילוסופיה יוסף אגסי**: „הירידה הפוליטי האמיתי להשקפת העולם שלי הוא השקרן. זאת אומרת, ח“כ ישראלי מצוי.“

● **הנ“ל**: „אני לא יודע מה זה ערבים, ואני לא יודע מה זה (יאסר) ערפאת, חוץ מזה שהוא סוכן סובייטי עלוב.“

● **הרב מנחם הכהן**: „חוק חדש — אסור לעשן בציבור, אבל מותר לקטר.“

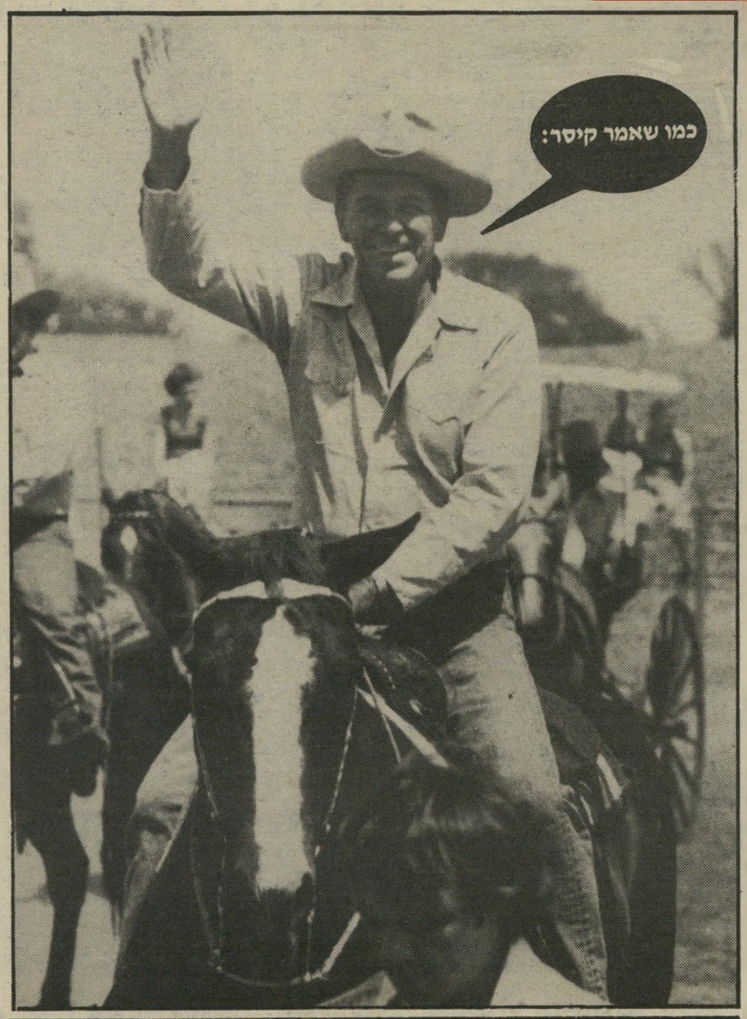
● **המשורר יב“י**: „הארץ נשחקת וזרע השררה פורע שטרו.“

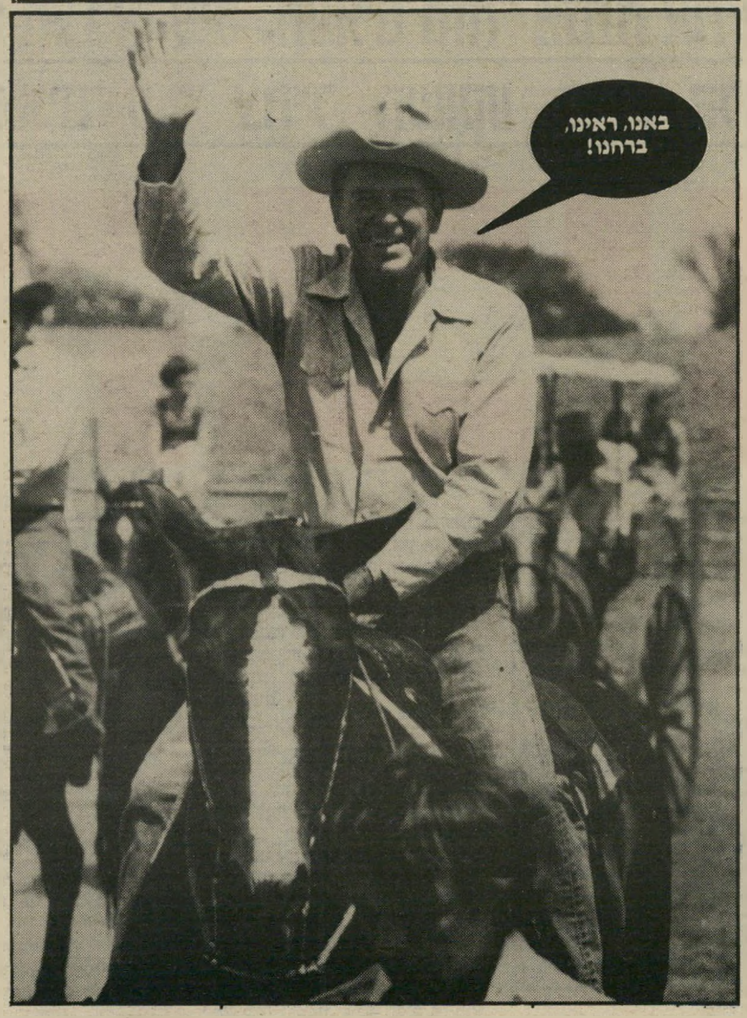
● **הצייר יאיר גרבוז**, על השאלה מדוע התפטר מרדכי בן־פורת מהממשלה: „הוא ירד מהפסים.“

● **דובר צה“ל לשעבר, יצחק** („איצ'ה“) **גולן**, על השאלה מדוע נפלו הצמודים: „בלי תמיכה מאסיווית גם הצמודים של פנינה רוזנבלום היו נופלים.“

בלונים

מאת **דניאלה שמי**

רונלד רגן על סוס

כתבו הצבאי של „העולם הזה" מנתח את הפגיעות במוראל וברמת־הכוננות והאימונים של צה"ל השוקע בבוץ הלבנוני. המסקנה החד־משמעית:

הביתה!

ה נוכחות המתמשכת של צה"ל בלבנון מעלה שלוש בעיות צה"ליות עיקריות: צורת פריסת הכוחות; ירידת רמת המוכנות של הצבא; שחיקת המוראל.

שלוש הבעיות האלה כרוכות גם בנטל המילואים.

● פריסה פוגעת באימונים

ה יערכות לאורך הקווים בלבנון, בצמידות לצבא הסורי במיזרח הגיזרה ובקירבה יחסית במערבה, מחייבת החזקת כוחות־שדה גדולים כדי להגן על הקווים ולמנוע הפתעות.

הצורך בהחזקת לאורך הקווים, מציב בפני צה"ל בעייה באיזה כוחות להחזיקם. אם יוחזקו על־ידי כוחות סדירים, ללא גיוס כוחות־מילואים, יגרום הדבר לחשיפת חזיתות אחרות. אף כי ניתן להסתכן בכך לפירקי־זמן קצרים, אין זה בריא להשאיר חזיתות אחרות חשופות לאורך זמן.

לפיכך יש צורך לגייס מילואים, כדי שצה"ל יוכל להציב כוחות מספיקים הן בלבנון והן בחזיתות האחרות, דבר המגדיל את נטל המילואים.

נוסף על כך, כפי שכבר פורסם בעיתונות, פוגעת הפריסה בלבנון באימוני צה"ל ושוחקת ציוד, דבר המוביל לירידה ברמת המוכנות של הצבא למילחמה. הצורך להחזיק את הקווים על־ידי הצבא הסדיר והמילואים מצמצם את הזמן המוקדש לאימונים ביחידות הסדירות ובא, לעיתים, על חשבונם של האימונים ביחידות־המילואים, אם אין רוצים להגריל עוד יותר את הנטל המוטל עליהן.

הצורך להחזיק כוחות בעורף למשימות ביטחון שוטף תורם גם הוא את חלקו, והזמן שגוזל הטיפול בבעיות לבנון מן המטכ"ל ומפיקוד הצפון בא על חשבון טיפול בנושאי־תיכנון והכנת הצבא למילחמה.

חיילי צה"ל בעיר לבנונית
גם יחידות קרביות אינן חסינות

●

כ בל שימשכו השהות בלבנון והעימות המתחולל שם עם הגרילה, יש לצפות לשחיקה של כוח־האדם המשרת בלבנון או חלקו. כבר כיום ניתן לעמוד על כמה תופעות, שהבולטת שבהן — אם כי לא הנפוצה ביותר — היא הסרבנות לשרת בלבנון.

תופעה נפוצה יותר היא ההשתמטות מן השירות בלבנון.

חיילי־מילואים

רבים, העומדים לפני שירות בלבנון, מנסים להתחמק באמצעות אישורים רפואיים, נסיעות לחו"ל ועוד כהנה וכהנה.

ניתן לטעון כי צה"ל עמד כבר במצבים קשים יותר. הרוגמה הבולטת

המשק

הלחמנייה של אנג'ל

מי הוא מי בין עשירי הארץ

„אתם קמים בבוקר, שותים את הקפה של מושביץ, עם לחמניה של אנג'ל ונוסעים לעבודה במכונית שייבא קרסו. במישרד אתם מסירים את המיקטורן שייצר פולק, מטלפנים לבנק של רקנטי ונותנים הוראה לקנות מנייה של אייזנברג.

בארוחת־הצהרים אתם אוכלים פס־טה של פרופר עם בשר שייבא גיטר, שותים משקה קל של בורנשטיין ומקנחים בגלידה של שטראוס. כש־אתם חוזרים לבית שבנה רובינשטיין, אתם נזכרים ששכחתם, לעזאזל, להד־מין סוף־שבוע במלון של שיף.

ארוחת־הערב שלכם מורכבת מה־דגים של מרידור. אחריה אתם מפעילים את הטלוויזיה של ברנשטיין וגורודצקי ולא שוכחים לבלוע את התרופה של הוריץ. עיניכם נעצמות לאיטן, ובחלומכם אתם רואים ערימות של רוטשילדים."

ללא בחל ופרק. זהו התקציר האומר־כל על עטיפת ספר חדש,

מחבר פרנקל
בחלום: ערימות של רוטשילדים

המיוחסים. סיפורן של המישפחות העשירות בישראל, פרי עטם של שלמה פרנקל ושימעון ביכלר. השניים בני 36 ולשניהם פירקי־חיים מעניינים ביותר: פרנקל היה סבל בנמל, פועל־ייצור, פקיד, מוזג בבאר, עורך עיתון־סטודנטים באוניברסיטת־חיפה, מזכיר פרלמנטרי של ש"ר, רכז מערכת העולם הזה, ולאחרונה העורך הכל־כלי של עיתון הערב חדשות, הנמצא בשלבי־הרצה.

ביכלר הספיק להיות פועל־בניין, סוחר־ירקות, סטודנט־מובטל, סוחר־אמנות, בעל מיסעדה ופקיד־ממשלה ועתה הוא כלכלן־חוקר.

פרנקל וביכלר עבדו על הספר יותר משנה, כשהם מסתייעים בארכיון המפורט שלהם, שנאסף בקפדנות במשך שנים, והכולל גיזרי־עיתונים, מידע חסוי, צילומי קטעים רלוונטיים מספרים, ובמאות שיחות רקע, ראיונות ופגישות שלא לציטוט ולייחוס.

לדעת השניים, העשירים בישראל הם כמעט כולם בני דור שני או שלישי לעושר גדול. הם עשירים בעלי מסורת, התרגלו למעמדם, והם מבוססים בכסף פים ובזכויות־היתר שלהם היטב היטב. יוצאי־דופן הם חיים שיף ואיש הביטוח שלמה אליהו, נובו רישים שעדיין לא נקלטו בין המיוחסים.

חיילי צה"ל בהמתנה בלבנון
ידיעות הצריכות להדליק נורה אדומה

ביותר היא מילחמת־ההתשה לאורך התעלה שארכה שנה וחצי, ושעוצמתה עלתה בהרבה על זו של המילחמה המתנהלת כיום בלבנון.

אולם ליקחי־העבר מורים בבירור, כי אין קשר בין העוצמה הקרבית ובין כושר עמידתו של הצבא. הצבא הבריטי במילחמת־העולם הראשונה ספג יותר אבידות במערכת איפר השלישית ב־1917 (הידועה יותר כקרב פשנדיילל), אך למרות זאת לא התמוטט. שנה קודם לכן, ביומה הראשון של מערכת סום ב־1916, ספג 60.000 אבידות, ועד תום המערכה נמנו כ־420 אלף נפגעים.

במילחמת־העולם הראשונה עמד צבא־היבשה הגרמני בקרבות קשים ורבי־אבידות ולא התפורר. לעומת זאת, דווקא הצי שהסתגר בנמלים וכמעט שלא נלחם, התמרד והתפורר.

בוויאטנאם עמד צבא ארצות־הברית בפני קרבות בעוצמה פחותה בהרבה ואבידות קטנות בהשוואה למערכות אלה, ולמרות זאת חל בו תהליך של שחיקה, שגבל בהתפוררות. במילחמה זו התברר שאין קשר בין מיספר הנפגעים ובין תופעות ההתפוררות בצבא. שכן, בשנים שאחרי 1968, בעוד מיספר האבידות קטן והולך, רבו תופעות השחיקה וההתפוררות, שהתבטאו בעריקה, באלימות כלפי מפקדים, בסירובי־פקודה ובשימוש בסמים.

חוסן „הקבוצה הבסיסית"

יש גם כמה הבדלים בין מילחמת־ההתשה של 70־1969 ובין לבנון. מילחמת־ההתשה ארכה שנה וחצי, בעוד השהייה בלבנון מתארכת ונמשכת כבר תקופה ארוכה יותר. מילחמת־ההתשה התנהלה לאורך חזית והיחידות החשופות ביותר ללחימה היו יחידות קרביות בקו־החזית. בלבנון אין חזית ויחידות השירותים והסיוע חשופות לפגיעות במידה דומה לזאת של יחידות קרביות.

מאחר שרמת כוח־האדם והפיקוד בהן נמוכה יותר מאשר ביחידות קרביות, יש להניח שגם כושר־העמידה והחוסן הנפשי בהן נמוכים יותר.

מחקרים שנעשו בתחומים אלה מייחסים את כושר־העמידה של הצבא למה שמכונה „הקבוצה הבסיסית" (כיתה, מחלקה, פלוגה), כאשר הגורמים הקובעים את חוסנה של הקבוצה הם מידת הגיבוש הפנימי בה ורמת המנהיגות של מפקדה. מטבע הדברים, מידת הגיבוש הפנימי ביחידות־השירותים נמוכה ביחס ליחידות הקרביות, וכך גם רמת־הקצונה בהן, לכן הן גם פחות חסינות ללחצים.

הכדל שלישי בין מילחמת־ההתשה למצב הנוכחי נובע מגידולו של סגל־הקצונה בצה"ל. מאז מילחמת־יום־הכיפורים תפח סגל הקצונה הזוטרה והבינונית והולך, רבו תופעות השחיקה וההתפוררות, שהתבטאו בעריקה, באלימות כלפי מפקדים, בסירובי־פקודה ובשימוש בסמים.

חוסן „הקבוצה הבסיסית"

יש גם כמה הבדלים בין מילחמת־ההתשה של 70־1969 ובין לבנון. מילחמת־ההתשה ארכה שנה וחצי, בעוד השהייה בלבנון מתארכת ונמשכת כבר תקופה ארוכה יותר. מילחמת־ההתשה התנהלה לאורך חזית והיחידות החשופות ביותר ללחימה היו יחידות קרביות בקו־החזית. בלבנון אין חזית ויחידות השירותים והסיוע חשופות לפגיעות במידה דומה לזאת של יחידות קרביות.

מאחר שרמת כוח־האדם והפיקוד בהן נמוכה יותר מאשר ביחידות קרביות, יש להניח שגם כושר־העמידה והחוסן הנפשי בהן נמוכים יותר.

מחקרים שנעשו בתחומים אלה מייחסים את כושר־העמידה של הצבא למה שמכונה „הקבוצה הבסיסית" (כיתה, מחלקה, פלוגה), כאשר הגורמים הקובעים את חוסנה של הקבוצה הם מידת הגיבוש הפנימי בה ורמת המנהיגות של מפקדה. מטבע הדברים, מידת הגיבוש הפנימי ביחידות־השירותים נמוכה ביחס ליחידות הקרביות, וכך גם רמת־הקצונה בהן, לכן הן גם פחות חסינות ללחצים.

הכדל שלישי בין מילחמת־ההתשה למצב הנוכחי נובע מגידולו של סגל־הקצונה בצה"ל. מאז מילחמת־יום־הכיפורים תפח סגל הקצונה הזוטרה והבינונית

הסורים בלבנון — לישראל יחרון

אין כל סיכוי שהסורים ייצאו מלבנון בעתיד הנראה לעין. דומה שגם יצחק שמיר ומשה ארנס הגיעו למסקנה זאת. אולי אפילו כבר הגיעו למסקנה, שאליה הגיע בשעתו יצחק רבין, כי התנחות הסדרית בלבנון אינה בדיוק פוגעת בישראל, אלה להיפך, יש לנוכחות הסורית בלבנון גם כמה יתרונות בלתי־מבוטלים מנקודת־ראות ישראלית.

פיזור הצבא הסורי

בצה"ל מודאגים ממה שמכונה „שדה הקרב הרווי", מצב שבו עלול צה"ל למצוא את עצמו במילחמה עתידית, בשדה־קרב דחוס וגדוש כוחות ערביים גדולים, אשר ימנעו מצה"ל להשיג הכרעה.

בחזית הסורית בעייה זו חריפה במיוחד, משום שגודלה של זירת הלחימה, רמת־הגולן, לא השתנה. אולם בצבא הסורי חל גידול ניכר: מסדר גודל של חמש דיוויזיות במילחמת יום־הכיפורים לשמונה דיוויזיות כיום. אם יתרכזו כולן מול צה"ל ברמת־הגולן, פירוש הדבר יותר כוחות ליחידת שטח נתונה.

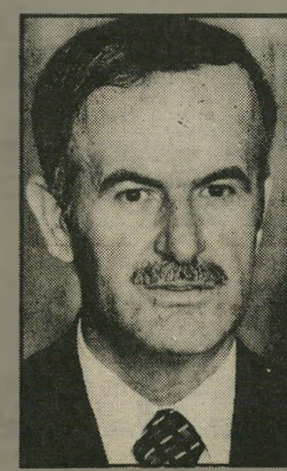
מעורבות הסורים בלבנון חייבה אותם לפזר את צבאם. ובכך הן להרחיב את החזית והן להקטין את צפיפות־הכוחות.

לפני מילחמת־לבנון היה כוח בסדר גודל של שתי דיוויזיות מרוכז ללבנון, כאשר בבירות לבדה היה כוח שווה־ערך לדיוויזיות חי"ר, בעוד כוחות אחרים פרוסים בבקאע ובאיזור טריפולי, וכוחות קומנדו מאבטחים את ציר בירות־דמשק.

עירעור המישטר

נוכחות הסורית בלבנון יצרה בעיות־פנים חמורות למישטרו של חאפט' אל־אסד, אשר הגיעו לשיאן בהתקוממות שהיתה בחמאת בפברואר 1982.

הפלישה הסורית ללבנון גרמה לתסיסה שהלכה והתרחבה וגם הקלה, ככל הנראה, על פעילות הארחים המוסלמים נגד המישטר, באמצעות הברחת נשק ואמצעי־לחימה מלבנון לצפון סוריה. פעילות הארחים המוסלמים, וביחוד ההתקוממויות ב־1980 וב־1982, ריתקה כוחות צבא המישטר, הן מבית והן מחוץ, בשל הצורך ללכד את השורות כנגד האויב הציוני.

נשיא אל־אסד
גם הוא שקוע עמוק

נסיגה ישראלית מלבנון, כאשר הסורים נשארים שם, תשלול מן המישטר את היכולת לנפנף באיום הישראלי, ודבר זה, בנוסף לזעם על תמיכת אל־אסד באיראן, במילחמתה נגד עיראק, עשוי להביא למערכה מחודשת של פיגועי־פנים והתקפי ממוות בסוריה, שיביאו לריתוק אמצעים לצפון המדינה ואולי אף לעירעור המישטר.

שקיעה בבוץ הלבנוני

ניצוד לריעה הרווחה, לא רק ישראל שקועה בבוץ של לבנון, אלא גם סוריה שקועה בו עמוק, והצורך לתמרן בין הכוחות השונים שם הביא בעבר, ואף גורם כיום, לסורים צרות צרורות. מנקודת־ראות ישראלית עדיף לכן לאפשר לסורים להישאר בלבנון ולהסתבך במאבקי־הפנים שלה ללא יכולת לצאת.

מאידך שימשה סוריה, מאז פלישתה ללבנון, גורם מרסן בארץ זו ומנעה בה התפתחויות שליליות מבחינתה של ישראל.

ואשר לטיעון שיציאת הסורים מלבנון תקשה על פעילות אש"ף — אין בטיעון זה ממש. פעילותו של אש"ף בלבנון החלה זמן רב לפני הפלישה הסורית, ומה שאיפשר אותה הוא הפיצול העדתי בלבנון וחולשת השילטון המרכזי בה.

גם אם יפנו כוחות אש"ף שנותרו בלבנון, יחד עם הסורים, הרי שהם כבר הוציאו כושר לחזור ולהסתנן לשטחים שמהם פרצו בלבנון. כוחות אש"ף נמצאים היום בבירות על אף הפינוי, לפני יותר משנה, נחלק מאנשי ערפאת חזרו לצפון הבקאע בתוך שבוע לפיגועים מטריפולי.

סירוב־פקודות וסמים

דניסיון מורה כי אם באה שחיקה או התפוררות, היא בדרך כלל באה כעבור שלוש או ארבע שנים מפריצת המילחמה (המרידות בצבא הצרפתי ב־1917, תופעות של שחיקה בצבא הצרפתי באלג'יר, תחילת ההתפוררות בוויאטנאם ב־1967).

שהות בלבנון לתקופה של שנה או שנתיים נוספות, תוך התמשכות הגרילה וללא שיראה פיתרון סביר באופק, עשויה לגרום לתופעות של שחיקה בקרב חלק מן היחידות בלבנון, ובעיקר ביחידות־השירותים.

המדדים לבדיקת מידת־השחיקה הם בין השאר שיעור העריקות/נפקדויות בקרב הכוחות, שיעור האלימות כלפי מפקדים, סירובי־פקודות, ואחוז השימוש בסמים.

בתחום הסמים התפרסמו לאחרונה כמה ידיעות, הצריכות להדליק נורה אדומה.

אך בעוד שאז התנהלה המילחמה בסביבה ריקה ברובה מאוכלוסיה, הרי שלבנון היא ארץ צפופת־אוכלוסין ורוויית־סמים, ועל אף הפקודות לחיילי צה"ל להימנע ממגע עם תושבים מקומיים, קשה להימנע מחיכוך באוכלוסיה האזרחית שם.

בתנאים של לחץ נפשי מצד אחד וזמינות של סמים מצד שני, עשויים חיילים לנסות לברוח באמצעות שימוש בסמים. שוב יש להדגיש, כי סכנה זו קיימת בעיקר ביחידות־השירותים, שרמת הגיבוש והפיקוד בהן נמוכות (אם כי המיקרה של פלוגת צנחנים, שפשה בה נגע עישון הסמים, מורה שגם יחידות קרביות אינן חסינות לחלוטין).

מבחינה זו רצוי היה לצמצם את נוכחותן של יחידות־השירותים בלבנון, אולם כל עוד צה"ל מחזיק שם יהיה צורך לקיים שם מערך לוגיסטי כדי לתספק ולתחזק אותן.

הצהרות לא־מיקריות

על רקע זה אין פלא שצה"ל פועל כעת להביא ליציאה מלבנון בהקדם האפשרי. ההודעות לעיתונות על הפגיעה באימונים ובמוכנות למילחמה עקב השהייה בלבנון, וגם הצהרת הרמטכ"ל, רב־אלוף משה לוי, בדבר היתרונות לצה"ל משהיית הסורים בלבנון, שנסיגתם נחשבה פעם תנאי הכרחי (ראה מיסגרת) – כל אלה אינם מיקריים.

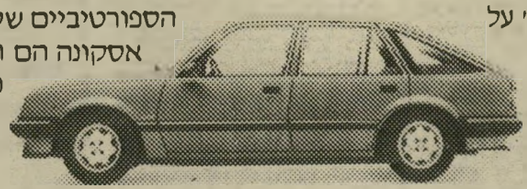
אל קבוצות־הלחץ הפועלות להוצאת צה"ל מלבנון הצטרף גם המטה הכללי של צה"ל.

רוני שפיגל ■

אסקונה.
ספורטיביות ואמינות
שרק אופל יכולה להעניק לך.

אופל אסקונה נבחרה
כ"מכונית השנה" על
ידי עתונאי
התחבורה —
ואין זה פלא.

הביצועים
הספורטיביים של
אסקונה הם תוצאה של
מנוע אמין וחזק.

אסקונה, כמו כל דגמי אופל, עוברת
מבדקי אמינות וסיבולת בתנאים בהם
אתה נוהג.
בוא והתרשם בעצמך מאופל אסקונה —
הנדסה גרמנית במיטבה.

מגוון דגמי
אסקונה מציע לך מבחר ללא
תחרות עם או בלי דלת חמישית מאחור,
מבחר של מנועים עם גל זיזים עילי
ואפשרות להילוכים אוטומטיים או
הילוכים ידניים. מתלי "מק פרסון"
מבטיחים לך נסיעה בטוחה ונוחה
יותר.

אתה תגלה באסקונה רמות גימור שאינן
ניתנות לחיקוי במכונית אחרת מסוגה, שפע
מקום לחמישה נוסעים ולמטען —
הרבה יותר מאשר במכוניות גדולות יותר
בנוסף, יש אפשרות למיזוג אויר.

OPEL OPEL GM

Reliability comes as standard.

מישפט

לא תינוק ולא חייל

העציר התעקש לתת את טביעת האצבע שלו רק על נייר רגיל ולא על הטופס המקובל

„אני רוצה להראות לך מיסמכים סודיים!" אמר העציר משה בן־יצחק לשופט. „אבל אינני דן במישפטך," הסביר לו השופט בסבלנות. „אני רק צריך לראות אם יש מספיק חומר כדי לעצור אותך, את המישפט תנהל אחר־כך."

אבל העציר לא השתכנע. הוא שלף מכיסו חבילת מיסמכים ונופף בהם בפני השופט. „והם גם רוצים שאתן להם טביעת־אצבעות על טופס של נאשם, אתה יודע מה זה נאשם?" שאל העציר את השופט.

בסבלנות רבה עוד יותר, הסביר השופט לעציר כי־על פי החוק עציר חייב לתת את טביעת־אצבעותיו על־פי בקשת המישטרה, וכי יש לעשות זאת על הטופס שנקבע לכך. „היום גם בבתי־חולים לוקחים טביעת־אצבע של תינוקות שנולדים, ובצבא לוקחים את טביעות־האצבע של החיילים," אמר השופט.

„מה הקשר ביני ובין בתי־חולים, תינוקות וחיילים," אמר העציר בקול זועף, „אני לא מטומטם, אני מוכן לתת להם טביעות־אצבע על טופס המיועד לטובתי ולא לטובתם. לא על טפסים שיפילו אותי בפח."

עקשנותו הנוספת של העציר עוררה בשופט חששות מסוג אחר. „יותר טוב שתשב," סיים השופט, ועצר את העקשן לשלושה ימים נוספים, או עד שיסכים לתת טביעת־אצבעות למישטרה על הטופס הרישמי.

קוקאין נגד דיכאון

יש הבדל בין מכור ובין מוכר

„הסם נתפס על הצלחת, לא היה כל ניסיון להסתיר אותו," אמר הסניגור מאיר שפצירר לשופט. מעצב־הפנים דויד קסטן, הובא לבית־המישפט כדי להאריך את מעצרו על שבביתו נמצא 0.38 גרם קוקאין.

„יש לו בעייה אישית. הוא היה בדיכאון עקב המצב הכלכלי. זה שלושה חדשים שלא עבד, ולכן נזקק לקוקאין. אבל לאחרונה קיבל עבודה. הוא קיבל דירה שלמה לרהט ולעצב, ובידי הצ'ק הראשון של רמי־קרימה, על סך מיליון לירות," הצהיר עורך־הדין ונופף בפני השופט בצ'ק שבידיו. „עד כמה שאני יודע, הדיכאון שאליו נופלים בעקבות נטילת הסם, הוא גדול עוד יותר," אמר השופט.

חוקר המישטרה ביקש להאריך את מעצרו של העציר, מכיוון שהוא מסרב לומר מי האיש שמכר לו את הסם. „אם יעצרו אותו אפילו שנה, הוא לא יאמר זאת. הוא חושש מפני הסוחר," הסביר הסניגור, וביקש מבית־המישפט לשחרר את העציר.

„אין כל ביטחון שייעצר עד תום ההליכים, מכיוון שדומה כי מדובר על סם לצריכה עצמית. והגישה שונה אל המכור לסמים ואל הסוחר. לכן אני מחליט לשחררו בערובה," קבע השופט.

השופט והג'בקה

השופט גילה עניין במכשיר המישמש למריצות ולאינסטלציה

„מכיוון שאתה אינסטלטור, אני רוצה לנצל את ההזדמנות, ולשאול אותך שאלה שמציקה לי כבר הרבה זמן," אמר השופט עמירם פיאלקוב לעציר אלי גרמי, שעמד בפניו.

גרמי נעצר על־ידי המישטרה בחשד כי החזיק ברשותו מכשירי־פריצה בנסיבות חשודות. הוא נעצר כאשר ברשותו ג'בקה ומברג.

„אני רוצה לדעת מה זה בריוק ג'בקה. אני זוכר כי פעם נהגו לקרוא ג'בקה למפתח־צינורות קטן," אמר השופט והדהים את שומעיו בבקיאותו במכשירי אינסטלציה. „לאחרונה הועבר השם ג'בקה, למכשיר פלאייר־פטנט, אבל זה הועבר רק בעולם מסויים, בעולם האינסטלציה זה לא נקרא כך," סיים השופט.

העציר הסביר לשופט בפרוטרוט את פעולתו של הפלאייר־פטנט, ואת הסיבה שנשא מכשיר זה באותו ערב. אולם למרות בקיאותו של העציר במכשירי אינסטלציה, לא שיכנע את השופט. „אני עוצר אותך לשבעה ימים, כי אדם עם עבר פלילי, המסתובב בנסיבות חשודות עם מכשיר כמו ג'בקה, יש לחקור בעניין," הסביר לו השופט.

אולם גרמי לא נרגע. „אז איך יתנו לנו פעם צ'אנס לצאת מהמעגל הזוהי" שאל את השופט. „אני כבר משוחרר מבית־הסוהר עשרה חדשים ואני עובד במיקצוע שלי ולא נעצרתי אף פעם."

השופט לא התרשם מטיעון זה, וגרמי המשיך: „איזו מין מדינה דמוקרטית זו, שבראדם יכול לקנות ג'בקה בכל חנות־כלים, אבל אם שוטרים יתפסו אותו ברחוב עם המכשיר הזה, הוא ייעצר?"

ג'בקה בסעולה
צ'אנס לצאת מן המעגל

הצעת הבילוי של הצעירה
כחולת־העיניים הביאה לנטילת
מפתחות המכונית מהמיכנסיים
הבלונדית המסממת

שמוטה כלסון
לגבר צנום: שני כדורים; לגבר כבד־גוף: ארבעה כדורים

ג בר המסמם בחורה, מרדים אותה, ואחר־כך מבצע בה את זממו כבר איננו עושה חדשות, אבל צעירה בלונדית, המסממת את גבריה, מרדימה אותם, ומבצעת בהם את זממה, היא בהחלט בגדר חדשות.

שרה כלפון (20) היא ציפור נדירה בנוף הפלילי שלנו. במשך חודש ספטמבר 1983, במהלך שבוע אחד, הכירה חמישה או ששה גברים זרים. אחרי היכרות קלה, שבמהלכה רמזה להם על בילויים משותפים, נהגה לפתות אותם לשתות איתה קפה. ברגע מסויים היתה מכניסה לכוס־הקפה של הגבר כדור־שינה מסוג היפנודורם, ומחכה שיירדם. או היתה גונבת ממנו כסף מזומן, חפצי־ערך ולפעמים כלי־בית שונים, והולכת לדרכה.

נשואה בגיל 15

ל שרה אין עבר פלילי, זוהי הסתבכותה הראשונה עם החוק. הצעירה היפה היא ילידת גרמניה, בת למישפחה נוצרית. עוד בילדותה עברה מישפחתה לדנמרק, ושם התגיירו בני המישפחה. הם עלו לישראל, כאשר שרה היתה בת 13, והתגוררו בירושלים.

שרה היתה ילדה עגלגלה, בלונדית ובעלת עיניים־כחולות. כבר מגיל צעיר משכה את עיני הגברים בירושלים. בהיותה בת 15 התאהבה בצעיר ירושלמי, והרתה לו. השניים קיבלו מבית־המישפט היתר־נישואין, וכאשר היתה בת 15 וחצי היתה כבר שרה אשה נשואה ואם לבת.

בעלה קנה דירה בבית־שמש והזוג עבר להתגורר שם. זמן קצר אחרי לידת בתה החלו מתגלים בשרה סימנים של מחלת־נפש. היא לא הצליחה לטפל בילדה, והיתה עוזבת את הבית ומסתובבת במקומות שונים.

כאשר גברו סימני המחלה, אושפזה האשה הצעירה במוסדות לחולי־נפש. האישפוז האחרון, במוסד איתנים שבהרי ירושלים, הסתיים זמן קצר לפני העבירה הראשונה.

כתב־האישום ייחס לשרה כלפון עבירה ראשונה ב־9 בספטמבר 83', לדברי כתב־האישום, פגשה באותו יום צעיר ערבי בליטל־באר בירושלים. הם המשיכו את הערב במלון הילטון. שם שיכנעה שרה את הגבר שיזמין קפה לחדר. היא הכניסה לקפה כדור־שינה, והגבר העירום נרדם לידה על המיטה. אז גנבה ממנו את שעונו, כספו ומחשב־כיס. בעבירה זו לא הודתה שרה, וזוכתה ממנה. אולם כמה ימים אחר־כך החלה שרה במסע פיתוי־גברים.

הבלונדית כחולת־העיניים לא התקשתה לעצור טרמפים וגיבשה מהר מאוד שיטה יעילה להכיר גברים, להרדימם ולגנוב את רכושם. הקורבן הראשון היה פרי אריאנפה מירושלים. שרה עלתה למכונית הסוברו שלו ונסעה איתו ועם עוד אדם. כאשר הציע פרי לעלות לדירתו ולשתות שם קפה הסכימה הצעירה. אחרי שהביא פרי את

הקפה, שלחה אותו שרה בחזרה למיטבח, להביא עוד סוכר, ואז הכניסה את כדורי־השינה לספלו.

שרה, כנראה, היתה מקבלת את כדורי־השינה הללו בבתי־חולים וידעה היטב את המינון. היא ידעה להכניס שני כדורים לכוס שיועדה לגבר צנום ונמוך, בעוד שלגבר גדל־גוף הכניסה ארבעה או אפילו חמישה כדורים.

כך היתה מוצאת את עצמה מהר מאוד בחברת גבר רדום, שלא התעורר גם כאשר חיטטה בכליו, הסירה את שעונו והורידה שרשרת־זהב מצווארו או טבעת יקרה מאצבעו.

בערב הראשון בחברתו של פרי העלתה שרה בחבתה 4700 שקלים ויותר ממאה דולר. היא גם נטלה מהגבר הרדום את המפתחות הנוספים של מכוניתו. אז פתחה את דלת הדירה ונעלמה מחייו של הגבר המסומם.

ללא ביטוח, ללא רשיון

כ שהשיטה קברעה בראשה, המשיכה בכך כבר למחרת. הפעם הכירה בטרמפ לתל־אביב את לוי ניסים. הם בילו את אחר־הצהריים יחד, והסכימה לבוא איתו למלון סיני. בחדר, חזרה על תרגיל ההיפנודורום, והגבר נרדם מייד. ממנו גנבה טבעת זהב, 9000 שקלים וכרטיס ישראכארט.

לא עברו יומיים, והיא עמרה ליד מחנה־יהודה ועצרה את מכוניתו של יוסף גביש. היא נעתרה לבקשתו לבוא לדירתו בבת־ים, ושם הכינה לו קפה. מכיוון שגביש היה בעל־גוף, הכניסה לקפה חמישה כדורי היפנודורום להבטיח את שנתו. ממנו לקחה את שעונו, 3200 שקל, מגהץ וחולצה.

הקורבן האחרון הסיע את שרה מתחנת־הדלק של שועפט ב־19 בספטמבר 1983. אחרי נסיעה קצרה הציעה לנהג המונית, מרדכי מור, לעלות לדירתו. כאשר נרדם לקחה ממנו את שעונו, סכום קטן של דולארים, 5000 שקל ומישקפי־שמש.

אז נזכרה שרה במפתחות הסובארו שגנבה במיבצעה הראשון, וחזרה לקחת את המכונית. היא נתפסה ברחובות ירושלים, כאשר היא נוהגת במכונית ללא ביטוח וללא רישיון נהיגה.

במישטרה הודתה שרה כלפון כמעט בכל האשמות. היא נעצרה, ובית־המישפט האריך את מעצרה עד תום ההליכים. הסעיף שבו נאשמה היה מיוחד במינו. הפרקליטות האשימה אותה בכך שבמעשיה גרמה לשלילת כוח־ההתנגדות לעבירה, מהגברים שאיתם בילתה. כמו כן נאשמה בגניבת החפצים השונים, ובהיגה ללא רשיון וללא ביטוח.

בית־המישפט הרגיש במיוחד את העבירה של שלילת כוח־התנגדות לעבירה. וזו סעיף חמור במיוחד, שעונשו המכסימלי הוא 20 שנות מאסר, והשימוש בו נדיר ביותר.

טיפול אינטנסיבי

„א ילו היה מדובר בנאשמת רגילה ונורמלית, אין ספק שהיינו מחמירים מאוד ברינה," אמר בית־המישפט. אבל השופטים קיבלו את העדויות הרפואיות שהביא הסניגור אהרון ברוכין, והבינו כי מדובר בצעירה אומללה, הזקוקה לטיפול אינטנסיבי וממושך.

„אין להתעלם מאישיותה, ומכך שכל העבירות נעשו תוך התקף אחד שנבע מהמופרעות הנפשית שלה, הבאה מפעם לפעם בגלים," קבע בית־המישפט והטיל עליה ענש מאסר של 15 חודש. כמו כן הטיל עליה בית־המישפט מאסר על־תנאי של שנתיים.

כדי לעזור לה להתגבר על־בעיותיה הנפשיות אחרי שיחרורה מבית־הסוהר, קבע בית־המישפט כי היא תעמוד למיבחן, שנה תמימה מיום שיחרורה מהמאסר. יהיה עליה להתמיד בקבלת טיפול רפואי פסיכיאטרי.

אילנה אלון ■

עוד שרות בלעדי של "קופל"

חייג "טלנופש"

ואתה בדרך לחופש

אתה רוצה לצאת לנופש בישראל? חייג למרכז ההזמנות של "קופל - נופש ישראלי" והזמן לך חופשה בכל מלון או בית הבראה בו הנך בוחר.
מסור את שמך ואת מספר כרטיס האשראי שלך... ואתה בדרך לחופש.
שרות "טלנופש" של "קופל" יזמין לך את החופשה בה בחרת וישריין לך מקום - חשבונך בחברת האשראי יחוייב בהתאם.
זהו, בשיחת טלפון אחת תקבל את כל הפרטים על כל המלונות, על מבצעי ההנחות הנערכים בתקופה זו ותסדיר את חופשתך!

לועדי עובדים - מבצעים מיוחדים

חייג "טלנופש" קופל ותסדיר חופשתך!

לפרטים ולהזמנות נא חייג למרכז ההזמנות "נופש ישראלי"
רחוב פרישמן 14 ת"א טלפון **03-246121**

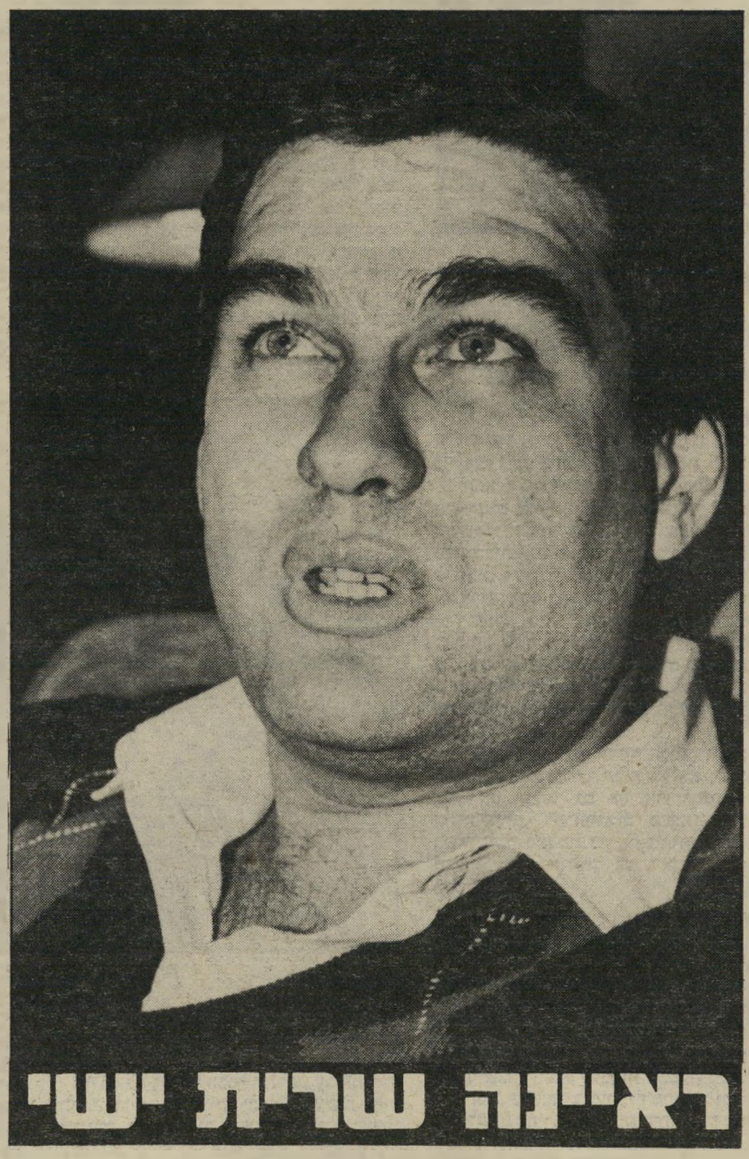
קיי פרסומאים א

לחופשות הגדולות צא עם הגדולים
קופל טורס K **נופש ישראלי**

ח"כ חיים רמון, צעיר חברי־הכנסת, הבולט לאחרונה במילחמתו בבנקים ובחברות הגדולות, מספר על ילדותו בשטח הגדול ביפו, לצידם של גדולי עולם הפשע, ועלייתו בסולם העסקנות ואומר:

„מי שלא מכיר אותי, בטח חושב שנולדתי בצפון תל־אביב עם כפית של זהב"

„כל מנכ"ל ב,חברת העבדים' מתנהג כאילו הוא מנהל את אחוזתו הפרטית"

ראיינה שרית ישי

„החברים של' מהילדות הצליחו להגיע לכותרות העיתונות, אבל בנסיבות לגמרי שונות ממני"

„הפוליטיקאים של ,שלום עכשיו' עושים חיים משוגעים, באים, עושים הפגנה צועקים והולכים הביתה"

„פעם נסעתי עם אישיות טלוויזיונית, והיא אמרה לי: חיים, שרק לא תאבד את הבחולים!"

„החברים בוועדת־הכספים אומרים שאני עוד צעיר, שאני לא מכיר את עבודת־החיים"

„יכולתי כמו כולם להיות עבריין!"

הוא יכול היה להיות חבר כנופיית בת־ים. הוא יכול היה לרצות עונשי מאסר ממושכים בכלא, כמו ניסים לביא, למשל. הוא יכול היה להפוך בקלות לעבריין. אחרי ככלות הכל, הוא גדל על אותה קרקע שהצמיחה כמה מגדולי העבריינים בארץ, הוא נולד וצמח בשטח הגדול של יפו.

חיים רמון, צעיר חברי־הכנסת, האיש שגזל מיוסי שריד את התואר צעיר חברי־הכנסת של המערך – תואר שבו [illegible] במשך עשר שנים – הוכיח [illegible] הונתו הקצרה, כי הוא אחד [illegible] המאיישים את בית־הנבחרים.

הוא נבחר לכנסת בנסיבות טרגיות, בעיקבות מותו של מוסה חריף בתאונת־דרכים. הוא אומר בהומור, כי נוסף לכישורים טבעיים, זקוק אדם לכך שמישהו ייהרג בתאונת־דרכים, כדי להגיע בגיל כה צעיר לכנסת.

הוא מעיד על עצמו שהוא היוצא מהכלל המעיד על הכלל. בשכונת מגורינו בבית הערבי הנטוש, שמול מאפיית אבולעפייה ביפו, הוא היה הולך מכות עם ילדים ערבים והיה חבר בכנופיית גנבים קטנים כבר בהיות בן 6.

הרבה מזל והרבה תשומת־לב של ההורים, שהבינו את חשיבותו של החינוך, הביאו אותו למקום שבו הוא נמצא היום.

אילו היה ספרדי היה לבטח נציג שכונות המצוקה בכנסת. אבל הוא אשכנזי, בן להורים יוצאי פולין, זבנית ופועל־יצור, שגידלו אותו ואת אחיו בלחם צר ומים לחץ. חיים רמון אינו שוכח היכן נולד.

הוא מתגורר עם רעייתו הנאה, פנינה, בדירה ברמת־השרון. „הבית הכי ישן ברחוב," הוא אומר. „רמת־השרון הגיעו בני הזוג מבת־ים. „התקדמנו בחיים."

הוא נולד כחיים ויישנייא. כשהלך לפוליטיקה החליף את שמו לרמון – שם יותר אטרקטיבי. כשנבחר לכנסת, חשב על אביו שהלך לעולמו עשר שנים קודם לכן. „אם הוא רק היה פה כדי לראות אותי," חשב לעצמו והביט בגאווה אל אמו וראייתו שביציע האורחים.

פנינה רמון עובדת כנציגת חברה דרום־אמריקאית בארץ, היא מספרת כי כרעייתו הצעירה של חבר־כנסת צעיר ואמביציוזי, חייה אינם קלים. היא נשארת לילות ארוכים לבדה בבית, כשבעלה עסוק במתן הרצאות, בפגישות עבודה ובקידום ענייניו.

(המשך מעמוד 27)

לבושה במיכנסי ג'ינס וסוודר אדום הולם אותה להפליא. היא על הכורסה וקוראת את "קיין והבל". מדי פעם היא מתערבת בשיחה. אין היא מסוג הנשים החיות בצל בעליהן. גם זה סוג חדש של נשות פוליטיקאים. לא עוד האשה החיוורת המלווה את בעלה לאורך כל הדרך ומוכנה לשרתו, כי אם אשה עצירה ומטופחת, המתערבת לא אחת בדבריו של בעלה ויש לה מה להגיד על מעשיו.

אומרים על חיים רמון שהוא לא פחות יונה מיוסי שריד, אומרים עליו שהוא בחור פיקח, שהחליט לעשות לו שם במקום שאיש עוד לא עשה לו שם – בוועדת חוקה חוק ומישפט ובוועדת־הכספים. והוא אכן עושה לו שם. הח"כ הצעיר מתבלט בצורה בלתי־רגילה בעבודת הכנסת. הוא פועל למען שינוי חוקים המעוותים את צרכיו של האזרח, הוא נלחם בבנקים, אשר לטענתו גונבים את האזרח ואת קופת־המדינה. הוא נלחם ב"חברת העובדים", שאינה מייצגת, לדעתו, יותר את העובדים והפכה, כהגדרתו, לחברת־מעבידים.

יש לו מה להגיד בכל תחום והוא אינו מהסס להביע את דעתו. יוסי שריד אמר עליו בזמנו, שהוא הח"כ היחידי שהוא יכול להגיד מה צבע העיניים שלו, כי הוא מעז להסתכל לך בעיניים, כשהוא מדבר איתך.

יש כאלה שרואים בו דון קישוט, הלוחם בטחנות־הרוח. אחרים יגידו לך, כי הוא חבר־הכנסת החריץ והרציני ביותר מבין חברי־הכנסת של המערך. יש האומרים, כי הוא בתול ולכן נלהב ותמים כל־כך. אחרים יגידו כי הוא קורץ מחומר אחר, חומר טוב ועמיד.

חיים רמון, חבר־כנסת צעיר, חדש, מצליח לזעזע את אמות הסיפים. הבנקים פוחדים ממנו, לחברת הביטוח "אבנר" הוא הכניס באבי אביה, כשהחזיר אותה למקומה הטבעי. גם חברת "הסנה" לא יצאה מקופחת תחת ידיו, בלשונו החדה ירד על איתן אבניאון מנכ"ל "הסנה", שלקח 120 אלף דולר פיצויים כשהלך הביתה. בלשונו המושחזת ירד על מנכ"לה החדש של "הסנה", כשיחד עם יוסי חכמי, נציג החברה הפרטית "פניקס", עשה יד אחת נציג האגודה להגנת הצרכן.

האזרח הקטן יכול ללכת לישון בשקט, כל זמן שחיים רמון יושב בוועדת חוק חוקה ומישפט ובוועדת־הכספים. יש מי שמגן על האינטרסים שלו.

■ ■ ■

● אתה בן 33...

באפריל ימלאו לי 34.

● באפריל ימלאו לך 34, אתה מחזיק בתואר צעיר חברי־הכנסת. איך הגעת בגיל כל־כך צעיר לכנסת?

עברתי קשה בפוליטיקה. אני עדיין עובר קשה. יותר מעשר שנים אני חי חיים פוליטיים.

● זה די מזיר בשביל איש צעיר להיות עסקן פוליטי. בדור שלך אנשים הלכו על דברים אחרים.

זה רק מוכיח שוויתרתי על דברים אחרים והלכתי בדרך הקשה. אני לא רוצה להגיד שאני היחידי, אבל אני כמעט הח"כ היחידי של העבודה, שצמח ממש מלמטה. דרך תא הסטודנטים, דרך תפקיד של רכז במישמרת הצעירה, דרך מזכירות המישמרת הצעירה, ואת כל הדרך הזאת עשיתי בלי פטרונים, בלי להיות צמוד לאישיות שעזרה לקדם אותי, ובלי שום ייחוס מהבית. בפירוש בעבודה קשה. ותאמיני לי שבעסק הזה של הפוליטיקה, לא מספיק שיש לך נתונים בסיסיים. צריך הרבה מזל.

● כמו למשל שמישהו יידרג בתאונת־דרכים?

כמו, למשל, שמישהו, שהיה אדם יקר מאוד, ייהרג בתאונת־דרכים כמו, למשל, שמישהו ייבחר לתפקיד מזכיר חברת־העובדים.

סנינה: וכמו למשל שמישהו ייבחר לנשיא.

חיים: נכון וכמו למשל שמישהו ייבחר כנשיא.

● מתי הצבת לעצמך מטרה להיות חבר כנסת?

יש אנשים שאומרים לי שכבר בגיל צעיר מאוד, בתיכון, אמרתי להם שאהיה חבר־כנסת. אבל בוודאות אני יכול להגיד, שבשנת 1975 אמרתי לעצמי שב־1981 אהיה חבר־כנסת. אז נכנסתי לעניין הזה באופן אינטנסיבי, כשאני מוותר על שליחות קוסמת בארצות־הברית שבצידה שכר־עתק של 1800 דולר לחודש. הרבה כסף לבחור בן 25. הרבה כסף גם לבחור בן 34.

סנינה: כסף אף פעם לא היה השאיפה של חיים. אצל חיים הכסף או איך לעשות כסף, לא משחקים תפקיד.

חיים: לא רק על הכסף ויתרתי, על אמריקה ויתרתי. הייתי אז רווק, יכולתי לעשות חיים משוגעים, לחיות חיים משוחררים. אבל הצבתי לעצמי מטרה והלכתי צמוד אליה. הפכתי מזכיר המישמרת הצעירה והוצבתי במקום ה־50 לכנסת, וזה לא מעט.

● על מה היית צריך לוותר כאיש צעיר?

קודם כל על קאריירה אקדמית. הייתי סטודנט למישפטים ובהחלט יכולתי לעשות דוקטורט. אילו הייתי מתמסר לדוקטורט, במקום לפוליטיקה, יכולתי להיות היום דוקטור בסגל האקדמי. אני לא מדבר על זה שכעורך־דין יכולתי לעשות כסף ולהתבסס מבחינה כלכלית. אני יכול לבטיח לך שמצבי הכלכלי היה הרבה יותר טוב ממצבי הכלכלי היום.

בכלל, ויתרתי על הרבה מאוד מהנאות החיים. אני לא אומר שהייתי אומלל, אבל כאיש צעיר, לבלות שלושה לילות בשבוע בחדר אל־תאנק באיזו הרצאה מזורגגת, או לנסוע עד זרנוגה וברדך חזרה לקלל את יומי, זו עבודה מאוד מאוד קשה. לחיות כשאתה לא תמיד שלם עם עצמך, כשלא תמיד אתה אוהב את האנשים שאתה עובד איתם, לעשות ויתורים אינסוף.

הרבה יותר קל לשבת בחוץ ולכתוב מאמרים, אלא שהוכח כבר שהעיתונות לא משפיעה על אף אחד. ראי את הבחירות האחרונות. ואני הרי רוצה להשפיע אז החלטתי שאני הולך על פוליטיקה וראוה בה אתגר ובהחלט מקריב קורבן, כדי להצליח. הייתי משוכנע שלמרות הכל, זה מה שאני רוצה באמת לעשות.

● להיות עסקן?

באתי למנגנון המיפלגה כנבחר.

● ובכל זאת צמחת בתוך המיפלגה כעסקן.

אין דרך אחרת, אלא אם אתה עושה לך שם של אלוף בצבא, למשל, או בונה לך שם אחר כפרופסור או כמדען, ואז אתה מוצנח לתוך המערכת. אני צמחתי בתוך המיפלגה והדרך האחת והיחידה היא לצמוח כעסקן.

סנינה: השם הזה "עסקן" נשמע כל־כך נורא. אין איזה שם אחר?

"ברס רוצה להיות בסדר עם כולם. כשאתה בסדר עם כולם, אתה לא בסדר עם אף אחד"

חיים: אני לא רואה כל רע בשם עסקן. חקלאי עוסק בחקלאות, עסקן עוסק בענייני ציבור, אני לא בורח מההגדרה.

סנינה: עסקן עוסק גם בפוליטיקה. אז למה לא פוליטיקאי?

חיים: למה לייפות? עסקנות זה לא עסק יפה, וזה מה שעשיתי. הייתי עסקן.

● המילה "עסקן" מעוררת אסוציאציות של אדם העסוק בתכסיס, סידורים מתחת לשולחן. זה לא איבסת לך?

זה השם — לא טוב ולא רע. עסקן הוא אדם העוסק גם באידיאולוגיה, אבל את מי זה מעניין? מה שמעניין הוא שעסקן עוסק בצבירת כוח ובכל מנגנון כוחני יש מאבקים על צבירת כוח. בבנקים אין תככים על רקע צבירת כוח? בצבא אין תככים על הרקע הזה? באוניברסיטאות אין מאבקי כוח? הבעיה היא, שכשבאים לאוניברסיטה, מצלמים טקס של מתן תואר דוקטור־כבוד. מי שרוצה ללמוד משהו על התככים באוניברסיטה, שאינם מביישים את התככים בפוליטיקה, שילמד את תולדות מינוי נשיא אוניברסיטת תל־אביב האחרון.

ובכלל, אם יבואו אלייך הביתה ויצלמו כל הזמן את בית־השימוש, הבית לא יצא כל־כך טוב, אבל אם יצלמו גם את חדר־המגורים ואת חדר־הילדים, הפרופורציה תשתנה. ככה זה בפוליטיקה. מצלמים רק את בית־השימוש, כי זה מעניין מאוד לראות את האנשים הגדולים בקטנותם.

● איך הסתדרת בעסקן, איך שיחקת את המישחק הפוליטי?

קודם כל, מתחילת פעילותי, היה לי צבע פוליטי ובכך כבר הייתי שונה מדמות העסקן שאין לו צבע, פרט לעסקנותו. ב־1973 חתמתי על המצע של לובה אליאב. ראיתי בו אדם בעל השקפות יוניות, הנאבק על עמדותיו. חוץ מזה, ידעתי שכדי להגיע לעמדות השפעה שבהן אוכל לומר מה שיש לי בוועידת המיפלגה ובלישכה, עלי לשלם מחיר, והעסקנות היתה חלק מהמחיר. בשביל לאכול את הדובדבן הפוליטי, צריך לאכול הרבה לחם מעופש.

■ ■ ■

● האם זה נכון כי בילדותך ובנעוריך הכרת באופן אישי את חבריה של בנוסיית בת־ים הנודעת?

נולדתי בשנת הגדול ביפו, בבית שממול למאפיית אבולעפייה. בשלב מאוחר, התחילו לשקם את השטח, עברנו לבית אחר ביפו. גרתי בסלאם אופיניי של פליטים, המתגוררים שישה־שבעה ילדים בחדר. נמניתי עם חבורות הילדים בני ה־6־7, שזרקו אבנים ועסקו בגניבות קטנות.

"מנהל שבא ל'חברת העובדים' צריך לדעת שהוא לא יכול לצאת עם ניצוץ של 120 אלף דולר, כמו איתן אבניאון ז"ל הסנה"

החבר'ה, שהתפרסמו אחר־כך ככנופיית בת־ים, היו גרולים ממני, הם היו אז בני 10. היה לנו הווי של ללכת מכות עם ילדים ערבים, לשוטט ברחובות, ככה זה היה אז. הורי הגיעו ליפו ב־1948 מפולין. כשהערבים ברחו מיפו, החלה שיטת ה"תפוס כפי יכולתך". כל מישפחה תפסה חדר בבית ערבי, עם מיטבח משותף. לכל השכנים ובית־שימוש משותף. כך גדלתי.

● אילו היית ספרדי, היית יכול להיות נציג שבונות המצוקה בכנסת.

זה מה שמוזר. מצד אחד אני אשכנזי, ומי שלא מכיר אותי חושב שבטח נולדתי בצפון תל־אביב עם כפית של זהב, אך האמת היא שאני דומה לדור ילדי המעברות. ילדי העלייה החדשה, ורק במזל הגעתי למה שהגעתי. יש גם אשכנזים שצמחו מתוך מצוקה.

סנינה: אתה יכול להתנחם בזה שיש לך אשה חצי ספרדיה.

חיים: סנינה מצילה את כבוד המישפחה. אבא שלה פולני ואמא שלה מרוקאית.

● האם אתה עדיין בקשר עם חבריך מהשטח או עם החברה מכנוסיית בת־ים?

הקשר הלך והתרופף עם השנים. את יודעת איך זה, אני עברתי למקום אחר, הם הפכו להיות חבר'ה "רציניים" בשטח שלהם.

● אם כך, מהשכונה שלכם יצאו עבריינים גדולים וחבר־כנסת אחד?

היה לי מזל. ניסים לביא, אם רק היה צומח במקום אחר, הרי יש לו אופי של מנהיג טיבעי. הוא חכם. אם לא היה צומח בשטח הגדול ביפו, היה יכול להיות חבר־כנסת, היה לבטח נמנה עם העילית החברתית.

● והנה אתה, למרות שצמחת בשטח הגדול הסבת לחבר־כנסת?

אני היוצא מהכלל, שמעיד על הכלל. איזה מאמץ צריך היה להשקיע, כדי שאגיע לאן שהגעתי, איזה נסיבות מיוחדות מאוד. בשכונת התיקווה מסתובבים עשרות ילדים עם פוטנציאל עצום. אילו רק היו נותנים להם את התנאים של צפון תל־אביב, היית רואה איך היחסיות של ההצלחה היתה משתנית.

● מה אתה חייב צריך להשקיע כדי להגיע לאן שהגעת?

קודם כל, הורי היו צריכים לייחס חשיבות עילאית לחינוך — לפני האוכל, לפני הביגוד, לפני הכל. אמי היתה זבנית בחנות־נעליים, אבי היה מובטל שנים רבות ואחר־כך היה פועל, פרולטר.

אז יצא ילד אחד, אני, מתוך מאה, שהצליח. אז אני הוא סיפור מוכר־העיתונאים ששיחק אותה יצא כך במזל, ומה עם האחרים? אלה שלמדו איתי בעממי וייצמן ביפו, איפה הם היום? למזלי, המשכתי אחר־אחר־כך בתיכון עירוני ז' ביפו, אבל כמה לא המשיכו?

ואחר־כך הייתי קצין בחיל־אוויר וחתמתי שנה קבע, והלכתי לאוניברסיטה, ותוך כדי כך עבדתי בנוער לנוער והתחלתי בפעילות פוליטית. ולאן הגיעו החברים שלי מהילדות? הם אומנם הצליחו להגיע לכותרות העיתונים, אבל בגלל נסיבות שונות לגמרי.

לכן אני רואה בזה שאני הפכתי לחבר־כנסת מזל, כי יכולתי להגיע לאותו מקום שהם הגיעו אליו, ולו רק בגלל התנאים והנסיבות שבהם גדלנו.

■ ■ ■

● מה היה האקט הפוליטי הראשון שלך?

כשקראתי את סיפרו של לובה אליאב "עדים חדשים למדינת ישראל". חיפשתי את הספר הזה בגרות ומישהו שמכיר את לובה הביא לי את הספר. התקשרתי ללובה ואמרתי לו — אני תומך בעמדות שלך ורוצה לעבוד יחד איתך. הייתי קרוב אליו. באתי אליו הביתה. האמנתי בו.

● ובמשך כל השנים שלך במיפלגת העבודה למי היית מקורב. סרט ללובה אליאב שפרש?

עד שלא הגעתי לרמה גבוהה של פוליטיקה. לא הייתי מקורב לאף אחד.

● מי היה האיש שלך?

אף פעם לא הייתי שפוט או עוזר של אף אחד. בריתות היו לי, אבל קשר אמיץ לא היה לי עם איש במיוחד.

● ובכל זאת, היו סה ושם אנשים שתמכו בך, שהביאו לבחירתך במזכיר המישמרת הצעירה?

נכון. היו שניים־שלושה אנשים, כמו ניסים זווילי שעומד להחליף בקרוב את רענן וויץ.

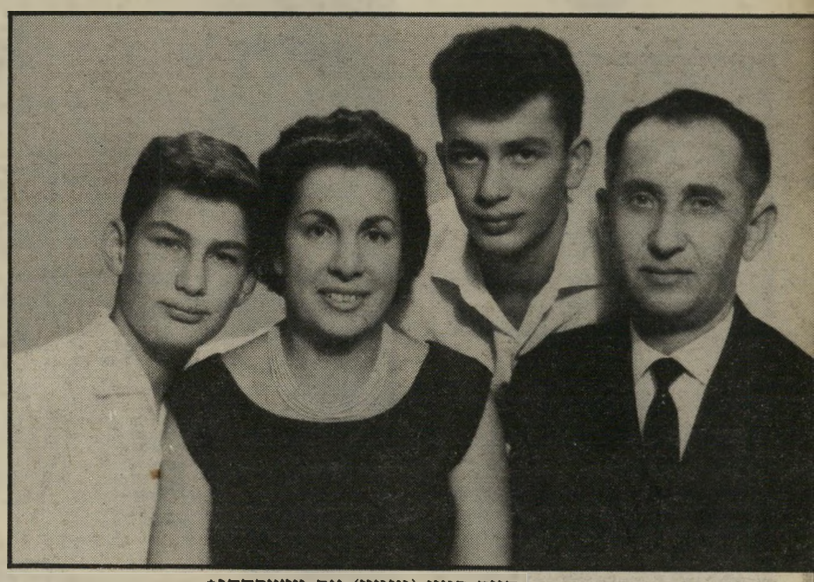
● היית בתקופה מסויימת איש מחנה רבין. מתי עברת למחנה פרס?

ב־1974 תמכתי ברבין, ב־77 וב־81 תמכתי בפרס. גם היום אני תומך בפרס ולא ברבין.

● ואם יבוא איש שלישי ויעמוד בראש מיפלגת העבודה?

אז נצטרך להתייחס לנסיבות...

● זוהי התשובה האהובה [illegible] הכנסת וחברי מיפלגת [illegible] כים בפרס, אך מ[illegible] שיביא את [illegible]

חיים רמון (מימין) עם מישפחתו*
"גרנו בחדר בבית ערבי נטוש..."

* אמו בינה, אחיו ירמי ואביו המנוח אשר וישנייא.

השאלה אם יבוא איש שלישי אינה רלוונטית. אם את שואלת אם הייתי הולך ביוזמתי ומציע לנבון לעמיד את עצמו בראש המיפלגה, התשובה שלי היא לא! למרתי דבר אחד מפוליטיקה: אף פעם אל תתמוך במועמד, יותר משהמועמד תומך בעצמו.

● ובכל זאת, אם היית בטוח שפרס הוא האיש המתאים, לא היית מעלה אפשרות של אדם שלישי, היית עונה לי שבכל מיקרה, היית תומך בפרס גם אם אדם שלישי היה מוצע או מציע את עצמו.

הבעייה עם פרס היא שאף אחד איננו אומר שהאיש איננו מוכשר ושהאיש לא יהיה ראש־ממשלה טוב. הבעייה היחידה עם פרס היא הבעייה האלקטוראלית. אלה מבין תומכי פרס, שעדיין מהססים, לא מהססים בגלל שנבון טוב מפרס, אלא מתוך מודעות לבעייה האלקטוראלית. השאלה היא, האם זה נכון

„מהרגע הראשון שנכנסתי לוועדת הכספים נחקלתי בעובדה שהממשלה לא מגינה על האזרח מפני הגופים החוקים במשק"

שהבעייה הזו נובעת רק מפני שפרס מרכז את האש, או בגלל פרס עצמו. ב־77 תמכתי בפרס, רק מפני שהיה נכס אלקטורלי.

● אומרים על פרס שהוא אולי ראש מיפלגה טוב, אך בראש־ממשלה הוא ייכשל מפני שחשוב לו להיות בסדר עם כולם.

יש בזה משהו. כשאתה רוצה להיות בסדר עם כולם, אתה לא יכול להיות בסדר עם אף אחד. אבל לדעתי, פרס כראש־ממשלה יהיה טוב מאשר פרס כיו"ר מיפלגה. אני לא מקנא בו לרגע. יש לו עסק עם מיפלגה המורכבת מאלף ואחת בעיות. כל אחד רואה את הקטע הצר שלו. הוא נמצא כל הזמן בסכנת התמודדות. הוא הרי לא מנהיג בלתי־מעורער.

● אם הוא לא מנהיג בלתי־מעורער בעיני חברי מיפלגתו, איך אתה רוצה שהוא יהיה מנהיג בלתי־מעורער בעיני הציבור?

גם ב.ג. לא היה מנהיג בלתי־מעורער. תמיד היו בעיות ותמיד היו אנשים שלא הסכימו איתו במיפלגה.

● הוא נחשב משיכמו ומעלה. איש לא אומר זאת על פרס.

פרס הוא לא משיכמו ומעלה, אבל הוא אחד הטובים ביותר שיש למיפלגה, מבחינת כישוריו. אני מכיר אותו מקרוב, הדימוי הצבורי שלו עושה לו עוול משווע. לא שאין לו חסרונות. היו לי איתו מריבות וא־הסכמות גם על בסיס אישי וגם על בסיס אחר. אבל הוא איש מוכשר מאוד, הממלא תפקיד קשה מאוד תחת איום מתמיד של התמודדות. אין לי ספק, שאם הוא יהיה ראש־ממשלה, הוא יהיה ראש־ממשלה טוב. השאלה היא, האם הוא יביא את המיפלגה לניצחון בבחירות. זו השאלה?

● אתה נחשב היום איש של מוטה גור. בזמנו הנהגת את המישמרת הצעירה נגד הצנחתו של גור לתפקיד יושב־ראש מטה הצעירים במיפלגה. איך חל המהפך ביחסך לגור?

ניהלתי נגדו מאבק ממש. אבל אז התחלנו לעבוד. וכאדם הוא אדם מקסים. הוא בן־אדם ברברים הקטנים ולא כפווה. יש אנשים גדולים שמחקים פווה. מוטה הוא אמיתי, ווה נעים, ואפשר לדבר איתו. הדרך שבה הוא פועל מוצאת חן בעיני. יש לו אומץ־לב להגיד את מה שהוא חושב. כל מי שעובד עם מוטה, אוהב אותו. יהודה חשאי, למשל, שכל־כך התנגד לו בעבר, התחיל לעבוד ביחד איתו והוא כל־כך אוהב את האיש, שאפילו התבטא שמוטה מתאים להיות ראש־ממשלה.

● מוטה גור עצמו מעולם לא ניפח להסתיר את שאיפתו להיות ראש־ממשלה.

באופן עקרוני, יש בו פוטנציאל להיות ראש־ממשלה.

● מתי הפוטנציאל זה יתממש?

כשהוא יחליט.

● היית מחליף את מוטה גור בשימעון פרס?

אולי לא עכשיו. צריך לתת לפרס הזדמנות. כאשר מדברים על מי שיכול להיות מועמד להנהגת המיפלגה, מוטה הוא אחד המועמדים הרציניים.

חיים וסנינה רמון
„הוא אף פעם לא בבית..."

● אתה נחשב ליונה כמו יוסי שריד. איך קרה שבימיה הראשונים של מילחמת לבנון תמכת בה?

עד ל־40 הקילומטר הראשונים תמכתי. אני זוכר שאפילו אמרתי למוטה, בחצי חיוך, שאני מקווה שלא יגיעו לביירות. מהימים הראשונים של המילחמה היינו צמודים. הוא היה בריכאון. מהרגע הראשון ידע מה צפוי. הוא אמר שהוא מכיר את האנשים חסרי האחריות.

● הוא לא הביע הסתייגות בימים הראשונים.

הוא הזהיר שנה שלמה מפני המילחמה. הבעייה היא שהוא לא פועל כמו יוסי. הוא ידע מההתחלה שזה לא יהיה 40 ק"מ.

● איך זה שאתה לא הבנת שלא מדובר ב־40 קילומטר בלבד?

אומרים לך 40 קילומטר, ראש־הממשלה אומר לך 40 קילומטר. האמנתי. היום אני יודע שעשיתי טעות. המילחמה הזו מעולם לא היתה אמורה להיות מיבצע של 40 קילומטר. אם הייתי יודע את זה, הייתי מסתייג מהתחלה.

● יוסי שריד הסתייג.

הוא טען מההתחלה שזו מילחמה כוללת. אם זה היה מסתיים ב־40 קילומטר, הוא היה טועה. אבל אני טעיתי. אני מודה. בהתחלה חשבתי שזה יהיה עוד מיבצע ליטאני. בסך־הכל היה מיספר אבידות יחסית לא גדול. נראה לי שבסך־הכל מנקים את השטח. היום אני מסתייג כמוהו.

● יותר מדי חברי־כנסת ממיסלגת העבודה שלא הסתייגו אז, מסתייגים היום.

זו בעייה. הולכנו שולל. בא ראש־הממשלה לפרס, לרבין ולברי־לב, ולמרות שלהם היה מידע שיכול להיות אחרת, ראש ממשלת־ישראל חזר ואמר להם, כי מדובר במיבצע של 40 קילומטר, שיסתיים תוך 48, מקסימום 72 שעות. למי הם היו צריכים להאמין?

● מתי התחלת להביע בקול רם הסתייגות מהמילחמה?

בהזדמנות הראשונה. מהרגע שבו התמוטטה הפסקת־האש. שללתי מכל וכל את המילחמה. אני לא מכחיש שביום הראשון חשבתי שצריך להמשיך במילחמה ולו רק בגלל שהיא לא עסק של שרון. חשבתי, שגם אם אני מסייג וגם חושב שלא צריך לצאת למילחמה וגם אם היו שואלים אותי, הייתי שולל את המיבצע מכל וכל, הרי אם כבר יוצאים צריך לתת גיבוי. ברגע שחלפו 72 השעות והתברר שהכוונות הן לחבור עם הנוצרים ולהמליך את בשיר ג'מאייל ושאין לזה דבר וחצי דבר עם שלום ישובי הגליל, אלא מדובר במילחמה מדינית, שללתי את המילחמה מכל וכל.

● מה היתה דעתך על התנהגותו של חברי־הכנסת אמרי רון, שבא משדה־הקרב לבוש במדי־קרב וכינס מסיבת עיתונאים בכנסת, כדי להצדיק את המילחמה?

בלשון המעטה לא התלהבתי מהעניין הזה. היה בזה איזושהי מידה לא הגונה. אתה בא מהחזית מאובק, אי־אפשר לשפוט את דבריך שלא באופן ריגשי. אם היה בא כפוליטיקאי, כחבר־כנסת, מתרחק, מסיר את המדים ואומר מה שאמר, אז זה בהחלט לגיטימי.

„אם יושבים עם ארנסט יבת בארוחת צהריים, שהוא משלם אותה, קשה מאוד לצעוק עליו בוועדת־הכספים"

אני לא אוהב את החבר'ה האלה שאומרים שמפני שהם מקיריית־שמונה דעתם בענייני ביטחון חשובה משלך.

● מיפלגת העבודה אינה משופעת בבוחות צעירים. איך אתה מסביר את זה ששלום־עכשיו מושכת אליה בליכך הרבה אנשים צעירים ומיפלגת העבודה לא?

החבר'ה משלום־עכשיו לא רוצים לעבור

(המשך בעמוד 62)

הפרימיטיב הנוראי

(המשך מעמוד 17)

קביעות הרחוקות מלהוסיף כבוד כלשהו לצה"ל, והאסורות על־פי אמנת־ג'נבה בשטחים־כבושים.

כה אמר רפול במישפט מופז:

„צריך להבין שלמוכתרים יש אחריות אישית לגבי מה שקורה בכפריהם... הם יודעים מה נעשה בסביבה. לכן עוצרים אותם לצורכי חקירה... יש לסגור את בתי־הספר, להעלות את התלמידים על אוטובוס, ולשלוח אותם מערבה עד שיאזל הדלק... הוריתי לטפל בהורים. הם יענישו את הילדים, ואצל הערבים זה עובד טוב מאוד...“

לשיא של ניסוח גזעני־פוליטי, המעיד על כיווני דרכו של רפול, הגיע הרמטכ"ל לשעבר בעת השתתפותו האחרונה כרמטכ"ל בישיבה של ועדת־החוץ־והביטחון. באותה ישיבה הבהיר רפול את השקפת־עולמו הבסיסית והגזענית:

„הערבים לעולם לא יצחצחו אותנו על־ידי זריקת אבנים. תשובתנו היא תשובה לאומית ציונית. על כל זריקת אבן — נקים עשרה ישובים. אם יהיו — ויהיו — מאה ישובים בין שכם לבין ירושלים, לא ייזרקו אבנים. אם זה יהיה המצב, הערבים יובלו רק להתרוצץ כמו גזקים בבקבוק, כמו גזקים מסוממים בתוך בקבוק...“

● עכשיו, לעשות סדר בפוליטיקה

כשהוא לבוש בחולצת־טריקו ומיכנסי קורדרוי הכריז רפול במחצית נובמבר 1983 על הקמת תנועתו הפוליטית, בשם צומת („ציונות מתחדשת“). בשבועת־הייסוד של התנועה הגדיר את מטרותיה כך: „להסיר את איום־ההשמדה, להיות כוח־משיכה ליהודים בתפוצות; לשים דגש על ציונות, חלוציות ואידיאולוגיה; להקטין את התלות בגורמי חוץ; לדאוג לאחדות העם; לחתור להכרה בגבולות ארץ־ישראל, כולל רמת־הגולן...“

עוד קודם לכינום־היסוד של „צומת“, קיבלה התנועה סכום־עתק של תרומה מגוף־אלמוני בחוץ־לארץ.

בין מייסדי צומת בולטים רבים מחברי „חוג עידודר“, שהוא המרכיב הלאומני בתנועת־המושבים והתנועה הקיבוצית. חבריו נימנו בעבר על מייסדי תנועת ארץ־ישראל־השלמה ומייסדי תנועת־התחיה.

רכז הפעילויות בתנועה, המטיפה ל„חלוציות“, הוא אליעזר („צ'יזה“) כוהן, מי שהיה מנהל נמל־התעופה לוד, ובו בזמן למד לטוס במטוסי אל־על על חשבון הציבור, ששילם לו את משכורתו. דמות נוספת בצמרת צומת היא עורך־הדין יעקוב חרותי, מגיבורי „מחתרת־צריפין“ בשנות ה־50, שנגזרו עליו אז עשר שנות מאסר, שמתוכן ריצה רק שנה וחצי בכלא. בין השאר נטען אז כי חרותי וחבריו שמו במערכת העולם הזה פצצה שפצעה את הקאריקטוריסט דוש.

בתו של חרותי, ערנה, משמשת כאמרגנית להופעותיו־הציבוריות של רפול.

הופעותיו של רפול לפני תלמידי בתי־ספר מקורה בהנחה שהפעילה את תנועת־החרות והליכוד במערכות־הבחירות האחרונות, לגבי הנטייה הלאומנית של תלמידי בתי־הספר. הופעותיו של רפול לפני מאגר אלקטוראלי טרי זה נועדו לבסס את מעמדו, ברגע שבו יחליט להציג את צומת בבחירות.

רפול הזמין במיסגרת צומת מחקר על גורמי־הכישלון של ד"ש. מסקנתו: „לד"ש חסר מנהיג של ממש.“

רפול אינו מסתיר בהזדמנויות הפומביות שבהן צומת היא לעשות „סדר“ בפוליטיקה הישראלית.

במיסגרת מסעו לביסוס תנועת צומת ביקר רפול במערכת ידיעות אחרונות הלאומנית, שם אמר בין השאר: „בארץ־ישראל חי רק עם אחד — העם היהודי, והאחרים הם מיעוטים. אם יש בעייה ערבית, לא רק אנחנו צריכים לפתור אותה. גם הערבים לא דאגו לבעייה היהודית. יש להם 22 ארצות, כסף רב, שפה משותפת ומינהגים זהים. הארצות הערביות יכולות לפתור את בעיותיהן טוב יותר מאיתנו. גם הסכנה הדמוגרפית־כביכול אינה מדוייקת, מפני שהישוב היהודי גדל באחוז וחצי לעומת הערבים ומאז 1967, יש גם הגירה של ערבים החוצה, בסדר גודל של 60 עד 70 אלף איש בשנה...“

רפול אינו הגנרל הראשון בהיסטוריה החפץ „לעשות סדר“ בפוליטיקה. אבל, הוא הגנרל הראשון המאיים כך על הדמוקרטיה הישראלית.

דן עזמר ■

שידור

צל"ש

המלך עירום

● לעורך מוקד **יעקב אחימאיר**, על התוכנית שבה רואיין השר־ללא־תיק **אריאל שרון**. בתוכנית זו עמד אחימאיר כנשיא של בית־מישפט, שהחזיר בכל הזדמנות אפשרית את השר שרון למקומו, קרא לו לסדר, ואף עורר סידרה של שאלות עקרוניות.

אחימאיר ניצב במהלך הראיון איתן מול ניסיונות־ההתחמקות של שרון, שהסתתר מאחרי הפרוטוקולים של ישיבות־הממשלה, כרוצח האוחז בקרנות־המיזבח. אחימאיר גם ביטל בארשת־פנים מזולזלת את ניסיונותיו של שרון להטיל את האשמה במצב הנוכחי של המדינה על כל־התיקשורת.

„כותרת לילה“ צעירה

● לעורך המישדר כותרת לילה, **דן רביב**, על סידרת דיוניו הליליים, שהביאו שני סוגים של בני־נוער, ערב אחר ערב. בערב הראשון: חשיפתם של שני קוקסינלים/יות, קטינים/ות, על תקן של וזונות להומוסקסואלים וזקנים. בתוכנית זו הצליח רביב להציג את אחד מפניה של החברה הישראלית, חברה המתאנה לחלשים ולאומללים שבה.

בתוכנית השניה עימת רביב שני תלמידי־שמינית. אחד מקיבוץ של השומר־הצעיר והאחר תלמיד תיכון חדש בתל־אביב, חבר תנועת־הנוער של התחיה. בהבדלי רמות־הטיעון של שני מתעמתים אלה בלטה התהום האלקטורלית בין שתי ארץ־ישראל.

בשני ראיונות קצרים, בעזרת ארבעה מרואיינים, הצליח רביב להעמיד את מחלקת סירטי־התעודה של הטלוויזיה כאביון בשער. התמונה שהציג רביב בכותרת הלילה היא התמונה שהיה על סירטי־התעודה של הטלוויזיה להציג.

מאחרי המירקע

גיבוי גבוה

לפני שידור הקטע המצולם בכולבוטק, שבו נראה אחד מעובדי מישרד־התיקשורת מקבל „שוחד“ מידיו של סוכן־ביטוח עבור התקנת טלפון, נערך מאבק חריף.

מנהל הטלוויזיה, **טוביה סער**, שהוא ידידו האישי של עורך כולבוטק, **רמי גינת**, עשה כל מה שביכולתו כדי שלא לשדר את הקטע, שבו מצולם תהליך מסירת דמי־השוחד.

כאשר השתכנע גינת שלא יעלה בידו לשכנע את מנהל־הטלוויזיה וידידו, פנה ישירות אל מנכ"ל רשות־השידור, **יוסף לפיד**, ושיכנעו. זה הורה לסער לאפשר את הקרנת הקטע, בהעניקו גיבוי מלא לגינת.

יבין ראה

הכתבה ששודרה בערב מותה של ה„שוועסטר זלמה“, אחות בית־החולים שערי צדק בירושלים, עסקה בהרס ובהזנחה שבהם מוחזק בניין בית־החולים הזה, אחד מאתרי־היסוד של ירושלים החדשה.

אלא שכתבה זו לא צולמה ביוזמתם של כתבי מבט.

היא צולמה אחרי שבישיבת יום הראשון בבוקר של מערכת מבט סיפר עורך מבט שני, **חיים יבין**, שטייל במקום ונדהם למראה העזובה השוררת במקום.

מערכת מבט זיווגה את הדברים שראה יבין עם מותה של זלמה.

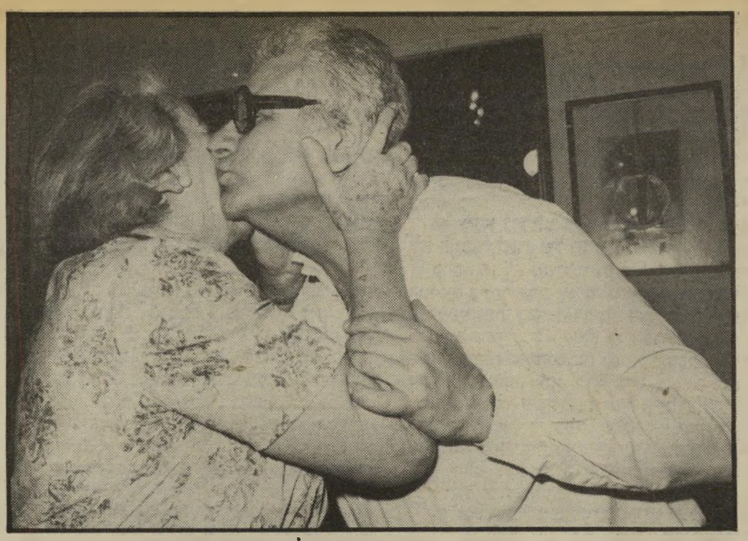
„לחתוך... לחתוך...“

החשש של מערכת מבט לטפל בהיבטים השונים של פרשת רצח גרינצוויג הגיע לכמה שיאים מדהימים, המעידים על דרך עבודתה. זה קרה במהלך תהלוכת־האוכרה לזיכרו.

בשלב הראשון נפסלה כתבה **פצולמת**, שתיארה את התהלוכה. ההוראות מחדר־החדשות היו להקרין אך ורק את העצרת, למרות שבתהלוכת־הזיכרון השתתפו 40 אלף איש ואשה.

במהלך מהדורת מבט של אותו ערב, היו מנכ"ל רשות־השידור, **יוסף לפיד**, ומנהל חטיבת־החדשות של הטלוויזיה, **יאיר שטרן**, על קו־הטלפון, והינחו את העריכה מבתיהם.

אחרי ששודר חלק מדבריו של יצחק בן־אהרון, קראו שניהם בטלפונים „לה... לחתוך...“ ומנעו את השידור המתוקנ... נוסף בשידור־חי מרחבת אמיל ... בניין ראש־הממשלה.

מועמד בן־דרצל
קרוב מישפחה

להחביא התנצלות

בשבוע האחרון זעמו הרוחות בקרב חלק מכתבי מבט הוותיקים. הסיבה לזעמם: גזר־עיתונות, שהביא אחד מהם.

גזר־עיתונות זה פורסם בהארץ ב־30 בינואר, בין מצבת־המניות ובין מודעה של ועדת־המישנה לתיכנון ולבנייה.

המודעה פורסמה תחת הכותרת „התנצלות“, והיה חתום עליה חבר הוועד־המנהל של רשות־השידור, ח"כ **מאיר שיטרית**.

על מודעה זו (ראה: גלופה) הגיב אחד מבכירי חטיבת־החדשות בטלוויזיה: „במערכת־החדשות עשה שיטרית לעצמו כותרות בעמוד ראשון כשהסית המונים כנגד הטלוויזיה והציגה כרורפת־הליכוד. עכשיו הוא מתנצל במודעה קטנה, שאיש אינו רואה אותה. קשה לומר ששיטרית, שערך סידרה על „אזרחות טובה“ בטלוויזיה הלימודית, תוך ניצול מעמדו, העניק בפירסום מודעה זו שיעור מכובד של אזרחות טובה. הוא גם לא הוסיף כבוד לוועד־המנהל של רשות־השידור, שהוא חבר בו...“

ריברור ורוברת

פרישתה הפיתאומית של **אריאלה רבדל** ממישרת רוברת רשות־השידור, ומינוייה הודיעה שהוועד־המנהל החליט פה־אחד על גינוי מחלקת־החדשות של הטלוויזיה, שהקרינה את הקטע ה„מצונזר“.

הראל „ריברה“ את דבריו של נציג המערך בוועד־המנהל, הר"ר **ישראל סלע**.

אחרי שהר"ר פלג האזין לנוסח ה„מרוברר“ על ההחלטה פה־אחד בטלוויזיה, הוא פנה לרוברת ותבע ממנה לתקן את הדבר ולהפיץ לעיתונאים את ההודעה הנכונה.

סוס שחור במירוץ

במיסדרונות של הנהלת רשות־השידור שררה בימים האחרונים היסטריה, לקראת המינוי הצפוי של המנכ"ל הבא של רשות־השידור.

לפיד, שהיה עד השבוע האחרון המועמד המועדף לתפקיד, כאשר בעיקבותיו צוער היועץ־לשעבר לענייני־תיקשורת, **אורי סורת**, לא ציפה לכך שייכנס למירוץ סוס שחור, בעל סיכויים מירביים לנצח.

הסוס הזה הוא השרר הוותיק **יעקב בן־הרצל**. כאשר החל שמו של בן־הרצל להילחש במיסדרונות, הוא לווה תחילה בגיחוך.

בן־הרצל, בעבר מעובדיה הבכירים של רשות־השידור, איש הרדיו, ואחר־כך הטלוויזיה, אינו עובר מזה כמה שנים ברשות, אך הוא בקיא בכל מיכמניה וסודותיה.

הגיחוך הסתלק עד מהרה מהפנים במיסדרונות הרשות. הסיבה: בן־הרצל הוא קרוב־משפחה של ראש־הממשלה, יצחק שמיר, דבר שהפך אותו לבעל הסיכויים המירביים לתפקיד.

אם ייבחר לתפקיד, יהיה אחד הקורבנות הראשונים **טוביה סער**, מנהל הטלוויזיה, הרחוק מלהימנות על חביביו של בן־הרצל.

זה היווה את אחת הסיבות לניסיונו של סער, להקים שרולה של ראשי הרדיו והטלוויזיה, שתיפגש עם שר־החינוך־והתרבות, זבולון המר, ותפציר בו להשאיר את לפיד בתפקידו.

מאחרי המיקרופון

פאר ל.סיירת לב־ארי"

העיקור ההדרגתי של תפקיד מנהלת מחלקת־התוכנית בגלי־צה"ל, **עדנה פאר**, והדרהקתה מתפקידה בגל"ץ, הנראית כסופית. עשוייה להחזיר אותה למקום־עבודתה היחיד בקול ישראל. פאר היא עובדת־רשות... בחופשה.

התנצלות

בישיבת הועד המנהל של רשות השידור ב־22.6.81, הזערתי הר־פעה בטלוויזיה של הילדה דר־תם ע"איש בתו של עיאש ממז־כרת־בתיה. באותו שידור סיפ־רה הילדה כי הותקפה בעת מע־רכת הבחירות כשחיילקה הומר תעמולה של אמת. אני טענתי כי הדברים לא קרו וכי הילדה הודרכה ע"י אביה לפני השי־דור. אמרתי כך בתום לב וב־מסגרת תפקידי והיום אני חוזר בי מהדברים ומתנצל כפני של־מה עיאש וכפני כתו על כל עוגמת נפש או נזק שנגרם ל־הם כתוצאה מהדברים שאמרתי ומפרסומם בעיתון.

ה"כ מאיר שי...

התנצלותו של שיטר...
בין מודעות קטנ...

למישרת רוברת מישרד־האוצר, ...
ברוברות הרשות.

את מקומה של רבדל תפסה, **ירדנה הראל**, ראש לישכתו ...
הפרופ' **ראובן ירדן**, ...
הבטיח להראל ...
היא ...

תוכניות מועדפות

יום רביעי
15.2

● **רדיו: קול המוסיקה — מאולמי הקונצרטים בעולם (4.30).** התיזמורת ה־קמרית של שטוטגארט מבצעת את סימפוניה מס' 8 של מנדלסון, קונצרטו לאבוב ולכלי־קשת של היידן ודיברמנטו מס' 15 למו־צארט.

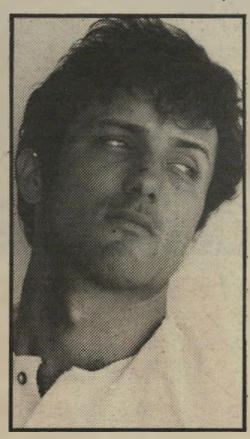
● **טלוויזיה: מערבון — תרועות רחוקות (10.05 — מדבר אנגלית).** סידרו של הבימאי הוותיק ראול וולש שעלילתו מתרחשת באריזונה. השנה היא 1883, כאשר קצין אמריקאי צעיר נשלח למיבצר החולש על שמורת־אינדיאנים, ומוצא את עצמו עד מהרה בלב מילחמה בין הצבא ובין שבטי האפאשים. על הקצין הצעיר להתמודד בשמירת המישמעת בקרב חייליו, ובשיכנוע מפקדיו לפעול בהתאם לאתיקה ראוייה — כל אלה בעוד הוא מתאהב ברעייתו של קצין אחר ביחידה. בתפקידים הראשיים: טרוי דונהאיו, סוזן פלאשט. שנת ההפקה: 1964.

● **טלוויזיה: בידור — מנהאטן טראנספר (9.15 — מזמר אנגלית).** להקת מנהאטן טראנספר הוקמה ב־שנת 1975, והיא נמנית עם להקות הקוליות המובילות בזמר האנגלי־אמריקאי. התוכ־נית צולמה במהלך הופעה חיה של הלהקה בשיקאגו, בשנת 1981. בין השירים שיובאו בתוכנית: איזור הדימדומים, של ראשית הזמר הישראלי, וישולבו בה הקלטות מקוריות.

● **טלוויזיה: בידור — מנהאטן טראנספר (9.15 — מזמר אנגלית).** להקת מנהאטן טראנספר הוקמה ב־שנת 1975, והיא נמנית עם להקות הקוליות המובילות בזמר האנגלי־אמריקאי. התוכ־נית צולמה במהלך הופעה חיה של הלהקה בשיקאגו, בשנת 1981. בין השירים שיובאו בתוכנית: איזור הדימדומים,

דונהאיו, פלאשט: תרועות רחוקות
טלוויזיה, יום רביעי, שעה 10.05

דיין: הבטחה עם שחר
טלוויזיה, יום שישי, שעה 10.15

זמיר שר בבארקלי סקוור, גוף ונשמה ועוד.

● **טלוויזיה: סרט קול־נוע — הבטחה עם שחר (10.15 — מדבר צרפ־תית).** סרט המבוסס על הרומן האוטוביוגרפי שחיבר הסופר היהודי צרפתי רומאן גארי (הידוע גם בשם העט שלו: אמיל אז'אר). הסרט מספר על ילדותו ונעוריו, ומתרכז בעיקר ברמותה יוצאת הדופן של אמו. גארי, שנולד ברוסיה, עבר ביחד עם אמו, אחרי המהפכה הרוסית מסלול ארוך של גרודים, עד שהשניים הגיעו לריביירה הצרפתית. שם נאבקה האם לפרנס את עצמה. בתפקיד האם מככבת השחקנית מלינה מר־קורי, המשמשת כיום כשרת־התרבות של יוון. בדמותו של גארי הצעיר מככב אסי דיין.

שבת
18.2

● **רדיו: רשת א' — ההגדה לבית לוי (6.00).** פרק שלישי בסידרה המבוססת על ספרו של רומן פריסטר, בהשתתפות ניסים עזיקרי, אדית אסטרוק, מוסקו אלקלעי ואד־רים.

● **טלוויזיה: בידור — שלושה בדירה אחת (8.30 — מדבר אנגלית).** הפרק

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 15.2.84

● **סידרה לילדים: הדרדסים (6.05 — ערוץ 3 — 25 דקות — מדבר ערבית).** מיפגש מחודש עם היצורים הקטנים שהתחבבו כל־כך על מיליוני ילדים בארץ ובעולם.

● **רפואה: עזרה ראשונה (7.45 — ערוץ 6 — 15 דקות — מדבר אנגלית).** תוכנית המסבירה לצופים כיצד לטפל בנפגעי עבודה ותאונות־דרכים בכוויות, בפצעים, הנשמה מפה לפה וכל העזרה הדרושה מרגע ההזדקקות לסיוע ועד הגיעו של הפצוע לבית־החולים.

יום חמישי 16.2.84

● **בידור: מצרפת באהבה (5.30 — ערוץ 6 — 90 דקות — מזמר צרפתית).** מופע הבידור המרכזי של השידור הצרפתי בטלוויזיה הירדנית. התוכנית מציגה זמרים וקומיקאים צרפתים בהופעה לפני קהל, עם מיבחר שירים חדשים וגם ישנים.

● **קולנוע: סרט־עלילה (10.15 — ערוץ 6 — מדבר אנגלית).** מדי שבוע בשעה זו מקרינה הטלוויזיה הירדנית סרט עלילתי באורך מלא, אמריקאי לרוב, בהשתתפות שחקנים ידועי־שם.

יום שישי 17.2.84

● **אנימציה: דון קישוט וסנשו פאנסה (11.00 — שני הערוצים — מדבר אנגלית).** סידרת אנימציה המספרת את העלילה הידועה של דון קישוט ומשרתו, אשר הופקה בארץ מוצאם של השניים — ספרד.

● **בידור: לילות עמאן (1.50 — שני הערוצים — 40 דקות — מדבר ערבית).** תוכנית־בידור יוקרתית של הטלוויזיה הירדנית — זמרים, מערכונים, סאטירה וחיקוי זמרים מפורסמים.

● **תעודה: עולם פרימיטיבי (5.15 — ערוץ 3 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה דוקומנטרית, המתארת מקומות על־פני כדור הארץ שהקידמה לא הגיעה אליהם. ברוב המיקרים המדובר באיזורים בלתי־מיושבים, בעיקר באפריקה, באסיה, ובאוסטרליה.

יום שבת 18.2.84

● **תעודה: דיוקן של כוח (9.00 — ערוץ 6 — 30 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה על חייהם ופועלם של מנהיגים פוליטיים שעיצבו את ההיסטוריה של המאה ה־20. בין הדמויות הבולטות בסידרה זו: וינסטון צ'רצ'יל, הרי טרומן, מארצה־טונג, פרנסיסקו פראנקו, וגמאל עבד־אל־נאצר.

יום ראשון 19.2.84

● **לילדים: עולם הקירקס (6.30 — ערוץ 3 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** מיטב אמני הקירקס ולהטוטניו, במופעים מרתקים ועוצרי־נשימה. תכנית שגרולים וקטנים אוהבים לצפות בה.

● **רב־מבר: סקארלט פמפרנל (9.10 — ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** העלילה מתרחשת בצרפת ובאנגליה לסירוגין, בעת המהפכה הצרפתית, תחת שילטונו של רובספייר, כאשר הגיליוטינה פעלה במלוא המרץ והתיזה את ראשיהם של בני־האצולה. בתפקיד סקארלט פמפרנל מופיע אנטוני אנדרוז, ואילו את התפקיד הנשי הראשי ממלאת השחקנית הידועה ג'ין סימור.

יום שני 20.2.84

● **סטירה: בסלי־ביל (8.30 — ערוץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה סטירית המלגלגת על מנחים ומרואיינים בתוכניות־דאיונות בטלוויזיה. הסידרה מציגה לפניו תחנת־טלוויזיה פרובינציאלית, בבפלו שליד מפלי הניאגרה האמרי־קאיים, ואת המתרחש מאחורי הקלעים. בסידרה מופיעים שני שחקנים שזכו בפרס גלובוס הזהב לשנת 1983: ג'ואנה קסידי ודבני קולמן.

● **קומדיה: בית־ספר לאנלפביתים (9.35 — ערוץ 3 — 40 דקות — מדבר ערבית).** סידרה ירדנית המציגה דמויות עממיות שונות, שנקבצו ובאו לבית־ספר לביעור הבערות: בתוכם כפריים, בדווים ופלסטינים, וכל אחד מהם מדבר בניב המיוחד שלו, דבר היוצר סיטואציות מצחיקות.

יום שלישי 21.2.84

● **ספורט: השבוע בספורט (7.10 — ערוץ 3 — 50 דקות — מדבר ערבית).** סקירה של אירועי הספורט החשובים במישור המקומי והבינלאומי, תוך דגש על תחרויות כדורגל.

● **תיאטרון: למען האהבה (10.15 — ערוץ 6 — 50 דקות).** מחזה ברטי אשר במרכזו סיפור־אהבה רומנטי, המצולם על בימת־התיאטרון, לפני קהל.

יום רביעי
15.2

● **רדיו: קול המוסיקה — מאולמי הקונצרטים בעולם (4.30).** התיזמורת ה־קמרית של שטוטגארט מבצעת את סימפוניה מס' 8 של מנדלסון, קונצרטו לאבוב ולכלי־קשת של היידן ודיברמנטו מס' 15 למו־צארט.

● **טלוויזיה: מערבון — תרועות רחוקות (10.05 — מדבר אנגלית).** סידרו של הבימאי הוותיק ראול וולש שעלילתו מתרחשת באריזונה. השנה היא 1883, כאשר קצין אמריקאי צעיר נשלח למיבצר החולש על שמורת־אינדיאנים, ומוצא את עצמו עד מהרה בלב מילחמה בין הצבא ובין שבטי האפאשים. על הקצין הצעיר להתמודד בשמירת המישמעת בקרב חייליו, ובשיכנוע מפקדיו לפעול בהתאם לאתיקה ראוייה — כל אלה בעוד הוא מתאהב ברעייתו של קצין אחר ביחידה. בתפקידים הראשיים: טרוי דונהאיו, סוזן פלאשט. שנת ההפקה: 1964.

יום חמישי
16.2

● **טלוויזיה: סרטבע — פארק יאלוסטון מתחת לאפס (8.30 — מדבר אנ־גלית).** סרט נוסף מסידרת הסרטים חיים בטבע שבהפקת בי־בי־סי. הסרט מתאר את פארק יאלוסטון בחורף, כשהוא סגור בפני מטיילים, אך מלא בפעילויות של בעלי־החיים — פעילויות האופייניות לימי החר־ף.

● **טלוויזיה: מותחן — רב־מרגלים ריילי (10.05 — מדבר אנגלית).** פרק רביעי בסידרה, המספרת על סוכן הריגול הבריטי־יהודי סידני ריילי. בפרק אנה נשלח ריילי לצרפת, במשימה לשכנע מהנדס מיכרות אוסטראלי לעבוד בשי־רות הבריטים. בצרפת פוגש ריילי בדרך מיקרה את אחותו החורגת, אנה.

יום שישי
17.2

● **רדיו: קול המוסיקה — בריזה עממית (1.05).** תוכנית מיוחדת המוקדשת ל־זמרת־העבר ברכה צפירה, הידר־עה גם כאמו של אריאל זילבר. התוכנית פורשת מעט מהימים

יום ראשון
19.2

● **רדיו: רשת ב' — יש עניין עם גבי גזית (2.10).** מישדר יומי מאת גבי גזית, שבו פינות, ראיונות והתייחסויות לענייני דיומא.

● **טלוויזיה: תעודה־סוליטי — יצחק בן־אהרון**

גזית: יש עניין
רדיו, כל יום, שעה 2.10

(9.40 — מדבר עברית). ניסיון ליצירת דיוקן של ח"כ לשעבר יצחק בן־אהרון כדמות פוליטית על לאומית, באמצעות צוות טלוויזיה מהמעלה השל־שית.

● **טלוויזיה: דראמה — בגלל אי־שפיות הדעת (10.30 — מדבר אנ־גלית).** הפקה של שידות השידור הקנדי, הבוחנת את נושא האי־שפיות מבחינה מיש־פטית.

צפירה: ברוח עממית
רדיו, יום שישי, שעה 1.05

הפגישה עם הלן, שבו רופר רב עם ידידו הטוב של ג'די, וכדי לפייס ביניהם מזמינה הגברת רופר את ג'די לדירת השלושה.

● **טלוויזיה: מותחן — צוות לעניין (10.30 — מדבר אנגלית).** הפרק יום רע בבאד רוק מספר כיצד פועלים חניבעל וחבורתו להצלת השריף של באד רוק ועוזרו מידיה של חבורת רוכבי־אופנועים ממוכנת.

● **הטלוויזיה: סאטירה — כן, אדוני השר (11.15 — מדבר אנגלית).** בפרק קופה של שרצים מתעקש מזכיר השר, סיר האמפרי, שיהיה סדר בדיווח, בעוד השר מוכן לוותר במיקרה מסויים.

● **רדיו: רשת ב' — מי־אחרי הכותרות (11.00).** תוכנית סקירה על ענייני עיתונות, רדיו וטלוויזיה, בעריכת אברהם מרון ומשה נסטלבאום.

יום שני
20.2

● **רדיו: רשת ב' — היום הזה (7.05).** מישדר חדשות יומי, ההופך את מהדורת מבט — שעתיים אחריו — למיושנת.

● **טלוויזיה: תיעוד — עמוד האש (8.05 — מדבר עברית).** הפרק השמי־ני בסידרת הטלוויזיה של יגאל לוסין, המגוללת את סיפור הציונות והעימות שבינה לבין העולם הערבי.

● **טלוויזיה: מותחן — זרים (10.50 — מדבר אנגלית).** הפרק יום הולדת לאחיו של צ'ארלי מביא הלאה את סיפורה המרתק של יחידת־החוץ של הסקוטלאנד יארד.

יום שלישי
21.2

● **רדיו: רשת ב' — סעו לשלום (4.10).** מישדר־יומי המביא מידע שוטף, מתצפיות וממסוק, על המתרחש בפקקי־התנועה בשעות העומס בתוך בורה העירונית והבינעירונית — בניסיון לנווט את התנועה כהלכה.

● **טלוויזיה: סידרה קיצית — מצדה (10.10 — מדבר אנגלית).** פרק שלישי בסידרה המבוססת על הפרק האחרון של הבית־השני, ומוקרנת לתושבי הבית־הש־לישי, בלא מוסר־השכל היסטורי ראוי לשמו.

סיניל‌גה היא בת האשה האחרונה בחיי אלכסנדר פן — היא מספרת על חיי‌ה עם המשורר האגדתי

לפני 11 שנה נקבר המשורר אלכסנדר פן. יחד עמו נקברה גם האגדה על האיש המופלא הזה: משורר, קומוניסט, הולל, שתיין, רודף־נשים, נוד־קונפורמיסט, גבר יפה־תואר.

ליד הקבר הפתוח, אז, לפני 11 שנה, בין מאות המלווים, עמדו שתי נשים, תומכות האחת בשניה, מבכות את אהובן. חנה רובינא, שילדה לפן את אילנה, אחרי אהבה קצרה שהרטיטה את תל־אביב של אותם הימים, ורחל לופטגלס־פן, שהיתה אשתו במשך 38 שנה, עד יום מותו, וילדה לו את בתו סיניל‌גה.

שבע שנים בדרך הביתה

סיפור חייו של אלכסנדר פן נשמע כמו אגדה. אלא שהאיש הזה לא יכול היה לחיות חיים אחרים, סיפור אגדה התאים לו מאוד. הוא נולד בסיביר, לאם נוצרית ממוצא שוודי ולאביו היהודי, יוסף פן. הוא גדל בסיביר אצל סבו, שהיה ציירד־דובים.

כשהיה אלכסנדר פן בן שבע, נהרג סבו על־ידי דוב פראי והילד נשאר לבד. הוא יצא מבית סבו כדי ללכת למוסקבה ולמצוא את הוריו. שבע שנים הלך הילד בדרכים המושלגות של רוסיה, התחבר עם חבורות ילדים מופקרים, בילה איתם זמנים קרים ולמד מהם לשתות. שבע שנים בדרך הביתה.

כשהגיע למוסקווה, גילה שאמו כבר מתה. לא הספיק להכיר אותה כלל. הוא הצטרף לאביו, שמל אותו בגיל 14, ועשה אותו יהודי. כשהתבגר קצת, התחבר עם כמה משוררים צעירים, התחיל לכתוב בעצמו, נגע בעולם הזה של המילים ונכבש.

ביום בהיר אחד נודע לו שרוצים לאסור אותו, והוא ברח לפלסטינה. אז עוד לא ידע שהוא בורח אל ארץ אהבתו, אל הארץ שלה יכתוב את שיר־האהבה היפים ביותר שלו אדמה אדמתי, רחומה עד מותי, או לאדמה הזאת אני מסור עד נצח, אפילו אצטרך את כל בכיה לבכות.

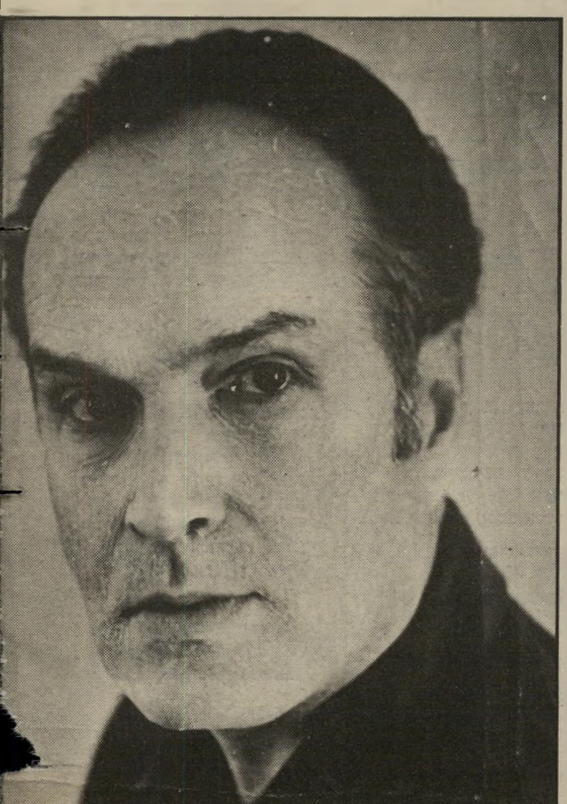
מלך הבילויים

שבוע הלכתי לבקר את בתו של פן, סיניל‌גה אייזנשרייבר־פן, כדי להעלות קצת זיכרונות ולשפוך אור אישי על האגדה — אודה של בת, שהיתה לצד אביה ברגעיו היפים וברגעיו הקשים.

הבית של סיניל‌גה, בעלה ארתור ושני ילדיה — אלכסנדרה בת החמש־עשרה וחצי ועומרי בן השמונה וחצי — נראה כמו כל בית בצפון תל־אביב. חדרים מרווחים, כורסות נוחות, מכשיר טלוויזיה צבעונית והרבה צעצועים אלקטרוניים על הריצפה.

רק כשמרימים את הראש ומביטים על הקירות, רואים שזה גם מוזיאון בזעיר־אנפין. קטן, אישי, אוהב. תצלומיו של פן בכל מקום. פורטרטים שלו, שצויירו בידי חשובי הציירים

הבת השלישית שלו

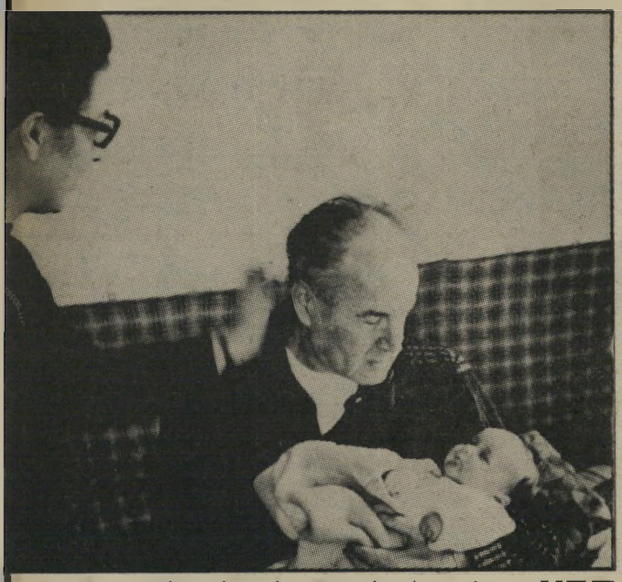
חלוץ אלכסנדר פן בהגיעו ארצה, חבוש כובע קסקט, כאופנת שנות העשרים ברוסיה, צופה לעתיד חדש בארץ חדשה, שהפכה נושא לשיריו.

משורר הגבר הכי־יפה בעיר. בתחילת דרכו כמשורר הפריעה לאלכסנדר פן צורתו החיצונית. הוא רצה שיתייחסו אליו כאל משורר, ולא כאל יפה מיקצועי.

קומוניסט פן בשנות החמישים לחייו. לתואר יפה התווספו במשך השנים תוארים כמו משורר, קומוניסט, אלכוהוליסט, מנודה, אגואיסט והולל.

חולה כל חיין אשתו רחל (משמאל), שהיתה אחות במיק־ צועה, הקדישה את חייה לחולה חפרטי שלה, ובתם, סינילגה, עזרה לה ולמדה לטפל באבא החולה בגיל צעיר. תצלום נדיר של כל המישפחה, שצולם בחדרו של אלכסנדר פן בדירתו ברחוב דיזנגוף בתל־אביב.

סבא בנים לא היו לפן ולכן גם נכד לא יכול היה להמשיך את שמו. כשנולדה לבתו סינילגה בתה הבכורה, החליטה לקרוא לה אלכסנדרה, כדי לשמח אותו. במותו השאיר חמישה נכדים ושלוש בנות.

קטוע רגליים בשנתיים האחרונות לחייו בילה פן בבית ובבית־החולים לסירוגין. כשקטעו את רגליו בגלל מחלת הסוכרת, החל דועך. לידו: נכדתו אלכסנדרה, שאליה נקשר.

פן

בארץ, פסל של ראשו היפה, ציורים שהוא צייר בעצמו.

אמרתי לה שבאתי לדבר על אבא שלה. היא מנידה ראשה, ספק משימחה, ספק בעצב. „שוב כתבות פיקנטריה? שוב סיפור חייו וסיפור חיי? זה יפה שאת רוצה לכתוב עליו כדי שלא ישכחו אותו, אבל למה את לא כותבת על שירתו, הרי האיש היה קודם כל משורר?"

אני מנסה להרגיע אותה. כבר כתבו על שירתו הרבה פעמים. הוא כבר קיבל את ההכרה שהיה ראוי לה. בשנתיים האחרונות כבר נלמדים שיריו בבית־הספר. נגמרה התקופה שבה היה מוחרם על־ידי אגודת־ הסופרים. בואי נדבר על פן, אני מבקשת ממנה.

„על איזה מהם?" היא שואלת. „על האיש היפה ששיגע את הנשים של תל־אביב הקטנה, על המשורר, על האב

הקפדן, על האיש החולה שנגמר ביסורים קשים, על מלך־הבילויים, על אוהב החיים שעד יום מותו לא הכיר אותם? כל־כך הרבה צדדים היו לו — ועוד הוסיפו לו צדדים, אוהביו ושונאיו גם יחד."

אז בואי נדבר על הבית שבו גדלת.

לא אב, לא בעל

„הבית היה קודם כל אבא, ואחר־כך אני ואמא. בית, שאף פעם לא היה בו מספיק כסף. בית, שממנו אמא יצאה לעבודה עם חושך וחזרה אליו עם חושך. בית, שהיה בו אבא חולה מהיום שאני זוכרת אותו. בית, שהיה בו עוני, צער ומחלות וגם שימחת־חיים.

„בערבים החברים היו קופצים, עשרות חברים, משוררים, סופרים, ציירים. באים, יושבים על הארץ, אוכלים חתיכת דג מלוח, כמה זיתים ובקבוק קוניאק מדיצינאל.

„אני לא השתתפתי בשמחות האלה, אבל יכולתי להרגיש אותן.

„הילדות שלי לא היתה דומה בכלום לילדות של הילדים שלי, ואני חושבת שאפילו לא לילדות של בנות אחרות בגילי. לא צעצועים, לא מתנות, לא פינוקים, לא טיולים עם ההורים.

„מאז שאני זוכרת את עצמי, היו לי חובות לטפל באבא. לחמם לו את האוכל בצהריים, להגיש לו למיטה, לשמור על שקט כשאבא עובר. נולדתי לאבא משורר, ומשורר זה דבר שגר בבית וכולם סובבים סביבו ודואגים לצרכיו.

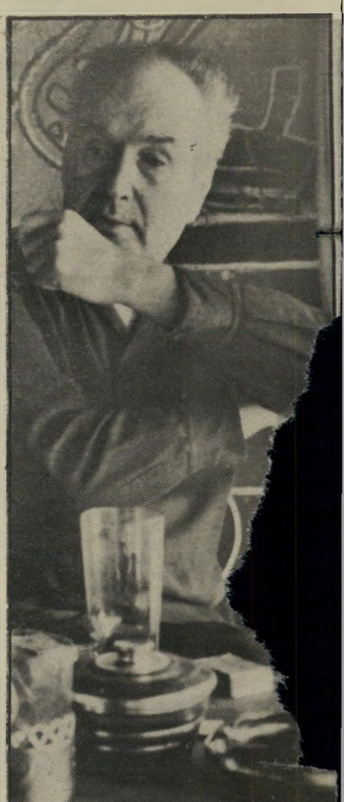
„אם היו פינוקים בבית הם היו בשביל אבא, אם היתה תשומת־לב היא היתה בשביל אבא, ואם היתה רק ביצה אחת בבית — היא היתה בשביל אבא.

„אבל עם כל זה, עכשיו אני יודעת שמה שהוצאתי מאבא שלי שקול כנגד כל הדברים שלא היו לו כדי לתת לי. הוא לא היה אב במובן המקובל של המילה, וגם בעל הוא לא ידע להיות. לא היתה לו שום מחוייבות, לא אל

(המשך בעמוד 36)

מחעלפת בהלוויה על־יד הקבר הפתוח של פן נפרדות ממנו הנשים אשר אהב. רובינא ורחל החזיקו מעמד. סינילגה התעלפה ליד קבר אביה, המשורר שאותו למדה להכיר ולאהוב רק כאשר התבגרה. תומך בסינילגה: בעלה, היבואן ארתור אייזנשרייבר.

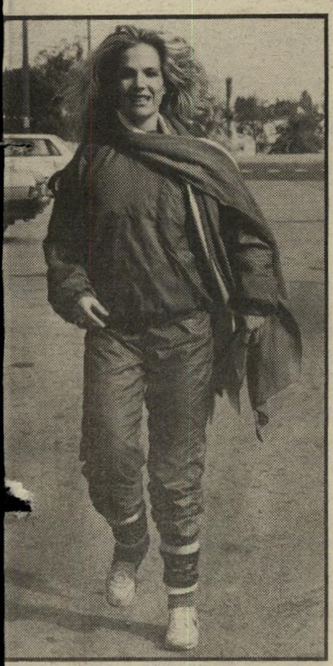

שתיין פן במקומו הקבוע ב־ כסית. על שולחנו: כוס תה וכוס קוניאק מדיצינאל.

פינצ'י בחודש השביעי

אשתי סקסית "היא חתיכה בהריון או לא בהריון. אני אוהב איך שהיא מתלבשת ויש על מה להלביש" אומר עמי מור על אשתו. בקשר לחזרתה לעבודה: "אם תרצה, שתחזור בכיף. הקהל אוהב אותה וגם האופנאים." וגם עמי מור, בעלה ואבי שני ילדיה, טל (7) ודן (9).

ג'ינג'ינג הבגד האידיאלי לכל אשה בהריון כשהוא מאוד באופנה וגם לא כל־כך יקר.

ה תמונה מאוד מוכרת: אשה עומדת מול ארון־הבגדים הפתוח והעמוס, מביטה, מפשפשת ואומרת ברחמים עצמיים: "אוי, אין לי מה ללבוש. אותה אולי קשה להבין, אבל כאשר רעותה עומדת בחדר־הארונות, כשכרסה בין שיניה, ואומרת אין לי מה ללבוש, אפשר להאמין לה. אשה

איך ללבוש בגדים אופנתיים ולא להראות בהריון

בהריון, שמנמנה ועגלגלה, לא מצליחה להיכנס לכל בגד.

פינצ'י מור, הדוגמנית הידועה, נמצאת היום כמעט באותו מצב. אבל היא, בחודש השביעי להריונה, אינה עושה עניין מהבגדים: פשוט מאוד. צריך לדעת לתמרן בחיים, גם בענייני בגדים.

פינצ'י בת ה־33, אם לשני ילדים, דן

בגדים רגילים חליפות הפוטר האופנתיות כמו חצאית קלוש וחולצה רחבה אדומה, תוצרת גוטקס. משמאל, למעלה: מראה השכבות של המעצב גרשון ברם – מיכנסיים, חולצה עליונית ושיכמיה. את החלקים אפשר לשלב אחד בשני, מסבירה פינצ'י מור, הלובשת אותם בהנאה. מימין: פינצ'י עם שני בניה, המחכים לשלישי.

אורנה גלזר חלוץ ראווה

בן 9 וטל בן 7, לא נולדה דוגמנית. עד גיל 23 היא הספיקה ללמוד באוניברסיטה סיפרות צרפתית ולהיות דיילת באל־על ואז נישאה לעמי מור, כלכל באל־על, וילדה לו את שני הבנים.

דוגמנות ואופנה היו רחוקים ממנה. כשהיתה פינצ'י בהריון עם בנה השני, פגשה אותה יהודית גוטפריד מגוטקס.

באיזה אירוע, הביטה בה ואמרה לה, חבל שאת בהריון, אנחנו מחפשים דוגמנית ואת היית יכולה להתאים לנו.

פינצ'י ראתה זאת כמחמאה והיא לא שכחה אותה.

הריון זאת לא מחלה

זה היה לפני שבע שנים. כששני בניה גדלו והלכו לגן, נזכרה במחמאה ובהצעה, ניגשה לגוטקס ונתקבלה מייד לעבודה, וכך התחיל כוכבה לדרוך.

ספורטיבית

(פינצ'י ב־ 7 חודש הש־ ביעי להריונה: עליתי 7 קילו בלבד.

פינצ'י נראתה מטופפת על המסלול בקלילות ובאלגנטיות, גופה החטוב

(המשך בעמוד 56)

שימלת ערב זמש בגיזרה ישרה, שקנתה פינצ'י אצל המעצב גי פולום, משמשת אותה גם בהריונה. מתחת לבטן חגורה או בלעדיה. בתצלום: עמי משקה את פינצ'י בפנטהאוז.

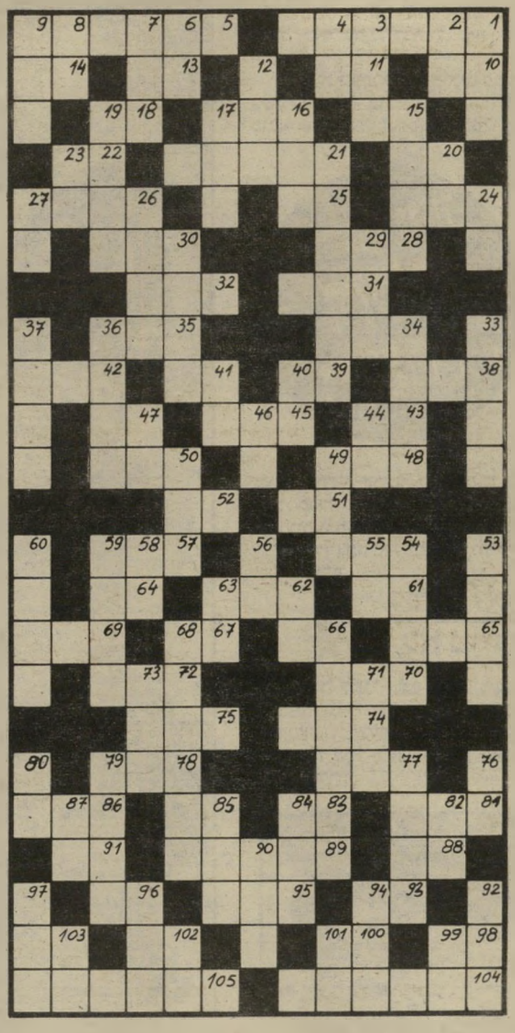
בגד גוף אני יודעת שצריך העזה ללבוש אותו, גם כשלא נמצאים בהריון, היא אומרת. היום אני לובשת מעליו חולצת פוטר או שמלת מיני. בבית אני מרשה לעצמי להסתובב ככה. למטה: פינצ'י בבגד־ים סטרץ', הנמתח לפי גודל הבטן. היא משכימה קום בכל בוקר, וממהרת לשחות בבריכה.

תשבץ

2424

מאת אביגיל ינאי

מאוזן:

1) המקום השלישי בחשיבותו בעולם המוסלמי; 5) בחור חמד שכזה, המוותר על המשרה הכבודה; 10) זו ממקומו; 11) צאצא; 13) זריז, פעיל; 14) כבל; 15) בסולם התווים; 16) בתר; 18) נוזל החיים; 20) תופעה בלתי משתנה בטבע; 21) אילפס לטגון; 22) רוח רעה ומזיקה; 24) מגזע שם; 25) מספר העיקרים שקבע הרמב"ם; 26) ניחא, לו יהי כן; 28) אחת מערי המקלט בישראל בתחום שבט אפרים; 30) נחיצות רבה; 31) יין שרוף; 32) בהשאלה — גמול, שכר על מאמץ; 34) ענן שמים; 35) מה שהיה לביאליק בגנו; 38) שעור טוב; 39) בת־קול; 41) חומה; 42) הנח; 43) אלוהים; 45) תחיכה; 47) שביל; 48) כית, ריר; 50) צמח בראשית צמיחתו; 51) אדמת טיט; 52) בעליו הראשון של מערת המכפלה; 54) תר ובדק; 57) נתק; 61) אות החבור; 62) מצוקה, 64) אחי קין והבל; 65) מקל הכביסה, 66) איבר בגופנו; 67) דורון; 69) הגה רעיון חדש; 70) ודאי; 72) שאינו נושא פרי; 74) בסיס, יסוד; 75) פחד; 77) חבל ארץ במצרים; 78) גמגם, התבלבל; 81) יחידה צבאית המצליחה „מעל למצופה"; 83) מפתן; 85) נהר באיטליה; 86) צמח בר בעל פקעת, עליו גדולים ודמויי חץ; 88) הוראה; 89) קציצת בשר; 91) מכיון; 93) הבנה, ידיעה; 95) שמש; 96) צעיר עזים; 98) נחלש; 100) מוון משמים; 102) נקי מעוון; 103) מילת ברירה; 104) הדר שעליו שכנו אפולו והמוזות; 105) אשת אודיסיאוס הנאמנה.

מאונך:

1) הרמה, טלטול; 2) אל מצרי; 3) תבנית של אדם או בעל חיים; 4) מטבע מן המזרח הרחוק; 6) צריך תמים בדורותיו; 7) אסון; 8) סוד; 9) נורמה, סטנדרט; 12) זרם; 15) חוג צמחים שגידולם אטי, הפוכם — בכיר; 16) בירה באירופה; 17) מחזה חדש הנתון במחלוקת; 20) אבי הבעל; 21) אמנות ההבעה של רגשות, ע"י תנועה; 23) די לו ברמז (ר"ת); 24) הביע, סיפר; 26) אחד מיני הבהמה המהודה (שמואל ב' ז' י"ג); 27) ירחון לנשים; 29) שמה העברי (ר"ת) של חברת אליאנס להשכלת יהודים; 30) כברה גדולה לניפוי גרגרים; 33) גו אלמתכת מקבוצת ההלוגנים; 34) צרעת; 36) שגור בפה; 37) מקום החבור של חלקי אברים בגוף; 40) משבטי ישראל; 41) טבעת לסימון בהמות; 44) בכיה; 46) סימון על בגד; 47) משענת; 49) צמח המשמש גם כתחליף לקפה; 50) נעקר, נתלש; 53) אספקלריה; 54) אחד משמותיו של יתרו; 55) דב ספרותי; 56) תואר לנכבד מוסלמי; 58) אביון; 59) מי שיש לו מה שיש, בכמות מרובה; 60) כח רב; 62) נצח; 63) סופר יהודי (ש"מ); 66) יין האסור בהנאה (3,3); 68) שעור ההשג בעבודה לעומת המאמץ שהושקע בה; 71) קנה; 73) כלי זין עתיק; 76) בן־אדם; 78) מי שקומתו הקטנה; 79) החלק בתלמוד העוסק בדינים וחוקים; 80) ילדים; 82) סיום; 84) כניסה; 85) גורל; 87) קריאת צער; 90) אל הבית וההגנה לרומאים; 92) שודד, ליסטים; 94) נטל; 96) מקום נמוך מאד; 97) אם כל חי; 99) מיניסטר; 101) מילת זרוז; 102) חיל בצה"ל; 103) חרון.

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור

★ **קורסים**
ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שיער בחשמל לצמיתות (אפילציה)

★ **סלון ומכון יופי**
תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעות, פסים, טיפול פנים, איפור, הוצאת שיער לצמיתות (אפילציה) ובשעוה

★ **הכנת כלות**
* מחירים עממיים * שרות מעולה

1983

ת"א, דיזנגוף 190 (יחפת 4) 226066, 229388

תן טרמפ לחייל

הבת השלישית של פן

(המשך מעמוד 33)

אמא ולא אליי. הוא פשוט לא ידע מה זה, לא היה לו מאיפה ללמוד. הרי גם לו לא היתה ילדות.

„הוא גר עם אמא שלי כי יום אחד הוא התחתן איתה". אני לא יודעת כמה הוא אהב אותה ביום נישואיהם, אבל אני יודעת שכל יום הוא התאהב בה יותר ויותר. אי־אפשר היה לא להתאהב באשה הזאת. היא לא היתה בן־אדם רגיל. עם חסרונות ויתרונות. היא היתה מלאך שהקריש את חייו לדבר הכי־יקר בעולם, לבעלה, ואם נשאר משהו, אז גם לי.

„הם אף פעם לא רבו. מה שאבא אמר זה מה שאמא עשתה. הוויכוחים היחידים ביניהם היו על פוליטיקה. בתקופה שהוא היה קומוניסט והיא מפ"מניקית. זה הזיכרונות מהילדות שלי. עוני, מחלות, הקרבה בלתי־אנושית מצד אמא שלי והרבה מאוד איסורים, כי אבא היה קפדן. הייתי ילדה קטנה־זקנה.

„היום, ממרחק של שנים, כאילו הייתי צריכה לשכוח את כל הדברים הקשים ולזכור רק את הדברים הטובים, אבל זה לא כך. אני יודעת שמה שאני מרגישה היום הוא נכון, דווקא מפני שלא שכחתי כלום. והיום אני יודעת שבתוך החיים הקשים האלה, איכשהו בגלל האווירה, קיבלתי עושר מסוים. קשה לי להסביר את זה, אבל הצדדים היפים באישיות שלי — התגבשו אז."

הביתה בכל לילה

א ני היכרתי את סינילגה כשהיתה כבר נערה צעירה, ויחד איתה הייתי באה לבקר את פן ואת רחל. גם בגיל מבוגר, שבע־מחלות, היה יפה־תואר. בתקופה ההיא סינילגה ואבא שלה כבר היו חברים.

החברות הזאת התפתחה לאט־לאט. הם היו יוצאים ביחד להצגות בכורה, לבתי־קפה, כי רחל תמיד היתה עייפה מעבודתה הקשה, ובלב־ליבה הודתה לבת על שהיא יוצאת עם אביה ומשאירה אותה לבדה בבית. כמו שאני ראיתי את זה, בבן־אדם מהצד, זו היתה התקופה היפה ביותר של המישפחה.

„אבא ואני התחלנו להתחבר, כשיום אחד בבוקר הוא קם וגילה שהילדה הקטנה שגרה איתו בבית נעלמה, ובמקומה הגיעה נערה צעירה. מאוד רומה לו, בצורה, בעקשנות, ברצון הוויכוח."

הם התחילו לנהל שיחות ארוכות ביניהם. התקרבו מאוד האחד לשני וכשהכל היה כל־כך יפה, התחילו להגיע אליה הרכילויות על הרומאנים של אביה. רכילויות שהילכו בתל־אביב שנים רבות, אבל היא, כילדה, לא שמעה אותם.

„זה היה סבל להיות בבית ולחשוב עם איזה אשה הוא מבלה עכשיו." היא לא דיברה על זה עם אמה. אבל ידעה שגם היא סובלת. היו ימים שהיא שנאה אותו ממש.

ואז, יום אחד, סיפרו לה שראו את אביה ביום מסויים הולך מחובק עם אשה צעירה, והוסיפו רכילות כהנה וכהנה. סינילגה ידעה שבאותו ערב מסויים היא היתה עם אביה ושכל הסיפור מצוץ מן האצבע. רק אז הבינה, שלפחות חלק מהסיפורים אינו אמת.

הבינה פיתאום שבומן ההוא, אשה שהיתה מספרת שהיה לה רומאן עם פן — המניות שלה עלו. אז הן סיפרו, אם זה היה או לא היה. היא אפילו אינה זוכרת אם שיתפה את אמה בגילוי הזה.

רחל כאבה את הכאב של כל הבגידות, אותן שהיו ואותן שלא היו, והמשיכה לאהוב אותו בלהט ובעוצמה שאינם קיימים אצל בני אדם רגילים. היא היתה היחידה שידעה שכל לילה פן חוזר הביתה.

אין שיפוצים אחרי המוות

על התקופה שבה היה מוחרם על־ידי אגודת הסופרים, בגלל היותו קומוניסט, לא אוהבת סינילגה לדבר. „זו היתה אחת התקופות הקשות ביותר בחיינו." היא גם אינה מבינה בדיוק איזה מן קומוניסט הוא היה, כשכל־כך שנא את סטלין.

פעם, כשהלכו פן וסינילגה ברחובות מוסקווה (הזמינו אותם לשם), אחז בידה ואמר לה: „כאן לא הייתי מגיע לגיל 25. היו הורגים אותי."

אבל התקופה ההיא עברה. באו אליו וביקשו ממנו לחזור לאגודת־הסופרים. „אולי הם הבינו סוף־סוף שקודם־כל הוא היה ציוני גדול."

את שנותיו האחרונות בילה במיטה בבית, או במיטה בבית־חולים. עייף, חולה, שבור. קטעו שתי רגליו. למרות הכל, לא רצה למות. רצה לגמור לכתוב דברים שהתחיל. קיווה ששוב יצא מזה. ביום שהבין כי אין לו דרך חזרה, קרא לסינילגה, אחז בידה ואמר לה: „יש לי בקשה אחת גדולה ממך. כולם זוכרים אותי גבוה כזה ויפה, ואני חושב שככה האנשים שאוהבים אותי היו רוצים לזכור. עכשיו אין לי שתי רגליים. התקצרתי. תעשי משהו שבזמן הלוויה שלי יורידו אותי אל הקבר מלוא קומתי." סינילגה לא יכלה למלא את בקשתו. אין שיפוצים אחרי המוות.

„כשאבא מת, ככה האור בעיני אמא שלי, ועד יומה האחרון לא שב שאליה. היא התגעגעה אליו וחיכתה כמעט בקוצר־רוח להצטרף אליו. כמו בחייהם, הם קבורים עכשיו זה לצד זה, אבל עכשיו בשקט, בלי סקנדלים, בלי

הבת סינילגה
השמש זורחת כל יום מחדש

רכילויות, בלי עוני וצער. על אבן הבולת שמכסה את אבא שלי כתוב „אדמה, אדמתי, רחומה עד מותי" ועל האבן הירושלמית שמכסה על אמא שלי כתוב „הרחומה מכל והתמימה מכל" (שורה משיר־אהבה שכתב לה פן, ושתיאר אותה יותר מכל התאורים שבעולם).

„באזכרה האחרונה עמדתי בין שתי המצבות ונזכרתי במאות האנשים שבאו להלוויה וכבר לא באים לאזכרות. אבל, במחשבה שניה, זה בסדר. החיים נמשכים, אנשים נולדים. השמש זורחת כל יום מחדש. וממילא האנשים שאבא ממש אהב ושהיה רוצה שיבואו לאזכרה שלו, הרי שוכבים כולם על ידו — שלונסקי, אלתרמן, חלפי, מסקין, מרגלית, אריכא ועוד חברים."

אבא של סינילגה מת. המשורר אלכסנדר פן לא מת. הדברים שהוא כתב ישנם בספרים, אפשר לקרוא בהם ולשמוע אותם מושרים ברדיו. פן השאיר חותם על ארץ־ישראל, השאיר שירים, השאיר ביקורת תיאטרון, השאיר זיכרונות להרבה אנשים, השאיר חמישה נכדים ושלוש נכנות.

דניאלה שמי ■

* *לפני כן היה פן נשוי לבלה, שילדה לו את בתו הבכורה, זרובבלה.*

מרים בנימיני

מזל החודש:

דלי

הדליים הם בעלי כושר אבחנה מעולה, מסתגלים ואוהבי־אדם

מזל דלי ממוקם בבית ה־11 בגלגל־המזלות. בית זה מתייחס בעיקר לעניין ידידויות והתייחסות של האדם לחברה. מזל דלי הוא החברתי מכולם. בני מזל זה זקוקים לחברה כאוויר לנשימה. לא לכל המזלות נחוצים חיי־החברה במידה שווה.

כאן ננסה לראות מהו יחסם של שאר המזלות לעניין זה.

דלי

כאמור החברה והחברים זה סם החיים עבורם. בני מזל זה מסתגלים לכל מקום ומסתדרים כמעט בכל התנאים בזכות התכונה הבולטת שלהם – אהבת האדם. לכל מקום שאליו הם מגיעים הם מתיידדים עם מספר רב של אנשים מטיפוסים שונים ומשונים, בדרך כלל בנסיבות מוזרות ובלתי מקובלות. לבני דלי כושר אבחנה מעולה. הם מכירים גם את הצד הפחות נעים בכל אדם, אולם זה לא גורם להם להתרחק ממנו. הם מקבלים כל אחד כפי שהוא ויודעים להוציא את הטוב מכל אחד.

דגים

להתיידד עמם זה קל – הם כל כך סימפטיים, חביבים, חייכנים, חולמניים ומקסימים. אך לשמור על ידידות ממושכת ויציבה זה כמעט בלתי אפשרי. הדואליות שבמזל זה מקשה על ידידיהם להבין אותם. לעולם אי אפשר לדעת איך הם מתכוונים להגיב. לזכותם יאמר שגם הם אינם יודעים זאת. הם משאירים את ההחלטה למצב הרוח השולט בהם באותו רגע. רגע אחד הם יאזינו לך, ישתתפו בצערך ויהיו מוכנים להקריב את נוחותם, כספם ואפילו את עצמם למענך. רגע לאחר מכן – יתכן שיתנו לך מכה מתחת לחגורה. אם תרצה להתיידד עמם עליך לקחת את הסיכון ולקבל את הדבש עם העוקץ.

טלה

הם מתיידדים על נקלה, הם אינם מסובכים או מורכבים. כפי שהם מתנהגים כך הם מרגישים. ילדותיים, משתוללים ומתלהבים. החברה אוהבת אותם ושולחת להם. אם מישהו מתכנן טיול, שייט, קייט או כל דבר שיש בו טעם הרפתקה, הם יהיו בין הראשונים שיסכימו להצטרף. הם משעשעים אולם האימפולסיביות שלהם עלולה גם לפגוע. הם לא תמיד שומרים על טקט, ואומרים מה שבא להם. זה מסבך אותם לא פעם במריבות שכלל לא התכוונו לפתוח בהן. אולם סוף מעשה במחשבה תחילה ואת זה קשה ללמדם.

שור

השור אינו מחליף חברים במהירות, הוא גם אינו שייך לאותם העוזבים את הבית כדי לחפש להם חברה. מי שמעוניין בחברתם יודע שהם מעדיפים שיבואו אליהם. השוורים קושרים קשרים קבועים ויציבים, ואינם ממהרים להתקשר. אותם האנשים יבקרו בביתם שנים על שנים ויהנו ממיטבהם וממיזגם הנוח.

השוורים מקבלים את ידידיהם, אינם ביקורתיים כלפיהם, נמנעים מלהסתבך ומעדיפים להיות המאזינים ולא הדברנים. כשאין להם נושא מיוחד שיש טעם לדון בו הם יסתפקו בכירסום דיברי־מתיקה, תוך כדי האזנה לדיברי ידידיהם הקבועים.

תאומים

הם כשאר אחיהם ממזלות האויר, מרגישים נוח בחברה. הם משתלבים בה ללא כל בעייה כשהם מציגים דמות זו או אחרת. הכל מותאם לחברה שבה הם מבלים באותה העת. הם נותנים הרגשה שהם מבינים את כולם אולם הם נשארים מרוחקים כשהם זורקים בדיחות והערות מהצד. הם אינם המנהיגים בחברה אלא „ליצני החצר". הם חקיינים מעולים ודואגים שלא יהיו רגעים מתים או שתיקות מביכות. הם מטייחים בין כל האנשים ואם יש בעייה של חוסר תיקשורת בגלל ריבוי שפות שאינן מובנות לכולם, הם ימצאו מספר מילים בכל שפה ויפתרו את הבעיה.

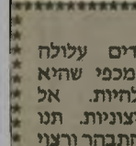
סרטן

החברים של בני מזל סרטן הם אותם החברים הישנים מהגן, העממי, התיכון, הצבא והאוניברסיטה. לאלה מצטרפים בני משפחתם ולפעמים אף השכנים או ידידי המשפחה הקרובים ביותר. הסרטנים מעדיפים לארח את כולם בביתם. שם תמיד תמצא דודים, שכנים, בני דודים ואנשים מבוגרים וקשישים שמשפחתם המקורית שכחה אודות קיומם. אגב, לכולם יש די מקום במטבח. נוח להמצא אצל הסרטנים. הם חמים, סימפטיים ואיכפת להם. הם לא כופים עליך דבר ולא דורשים ממך כלום. שב, תאכל, תהנה, תשמין מעט ותחזור הביתה נינוח ומדושן עונג.

(המשך בעמוד 62)

בני מזל דלי זקוקים לחברה כאוויר לנשימה וחברים עבורם זה סם החיים

רעיונות חדשים מתחילים להעסיק את מחשבותיכם. אלה קשורים בעיקר לתחום המיקצועי והכספי. למרות שבקרוב תוכלו להתחיל לממש אותם, כרגע כדאי להמתין ימים אחדים. רק מה־18 בחודש כדאי לכם להתחיל לפעול. עד אז יעכבו אתכם מחלות או בעיות אחרות. כאמור, קיימת הדגשה מיוחדת על כל מה שקשור לכספים; אפשר להתחיל מחדש, משתמן כיוון שונה לחלוטין. אל תיצמדו אל העבר.

* * *

מבחינה מיקצועית נראה שעומד לחול שיפור מה במצבכם. אולם עליכם להיות מאוד זהירים. כדאי שתשימו לב לכמה גורמים: ראשית, יחסים שבין אדם לחברו הם נקודה רגישה מאוד בימים אלה. ואתם נוטים לחזור ולשגות באותה טעות. אל תאבדו סבלנות, רצוי להסתיר יחס עויין לעובדים אחרים. ובכלל, כל מי שבא איתכם במגע, נסו להתייחס אליו באדיבות, כי זה עלול לעכב התקדמותכם.

* * *

דפוסי מחשבה חדשים יעזרו לקדם ענייני קאריירה או עיסוקים של שעות הפנאי. אינכם חייבים לשנות מקום עבודה, אך יש מקום לשנות את סדר השעות או את הימים. ברגע זה כדאי לשפר את התנאים. המין השני יעסיק אתכם במיוחד בימים אלה, שכן אתם יותר מושכלם מתמיד בתקופה זו. נשים בנות תאומים, תוכלו להרשות לעצמכן לקנות בגד חדש בסנגון בלתי־רגיל, זה עשוי לחולל פלאים.

בעיות כספיות יטרידו אתכם במיוחד ב־15 וב־16 בחודש. אל תחתמו על חוזים. או על מיסמכים חשובים באו־תם ימים. פתרונות שיי־מצאו אז אינם יכולים להיות טובים. מה־18 בחודש הדברים ייראו אחרת. יתכן שתאלצו לבצע נסיעה קצרה. כדי להפגש עם אדם שיש בידיו הצעה מעניינת. רצוי לצרף את בת או בן הזוג לפגישה זו. כדאי לייחס חשיבות מיוחדת לצורה שבה הם רואים את העניין. בשטח הרומנטי: סיכוי.

* * *

לקראת סוף־השבוע תרגישו את עצמכם לחוצים ובכדבים. מצב־הרוח לא יהיה מן הטובים. שום דבר לא ילך בצורה פשוטה. חכו כמה ימים, זה יעבור ותרגישו שוב יותר טוב. מבחינה בריאותית א־תם רגישים מאוד ונוטים לחלות במהי־רות. בני מישפחה, הורים, אחים או אפילו שכנים מבקשים את עזרתכם, ומעכבים אתכם. עליכם ללמוד לסרב. אתם חייבים לעשות לעצמכם את חשבון הנפשות.

* * *

נסיעות שתכננתם להשבוע עלולות שלא לצאת לפועל. אל תתעקשו לצאת, אם נתצר עיכוב בגלל סיבה כלשהי. לכאן מתאימה האימרה: כל עיכוב לטובה. אותם שכן נוסעים, חייבים להיות זהירים ועירניים – נהגים אחרים עלולים לסכן אותם. יש נטייה מיוחדת להפצע, אם כי לא בצורה קשה. אך אפשר למנוע זאת. אתם חייבים להרבות במנוחה בימים אלה, שכן אתם נוטים להידבק בשפעת או אחרת.

נראה שבתקופה זו תוכלו לפעול רבות כדי לשפר את מצבכם הפיננסי. ידידים יעזרו לכם בכך. רעיונות בלתי שיגרתיים ולגמרי לא מקובלים עשויים להוציא אתכם מתוך ה„בוץ" שבו אתם שקועים ברגע זה. שימו לב במיוחד לבני מזל דלי. אלה אמורים לעזור לכם ולקדם אתכם לקראת תקופה יותר טובה. פגישה חשובה עם מישהו או מישהי שנקבעה לסוף השבוע, עלולה כעת להידחות. אל יאוש.

* * *

ימים קשים במיוחד צפויים לקראת סוף השבוע. עליכם להתחשב יותר בבני המישפחה ובכלל עם האנשים שעימם אתם חיים, ברגע זה הכל קשה. אנשים אינם סל־חניים כלפיכם ואתם לא עושים דבר כדי להצדיק את עצמכם. מיום ראשון, ה־18 בחודש, תרגישו הקלה. תהיו יותר חופשיים לפעול ולבצע את מה שתוכנן ולא יצא לפועל. במקום העבודה מסתמנת תוכנית חדשה, אל תחששו ממנה.

* * *

ביקור של ידידים או קרובים מחו"ל עלול להתעכב, אך לא להתבטל. נסיעה שתכננתם עלולה לא לצאת לפועל כעת, אך זה יצא מאוחר יותר. בשטח הכספי מתגבשים רעיונות חד־שים, כדאי לחשוב על שינוי בשטח המיקצועי. זה יעזור לכם לשפר את המצב. אנשים שבהם תלויה התקדמותכם יהיו יותר גלויים ויותר ברורים בתקופה זו. כדאי לנצל זאת ו„לתמוך" אותם לשיחה בארבע עיניים. ודברים חייבים להאמר.

אי־הבנה ביניכם ובין ידידים עלולה להראות חרבה יותר גרועה מכפי שהיא אמורה להיות. אל תגיבו בקיצוניות. תנו לעניינים להתבהר ורצוי שלא תאמרו דבר. מיום ראשון אתם אמורים ממש להנות. כעת תוכלו להציע רעיונות ותוכ־ניות לאנשים שאליהם אתם קשורים. חיי־החברה יהיו הרבה יותר מהנים ופוריים. נסיעות שאתם מתכננים תהיינה מוצלחות ומהנות. בסך הכל, העניינים עולים על פסים חיוביים.

* * *

בימים רביעי וחמישי קיימת נטיה להסתכסך עם כל מי שבא איתכם במגע. אל תגיבו בקיצוניות, זה עלול להזיק לכם. נטיה לפתח כאבי־ראש או מיגרנות נראית בימים אלה, אל תעמיסו על עצמכם יותר מדי עבודה. רצוי לתכנן סדר־יום שקט ולצאת לחופשה קצרה של יום או יומיים. עיכובים בתוכניות עלולים לצוץ לפתע במקום העבודה. אל תתרגזו, המתינו ימים אחדים והכל שוב יסתדר לפי רצונכם.

* * *

עליכם להחזיק מעמד עוד השבוע, שכן מהשבוע הבא מצבכם יהיה ללא ספק יותר קל. אך ברגע זה נראה שהכל פועל נגדכם. החשוב לכם מכל הוא מצב בריאותכם. שימו לב למה שקורה אתכם. גשו לרופא ורצוי למלא אחר הוראותיו. אל תזלזלו בדברים. בני מישפחה נוטים גם הם לחלות ויתכן שיהיה עליכם לבלות בבתי־חולים או בבתים של קרובים או חורים מבוגרים. ה־18 בחודש ישמח את חרוצים.

רוד סטיוארט מתגרש ★ מי האשה הרומנטית ביותר בעולם ★ המלך חוסיין לבדיקות ★ ג'ול כריסטי לבית הלבן

השחקנית **ליב אולמן** פתחה תערוכה בת 1226 ציורי־ילדים בסראייבו שביוגוסלביה. הפעם לא היה זה מעמד מוסרט כי אם מעמד חגיגי יוצא־דופן, שהתרחש במציאות. אולמן משמשת כשגרירה של רצון טוב מטעם יונסקו, ובתפקידה זה חנכה את התערוכה שנושאה: ספורט בציורי ילדים ●●● גירושין בשמי־הנישואין של הזמר **רוד סטיוארט**: רעייתו **אלנה**, שנישאה לו ב־1979, מבקשת להתגרש ממנו. לזוג שני ילדים — קימברלי (4) ושון (3) ●●● מישאל שערכה קואנטרו — החברה הצרפתית לייצור ליקר ואפריטיף — לא התייחס לטעם במשקה כי אם לטעם בכוכבים. החברה שאלה 500 עורכי מאגזינים שונים כארצות־הברית מי היו הדמויות הרומנטיות ביותר בעולם עד כה. התשובה הנשית זיכתה את **קתרין דנב** במקום הראשון. היא היתה התגלמות הרומנטיקה, בהפרש נקודות עצום לפני **קנדיס ברגן** ו**סופיה לורן**. **מיכאיל בארישניקוב**, הרקדן המהולל, נמצא הגבר הרומנטי ביותר, ואילו מעוררים אחרים הם **ריצארד גיר** ו**פול ניומן**. טוב שיש החלטה חד־משמעית ●●● הזמרת **שר** החליטה לאמץ לעצמה קריירה חדשה כבוכבת־סרטים. אחרי שהעניין נשא חן בעיניה (סילקווד); היא מועמדת לתפקיד נשי ראשי בסירטו הבא של הבימאי **סיטר** („הצגת הקולנוע האחרונה") **בוגדנוביץ'**, החוזר לפרשת „איש־הפיל", אם כי בגירסה שבה איש־הפיל הוא נער מתגבר שפניו הופכים, בתנאים מסויימים, למסיכה גרוטסקית. שם הסרט, כמצופה המסיכה. אבל בוגדנוביץ' ומפיקו, מארטין סטראגר, מתלבטים עדיין בבחירת הגיבור הראשי. בגירסה המוסרטת של איש הפיל הופיע ג'ון הרט, ובין מי שעיצבו אותו התפקיד על הבימה היה גם **דייוויד בראי** ●●● מירפאת קליבלנד מתמחה בנושאי־כתרים. אחרי המלך **חאלד** מסעודיה ונשיא ברזיל **זאו באפטיסטה פיגואורדו**, קיבלה המרפאה את המלך **חוסיין** לסידרה של בדיקות הכוללות את תקינות הפעולה של ליבו ותיפקודה של מערכת העיכול. אם כי חוסיין הצהיר שאלה הן בדיקות שיגרתיות בלבד, הצהיר הארמון הירדני על מחלת המלך בראשית החודש כעל „אולקוס מדמם" ●●● אפשר ללכת לאוניברסיטה ואפשר גם לעבוד כשחקן קולנוע ולהשתלם בשטחים משטחים שונים. הנה, למשל, **מל** („שנה בצל הסכנה") **גיבסון** — השחקן האוסטרלי, יצטרך לא רק להשתלם במיבטא אמריקאי ברומי, לקראת סרטו הבא הנהר עם סיסי ספייסק. הוא יצטרך ללמוד לשחק בייסבול ●●● שוטרי הגבול בניצה, עיירת הנופש של חוף הריביירה הצרפתית, נדהמו כשזמר הפופ האנגלי **בוי ג'ורג'** הציג את דרכונו וגילה את זהותו. הוא היה לבוש בשלמות כאשה לכל דבר ומאופר בקפידה. השוטרים לא הניחו לו לעבור בדרכו להופעה בסן־רמו, עד שלא ביררו את הדברים עם מישטרת פאריס — שכן, לא די בכך שבוי נראה כנערה לכל דבר, שמו האמיתי בדרכון הוא **ג'ורג' אורדואד** ●●● למרות **שקלאום פון בולו**, הנאשם בניסיון כפול לרצוח את אשתו, עדיין מסתובב חופשי, ללא מישפט, הוא נאלץ לוותר על כריטיס־החבר שלו במועדון חברים אכסלוסיבי מפורסם ששמו חדר הקריאה של ניו־פורט. הקבוצה המיוחסת מרוד־איילנד פירסמה זה עתה את ספר־היוחסין שלה, ומי מופיע כחבר חדש במועדון אם לא הנסיך **אלכסנדר פון אורסברג**, שחשף את פון בולו וניהל את חקירתו וגם העיד נגדו! דרך רצינית ומכובדת לפנות לך מקום במועדון חברים

רונאלד רגן: תרגיל לקראת מיפגש היסטורי

ההצהרה המשותפת ניתנה: „ארצות־הברית וסין מצהירות בזה על כוונתן לקחת על עצמן את האחריות לשלום בעולם." כך אמר **דאו זיאנג**, ראש־הממשלה של הארץ המאוכלסת ביותר בעולם, כשעמד ליד נשיא המדינה בעלת העוצמה הגדולה ביותר בעולם. אמר יפה, ומצלמות הטלוויזיה הנציחו את המעמד, שנראה בניתיים בכל רחבי העולם. רק צלם אחד החליט שהתמונה המעניינת ביותר נלקחה דווקא לפני הגיעו של הארוח הסיני רם המעלה לבית הלבן, אי־שם בערבות פארקווי, בין ויליאמסבורג ליורק־טאון. לשם הגיע ז'או זיאנג כדי להכין את עצמו להצגה הגדולה בוושינגטון. הוא שהה שלושה ימים לשיחות בלתי־רישמיות ולהתרשמויות אישיות בחברת הנשיא רונלד רגן, והשניים שוחחו יותר על סוסים מאשר על פוליטיקה. לא פלא שהם נראו שם עליזים ומרוצים.

ג'ואן קולינס: יהלום של תכשיט

הרבה יותר קל לחיות בתוך סידרת־טלוויזיה מאשר בצל אחת כזו. הנה, לדוגמה, **ג'ואן קולינס**, המגלמת את דמותה של אלכסיס קולבי בדינאסטי, נכנסה להיסטוריה של להיטי אי־בי־סי עם התפקיד הזה. ולא זו בלבד. ליפהפיה בת ה־52 היה גם יהלום פרטי, בן 36, בהיר שיער משוודיה בשם **פיטר הולם**, שעסק בעסקים בינלאומיים. ביניהם הברחת יהלומים. בתחביב זה התפרסם עתה. מה יקרה עכשיו, כשהאחראים לדמות הציבורית של אי־בי־סי יעמדו על יחסיהם של קולינס והולם, שאי־נם לטובת צופי־הסידרה ובעיקר לא לטובת דירוג הפופולאריות שלה? ומה תעשה הכוכבת הוורהרת אם יסתבר לה שהיא לא רק מפרסמת את בושם הפירחח של רבלון — אלא גם חיה עם אחד כזה?

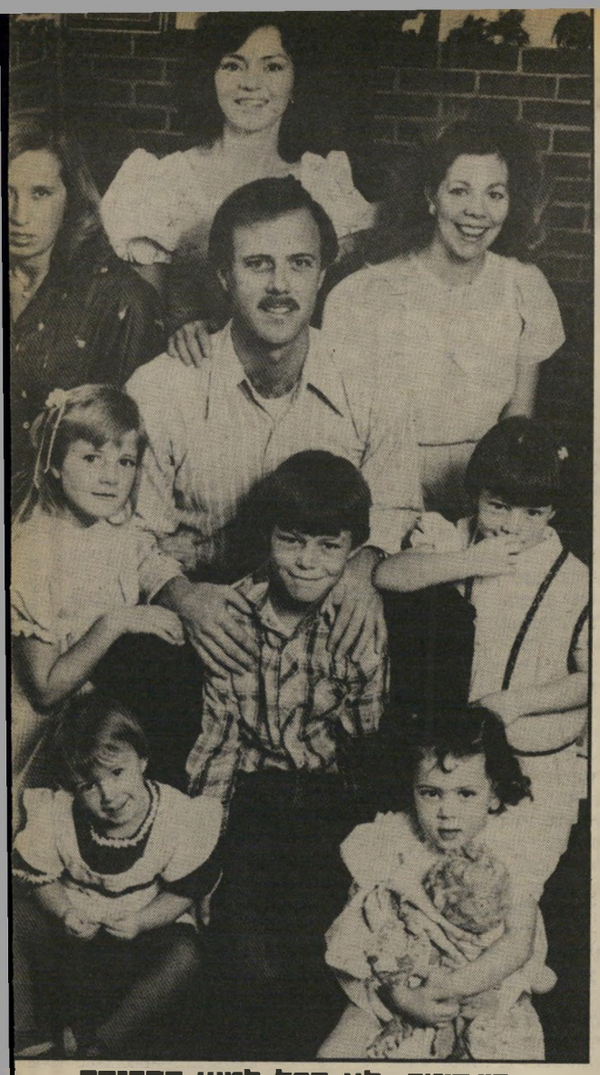
קלודין אוז'ה: נישואין ממבט ראשון

במשך 18 שנה „חיתה בחטא" עם הבימאי **ז'אן דראיי** ולא הסכימה להתחתן. ולפתע פתאום הודיעה השחקנית **קלודין אוז'ה** — אחת מנערותיו הראשונות של ג'יימס בונד ושחקנית קולנוע פופולארית בצרפת — שהיא נישאת לגבר שאותו הכירה במיסעדת מאקסים, ושאינו פתוח להתלבטויות. **סיטר ברנט** (52) הוא תעשיין פלדה אנגלי, המנהל את עסקיו בארצות־הברית ובפאריס. „איתו זה היה כן או לא – ולא פחות מזה. לכן החלטתי כן." חתונת השחקנית ואיש־העסקים תתקיים במקום הפשע, כלומר במיסעדת מקסים.

ג'ולי וולטרס: הכל החל מאמביציה אחת קטנה

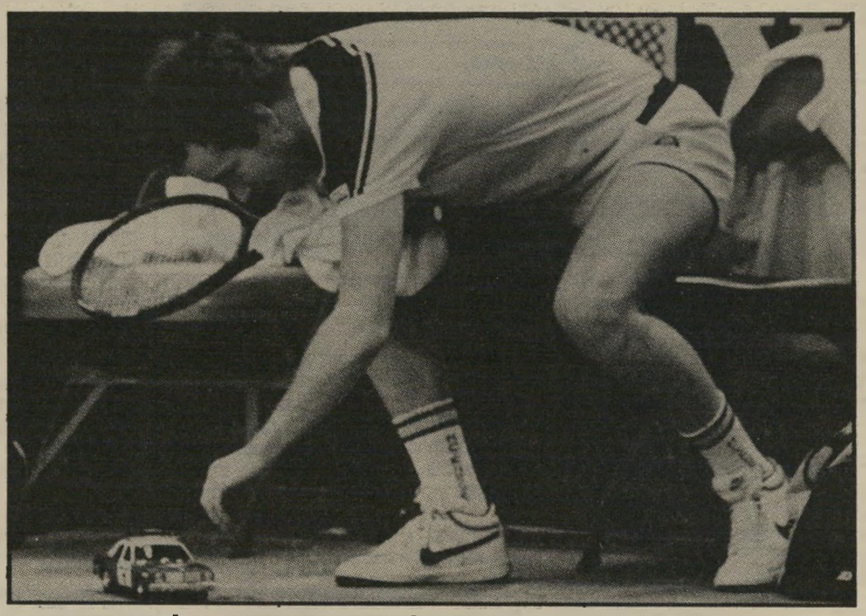
זוהי **ג'ולי וולטרס**. נראית טוב, לא כן? אבל העלמה הצעירה איננה דוגמנית כי אם שחקנית, פנים חדשות על הבד – ולא רק ירוקה, כי אם מוזהבת. כבר עם סירטה הראשון, לתנך את ריטה, קיבלה את גלובוס הזהב. כאילו לאחר יד, אבל יד־ביד עם השחקן **מייקל קיין**. האמת היא, שבתמונה זו נראית ג'ולי חשופה הרבה יותר משהיא נראית בסרט. הסרט מספר על ליזה דוליטל בשנות השמונים, שבמקום למכור פרחים היא קוטפת שיערם של אנשים הזקוקים לתיספורת מיקצועית. הספרית ריטה, שהיא, כמובן, ג'ולי וולטרס, ניצבת מול מרצה שתוי לשירה, שהוא, כמובן, מייקל קיין. הסצינה הגסה והאינטימית ביותר בסרט היא כאשר הספרית הסכסית מורידה את הסוודר, ולא נגלה מה עוד, ונר טלת בידה זוג מיספריים. לא לגלות מה היא עושה בהם

רוי פוטר: לא הכל למען הפרנסה

מישפחתו של השוטר לשעבר **רוי פוטר** אינה מישפחה מרובת־ילדים — חמישה בלבד. היא מישפחה מרובת־נשים. שכן, רוי פוטר המורמוני נשוי לשלוש נשים, שמהן יש לו חמישה ילדים נחמדים. מי בדיוק נראה בתמונה? פוטר, ומימי לשמאל: אשתו **ג'ואן**, אשתו **מרי**, ואשתו **דינס**; **ג'רמי** בן ה־ **ואלרי** בת ה־6, **שרה** — בת השנתיים ו**תמי** בת השלוש, **שנון** בן השמונה פוטר בן השלושים לא חשב שצריך להיות אחרת. הוא מורמוני כמו רבים מתושבי יוטה, ולפיכך רק טיבעי הוא לשאת כמה נשים ולגדל בחסד ובשלווה את כ הילדים.

הצרה היא שלא כולם חושבים כמוהו. „אנשים נוהגים לערבב צורת־חיים שלו זו עם צורת החיים הנהוגה בבית־הבושת במרכז־העיר," אומר פוטר, ומתכוון לכ שמרגע שבו גילתה מישטרת יוטה, בשנת 1982, את נישואיו הרב־נשיים — החליטה לפטרו. „מה שאנו עושים איננו מזיק לאיש," טוען פוטר. „כל האנשי במיסגרת מישפחתית זו הביעו את הסכמתם לכך, והעניין כולו מושתת על אמונ ומסורת דתית מסויימת." פוטר אינו מסכים לכך שאנשים יערערו על חוק אלוהים, ולדעתו לא הוא ולא עשרים אלף מורמונים אחרים מתושבי יוטה יסכי לשנות את אורח־חייהם. „קל לנו הרבה יותר לשנות את מקור הפרנסה," הוא סבו

ג'ון מקנרו: המכונית שבאה לשחק ונשארה על המיגרש

ג'ון מקנרו אינו מצטיין במזג סבלן וסלחני, בעיקר לא כשמפריעים לו במישחק. במישחק כפול שערך במדיסון־סקוויר־גארדן עם הפארטנר שלו, **סיטר סלמינג**, הגיעה לפתע מכונית־מישחק מכוונת על־ידי שלט רחוק, ומי שהחזיק בכוונת היה בנו בן ה־4 של האלוף המוכתר **ג'ימי קונורס**. **ברט**. ג'ימי, שחיכה בחוץ לתורו לעלות על המיגרש, התנצל, וזה עזר למקנרו לשמור על מצב רוח־טוב לכל אורך המישחק, שכן הוא ובן־זוגו זכו ב־34 אלף דולר בסיבוב התחרויות מטעם וולוו, ועוד 100 אלף דולר בתחרות ליחידים.

דוכס דייוויד לינל: עצמאי ומרוצה

לא קשה לראות מי הוא בנו של מי — החייכן הצעיר אינו אלא דוכס **לינל דייוויד**, בנו של לורד **סנאדון**, בעלה לשעבר של הנסיכה **מארגרט**. האש היא רעייתו הנוכחית של האב. רק לפני שנתיים עורר סקאנדל גדול כשהופי למיסעדת תיאטרון במעיל שהסתיר תחתונים בלבד. היום מעריכים אותו כאד המועמדים הרציניים ביותר לנישואין וכאחד הנסיכים העצמאיים ביותר בממלכ יחד עם שלושה חברים נוספים הוא מנהל גלריה בלונדון (כתוספת לפרנס

ג'ורג' פפרד: צוות לעניין

ג'ין („חניבעל") **סמית**, או בשמו האמיתי **ג'ורג' ספרד** — מי שכבש לו מקום בצמרת עם צוות לעניין — אינו ממהר לעשות בפעם הרביעית מה שעשה כבר שלוש פעמים בחייו. אחרי שלושה גירושין הוא מנהל רומן בלי סוף עם השחקנית־הציירת **אלכסים אדאמס**, הצעירה ממנו רק ב־18 שנים. בעוד השמועות רוחשות על בובים על בימת־הצילומים, נראים הם בני השנתיים של פפרד מתבשלים על אש קטנה. מעדיף פפרד לא להביאם רתיחה בטבעת־הנישואין?

נמר של נייר

העולם של אתמול

תופעה

תופעה סיפרותית רבת־עניין, החלה מתרחשת בשנתיים האחרונות. סידרה שלמה של ספרים שתורגמו לעברית, בשנות ה־30 וה־40 תורגמה מחדש לעברית.

הספרים האלה עוסקים בנושאים פוליטיים־אידיאולוגיים. ספרים אלה הם השרידים האחרונים של הלבה האידיאולוגית, שאיפיינה את התקופה שבין שתי מילחמות העולם.

אל מדפי הספרים של 1983 ו־1984, חוזרים שמות כפרשת מאוריציוס; העולם של אתמול; אוניית המתים; היהודי זיס והמלך פחם — שמות שהשפיעו מאוד על דור הקוראים של שנות ה־30, ה־40 וה־50.

סופרים נשכחים בחלקם, כמו: **יעקוב וסרמן, ליון פויכטוונגר, ב. טראון, אם־טון סינקלר**, מרגשים גם את הדור החדש של הקוראים.

מאחרי גל זה של תרגומים־חוזרים לעברית, ניצבת, בעיקר, הוצאת זמורה ביתן.

על כמה מסיפרי העולם של אתמול, שראו־אור באחרונה, מדווח נמר של נייר.

צוויג

סיפרו של **סטיפן צוויג** העולם של אתמול(*) הוא ספר אוטוביוגרפי, המשמש כתיעוד של תקופה, המספרת על עולם שהיה ואיננו עוד.

בפרקים הראשונים של העולם של אתמול מתאר צוויג את וינה, בירת הקיסרות האוסטרו־הונגרית שאיננה עוד, עיר שבה חיין בעירבוביה, דמויות כ**תיאודור הרצל וקארל קראוס.**

צוויג, פותח בתיאור עולמו כתלמיד, וממשיך בחיכור רשימותיו הראשונות, ומיפגשו בתיאודור הרצל, שהוא בפרק הציוני הראשון שלו, ומאמין עדיין באפשרות להביא להתנצרות פומבית של כל יהודי אירופה, כדי לסלק את העוקץ היהודי.

(*) **סטיפן צוויג – *העולם של אתמול*; עברית: צבי ארד; הוצאת זמורה ביתן; 317 עמודים (כריכה קשה).**

העולם של אתמול הוא הספר ציני לאירופה השוקעת, שדרכה מוליכה לעבר מילחמת־העולם־השניה, אירופה שהלאומנות החולנית מאפיינת אותה, אירופה, שלעולם לא תהיה עוד מרכז לנאורות תרבותית.

צוויג, בדומה ליהודים רבים בקיסרות האוסטרו־הונגרית ובגרמניה, ראה את עצמו כאזרח העולם, ולא כיצור הכבול בכבלי הלאומנות, תהיה אשר תהיה. בהדרגה, מוליך העולם של אתמול את הקורא לעבר ההתמוטטות הראשונה, הלא היא מילחמת־העולם־הראשונה, המחריבה את **עולם הביטחון והתבונה היוצרת** — הרס המוליך את צוויג הבוגר לעמדותיו כפאציפיסט והומאניסט. עמדות, שהן בבחינת עמדות מיעוט במרכז אירופה של הלאומנות הגואה.

לקראת תום מילחמת־העולם־הראשונה, פירסם צוויג את סיפרו ירמיהו, שהוא ספר פאציפיסטי, הכורך את ערכי השלום של היהדות (השפויה) לעמדות מעשיות פאציפיסטיות. ביחד עם ידידו, הסופר הצרפתי **רומן רולן**, מנהל צוויג, מצייריך, מאבק בינלאומי למען השלום, למרות שרות־הקרב עקובי הדם שבין צרפת לגרמניה. תארו לעצמכם את **עמוס עוז** הישראלי, יושב עם **מחמוד דרוויש** הפ־לסטינאי בקפריסין, ויחד הם נאבקים כנגד העימות הישראלי־פלסטיני.

אחרי מילחמת־העולם, התיישב צוויג בטירה קטנה על הר הקפוצינים בזלצבורג, טירה שכינויה בשנות ה־20 היה וילה אירופה, מכיוון שמיטב אנשי־הרוח האירופים, למן **ג'יימס ג'ויס** דרך **תומס מאן, ארטורו טוסקאניני ובלה בארטוק** התארחו בה. ספריו של צוויג, שהיה אז בשיאו־התילתו, נמכרו במיליוני עותקים, ספריו הביוגרפיים נלמדו בבתי־הספר.

צוויג המצליח היה ציניקן פאסימי. כפי שלא האמין בסוף 1917, בשלום מתמשך שיבוא לעולם, כן לא האמין בשלום אפשרי בשנת 1933. לא היה פלא בדבר, שד"ר **גבלס**, שר־התעמולה הנאצי, קרא את סיפרו של צוויג פושה, קודם שהורה על שריפתו ושריפת שאר ספריו של צוויג.

פושה, הוא התגלמות הציניות הפוליטית, גירסה נפוליאונית של שר־מישטרה נוסח הד"ר **יוסף בורג**, השורד בכל המישטרים האפשריים,

לוטה וסטיפן צוויג לפני התאבדותם בברזיל
פאציפיסט, הומאניסט, פסימיסט

עד שהוא מוכר את צרפת לידיה של גרמניה.

צחוק הגורל הוא, שביום שבו שרפו את בניין הרייכסטאג בברלין, הוקרן במרחק של כמה רחובות משם, סירטו חסוד הבוער. בימים שאחרי השריפה עברו במקום עוברי־אורח, שהיו נעצרים לידי לוחי־המודעות של בית־הקולנוע ומגחכים, עד שהד"ר גבלס הורה לאסור את הקרנת הסרט.

בשנת 1934 התנבא צוויג פומבית על מילחמת־עולם חדשה העומדת לפרוץ. הוא מכר את טירתו ועבר להתגורר באנגליה. הוא הקדים את **היטלר** בכל צעדיו. כשדרכונו הבריטי בידיו נסע לארצות־הברית, ומשם המשיך לפטרופוליס שבברזיל.

חודשים אחדים אחרי יום הולדתו ה־60 התאבד סטיפן צוויג ביחד עם **לוטה**, אשתו הצעירה.

בהעולם של אתמול כלולה פרספקטיבה מלאה למהלכי ההתבהמות של התרבות־המערבית, מהלכים שהוליכו לאותה שואה איומה, שהביאה לקמילתה של התרבות האירופית.

סינקלר

ספריו של **אפטון סינקלר** היו עבורי, כבר בימי נעורתי, מתכונת סיפרותית נגדית לרומן האמריקאי המתקתק. תיאורי בית־המיטבחיים בשיקאגו בסיפרו הג'ונגל(*) פתחו צוהר לעולם הפרולטריון של ארצות־הברית, עולם מזעזע עד אימה.

באחרונה ראתה־אור מהדורה עברית חדשה של סיפרו המלך פחם(**), מהדורה שהחזירה אותי לחוויה שחוויתי בקריאת הגירסה העברית הראשונה של הספר.(***)

בהמלך פחם, שפורסם בשנת 1917 בארצות־הברית, תיאר סינקלר שביתה במיכרה־פחם במדינת קולורדו. הרומאן, בעל המגמה הסוציאליסטית, הביא לשיפור מצב הכורים בארצות־הברית של אותם ימים.

המלך פחם הוא סיפורו של **האל**, בן המעמד־העליון האמריקאי, המבקש להתקבל לעבודה במחנה־כורים, במטרה ללמוד את מצבם ולהושיט להם עזרה. עד מהרה מזדעזע האי ממצבם של הכורים, החיים בתנאי כפייה וני מחפיר. למשל: המאזניים השוקלות את כמ

(*) **אפטון סינקלר – *הג'ונגל*; עבר**
ראובני; *הוצאת מצפה (כריכה קשה).*
(**) **אפטון סינקלר – *המלך פח***
חיים גליקשטיין; *הוצאת זמור*
עמודים (כריכה קשה).
(***) **אפטון סינקלר – *המלך***
אפריים ברוידא; *הוצאת מצפה*

החוויה הישראלית

אין נביא בסיפרותנו

בדומה לתופעות־תרבותיות אחרות, יוצא גם שכר הסיפורת העברית המקורית של שנות ה־20 וה־30 מקופח. במהלך הנוסטלגיה־הסיפרותית, שהחלה כובשת לה אחיזה על מדפי הספרים של 1984 (ראה: תופעה).

בימים אלה, של מילחמת יש־ברירה, בולט מדף־הספרים הישראלי בחסרון מהדורה חדשה של סיפורי־מילחמת־העולם־הראשונה של **א־ברנדור המאירי** השיגעון הגדול ובגיקיונם של מטה. המספרים את חוויותיו של קצין יהודי במילחמה ובשבי.

שני הספרים, המתארים את זוועות המילחמה מ־נקודת ראותו של קצין עברי", קרובים כרחם האנטי־מילחמתית לבמערב אין כל חדש של **אריך מאריה ריימאק.**

השיגעון הגדול מביא את סיפור הגיוס למיל־חמה, הטירונות, החזית, הפציעה, בית־הספר לקצינים, השיבה לחזית, פציעה, חזרה לחזית והצפילה בשבי הרוסים. לצידו של הגיבור, מצויים שני גיבורי־משנה יהודיים ובין השלושה נירקמת ידידות, המעמידה אותם מול הניסיות האנטישמיות, שנושאי הדגל שלהן הם הלוטננט **שמוביצנאק**, קצין פחדן שטורס והגפריטר (טור"ש) **מאורי**, מתעב היהודים, שרק קודם למותו מתברר שהוא עצמו יהודי־מומר.

בסיפרו עוסק אביגדור המאירי בבדידות של היהודי הקוסמופוליטי מול גיאות הדגשות הלאומיים. המאירי חושף בסיפרו את מיכלול זוועות המילחמה, המוות, הרעב המתמיד, היחידות של הקצונה המיקצועית — מבעד למישקפיים יהודיים קוסמופוליטיים (פעם היו יהודים בני גזע נריר זה), ולעיתים אף פציפיסטיים.

סופר־נשבה המאירי
בדידות היהודי הקוסמופוליטי

בבגיחיונם של מטה מספר המאירי סיפור־נדודים של שני יהודים ושני גויים שנסתפחו אליהם, בעטיו של השכיר הרוסי. הארבעה נודדים על־פני רוסיה הגדולה, ומגיעים למחנות־השבויים בסיביר. המספר מוליך את גיבורו המאוד אוטוביוגרפי, בין ביצות האנטישמיות החשוכה ברוסיה, אנטישמיות המביאה את הרוסים להאמין שהיהודים אשמים בכל צרות־תם: **פשוט מאוד, אבא שולח אותנו לטבח לעזאזל. היהודים מקבלים מיליונים בעד נעליים לחיילים ומשאירים את חיילינו יחפים בקור. כדי שיתפגרו מאליהם. בלי תותחי הגרמנים...**

בשני ספריו יצק אביגדור המאירי סיגנון של רומן מילחמתי עברי. סיגנון שלא נמצאו לו יורשים בסיפורת הישראלית החדשה, שבתיאורי המילחמה שלא היא הזמוגנית, חסרת תחר־שות־אמת, מגייסת את עצמה לשירות אלה השולחים את החיילים ליהרג במילחמה.

בעירון זה, שבו מתחילים מרבי הספרים להתחמלא באותם ספרים גודשי אידיאולוגיה, ומאבק למען עולם טוב יותר, המתורגמים מלשונות אירופה, שוב חוזרת נישנית הדוגמה המכאיבה של אין נביא בסיפרותנו, דוגמה, הממשיכה ומשכיחה את ספריו של אביגדור המאירי, שהיה המייצג הבולט ביותר בתרבות העברית, של רוחות האנטי־מילחמה הללו.

תיקוותי, כי המרלים, או לפחות אחד מהם, ימצאו לנכון לפרסם מהדורות חדשות ועממיות של סיפורי־המילחמה של המאירי.

הפחם שהם כורים, מזוייפות, והם מקבלים פחות שכר מהמגיע להם.

כאשר מתרחשת מפולת במיכרה, מגלה האל את המחסור באמצעי בטיחות מינימאליים, שבעלי המיכרה חוסכים מכיסם ומפועליהם. עולם של צמיתי פחם, שגורלם אבוד מראש.

האל, שבעבר הרחוק למד על המתרחש במיכרות־הפחם מקריאה בעיתון, מטיף לכורים את הצורך בהקמת איגוד ובשביתה. הוא נימנה, כמובן, עם מארגניה של השביתה: **האל קרא לסניהם את המיסמך שהכין אמש. הם דרשו את הזכות להתאגד בלי שיפוטרו על כך. הם דרשו בדיקה־מישקל שייבחר על־ידי העובדים עצמם. הם דרשו שהמיכרות יזללו למטרע התפוי־צוציות ויחזקו כיאות בקורות למטרע התמוטטויות...**

האל מגיע לעימות קשיח עם אביו ואחיו, שהם מבעלי המיכרה, וממשיך ועומד על הצורך בשיפור מצבם של הפועלים.

המלך פחם של סינקלר הוא ספר־מהפכני, מהעולם של אתמול.

טראוון

הוא לא שאל לתעודת־ימאי, לפינקס־תשלומים, לדרכון או לכל תעודה אחרת. הוא ידע שאין לשאול שאלות באלה ימאי העולה על ה'יוריקה'. הם יענו: אין לי תעודות, ואז לא יוכל לרשום אותם. ול'יוריקה' לא יהיה צוות. הרשימה זקוקה לאישור של הקונסול הקרוב. לאחר שהאיש נשכר וכבר שט, לא יוכל הקונסול לסרב או לאשר את שכירתו. אין הקונסול מביר רישמית אניות־מתים. ולא רישמית אין הוא מאמין שהן קיימות... אין הקונסולים מאמינים בלידתו של אדם. אם אין תעודה מאשרת זאת שתיר על גבי לבן. מה נותר ממני לאחר שהפסדתי את שמי ואת מולדתי? כוח־העבודה בלבד. ורק הוא חשוב.

מגרמניה, וזמן קצר לאחר מכן החלו מגיעים לעורכים ומו"לים בגרמניה מיכתבים בחתימת ב. טראוון.

טראוון, שכל יצירותיו הן המחשה של עולם משוסע ואכזר, חיבר את ספריו במכסיקו. הנודע בהם הוא אוצר הסייארה מאדרה שעובד לסרט שבו כיכב השחקן **האמפרי בוגארט**. אגדה הוליוודית טוענת, שכאשר הסריט הבימאי **ג'ון יוסטון** את הסרט במכסיקו, הוא שכר וקן איום בתור יועץ־טכני. האיש, האל קרוסב, הציג את עצמו כשליחו של טראוון. יוסטון שילם לו 100 דולר לשבוע, שתמורתם העליב את הזקן כאוות נפשו.

סיפור זה נשמע אמין, בשל אותו סיפור של אובדן־זהות, העובר כחוט השני בכל סיפורי טראוון, וכדברים שאומר הקונסול האמריקאי בפאריס למלח האמריקאי, גיבור אוניית המתים: **העובדה שאתה יושב מולי — אינה מזכיחה שאכן נולדת...**

כאשר קראתי לראשונה את אוניית המתים הייתי בהלם. זה ספר המזלזל בערך קיומן של מדינות ושל גבולות. ספר המוליך את הקורא עד לכדי אבסורד שבאבסורדים, באי־זכות קיומם של גבולות. זה ספר הנפתח כסאטירה עוקצנית על המיבנים הביורוקראטיים שהאנשים הקימו במיסגרת המדינות, והופך עד מהרה סיפור ימי מרתק, החושף עולמם של בני־בלי־שם, השטים על פני שבעת הימים.

אוניית המתים היא מעין נבואה סיפרותית, שקדמה ב־10 שנים לבריחה ההמונית מפני הנאצים, בין גבולות אירופה.

אוניית המתים היא גיהינום צף.

הספר כתוב בלשון פשוטה, בלא יומרות סיגנוניות, אך באמינות, המחזיקה מעמד זה יותר מ־60 שנה.

ספר מומלץ ביותר.

פוכטוונגר

דומה שסיפרו של הסופר היהודי־גרמני **ליון פויכטוונגר** היהודי זיס(*) תואם בפרטיו

(*) **ליון פויכטוונגר – *היהודי זיס*; עברית: צבי ארד; 338 עמודים (כריכה קשה).**

מי מריבה

ארדומניה

את הכותות הטובות של הוצאת זמורה ביתן בתרגום סיפרי העולם של אתמול, מעכיר פגם חמור אחד.

הפגם הוא בבחירת המתורגמן **צבי ארד**, כמתרגם יצירות העולם של אתמול. בעט המתורגמנים של ארד יוצאות יצירותיהם של סופרים כאריך מאריה ריימארק, **סטיפן צווייג, ב. טראוון וליון פויכטוונגר**, כיצירות חסרות ייחוד. יצירות, העשויות לעורר רושם אצל הקורא, שלכל המחברים הללו — היתה אותה לשון כתיבה, שבנוסח ארד, היא שטוחה וחסרת כל השראה.

תיקוותי, שבתרגום ספרים נוספים בסידרת סיפרי העולם של אתמול, שיראה־אור בהוצאה זו, יוקפד על איכות המתרגמים.

ורק תמזרתו משלמים לך. **לא לפי הערך המלא. משלמים קצת. כדי שלא תקלקל חלשתך את כל המישחק...**

למצב זה נקלע ימאי אמריקאי צעיר, שנותר בחוסר־כל בנמל אנטוורפן, ללא דרכון וכסף. הוא נודד בין גבולות הולנד, צרפת וספרד, כשהוא מגורש ממדינה למדינה, בשל חוסר הדרכון וזהות רשומה.

סיפור זה הוא הסיפור המרכזי של הספר אוניית המתים(*).

את הגירסה העברית הראשונה של אוניית המתים(**) קראתי בנעורי, ודיוקנו של המחבר האלמוני **ב. טראוון**, כמו התקזז עם גיבור אוניית המתים. טראוון, מחבר אוצר הסיירה מאדרה והשושנה הלבנה, נחשב עד עצם היום אחת התעלומות הגדולות של הסיפרות העולמית.

במשך כ־50 שנה נמכרו ספריו ביותר מ־25 מיליון עותקים. טענו בין־השאר שהוא מכסיקאי, שוודי, נורווגי, גרמני, לאטבי, אמריקאי ואנגלי. היו שחשבו אותו לנשיא מכסיקו, ואחרים שהאמינו, ששמו הוא פסבדונים של **ג'ק לונדון**.

רק אחרי מותו של אדם בשם **האל קרובס** במכסיקו, בשנת 1969, הודתה אלמנתו **רוסה אלאנה לוחאן**, כי בעלה אכן היה ב. טראוון.

אלא שוידוי האלמנה לא עזר בפיענוח החידה־הסיפרותית. סבירות רבה קובעת שהאל קרובס היה השחקן והסופר הגרמני **ראט מארוט**, שנמנה עם ראשי הסובייט של מינכן ב־1919, ומי שערך את כתב־העת האנארכיסטי דאר ציגאלבראנאר. בשנת 1921 נעלם מארוט

(*) **ב. טראוון – *אוניית המתים*; עברית: צבי ארד; הוצאת זמורה ביתן; 207 עמודים (כריכה קשה).**

(**) **ב. טראוון – *אוניית המתים*; עברית: יצחק שנברג; הוצאת שטיבל (כריכה קשה).**

שלושה מתוך שלושה מיליונים

רשימת הספרים, שתורגמו באחרונה כתרגום חוזר לעברית, עדיין אינה מייצגת את המיבחר העצום של סיפרי העולם של אתמול. מצויים עוד ספרים רבים, הראויים לתרגום חוזר לעברית.

אחד הבולטים שבספרים אלה, הוא סיפרו של **ליאונרד פראנק** שלושה מתוך שלושה מיליונים(*). שהוא תיאור מרהים של התהליך שעובר על החברה הגרמנית, החל מהמשבר שבא בעיקבות מילחמת־העולם הראשונה, דרך המשבר הכלכלי ועד לעליית הנאציזם. ספר זה עשוי להעניק חומר־חשיבה מרהים לישראלי של עכשיו, לנוכח תוצאות מילחמות יום־הכיפורים והלבנון, המשבר־הכלכלי העכשווי, והתוצאות הפאשיסטיות המתדפקות בשערי־המדינה.

מפריים קסטנר וציקמאייר
עולם קרוע של בעל־מוסר

ספר אחר, בעל איכויות לא פחותות, הוא הספר למבוגרים של סופר־הילדים הנודע **אריך קסטנר** פביאן(**). שכיותרת־המישנה שלו היא קורותיו של בעל מוסר. ספר זה מביא באורח ציני ומלגלג, את עולמו הקרוע והתמוה של בעל־מוסר גרמני, לנוכח המהלכים העוברים על החברה־הגרמנית, במהלך התקופה האבסורדית, שבין שתי מילחמות־העולם. פביאן וזהו מסוג אותם ספרים, המומלצים לכל אלה, הניצבים לנוכח כל מה שעובר על החברה הישראלית, וחסרים את העוז להתמודד בעוולות.

ספר נוסף, שהגיעה העת לתרגמו מחדש לעברית, הוא סיפרו של הסופר **ארנולד צווייג** חריב על אודות חטרגנט גרישאן(***). ספר המזכיר את הי־יעודים הסיפרותיים של חשיגעון הגדול מאת **אביגדור המאירי** (ראה: התוויה חיש־ראלית). וחסרים את העוז להתמודד בעוולות.

ארנולד צווייג חי בארץ־ישראל בין השנים 1933 ו־1948. בארץ כתב להבימה את מחזהו בוטאפרטה ביפו את הדומן האנטי־נאצי ואנטי־נזעני הקרדום של ואנדסבק(****). הוא שב לגרמניה (המזרחית) ושימש בה, עד מותו, כנשיא האקדמיה לאמנויות.

ספרים אלה הם רק קצהו של קרחון, מאותה סיפרות מפוארת, המאמייצת את הסיפרות האירופית, בתקופה שבין שתי מילחמות העולם.

(*) **ליאונארד פראנק – *שלושה מתוך שלושה מיליונים*; עברית: יצחק למדן; הוצאת שטיבל.**

(**) **אריך קסטנר – *פביאן – קורותיו של בעל פוסר*; עברית: אפריים ברוידא; הוצאת שטיבל.**

(***) **ארנולד צווייג – *חריב על אודות חסרגנט גרישא*; עברית: זוב קימחי; 2 כרכים; הוצאת מצפה; תרצ"א.**

(****) **ארנולד צווייג – *הקרדום של ואנדסבק*; תירגום מכתב־היד אבינדור חמאירי; 2 כרכים; הוצאת סיפריית פועלים.**

השונים את הדמות ההיסטורית של היהודי **יוסף זיס אוסנהיימר**, יהודי־חצר בן המאה ה־18, ששירת בחצר דוכס נסיכות וירטמברג, שהואשם בשיעבוד הנסיך לרצונו במעשי כשפים, נאסר ונתבע להמיר את דתו, אך השיב אני רוצה למות ביהודי והועלה לגרדום ב־2 באפריל 1738.

דמותו של היהודי זיס של פויכטוונגר, שראה־אור לראשונה בגרמניה ב־1925, שימשה השראה שלילית לאחד מסירטי־התעמולה של שר־התעמולה הנאצי **יוזף גבלס**, תחת הכותרת היהודי זיס.

בתרפ"ט, ראתה אור מהדורה עברית ראשונה של היהודי זיס(**) בתרגומו של המשורר **מרדכי אבי־שאול**, תרגום העולה עשרת מונים על תרגומו העכשווי של **צבי ארד**.

סיפרו של פויכטוונגר הוא מסע לעתיד הגרמני, באמצעות סיפור מן העבר. את סימניו של המסע אפשר לאתר באחד מקיטעי בית־הכלא, שם הוא כותב: **בשנשאל אם קיים מגע מיני עם נצריות, הסתכל בשופטים בתמיהה. החזק האוסר מגע זה לא היה זכור לו, שכן לא הופעל...**

היהודי זיס זו סאטירה צינית בגרמנית, שקדמה לזמנה וקדמה לאירועים ההיסטוריים, שאותם הביאה לאוויר העולם תורת הגזע הגרמנית.

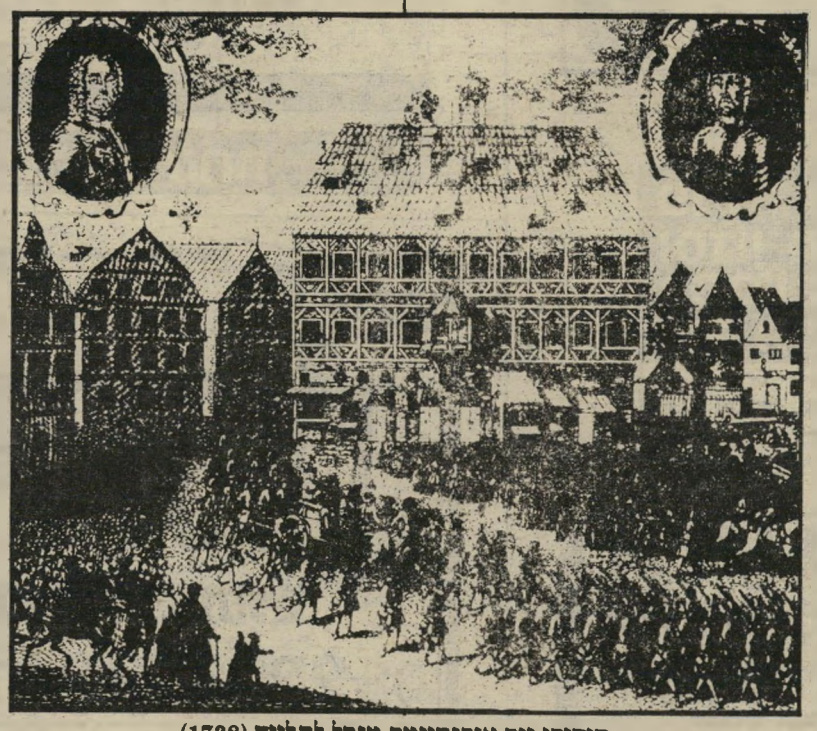
פויכטוונגר, שהיה סופר בעל חושים מחודדים, ידע כי באמצעות סיפור־היסטורי הוא עשוי להציג את הגיחוך שבראיית־העולם הגרמנית את היהודים.

בהיהודי זיס מצוי עוקץ גרמני נוסף, הלא הוא דמותו של **ולטר רטנאו**, שר־החוץ הגרמני ממוצא יהודי, שנרצח בידי לאומנים גרמניים בשנת 1922.

פויכטוונגר, בלשונו העוקצנית, מעמת את ההומור־השחור היהודי עם האטימות הגרמנית, אחרי מתן גזר־דינו של זיס: **כשהציאו אותו מהאולם החמה, שמע זיס בעורפו את דיברי הלעג של סלוד: הוא אמר, היהדי, כי לא נוכל לתלות אותו גברה מעמדת התלייה. אנחנו נראה לו כי כן נוכל!...**

סיפרו של פויכטוונגר הוא משל היסטורי ואבן־מצבה לתרבות ולחוכמה יהודית של מרכז אירופה, חוכמה, שמן הסתם נזקקה לגלותיות, כדי להתקיים (במישפטו מתגרה היהודי זיס בשופטיו, כאשר הוא מספר להם על כלבו, הנימול, שקיים מגע עם נשים נוצריות).

(**) **ליון פויכטוונגר – *היהודי זיס*; עברית טובה: מרדכי אבי־שאול; הוצאת שטיבל, תרפ"ט.**

היהודי זיס אוסנהיימר מובל לתלייה (1738)
האם קיים מגע־מיני עם נוצריות?

מאת בן עומר

החזיק ט
במשך תקופו
מחברי־הכנסת המצ

ZIVA TELEM זיוה תלם

wishes to invite you to the מזמינה אתכם

למכירת סוף עונת חורף '84

הנחות משמעותיות

30% עד 60% על כל בגדי החורף, סריגים, בגדי צמר ובגדי־ערב

„רקמה" — דגמים מקוריים של תמרה יובל

איפור ויעוץ קוסמטי ללא תשלום

המכירה תתקיים ביום

שישי 14.2.84	**שבת 18.2.84**
10.00–14.00	10.00–14.00
16.00–19.00	16.00–19.00

בבית זיוה תלם – רח' דוד המלך 10, הרצליה־פיתוח
At the residence of ZIVA TELEM,
10 David Hamelech St.
Herzlia-Pituah, Tel. 052-72976

מודעות בטלפון

לכל העתונים

בכרטיסי אשראי במחירי המערכת

ישראכרט | ויזה | DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD

שרות ת.ד. ללא תשלום – חניה חופשית במקום

פרסום אידיאל

אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 – 20.00 רצוף

03-227117/8

סובל מעצירות?

אקס - לאקס

השוקולד המשלשל

אטבון

להשיג בכל בתי המרקחת

פנינה רוזנבלום וסדין חימום זק"ש בסרט הפרסומת החם של השנה...

בבתי הקולנוע ת"א – גת, קלאס, דקל, פאר, סטודיו.
ר"ג – אואזיס. חיפה – אורלי. ירושלים – מיטשל, אוריון

גדור ושחור

פרסגמפון

פרסום מודעות בטלפון לכל העתונים

03-229353|221667|231345

שרות חדש ויעיל למחזיקי כרטיסי אשראי

איתן עמיחי הדברת מזיקים

בע"מ

מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.

רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272

טל. 790114-5-6 רש' מס' 481/75 עסק

שמירה על בריאותך ורכושך

איתן עמיחי - הדברת מזיקים

מוסיקה

בהופעה חיה

הזיעה המתוקה של אלוהים בירושלים

הוא חייך פעמים ספורות לנגניו, ורק פעמיים לעבר הקהל. כמעט בכל הסולואים שלו לא זזה הגיטרה קדימה או אחורה בין שתי ידיו: אם מתוך הרגל ואם כדי שלא להפיל על הבימה את אפר הסיגריה התקועה בקצה צוואר כלי־הנגינה.

ההופעה שלו, בחליפת־קטיפה דקה, שחורה ויפה, היתה מרשימה והורדת הז'אקט, לשני הקטעים המסיימים, היתה אירוע.

אין נגן גיטרה חשמלית ברוק ובלוז השווה לו, בעבר או היום, ועל כיפופי המיתרים שלו אפשר רק לומר: אין דבר כזה.

ג'ון לנון ויוקו אונו
שנינות, חוכמה, כישרון

בקושי מזיע, שותה לאורך כל ההופעה רק חצי כוס יין אדום — אחד הרומנטיקאים האחרונים של הבלוז הלבן. הקול שלו צלול או צרוד, ברגש מיקצועי וברגש אמיתי, לחילופין.

הנוכחות הבימתית שלו כובשת מייד והופכת כל מי שמנגן לצידו למלווה זוטר. בפעמים שניסה להסיט את המוקד לנגן אחר, נאלץ להפנות גבו לקהל, ולפרוש לצד הבימה.

בבאזל יסדו את מדינת היהודים ובבנייני האומה, בירושלים, העניק אלוהי הגיטרה החשמלית שיעור־אמן לכל הקהל, אתאיסטים כמאמינים.

אריק קלפטון — ענק.

זרקול

הזרעונים של לנון

להאזין לתקליט החדש של ג'ון לנון ויוקו אונו חלב ודבש, זה גם להאזין אחרי ובין לכל תקליטיו הקודמים: זה לחזור ולהיכנס לטריפ שמנסים כל הזמן לברוח ממנו, כדי להתקיים כדמות עצמאית, כדי להימנע מחילופי האקורדים החזקים של ג'ון לנון.

בכל שיר שלו מונצחת השנינות, החוכמה, הכישרון.

אותו הכישרון עמר מעל לכל דבר אחר אשר הופיע בעולם המוסיקה הפופולרית בשנות השישים והשיבעים. התמלילים והלחנים והציניות של לנון הובילו או זירזו את עליית החיפושיות, וההבנה שלו זירזה את סוף רעיונות שנות השישים והפיכתם לפארסה של עצמם. גיבור מעמר הפועלים, אשר חי חיי־מותרות, הצליח להימלט בזכות תמימותו והאגואיסטיות שלו מחיי צביעות.

גם את המוסיקה שיוקו אונו עושה בשנים האחרונות אני אוהב, ולא משום שהיא אשתו. אם דרך לנון רואים את פני מישפחתו ורחובות ניו־יורק, דרך יוקו אונו רואים את מחשבותיה וחולשותיה.

הזיונים התרבותיים של ג'ון לנון היפרו את כל מי שיצר בזמנו ויצרו את כל מה שבא אחריו.

צלילי־מודרניים

סגנון מינימליסטי

רבים אומרים כי עיקר חשיבותו של המלחין המודרני ג'ורג'י ליגטי היא בהשפעתו על יוצרים אחרים, לכיוונים שאינם מתבססים על סוריא־ליזם־שאחר־זוברן. הם מפחיתים מחשיבות יצירותיו בזכות עצמן, ורואים אותן רק כמורות־דרך.

לצד יצירתו המפורסמת ביותר, אטמוספרות, הציג ליגטי, שהוא כיום בן 59, מיגוון מרתק של צבעי צליל שונים. הוא השתמש בכלי־תיזמורת רבים, בקולות אדם, ובכלי סולו (דוגמת הצ'מבלו בקונטינואום או האורגן בוולומינה) וחקר את הצפיפות והדלילות ברברים מוסיקליים וצביעה באמצעות קולות וכלים.

כשנים האחרונות התקרב ליגטי, ממניעים שונים, ביתר עוצמה לסיגנון המינימליסטי (דוגמת שלושה קטעים לשני פסנתרים) וממשיך להרחיב את מיגוון סיגנונותיו.

הרצאה בראית. בימים אלה שוהה ליגטי בביקור בארץ. עם אפשרות לשינויים ברגע האחרון, מתוכננים שלושה קונצרטים פומביים, לפחות, שיוקדשו רובם ככולם ליצירותיו.

שני הראשונים, עם תוכנית שכולה מיצירותיו, יוגשו על־ידי תיזמורת־ירושלים בתיאטרון־ירושלים (22.2) ובמוסיאון־תל־אביב (23.2). ב־27.2 יוגש במוסיאון קונצרט נוסף, על־ידי חבורת אקוסטיקה, אשר מחציתו יציג יצירות להרכבים קטנים של המלחין.

נגן קלפטון
חצי כוס יין אדום

נראה שבאותו יום, יום ב', בשעות הצהריים, ירצה ליגטי במסגרת מיפגשי הקולוקויום של האקדמיה למוסיקה בתל־אביב. ליגטי ידוע כמרצה מרתק, וכדאי לנסות להגיע להרצאה מתוכננת זו.

מה נשמע

600 אלף עותקים בשבוע

● דייוויד בואי סיים מסע הופעות עולמי בן שמונה חודשים. שני הקונצרטים האחרונים של מסע אור ירח רציני של בואי היו בהונג־קונג. במקור תוכננה רק הופעה אחת. אך חולשתו של בואי למיזרח הביאה אותו להיכנע ללחץ האמרגנים, ולהוסיף תאריך נוסף. לא נראה כי מאזן ההפסד הכללי של 120,000 דולר מהר פעותיו ברדום־מיזרח אסיה, יפחיתו במידת נכרת מהרווחים העצומים שסיבוב ארוך זה הכניס לחשבון הבנק של דייוויד בואי המצליח.

● סינכרוניסיטי של להקת פוליס מאיים להאפיל בכמות מכיריותיו בקנדה על מותחן של מייקל ג'קסון. לעומת זאת, בארצות־הברית, חזר האלבום לראש מיצעדי המכירות בחג־המולד ונמכר בקצב לא נורמלי של 600,000 עותקים מדי שבוע. רק ביום ב', ה־12 בדצמבר, רווח על מכירות של 225,000 עותקים.

תקליטים

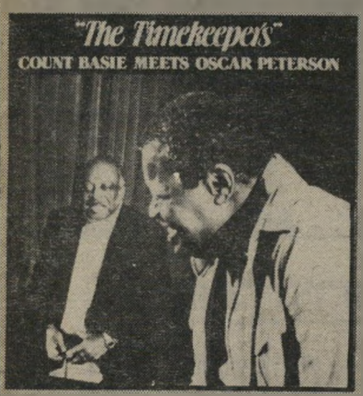
אתמול בלונדון היום בביתך

הפריטנדרס (מעמידי הפנים) — לומדת לזחול; הד ארצי.

מי שלומדת לזחול היא בתה של זמרת ההרכב. כריסי הינד. גם היינד לומדת שוב ללכת, אחרי מות שני חברי ההרכב המקורי. אם רואים את היינד מעבירה הופעה חיה בלונדון, בכבר עור שחור, עם קהל הירצא מעשתנותיו, כבר לא צריך לכתוב עליה כלום. התדמית הזו, שאיתה הגיעה לפני שנים לעסק הזה, הנקרא תמיד "רוק", איכשהו יושבת עם סקירה של רחוב צפוף ברובע סוהו, מתחת לדירתה, ומישפט כמו: "איזה עולם חולה מתי כבר יאמרו פורנוגראפיה בה לי להקיא עליהם." בעיני הקהל, מעמידי הפנים הם המייסדת היינד. בעיניה הקהל היה זמן רב מאהבה, ריי דייויס מלהקת הקינקס. זה בטח לא הזיק לגיטרת הגיטרה שלה. הקול שלה היה מצויין באלבומים הקודמים וממשיך הפעם. עם גיטרות ותופים בלבד ברקע, לצוק, לומר.

קניות בסופמרקט

האונט בייסי פוגש את אוסקר פיטרסון — משמרי הזמן; איסטרי־ניקס.

המפיק המוצלח, הממולח והמצליח נורמן גראנץ מפגיש שוב בין שני ענקי הפסנתר האלה. מלווים אותם הפעם לואי בלסון בתופים וג'ון הרד בבאס. דרך שיבעה קטעים ואיכות הסכעה טובה נראים זוג הענקים עייפים ועצלנים. הם אפילו לא מגיעים למה שמצפים מהם. כמעט בכל שיתוף פעולה כזה בעבר מייד בלט המתח בין המשיכה אחורה של נגינת בייסי והנטייה קדימה של אצבעותיו המהממות של פיטרסון. כאן מוצגת מין סייטסת צהריים על בקבוק משקה, אליה הזמנו כמאוינים. התקליט מצויין לשעות הצהריים החמות של הקיץ המתקרב.

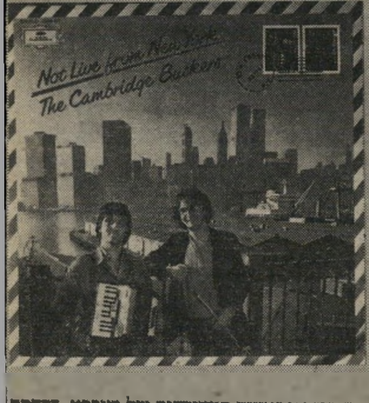
דרך־אגב דוקטור, ההיפוכונדר מת

טרייסי אולמן — שברת את ליבי ב־17 מקומות; ס־בי־אס.

נוסטלגיה טהורה, המבוססת על חיקוי, היא משעממת. נוסטלגיה טהורה, המוסיפה שכבות של שיכלולי טכניקה, אשר לא היו קיימים באותן שנות ארבעים וחמישים אופטימיות ופשוטות — רוחה. האצבעות של אולמן קצרות, הקוקבן שלה והה לעוד מיליוני פופיקים וגם קולה אינו מיוחד. מה שמושך את תשומת־לב האמריקאים והאנגלים היא התיסרוקת הגבוהה שלה, אחת מיני רבות שבהן היא מתפארת. ההפקה המוסיקלית של פיטר קולינס עמוסה בקולות ובשומנים עודפים. זהו תקליט מלחיץ, ריקני ומביא במהירות כאב־ראש.

הרחוב והאולפן

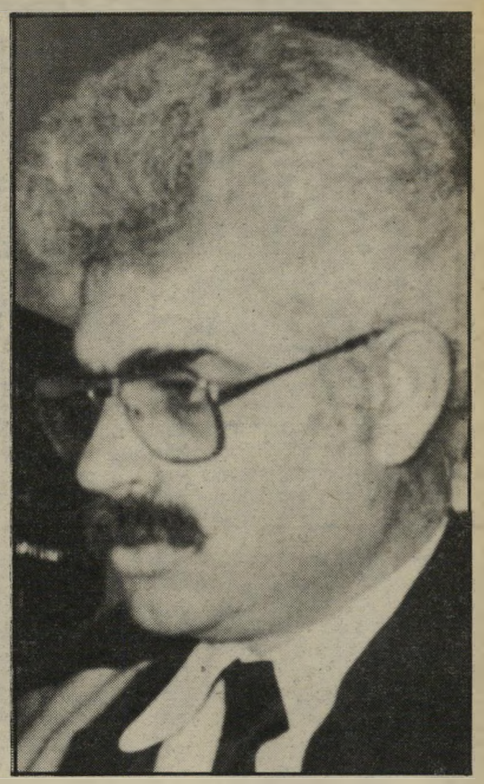

צמד הזמרים הנודדים מקמברידג' — לא בהיסעה חיה מניו־יורק; פונקוק.

מוסיקת־רחוב הפכה בזמן חלק בלתי־נפרד מכל רחובות הברכים הגדולים באירופה או ארצות־הברית. השימחה שבמיפגש עם נגן או הרכבים משונים, המבצעים, ברדר־כלל במיזמנות טכנית מרשימה, עיבודים קלילים למיני סיגנונות, תמיד מהנה בקרנות־רחובות מנהטן או פאריס. נזמן שקל להבין את מקום הקלטות האולפן או הקונצרטים החיים על מדפי התקליטים. קצת מוזר להאזין בבית לעיבודים לאקורדיון וחלילים אשר מקומם הטיבעי, ואולי היחיד, הוא, באמת, בביכורות ערים. היה לי קל יותר לא הזקלטו הקטעים בהופעה חיה שכזו, אם שאון תנועה ומחיאות־כפיים של עוברים ושבים מרוצים. בביצוע נקי של הצמד החביב הזה מציגים הקטעים המעובדים של שוברט, כרהמס, מוצרט ואחדים רק זכר קלוש ליצירות המקוריות המרשימות. הגישה להפקה מפוספסת.

המדור מעניק לתקליטים חמישה ציונים. לפי הדירוג הבא: תו אחד — רע; שני תווים — חלש; שלושה תווים — כבה; ארבעה תווים — טוב; חמישה תווים — מצויין.

ארי פרנקל

מיכאל קירש:

„דוח ועדת קרפ מגן על עצמו!"

דוח ועדת קרפ עושה גלים בארץ. עורכת־הדין יהודית קרפ מותקפת על־ידי נציגי הליכוד ואפילו על־ידי שר־הפנים. נוטים לשכוח שבהכנת הדוח – שנקרא אמנם על שם הגברת קרפ, שהיתה היו"ר – השתתפו עוד חברים, שקולם לא נשמע עכשיו. שאלתי את עורך־הדין מיכאל קירש, מי שהיה פרקליט מחוז־ירושלים וחבר בוועדת קרפ, אם הוא וחבריו לא ייצאו להגן על יהודית קרפ אישית ועל הדוח עצמו.

הדוח מגן על עצמו ואיש מחברי הוועדה אינו צריך להגן, לא על עצמו ולא על חבריו יותר מאשר בתוכן הדברים האמורים בדוח. אני גם לא חושב שיהודית קרפ צריכה הגנה שלי. מי שתוקף אותה אישית, צריך לברוק טוב טוב מדוע הוא עושה את זה. בדרך־כלל התקפה אישית מלמדת, שאין אפשרות להתווכח ענייני. ועם כל זה, אם התשובות שלי כאן מסייעות להפרדת האלמנט האישי מן הביקורת, אני שמח על כך.

● בוועדת קרפ השתתפו מלבד הגברת קרפ ומלבדך, גם עורך־הדין הולנדר והגברת בובבאי שבתאי. האם אתם עדיין עומדים מאחרי הדברים שניסחתם?

המילה „עדיין" מיותרת. אינני רוצה לדבר בשם האחרים. הדוח משקף את הדעה שלי אז והיום. על העובדות שבו אי־אפשר להתווכח.

● חלק מהביקורת שהוטחה היא בגלל עובדות שאינן בו.

הבעיה שהופנתה ליועץ המישפטי לממשלה על־ידי מיכתב הפרופסורים היתה, שחקירת עברות של מתיישבים ביהודה ושומרון נגד תושבים מקומיים אינה נמצת רי. הוועדה התמנתה לקבוע נוהלים בנושא ולעקוב אחר ביצועם. כך שההאשמות שאין ברוח דברים אחרים אינן שייכות לעניין. אגב, מאז פירסום הדוח ונספחיו, אני תוהה מה הקשר בין פיגועים בלתי־מפוענחים ובין הפניה של המרצים ליועץ המישפטי.

● מאשימים אתכם שדעות פוליטיות פרטיות של חברי הוועדה השפיעו על דרך העבודה ועל כתיבת הדוח. מה דעתך?

לא! באלף רבתי. עד היום אין לי כל מושג מה הן הדעות הפוליטיות של חברי לוועדת קרפ.

רוני מילוא:

„שילמתי את הכסף – יש לי קבלות!"

חודשים ארוכים הזכרתי לח"כ רוני מילוא, מעל דפי עיתון זה, שישלם את חובו בן מיליון הלירות לליב"י. עכשיו שמעתי שהוא שילם וחשבתי שיהיה הוגן מצידי לברך אותו על כך ולברר פרטים אחדים.

● מתי שילמת את הכסף?

בינואר.

● כמה בדיוק?

כמו שהבטחתי — 100 אלף שקל.

● מכסף פרטי שלך?

כן, מכסף פרטי שלי.

● יש לך קבלות?

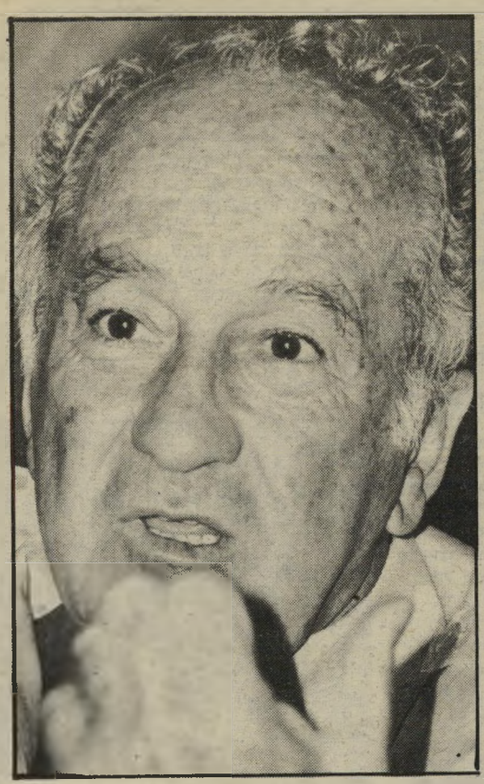
מה, זאת חקירת מישטרה?

● לא, אבל אני חייבת לדווח לקוראים שלי שהעניין חוסל.

העניין חוסל. שולם הכל. יש לי קבלות.

● למדת מזה לפחות לא להתערב יותר?

לא יכולתי ללמוד לא להתערב יותר, כי גם זו לא היתה התערבות. אני הבטחתי לתרום לליב"י אם ייבחר הרצוג לנשיא. אחר־כך בעיתונים כל הסיפור גדל מאוד, שינה עובדות וגם הסכומים גדלו. ועכשיו זה נגמר. ליב"י קיבלו את הכסף.

חיים שיף:

„לעומת הפוליטיקה — תיירות זה מיקצוע!"

בעלי בתי־המלון הכריזו מרד על שר־התיירות. חוליות של מישרד התיירות עברו בין בתי־המלון ורשמו דוח לא מחמיא במיוחד, אשר הגיע איכשהו לגורמים בחו"ל וגרם ירידה בכמות ההזמנות בארץ. שאלתי את המלונאי חיים שיף, איזה מן מרד הם מתכננים.

לא מעניין אותי בכלל, כי אני לא הכרזתי שום מרד. אני לא נלחם על שטויות וכל העניין הזה הוא שטות. זה לא אומר שלפי דעתי, אין מקום לשיפורים בבתי־המלון. אני יודע שיש מקום וצריך כל הזמן לשפר.

אבל אנשי מישרד־התיירות הם בכלל לא בעלי מיקצוע בנושא, אז איך הם יודעים. אם הם היו מיקצועים, הם היו באים עם הדוח שלהם קודם כל לבעלי בתי־המלון ובמאמץ משותף, עובדים לתיקון הדורש תיקון ולא היו רצים ישר לכל העיתונים.

● ידוע בבר לכולם, שהלחץ המוצב ביותר לשיפור דברים הוא באמצעות העיתונות.

מי מדבר על לחץ? אני מדבר על זה שמוצאים מלון אחד מלוכלך או מלון אחר עם פגם אחר, רצים ישר לעיתונים ואז יש כתם על כל הענף. אם את שואלת אותי, כל העניין הזה הוא יותר פוליטי מאשר מיקצועי. האנשים במישרד־התיירות עוסקים כל הזמן בפוליטיקה. כדאי שיזכרו שתיירות זה מיקצוע שצריך ללמוד אותו, לעומת פוליטיקה.

● אם כל עניין הדוח הזה הוא שטות, כמו שאתה אומר, איזה נזק יכול להיגרם לכם?

הנזק היחידי שנגרם לנו לא קשור בכלל לדוח הזה. יש כרגע בעיה רצינית של תיירות אירופית, שאנחנו הולכים להפסיד את כולה בגלל בעיות השער. סוכני־הנסיעות באירופה לא רוצים לשמוע על ישראל, שכל העסקות בה נעשות ברולארים. לעומת ארצות אירופה שעושות את עסקותיהם במטבע מקומי. אני מציע שיטפלו בזה, במקום להתעסק בשטויות.

ם אומרים... מה הן אומרות... מה הם אומרים... מה הן אומרות... מה הם

יצחק ליבני:

„הממשלה שומרת שליטה דרך הכסף!"

הטלוויזיה מבקשת לקבל חסות של חברות מיסחריות לסדרות חדשות שיופקו בארץ למענה. האם אין זו כניסת פירסומת לטלוויזיה, דרך הדלת האחורית? את שאלתי הפניתי ליצחק לבני, מי שהיה מנכ"ל רשות־השידור.

לפי דעתי זו לא פירסומת. יש הבדל מהותי בין פירסומת, שבה משבחים מוצר בצורה ספציפית, ובין איזכור שמה של חברה שתרמה, כדי ליצור לעצמה יחסי־ציבור ולפעמים גם מפני שהיא חושבת שיש לה תפקיד ציבורי. למעשה, אפשר להשוות את זה ל„מיפעלות" של בנק דיסקונט. התומכת במיפעלי תרבות שונים. גם תוכניות טלוויזיה יכולות להיות בעלות ערך פרשני, אינפורמטיבי ותרבותי.

● **החידוש הזה נובע מקופה ריקה?**

בוודאי. מי שחושב עדיין שאפשר לבסס טלוויזיה רק על כספי משלם האגרה המיסים, מגלה אי־הבנה בנושא. מקורות הכסף האלה מוצו, ואם רוצים להגדיל את אחוז התוכניות מתוצרת הארץ, חייבים לגוון את מקורות המימון.

● **אם זה כל־כך טוב, מדוע לא הנהגת תוכניות־חסות בתקופת כהונתך כמנכ"ל הרשות?**

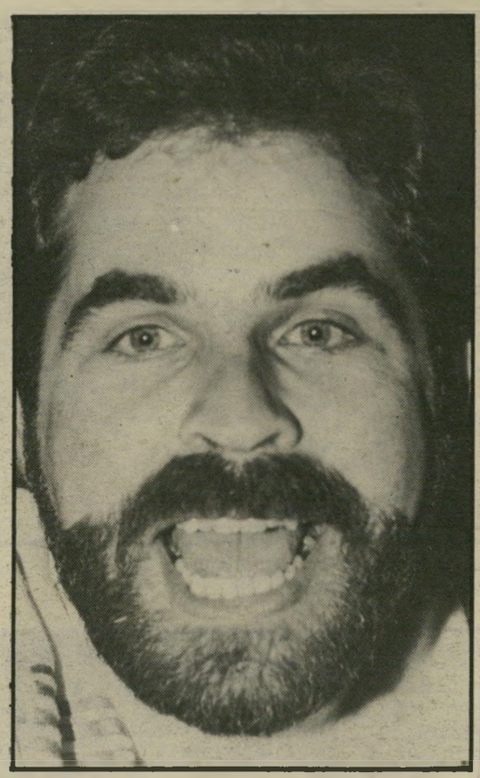
רציתי. וגם אלה שבאו אחרי רצו. אבל הממשלה התנגדה לכך כל השנים ולא במיקרה. הממשלה אינה מעוניינת בעצמאות רבה מדי של רשות־השידור. עצמאות היא פונקציה של מקורות מימון והתנגדות הממשלה נובעת מרצון לשמור על שליטה באמצעות הכסף.

● **אז מה קרה עכשיו, מוכנים לוותר על שליטה?**

הקופה הריקה החליטה בשביל הממשלה ואולי גם הלחץ שמופעל עליה במשך שנים.

● **אני מבינה שאתה מרוצה מהעניין.**

אני מאוד מרוצה. מצב כמו היום, שבו משדרים בעיקר תוכניות תוצרת־חוץ והתרבות שמעבירים לצופים היא תרבותם של מליונרים מדאלס או נסיכים מאנגליה, הוא מצב שבו הטלוויזיה מועלת בתפקידה.

איציק בכר:

„דלת מישרד־החוץ לא נפתחה לפני!"

עד היום חשבתי שזמר הוא איש בעל קול יפה ובלי מיקצוע ממשי. היום שיניתי את דעתי בעיקבות פגישתי עם איציק בכר, בעל תואר M.A מאוניברסיטת ניו־יורק, בתיקשורת־המונים ובתעמולה פוליטית, שעושה צעדים מחודשים בקאריירה של זמר. שאלתי אותו אם המצב במוסדות האקדמיים כל־כך גרוע, שהוא צריך להתחיל לשוטט עם הגיטרה שלו ולשיר.

החזרה לזימרה התחילה כבר בארצות־הברית, כשהייתי סטודנט (ההתחלה היתה בלהקה צבאית, כמובן). כשעברתי על התואר שלי, פגשתי בחור שזכר אותי מהלהקה הצבאית וביקש ממני לבוא ולשיר באיזה ערב־זיכרון שנערך בניו־יורק. שרתי חמישה שירים והלכתי הביתה להמשיך ללמוד. אז התחילו להגיע הזמנות להופעות וכמעט כל סוף־שבוע הייתי נוסע למקום אחר בארצות־הברית לשיר שירי מולדת.

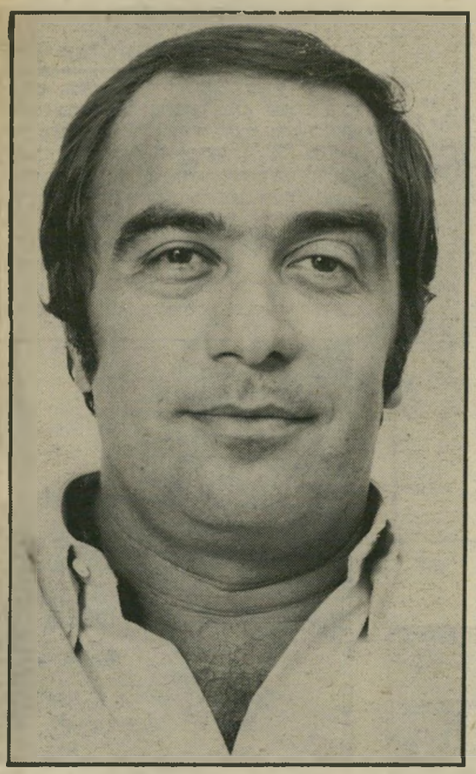
כשחזרתי ארצה, החלטתי לעסוק בשני המיקצועות שלי גם יחד. אבל מוסדות אקדמיים לא שמחו לתת צ'אנס לבחור שרק גמר לכתוב את העבודה שלו ועוד לא הספיק להתעסק בחומר ממש. ההתמחות שלי היא בתעמולה הערבית בארצות־הברית, וחשבתי שמקום כמו מישרד־החוץ יתעניין בי. אבל שום דלת לא נפתחה בכיוון הזה. ואז, איכשהו הגעתי לעיתונות, וזה מצא חן בעיניי. כך שאני כותב ועורך במשך היום, ושר בלילה.

● **מה אתה שר?**

שירים ישנים ומוכרים והרבה חומר חדש לגמרי. בעיקר שירים לירים שיושבים עלי טוב. הכל תוצרת הארץ. הוצאתי עכשיו תקליט לשדרים, אני עומד לחתום על חוזה לתקליט חדש ואני כל הזמן עובר על שירים.

● **במזמחה לתעמולה, יש לך יתרון על אחרים במיקצוע?**

לפני שמתעסקים בתעמולה צריך לעבוד קשה. אז בינתיים, אני חורש חריש עמוק ועובד עבודה שחורה. עובד ושר.

גדעון בריקמן:

„מצב לא־סימפטי במישרדי־הפירסום!"

המצב הכלכלי הקשה משנה סדרים ומחוקק חוקי ייעול וחיסכון משלו. עד לשבוע שעבר ניהלו את מישרד־הפירסום „טל ארויו" – אחד מחמשת המישרדים הגדולים במדינה – ארבעה מנהלים. השבוע הם בחרו פה אחד בגדעון בריקמן להיות מנכ"ל יחיד לחברה. שאלתי את גדעון בריקמן מדוע הוחלט לפתע על מנהל אחד, ולמה דווקא הוא, שמבין ארבעתם הוא הפחות מיקצועי בענייני פירסום.

זו תקופה די קשה לכולם ולמישרדי־הפירסום בפרט. הוחלט שמבחינה כלכלית טוב יהיה לרכז את כל ההחלטות מתחת למטריה אחת. בקשר לבחירה שלי דווקא, אני מניח כי העובדה שאני הוא איש־הכספים עזרה לעניין.

● **מה מצב חברות־הפירסום כיום?**

מצב לא כל־כך סימפטי, אם להתבטא בעדינות. מאוקטובר יש ירידה של כ־40% וגם עובדה זו מחייבת את המישרדים להערכות מחדש.

● **אני מבינה שחלק מהלקוחות עזבו או צימצמו את התקציבים המיועדים לפירסום. מרגים גם לקוחות חדשים?**

הלקוחות החדשים הם בעיקר כאלה שעוברים ממישרד למישרד. למשל, לפני שנה וחצי נפרדנו מהלקוח הגדול ביותר בנק לאומי שעבר למישרד אחר, ועכשיו קיבלנו את בנק המיזרחי שעבר אלינו ממישרד אחר.

● **אם המצב אינו מזהיר, מדוע צירפתם אליכם כשותף ב־25% את אליעזר זורבין, שיש לו חברת־פירסום מתחרה?**

דווקא בתקופה כזאת קשר בין שני מישרדי פירסום גדולים, טוב לשניהם. אני צופה בעתיד עוד התקשרויות בין חברות גדולות. היום זה מחזייב המציאות.

● **איך תרשש לקבל על עצמך את תפקיד המנכ"ל בתקופה כה קשה, אם לא תצליח לא יאשימו את התקופה, אלא אותך.**

אני צופה שיפור בעתיד הקרוב. כבר עכשיו המצב הולך ומתייצב ואני בטוח שהעקומה כבר התחילה שוב לעלות.

דניאלה שמי

קולנוע

ויסקונטי

וירוי של נאון

אם הכל יתנהל כשורה, ולמנהל קולנוע קלאס בתל־אביב לא יציעו במשך השבוע שום סרט מפתה יותר, הוא עתיד להציג, החל בשבת הבאה את סירטו הלפני־אחרון של לוקינו ויסקונטי, תמונה מישפחתית. הסרט מגיע אלינו באיחור של 10 שנים בלבד, ואם יתמזל מזלו, אולי יקרה לו מה שקרה לסרט אחר שהפחיד כל־כך את ענף הקולנוע בארץ דודסקאדן של אקירה קורוסאווה.

בעצם, קשה להחליט אם תמונה מישפחתית הוא סרט מופת או פיספוס אדיר. קשה להחליט,

ברט לאנקסטר והלמוט ברגר ב"תמונה מישפחתית"
להתמודד פנים אל פנים עם העולם –

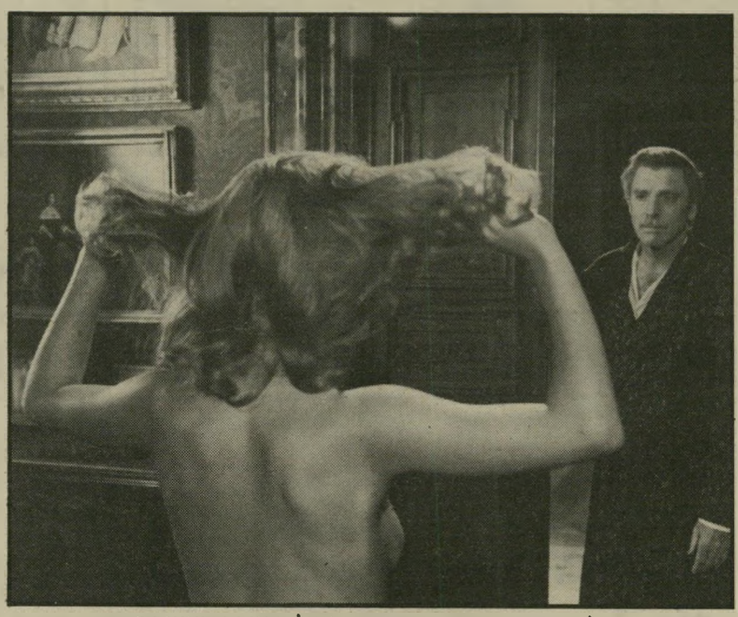

ברט לאנקסטר
כמו הברדלס

משום שמדובר בסרט האישי ביותר שעשה הבימאי האיטלקי הגדול אי־פעם, סרט שיש לו כל המעלות וגם כל החסרונות של וידוי אינטימי, שבו מתערבבים זה בזה ראיית עולם חריפה, עם עיוותים חריפים לא פחות: תוצאה בלתי־נמנעת מן התהליך של אדם המרבר, בעצם, לא על הזולת, אלא על עצמו.

לדתמודד עם העולם. גיבור הסרט הוא מומחה וחוקר־אמנות מזדקן, החי בדירה רומאית מן הסוג הישן. יום אחד נפרצת הברירות המזהרת שלו, המורכבת מציורי מופת, מוסיקה קלאסית וסיפרות משובחת, על־ידי מישפחת עשירים מוזרה, הכופה את עצמה עליו ומצליחה לשכנע אותו שישכיר להם, לתקופה של שנה אחת, את הדירה בקומה שמעליו, שאותה הוא ייעד להיות ביום מן הימים, ארכיון של כל אוצר המיסמכים שברשותו.

חדירה זו לתוך אורח־חיים שליו ומסודר להפליא, שאין בו הפתעות, הופכת את חייו של האיש על פיהם, ומחייבת אותו להתמודד פנים אל פנים עם העולם של שנות ה־70, כפי שהוא באמת.

לאנקסטר כפרופסור המזדקן (מול הדירת הצעירה)
– בלי אפשרות של נסיגה

גדולים מן החיים. הסרט מזכיר בסיגנונו את העובדה שוויסקונטי היה לא רק בימאי סרטים, אלא גם בימאי אופרות, אולי הגדול ביותר של דורנו.

העלילה כולה מתנהלת בתוך שתי דירות בלבד. הקלאסטרופוביה מזכירה בימה סגורה. הכניסות, היציאות, המונולוגים והדיאלוגים, הכל ניראה כאילו בנוי בכוונה תחילה לסצינות אופראיות.

יתרה מזאת, התחושות והמעשים, כולם גדולים מן החיים, כאילו נטל מישהו זכוכית מגדלת והתבונן דרכה בבני התקופה שלנו.

אשר לתיפאורה, צבעי החום האפל והחם של דירת הפרופסור, הניגודים החריפים שבהם מתקשטת הדירה השכורה, מראות העיר רומא הנשקפים ממנה, הפסלים המקשטים את המרפסת — כל אלה כאילו מעגנים את הסיפור כולו בתוך העולם הדמיוני, הפיקטיבי, שאליו מעוניין ויסקונטי להעביר את הצופה.

לוקינו ויסקונטי, נצר למישפחת אצולה ששלטה במשך תקופה ארוכה במילאנו וסביבותיה, אריסטוקרט שהכריז על כוונותיו הליברליות השמאלניות עוד בצעירותו (ראה סרטים כמו האדמה רועדת), הסתבך במשך הזמן, ככל שהתבגר, בקרע נפשי פנימי בין דיעותיו הנובעות מן ההיגיון, ובין נטיותיו, הנובעות מן הרקע, החינוך והתרבות שבתוכם גדל.

צללים של עבר. חוקר האמנות המזדקן אינו אלא המשך לדמויות קודמות בסרטים של ויסקונטי, כמו הנסיך בברדלס (מה עוד שאותו שחקן, ברט לאנקסטר, מגלם את שתי הדמויות), זהו נציג של עולם נעלם והולך, השתקפות של ויסקונטי עצמו.

הוא חי בתוך צללים של עבר אישי (יש כאן שתי הופעות־אורח קצרצרות, אחת של דומיניק סאנדה כאמו, השני של קלאודיה קארדינלה, כרעייתו־לשעבר), בתוך ערכים נשגבים ואבסורלוטים, בתוך נימוסים ומערכת יחסי־אנוש, שאבד עליה הכלח.

הסערה החודרת לתוך חייו, חושפת בפניו את כל מה שלא רצה לראות וכל מה שאינו מסוגל להבין. לפתע הוא מתמודד עם תשוקות עזות ובלתי ניתנות לריסון, שסילבאנה מאנגנו בתור רעיית מיליונר המטפחת מאהב צעיר, נותנת להם ביטוי עז.

דור מהפכנים צעירים של 1968, ששקע כבר לקראת אמצע שנות ה־70 בתוך עולם שבו הסמים, הטרור והמאטריאליזם מתערבבים זה בזה; ומן הצד, רדיפת התענוגות לשמה, שאינה צריכה להצדיק את עצמה בשום מיקרה, פשוט משום שאין לרודפים שום דבר שראוי יותר לעסוק בו.

הקסם החדש. כמו ויסקונטי עצמו, כך גם גיבורו עומר משתהה, מנסה להבין, מבולבל, חש על בשרו את הקסם שבעידן החדש הזה, אבל גם את האימה שהוא משרה, מבוהל ומתקומם גם יחד.

אין לו שום דבר חדש לומר על כל הנושא הזה, אין זה ניתוח או הסבר שיכול לספק תשובות

סילבאנה מאנגנו (קיצונית משמאל) ומישפחת הדיירים המוזרה פולשת לדירת הפרופסור
תשוקות עזות ובלתי ניתנות לריסון

לאלה התוהים על משמעות מהפכת הערכים בתקופתנו. זו בסך־הכל הצצה לתוך התגובה האישית מאוד של אמן גדול, מול רעידות־האדמה שמתרחשות סביבו.

אם המצלמה של פסקואלינו דה־סאנטיס מחבקת בחיבה רבה את הלמוט ברגר, אולי זה משום שויסקונטי עצמו הדדיק גברים על נשים, ואם דמותה של מאנגאנו יוצאת בוטה וחריפה כל־כך, אולי גם זה נובע מתוך אותה הסיבה.

אין ספק שזה סרט כבד, דברני מאוד, סרט סגור שבו עוסקים בהלכי־נפש ולא בהתרחשויות פיסיות. שלא לדבר על הדבקת קולות אימה, מבחינה טכנית, שבגללה נדמה שאף אחד מן השחקנים אינו אומר את מה שהאוזניים שומעות. למרות הכל, כביטוי אמיתי ולא מבוקר של אמן החש כמו זר בעולם שסביבו, זו תמונה מרתקת.

פליני

פליני מתנבא

סירטו החדש של פדריקו פליני, הספינה יוצאת לדרך, מספר אמנם על אירוע דמיוני שהתרחש, כביכול, בשנת 1914, אבל בכל הראיונות שהתפרסמו בעיקבות הסרט הזה, מדבר הבימאי האיטלקי הגדול בעקשנות לא על העבר, אלא על העתיד, ובעיקר על עתיד האמנות, הקולנוע והתיקשורת בכלל.

עלילת הסרט מספרת על ספינת־פאר שיוצאת לדרך כשעל סיפונה קובץ של אנשים יפים, שאליהם מצטרפים אחר־כך גם אנשים פחות יפים, כדי לפזר כלב ים את אפרה של זמרת אופרה מהוללת, כפי שזו ציוותה בצוואתה.

תוך כדי המסע פורצת מילחמת־העולם הראשונה, ומאחר שהנוסעים הם חתך של העולם הזה, הופך הסרט, כמובן, לאלגוריה.

תיקשורת ואמנות. אין טעם לשאול את פליני מה בדיוק רצה לומר ומה ההקבלות המפורשות של כל פרט בסרט. במיקרה הטוב ביותר, הוא מלגלג לשואלים. עם זאת, הוא נענה מייד בחיוב, כאשר מעבירים את נושא השיחה לענייניים כמו תיקשורת ואמנות, דבר שקל לעשותו כי הסרט מסופר דרך עיניו של עיתונאי המצטרף לשייט.

„לדעתי, בעתיד הקרוב ביותר לא יהיה עוד קולנוע, כפי שאנחנו מכירים אותו", הוא מספר למראיינת בשבועון הצרפתי נובל אובזרבאטר. „בית־הקולנוע, המהווה חלק בלתי־נפרד מן השיגרה של חיינו, אותו מיפגש קסום עם החלומות הכמוסים, עם התשוקות האפלות, עם מראות דמיוניים, ייעלם מן האופק.

„פלישתן של התמונות הנעות, בעזרת הטלוויזיה, לתוך חיי הפרט. בכל שעות היום והלילה, יצרה סוג חדש של צופה, שהוא במקביל גם יוצר. צופה מפוזר, קאפריסי, חסר סבלנות, אפילו אלים, וזה צופה הטלוויזיה היום. כאשר השלט־רחוק בידיו, הוא קובע בעצמו, בהיגיון פרוע, מפותל ומיקרי לחלוטין, את מבנה תוכנית הבידור שלו."

תגובות אוטומטיות. „זו חוויה שונה לחלוטין מן הכניסה הפולחנית לתוך אולם־קולנוע אפל, או פתיחת דף ראשון בספר חדש. ההקשבה, תשומת־הלב והמישמעת המינימלית הנדרשים כדי לחוות את חוויית הקולנוע, נעלמים, ובהדרגה ולא יהיו קיימים עוד בעתיד. כל מה שיישאר הוא ערוצים פתוחים לפי תגובות מותנות אוטומאטיות של הצופה, תגובות התלויות אולי במערכת העיכול ואולי בחוש המגע, מי יודע. וכאשר מתעייפים, הדבר הפשוט ביותר יהיה לכבות את המכשיר.

„רק אז יבינו עד כמה המערכת התרבותית ששימשה אותנו עד היום, יצאה מכלל שימוש. הערכים היהודיים־נוצרים שהגנו עלינו עד עתה, ובחסותם התפתחה היצירה האמנותית, התמוטטו כליל ולא הצלחנו להמציא מאומה שיתפוס את מקומם. לכל היותר, אנחנו יכולים להתנחם בפריצת הגבולות הפיסיים של כדור־הארץ, כיבוש המרחב, המצאת כלי־טייס משוכללים.

„אבל אנחנו עדיין ממתינים למישהו, או למשהו, שיכניס סדר ויארגן את העולם החדש הזה, יקים מערכת־ערכים חדשה שתהלום את המציאות החדשה.

מאבדים את הקשר. „העולם שבו אנו חיים הופך אטום מיום ליום. מצד אחד, קיים יצר עצום הדוחף בני־אדם לספק עוד ועוד אינפורמציית יתר, מאבדים את הקשר עם המציאות תחת ההפגזה המתמדת של חדשות, הנותחות עליהם מכל הכיוונים.

„אין עוד מגע ישיר עם האירועים באמצעי התיקשורת, ובסופו של דבר, הוא אינו מתייחס יותר לאירוע עצמו, אלא לתרגום של האירוע הזה בעיתון, ברדיו או בטלוויזיה. ביניינו ובין המציאות, בין אדם לרעהו, קם חיץ, דף נייר שאותיות נרשמות עליו בלי הרף, או אולי מסך טלוויזיה תמיד דלוק, ואלה תופסים את מקום המציאות עצמה. וזה יילך ויחמיר."

ספיימי מאד. כל זה נשמע פסימי מאוד, סופו של עולם הבנוי על יחסי־אנוש, והופעתו של עולם שונה, שנראה בעיני פליני מפחיד אפילו מ־1984 של ג'ורג' אורוול. „כאשר נכתב הספר, לפני 40 שנה, לא יכול היה איש לנחש את השינוים הנפשיים העמוקים שמכשיר הטלוויזיה עתיד לחולל בהתנהגות שלנו," הוא אומר.

ציור הבנה של פליני ל„ספינה באה"

ציור־בימאי פדריקו פליני

לדעתי, בעתיד הקרוב לא יהיה עוד קולנוע!

כוחה של אהבה

רגעים קטנים של חסד (תכלת, תל־אביב, ארצות־הברית) – **בסירטו האמריקאי הראשון, בחר לעצמו הבימאי האוסטרלי, ברוס ברספורד** (מישפטו של סגן מוראנט, המסיבה של דון), **מירוץ מכשולים בלתי־אפשרי כימעט, והצליח לדלג מעל כל המשוכות.**

התסריט, שהופקד בידיו על־ידי הורטון פוט (מחבר מות הזמיר) יכול היה להפוך מלודראמה קיטשית בלי שום מאמצים. זמר קאנטרי שירד מגדולתו בשל אלכוהוליזם, פוגש אשה טובה, אלמנה שבעלה הצעיר נהרג בוויאט־נאם, ובעזרתה הוא משתקם. אם לא די בכך, לאלמנה יש ילד קטן ונחמד מאוד, ולזמר יש אשה מנישואין קודמים, גם היא זמרת קאנטרי, השונאת אותו שינאה עזה על כל מה שעולל לה בימי שיכרותו, ויש לו גם בת בגיל 18 שגדלה אצל אמה. ופונקה מעל ומעבר לכל צורך. וכי יש חומר גלם הולם יותר לסחיטת דמעות!

אולם ברספורד אינו נופל באף אחד מן הפחים. באימוץ מפליא הוא עוקף את כל שיאי ההתרגשות החיצונית ההפגנתיים. הוא נמנע מן הסצינות השיגרתיות של שיקום שיכורים, ממעמדים של התפרצות יצרים מוגזמת (לא אהבה, לא קינאה ואף לא שינאה, פרט למיקרה בודד אחד), או מתיאור של תהליך חזרה לתהילה, שהוא בעצם כל־כך צפוי בסיפורים מסוג זה.

דווקא האיפוק, ההתעקשות לשמור מרחק מן האירועים, לא להיגרר להפגנתיות יתר, אלה הן התכונות העוזרות לסרט להעביר את המסר השדוף על „כוחה של אהבה", בפשטות, ברעננות ובאינטליגנציה.

הנוף הטכסאני השטוח, המזכיר את נופי מולדתו של הבימאי, המקום הנידח ושכוח־האל שבו מתרחשת העלילה,

טס הארפר ורוברט דובאל: עולם ומלואו

מיספר המשתתפים המועט. כל אלה מרכיבים יחד סרט קאמרי קטן ונבון.

בעזרת הופעתו של רוברט דובאל בתפקיד הראשי, שחקן שנדמה כי יכול לרמוז על עולם ומלואו של רגשות, חוויות וסערות־נפש, מבלי לחרוג אפילו בהנפת אצבע מן ההתנהגות הנדרשת על־ידי התפקיד, מקבל הסרט כימעט צורה של סיפור אמיתי (למרות שהכתובת בסוף מצהירה שמדובר בפיקציה).

טס הארפר, כאשה המחזירה אותו למוטב, ממעטת לדבר, ועם זאת מעבירה בנאמנות מפליאה את כל רחשות ליבה של אשה צעירה שהתבגרה מהר מדי ובבשלותה מצליחה לעזור לגבר גדול ממנה בשנים.

בטי בקאלי (אשתו הראשונה של הזמר) ואלן בארקין (בתו) מרשימות לא פחות, ואין פלא שהסרט מועמד היום לפרסים רבים כל־כך בארצות־הברית.

תדריך

חובה לראות

תל־אביב – החלון האחורי, מסיבת הנישואין, 48 שעות, אני אוהב אותך כרמן, שובו של מארטן גר, נהר הבוץ, לפתע ביום ראשון.

ירושלים – טעם החיים, אני אוהב אותך כרמן, יול.

חיפה – יול.

תל־אביב

★★★★ **החלון האחורי** (אורלי, ארצות־הברית) – עיתונאי הרתוק לכיסא־גלגלים חושד שבעל רוצח את אשתו בדירה ממול. אלפרד היצ'קוק במיטבו, בקלאסיקה קולנועית, שליחה לא נס אחרי 30 שנה. עם ג'יימס סטיוארט וגרייס קלי.

ירושלים

★★★ **טעם החיים** (כפיר, אנגליה) – משמעות חיי אדם בזווית עקומה, בנוסח חבורת מונטי פייתון, בסירטם המרהיב ביותר מבחינה קולנועית. אסטניסים, היזהרו: עדינות אינה התכונה הבולטת של החבורה הזאת.

חיפה

★★★★ **יול** (אורלי, תורכיה) – חמישה אסירים יוצאים לשבוע חופשה, ובדרכם הביתה נחשפת תמונה עגומה, ביקורתית אבל גם אנושית וכואבת, של פני תורכיה היום. תסריט: אילמז גינאי.

נשב ונטה את הפועל קצץ

כל הזמן מדברים על קיצוצים. מקצצים 18% מזה ר־24% מזה. מקצצים 30 מיליארד מכאן ר־16 מיליארד משם. בואו נשים יד על הלב ונודה כולנו, שאף אחד מאיתנו לא מוטרד ממש מהעניין הזה. זה הרי לא נוגע לנו. מה זה עושה לך ולמישפחתך אם מקצצים, למשל, 10 מיליון דולר מפרוייקט הלביא ? לא תישן טוב בלילה? תישן כמו בובלה!

ובכל זאת, הרי המילה „קיצוצים" החליפה את המילה „סבלנות", כמילה הראשית בלכסיכון של הישראלי המצוי. החלטתי לקחת על עצמי את המשימה להסביר לכם, מה זה באמת קיצוצים.

תמונה א'

תמונה ב'

איך זה נראה וכמה זה יכול להיות לא נוח.

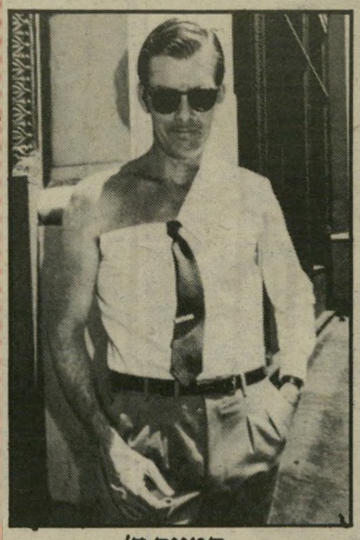
הנה למשל, אם יהיה קיצוץ במים, יתנו לכל אחד מאיתנו מיכל־טוש אחד למיקלחת היומית ובזה ניצטרך להסתפק (תמונה א'). קשה, אה?

תארו לכם שפיתאום יתחילו לקצץ במוצרי פלסטיקה. איך נוכל לעשות מיטריות, כדי להסתתר בהן מפני הגשם? רק מענפי דקל. וזה קשה מאוד ולא נוח, תאמינו לי (תמונה ב').

דבר ממש נורא שיכול לקרות לכולנו, זה אם במיקרה יחליטו לקצץ בייצור בדי הלבר, שמהם עושים כובעים. נצטרך לקנות כובע אחד לכל המישפחה ומה שעוד יותר גרוע, נהיה צמודים אל המישפחה במשך כל היום. כרררררר(תמונה ג').

הקיצוץ האחרון מיועד לגבר האלגנטי, שגם הוא יידרש לתרום את חלקו ולהענות לסיסמה „תן יד לאורגד". לא נעים (תמונה ד').

הנה רבותי, עכשיו ברור לכם שקיצוצים זה אי־נוחיות אחת גדולה. ובלילות שבת, כשתשבו עם החברים שלכם בסלון, על מנת בוטנית מקוצצת ותדברו על קיצוצים, תדעו שזה נוגע לכם ולא רק לפרוייקט הלביא הערטילאי.

תמונה ד'

תמונה ג'

סיגריות

ביום שחוקק החוק הגזעני נגדנו המעשנים, החלטתי לא לקנות סיגריות. מה אני, בן־אדם בלי אופי? מי אני, פושעת פלילית? אני אדם ישר ושומר חוק ולא חשוב כמה הוא (החוק) מרגיז ומטומטם.

עברתי על יד הקיוסק הראשון, עשיתי שריר של התאפקות ולא קניתי. עליתי לאוטובוס כזה אדום והתיישבתי בעצבנות. ישבתי מתוחה ומכווצת חליפות במשך שש תחנות ארוכות ורצופות סבל. רגע לפני הירידה מהאוטו, שמתי לב שבציפורניים הורדתי חצי ריפוד מהכיסא שלפני. לא מתוך רוע לב, אלא מיסורים תת־מודעים הנגרמים במקומות ציבוריים.

אחר־כך הלכתי לאיזה מישרד. כמובן לא אגיד איזה, כדי לחסוך מעצמי תביעה מישפטית. ישבתי בחדר ההמתנה 10 דקות והספקתי לקרוע ירחון אמריקאי צבעוני מנייר משובח, לכמה אלפי פיסות נייר קטנות. כשגמרתי את זה גירדתי 110 גרם סיד מאחד הקירות. בסוף נכנסתי לחדרו של הפקיד לשיחה בת חמש דקות וכשהלכתי משם, השארתי את המיסכן כשעל שולחנו — חמישה עטים קצוצי חוטם, 20 מהדקים שבורים, פוליטורה מגורדת לגמרי בשני צירי הכורסה היפה וחצי תריסר ניירות שהיו מונחים על שולחנו איברו צורה ותוכן מרוב שהם התעסקו כל הזמן באצבעות שלי.

אחר־כך חזרתי הביתה. בדרך רבתי עם מוכר העיתונים, עם בעל המכולת ועם השכן האידיוט, שזרק את הזבל שלו על יד הפח ולא בתוכו.

בבית, לפני שכולם הגיעו, נכנסתי לאמוק של חיפוש בדלים. לא היו. אז תוך כדי הכנת ארוחת־הצהריים לילדים שברתי ספל אחד, צלחת מרק אחת, הפלתי עציץ, כולל אדמה, וצעקתי עליהם מרות (על העציץ ועל האדמה).

יותר מאוחר כשחזרו הילדים, הרבצתי לשניהם, זרקתי לפח את העיתונים של היום ושכחתי את מפתחות הדירה על תיבת־הדואר. כשבעלי חזר הביתה, אמרתי לו שאין אוכל ושאני הולכת לישון. ובכלל, שלא יעיר אותי כי נמאס לי מהחיים.

ב־4 הוא העיר אותי עם כוס־קפה וסיגריה. חזרתי להיות בן־אדם.

שני מתוקים

בשביל להשאיר לכם טעם מתוק עד לשבוע הבא, אני משחררת לפירסום שתי מנות אחרונות, נדירות בטעמן וקלות בהכנתן.

שיגעון ללא שם

חבילה ג'לי בטעם מישמש או תפוז
1 קופסת ליפתן מישמש
2 חבילה קצפת

מכינים את הג'לי לפי ההוראות שעל החבילה, אבל משתמשים במיץ הליפתן במקום המים. אם אין מספיק מיץ לשתי כוסות מוסיפים מים.

את הפרי חותכים לריבועים קטנים ומערבבים אותו בתוך הג'לי המוכן. בינתיים מקציפים את הקצפת, בלי סוכר ומערבבים אותה בקלות לתוך הג'לי הקר, אבל לפני שהוא נקרש. מכניסים למקרר לשעתיים־שלוש ומרחיקים את הילדים מיעד האירוע.

ואם זה לא מספיק בשבילכם. קחו עוד אחד שהגיע ישר ממיסעדת גן־העדן.

3 בננות רכות, 1 חבילה קצפת, 3 כפות סוכר, 2 כפות ליקר, 50 גרם שקדים.

קודם כל מטפלים בשקדים. שופכים עליהם מים רותחים ואחרי 15 דקות מקלפים אותם. כשהם מקולפים, אופים אותם בתנור או בטוסטר־אוון עד שיזהיבו ואפילו קצת יותר. אחר־כך מכניסים את השקדים הקלויים לתוך שקית ניילון ודופקים עליהם במכשיר כהה, כדי שיישברו קצת.

עכשיו ניגשים למלאכה. מועכים את הבננות עם מזלג עד שיהיו קבץ' לגמרי. על זה שופכים את הליקר ואת השקדים השבורים. בקערה אחת מקציפים את הקצפת עם הסוכר ומערבבים את שני הדברים ביחד בקלות קלות (מה שנקרא בשפה מיקצועית „מקפלים"). מקררים שעה במקרר ואוכלים את הכל בבת־אחת, כי אי־אפשר להפסיק.

אגב, במקום בננות אפשר להשתמש בתות־שדה או בכל פרי אחר בעל יכולת קיבוץ טובה.

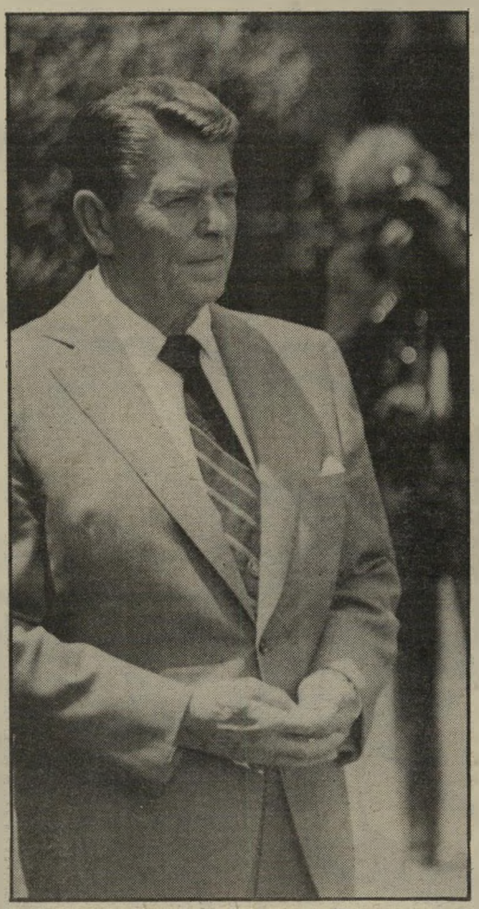
דניאלה שמי

כאבים
ישראכרט אלא מה.

ארצות־הברית: שעתיים ביום בשירות האומה

ש שיא ארצות־הברית, רונאלד רגן (73) איננו מאמין ביום עבודה ארוך, לפחות לא כשמדובר בו עצמו. אפילו מקורביו בבית הלבן מודים, שרגן עובד רק שעתיים בכל יום. „רוני מסתדר היטב," טוענים דוברי הנשיא, „והוא גם ייבחר לתקופת כהונה שניה בלי שום בעיות מיוחדות."

„יתכן מאוד. גם העובדה שרגן מבין מעט מאוד בבעיות חברה־כלכלה, ועוד פחות מזה בנושאי חוץ וביטחון, נראית כאילו שלא לעניין. הוא הצליח לייצב את הדולר, לשמור על רמת אינפלציה נמוכה. זהו העיקר לגבי רוב האמריקאים, שהם אמונים על מיתוסים של הצלחת הפרט, ולא על סולידאריות אנושית.

מועמד רגן
לא מאמין ביום עבודה ארוך

יש, אומנם, 10 מיליון ויותר מובטלים. רובם לא יצביעו עבור רגן (שליש מהם לא יצביעו בכלל), ועצם קיומם כליבה של החברה האמריקאית מהווה תיזכורת קבועה למחיר הכלכלי־חברתי של בלימת האינפלאציה.

אבל, אחרי ככלות הכל, המובטלים, קרוביהם, ואלה שאימת האבטלה מרחפת עליהם, הם עדיין מיעוט בארצות־הברית. רוב הציבור נהנה מהיציבות, הבורסה הניו־יורקית משגשגת (אפילו שיש הגורסים שהמניות הגיעו לשיא, שמחיריהם רוחים השקעות חדשות, ולכן צפויה נפילה רבתי, אולי דווקא בעיצומה של שנת הבחירות), ורק הידיעות מבירות וממרכז־אמריקה טורדות לפרקים את הציבור משלוותו הסטואית.

בלי כוח פיסי ורוחני. לרפובליקנים של רגן יש, לפחות, יתרון אחד ברור על יריביהם מהמיפלגה הדמוקראטית. יש להם מועמד, לעומת ההתמודדות הקשה בין שמונה מועמדים דמוקרטיים, שהיא עדיין רחוקה משיאה. מטהו של רגן כבר מאוייש, ופועל במלוא הקצב.

העיתונאית קלודייה רייט מניו־סטייטסמן, שעקבה אחרי מהלכי מטה רגן, סכורה שהם נותנים עתה את דעתם למסע גדול, שנועד לשכנע שמרנים לבנים להרשם בפינקס הבוחרים. הם מקווים לאזן את פעולת ההרשמה הגדולה שעורכים הדמוקרטים בהשראת ג'סי ג'קסון.

המטה של רגן מניח מראש שדוברי־ספרדית, ערבים־אמריקאים, שחורים, פעילי איגודים מיקצועיים ונשים מתחת לגיל 40, הם קולות אבודים עבור מועמדם. הם פועלים, לכן, בקרב גברים לבנים מהמעמד הבינוני־הנמוך, נוצרים־פאנדמנטאליסטיים, יהודים שערקו מהמחנה הליבראלי וגועלים, החוששים מהתעוררות השחורים בראשות ג'קסון.

אנשי רגן משתדלים ליצור רושם, שהנשיא הוא חזק, בלתי־מנוצח.

המשימה שלהם איננה קלה, בעיקר נוכח התמונות מביירות, היוצרות רושם קשה גם בקרב תומכיו בכוח של רגן. כל נחת הרוג בביירות, פוגע קשות בסיכוייו של רגן, עוברה שלא נעלמה גם מעיניהם של השיעים והדרוזים בלבנון. הסתבכות קשה בלבנון, או קרבות מחודשים במרכז־אמריקה, יפגעו קשות ברגן.

תומכיו סבורים, שאסור לו להתמודד כמועמד, המפגר בסקרים לעומת יריבו הדמוקרטי. „אם הדברים יגיעו להתמודדות של ממש בכלי־התיקשורת האלקטרוניים, רגן פשוט אבוד," סבורים אנשיו. „הוא איננו מסוגל לדבר על שום נושא רציני בלי ניירות שהוכנו מראש על־ידי עוזריו. אין לו גם כוח פיסי ורוחני להתריין במשך שעות ארוכות. אפילו וולטר מונדייל, שאינו גאון, יעשה ממנו קציצות."

חשש אידיאולוגי. באורח אירוני מצפים משקיפים מהיימינם, שהמחיר עבור פיגור אפשרי של רגן בסקרים ישולם דווקא על־ידי... קובה של פידל קאסטרו! המומחים קוראים לזה הפתעת אוקטובר. אם רגן יתחיל לצלוע בסקרים, כך גורסת התיאוריה הרי־משכנעת הזאת, ייטיל רגן מצור כבד על קובה, כנראה בתחילת אוקטובר 1984, וירדוש את פירוקה של המדינה הקאריבית הקטנה מהנשק הסובייטי „המאיים על ביטחונה של ארצות־הברית."

האמתלה תהייה קיומן של שלוש טייסות חדשות המורכבות ממטוסי מיג־23 בקובה, וכן הצבתם של טילים בעלי טווח של 2000 ק"מ. מומחים סטראטגיים מתייחסים, כמובן, בחיוך של ביטול לאפשרות שהמדינה המיזערית מאיימת על ארצות־הברית האדירה.

החשש מקובה הוא יותר אידיאולוגי. האמריקאים חוששים מהשפעתה הרבה של קובה באמריקה המרכזית ובאפריקה.

אלא שצעד כזה נגד קאסטרו, ערב הבחירות, עשוי להתקבל באהדה רבה בקרב הציבור, שחונך ב־20 שנים האחרונות לראות אותו כאוייב כל האמריקאים. הוא בוודאי עדיף על הסתבכות שנוייה במחלוקת במרכז־אמריקה. כל מועמד דמוקראטי ייאלץ לרסן את ביקורתו על מצור כזה. הוא לא יעז להיראות לא פטריוטי, כשארצו במילחמה, ויצטרף לפחות לתמיכה בצעדים הראשונים (זוכרים את „40 הק"מ" בלבנון?) של רגן.

אבל האשראי יהיה כולו של הנשיא התקיף. אחרי הבחירות יזכרו הדמוקראטים שכל המצור הזה היה מעשה איוולת מיותר, אבל עד אז יהיה כבר רגן מבוצר היטב בכיסאו, לתקופת כהונה שניה ואחרונה, ויוכל לפעול כרצונו, חופשי משיקולי בחירות.

חשוף ללחץ יהודי. מעניין לציין שמדינות ערב השמרניות, ירדן, ערב־הסעודית, נסיכויות המיפרץ ומארוקו, רוצות מאוד שרגן ייבחר בשנית. הנימוק: נשיא שאין לו שיקולי בחירות (כזכור, לפי החוקה נשיא יכול לכהן פעמיים בלבד) עשוי לגלות נכונות ללחוץ על ישראל. מונדייל, לעומת זאת, שהוא המועמד הדמוקרטי בעל הסיכויים הרבים, חשוף מאוד ללחץ יהודי, בעיקר בתקופת כהונה ראשונה.

ליבראלים ואישים מתקדמים אחרים בארצות־הברית, חוששים מאוד שאם ייבחר רגן לתקופת כהונה שניה, יתחיל עידן אנטי־ליבראלי חמור, וימיט אסון חברתי על המדינה כולה. רגן, שמדיניותו גוררת העלאה מתמדת בתקציבים הצבאיים, ייאלץ לאזן את תקציבו בקיצוצים נוספים בגימלאות (למשל של אנשי צבא ועובדי מדינה), בסובסידיות לבריאות, בתקציבי רווחה, ובהשקעות שנועדו לספק מקורות תעסוקה, בעיקר בערים הגדולות הבעייתיות.

בתחום זכויות־האזרח צופים הכל מינויים שמרניים נוספים בבית־המשפט העליון, כדי לאפשר פגיעה של ממש בחופש הדיבור והיצירה.

גם הקרע עם אירופה המערבית ילך ויגדל, נוכח ההסלמה במילחמה הקרה. האצת מירוץ החימוש הגרעיני, גילויי איבה כלפי צרפת, יוון וקפריסין, והעדפת תורכיה.

הדמוקרטים מודעים היטב לסכנות אלה. אבל לא כולם מוכנים, או רוצים, להאבק ברצינות למען אמריקה חופשית, סולידארית וליבראלית יותר.

„יתכן ש־1984 לא תהיה כל כך אפוקליפטית, כפי שחזו הפופולאריזטורים של ג'ורג' אורוול, אבל לפחות בארצות־הברית היא תהיה שנת הכרעה חשובה ביותר.

דרום־אפריקה: יש הכחשה ויש סחר

לפני חודשים אחדים הורה מכ"ל ההסתדרות ירוחם משל למזכיר חברת העובדים, רני רחוליו, לבדוק את ההאשמות שהופיעו פעמים רבות במיוד זה, אודות פעילות כור בדרום־אפריקה. משל, המכהן גם כסגן נשיא אינטרנציונל האיגודים המיקצועיים החופשיים, המסתוף לאינטרנציונל הסוציאליסטי, גילה רגישות רבה לפיזסומים אלה. יחסים באלה עם דרום־אפריקה (לא במישור הממשלתי, אלא מתוך בחירה וולונטארית של קונצרן כלכלי) הם אסורים לחלוטין על חברי האינטרנציונל, מסיבות מובנות. שכבר פורטו כאן עשרות פעמים.

אחרי הבדיקה שלח רחוליו, באמצעות משל, מיכתב הכחשה תקיף, שפורסם בחעולם חאח (20.9.83) בהבלטה רבה.

משל ורחוליו הם אנשי ציבור סימפטיים.

יו"ד בנר בלומנטל
לא משקר למען המולדת

עם זאת, אין בריירה, אלא לקבוע שהשניים שיקרו במיכתב יישמי, וביודיע.

העולם הזה קובע בזה, שנציג כור יושב בדרום־אפריקה, ומקיים סחר מקיף במדינת האפרטהייד. הסחר הזה כולל גם זהב ויהלומים. הנכרים על־ידי עובדים שחורים בשכר־רעב. בשבועות הבאים יפרסם מדיד זה פרטים נוספים. אבל העובדות הן נחרצות, כבר עתה.

ניתן רק לציין שיו"ר מועצת המנהלים של כור, ח"כ נפתלי בלומנטל, לא השתתף במסע ההכחשות. הוא רטן, אמנם, על הפירסום „המזיק". אבל סירב לשקר „למען המולדת".

טוב. לפחות. שהם מתביישים בקשר שלהם עם היורשת האידיאולוגית של התורה הנאצית. טוב. אבל לא מספיק.

בריטניה: מיפלגה כמישרד שידוכים

רשימה שהופיעה השבוע בעיתון הנשים הבריטי קוסמופוליטן כללה לפחות מידע חיוני אחד, עבור מי שהתייאש מגיוס חברים חרשים לאירגון הפוליטי שלו.

הרשימה, שהוכתרה בכותרת „כיצד למצוא גבר" (ראוי לציין שקוסמופוליטן איננו ביטאון פמיניסטי, אלא עיתון רב־תפוצה, בעל אופי די צהבהב) ממליצה לנשים להצטרף לאירגונים פוליטיים, ולחפש שם חבר לחייים.

„אינך חייבת להיות בעלת מחוייבות פוליטית עמוקה, גורס קוסמופוליטן. תמצאי במיפלגה די גברים, שהצטרפו אף הם מאותה סיבה עצמה: למצוא אשה!"

כדורסל

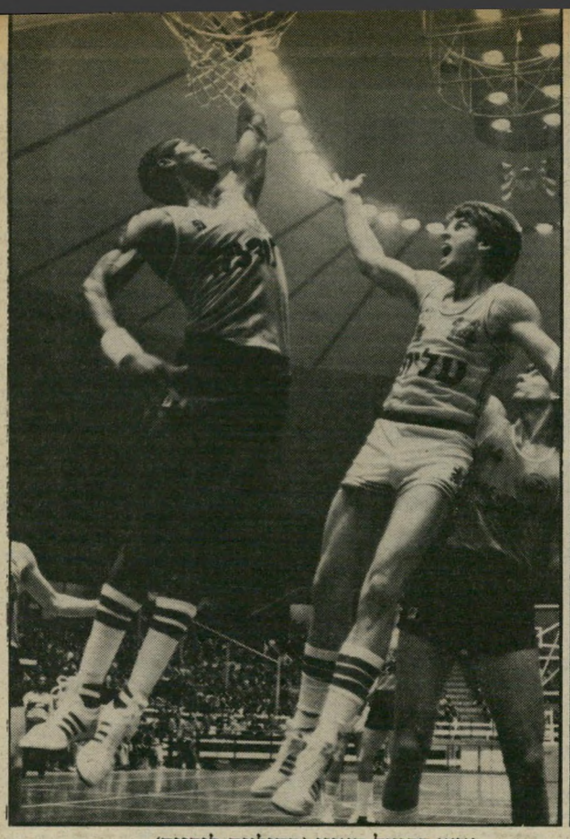
יתרונות היריבים

כל מטפחי הפרשנות הספורטיבית, גם כרדיו וגם בעיתונות, מתרכזים סביב כישלונה המיקצועי של מכבי תל־אביב ולא ביתרו־נותיהם של יריביה אשר הצליחו, הענה, לנצח אותה בארבעה מישחקים.

אחת הסיבות להפסדיה הרבים (יחסית) של מכבי, השנה, היא לא רק עקב ירידת כושרה ויכולת שחקניה, אלא לא מעט גם בזכות התחזקותן של קבוצות רבות בליגה הלאומית.

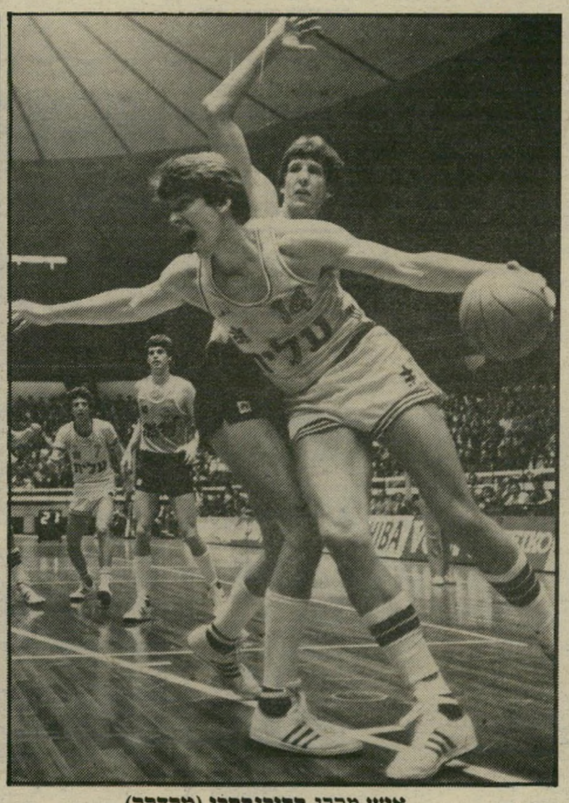

איש הפועל מוסקוביץ עם הכדור

איש הפועל האוזי (בחולצת לודזיה)

החיסרון היחיד –

איש מכבי בריקובסקי (מכדרר)

איש מכבי סילבר (בלבן) ואיש הפועל קסלן

– חוסר־מסורת וחוסר־אימון

כך קרה גם בשני המישחקים האחרונים, נגד עפולה, ונגד הפועל רמת־גן.

מתוך שלושת מישחקי העונה של הפועל מול מכבי ניצחה הפועל בשני מישחקים, ובשלישי הפסידה בהפרש מיזערי, וזה אולי בגלל חסרונו הבולט של מנהיג הקבוצה, אביגדור מוסקוביץ (שחלה) ושיתופו של שחקן חולה, אור גורן, במחצית אחת בלבד.

הפועל רמת־גן הוכיחה, השנה, שמבחינת הרכב שחקניה היא עולה על מכבי תל־אביב, כשחסרונה היחיד הוא חוסר מסורת בהישגים וחוסר אימון ביכולת של עצמה.

שליפה נגד שליפה

טוטו חשאי ומורט עצבים התנהל בשבועיים האחרונים בין אנשי הכדורסל של מכבי קירייתי־מוצקין ובין יריבתה, על ההישרדות בליגה הלאומית, בית"ר תל־אביב. אנשי מוצקין חששו שאנשי בית"ר מכינים להם הפתעה ושהם מסתירים את שחקנם האמריקאי השחור, ג'ורג' בארי, שעזבם לפני כחודשיים.

במוצקין ידעו שבית"ר עם בארי זה לא בית"ר כלי בארי. הכדורסלן המצטיין יכול לשנות את כל מערך התוצאה של המישחק הגורלי.

במוצקין רעדו מפחד. אומנם דן סמית, האמריקאי של קירייתי־מוצקין, ששבר את ידו וחזר לארצו שב השבוע ארצה, ובפירסומים הודיעה מוצקין שסמית ישתתף במישחק ברמלה.

למעשה חזר סמית ארצה בתיקווה שמוצקין תחזיר לו את החוב הכספי המגיע לו. כסף הם לא מיהרו לתת לו ולמעשה גם לא שיתפו אותו באימונים מחשש שייצטרכו לשלם לו. לכן התאמן השבוע סמית עם קבוצת גן־שמואל.

אם ברגע האחרון תשלוף בית"ר את ג'ורג' בארי מהמחבוא יוכלו המוצקינים לשלוף כנגדו את סמית בכל זאת ואז אפילו החזרת חובו הכספי של סמית תהיה כדאית להם, ובלבד שלא ירדו לליגה השנייה.

כדורגל:

מי לוקח סטימולטור?

ביקוריו של ד"ר מרק רוסנובסקי, רופא־הספורט של ההתאחדות לכדורגל, במיגרשים, בשבת, הם בדרך־כלל שיגרתיים וד' קבועים בנוף הכדורגל.

ברוך סמים ד"ר רוסנובסקי
מי השתולל. מי בלטו?

בשבת האחרונה לא היה ביקורו של הדוקטור יוצא רוסיה לשם הנאה או צפייה שבשיגרה.

החלטה חדשה של אנשי ההתאחדות כנושא הסמים היא שהביאה אותו הפעם למיגרש בלומפילד.

ד"ר רוסנובסקי ישב לו וצפה בהתנהגותם של הכדורגלנים ששיחקו לפניו על המיגרש. «מי שהשתולל יותר, שנמצא בכושר יותר, שבלט יותר מכולם על המיגרש", אצלו ברוך הדוקטור את השתן, עם תום המחצית הראשונה.

שתן למכון הפתולוגי. «המטרה היא למנוע נטילת סמי־מרץ לפני המישחק והבדיקה היא כדי לוודא אם התנהגותו של השחקן היתה טבעית או שלקח איזה סטימולטור (מעורר)" הסביר הרופא הוותיק של הנבחרת הלאומית.

בדיקת הסמים החדשנית נעשתה באופן חשאי. הרופא קיבל צו־הפתעה ממוכ"ל ההתאחדות, יעקב אראל, כך שאף אחד לא יכול היה לדעת מראש באיזה מיגרש יופיע הרופא ומתי. בודקים בעיקר סמים מקבוצת האמפתמינים, הסמים המסוכנים לפי חוקי פיפ"א (התאחדות הכדורגל העולמית). את בקבוקי השתן של הכדורגלנים שולח הרופא לד"ר טג'ד מהמכון הפתולוגי שבאברכביר, המבצע את הבדיקה הרדושה.

זאת הפעם הראשונה, זה חמש שנים, שמבצעים בארץ בדיקות־סמים לספר רסאים. היה זה לפני חמש שנים ששחקני מכבי־נתניה וחפעל כפר־סבא נתפסו עם מימצאים חמורים, שעוררו סערה בארץ.

בכביש אלכסנדריה־קאהיר

הסיור בן ארבעת הימים נערך מטעמה של חברת התעופה המיצרית ניייל־דלתא.

האירוח כלל גם נסיעה באוטובוס מאלכסנ־דריה לקאהיר, סיפור של 270 קילומטר. נסיעה זו נקבעה לשבת, בדיוק לשעה 14.00, השעה של שידור תוכנית הספורט שירים ושערים.

למרות הנוף הקסום ומזג־האוויר הנוח, שלתוכו צללו התיירנים הישראלים, לא שכחו אוהדי הספורט שביניהם לשלוף את טופס הטוטו.

צחי נוגה, שדרן הספורט לעת־מצוא של קול ישראל, שהיה בין המסיירים, הודיע לעבר הרדיו וניסה את מזלו. בתום עשר דקות נשאו החיפושים פרי. קולם המוכר של חבריו של נוגה ממיגרשי הספורט בארץ נישמע לתדהמת המסיירים. ארבעים הנוסעים ישבו בדומייה מוחלטת כשבידיהם טפסי האיקסים, כשכולם מקווים שהיעד, קאהיר, לא יגיע לפני תום התוכנית.

פיק יספיק להפיק?

איך שלתל־אביבים נשפך טוב־הלב מהאוזניים! באים ולוחשים לי כל מיני השמצות. רוצים לעזור לי, יעני. הם דואגים למדור, וגם לי. לא יכולים לראות איך שאני הורגת את עצמי כל השבוע. רוצים לשים כתף, לעדכן אותי. הם מתים עלי. תשאלו את החברים שלהם מה אמרו עלי. באמת! ברצינות!

היום באו והביאו סיפור חדש. **צביקה פיק** ארז את הפקל ונסע לארצות־הברית. הם שמעו במו אוזניהם שאמר שהוא מתכונן להישאר שם תקופה ארוכה, ארוכה מאוד. שהוא משהו כמו מחפש את עצמו. שהוא רוצה להניח לאמריקאים לגלות אותו. שהוא רוצה להפיק שם איזה תקליט הגון. שיתגורר במלון־היוקרה סאמיט, וש... וש... בקיצור ניסו לרמוז שזהו זה, השאיר פס, ואולי גם את האשה והילדים.

דרינג, דרינג.

„שלום **מיריית**. מדברת רחל."

„שלום, מה נשמע, איך אני עוזרת לך?"

„מירית, מה קורה עם צביקה? שמעתי שנסע לארצות־הברית."

„נכון."

„הולכים סיפורים, את יודעת."

מירי וצביקה פיק
שלוש הנקות

„שום דבר. חוזר בקרוב, לא יכול בלי המישפחה יותר משבוע־שבועיים."

„אז מה מבלבלים?"

„מבלבלים. נסע לעשות תקליט ויחזור."

„מלון סאמיט."

„שטויות, כל הישראלים שבאים לשם לא נשארים יותר מכמה ימים. יקר מדי."

„למה לא נסעת גם את?"

„איך אני יכולה? אמנם הפסקתי כבר להיניק את הקטנה, **דניאלה**, היא כבר בת חודשיים וחצי, ואני לא מיניקה אף פעם יותר מחודש. כך גם עם **בן־לי** בן ה־5, **ושרונה** בת ה־4."

„הבנתי."

„אני פשוט אינני ניידת עכשיו. אני כל היום בבית, כשכל עולמי הבית, הילדים והבעל. אני, שכל־כך אוהבת לזוז ולעשות דברים!"

„יופי, שיגעון."

„מזלי שאני אוהבת ילדים, ואלה שלי ממש משגעים."

„תודה מירית, להשתמע."

דרינג, דרינג.

„האלו! כאן רחל! כל הסיפור עורבא־פרח. צביקה חוזר בעוד שבוע־שבועיים. דיברתי עם מירית אשתו. מאיפה מצצת את הסיפור?"

„סיפור? נחיה ונראה! וחוץ מזה, תוך שבועיים פיק יספיק להפיק?"

קריעה גדולה

סיפור קטן מהסרטים? יש השבוע. נדהמתי כששמעתי. הולך כך בערך:

נאמר שיש כאן בארץ **בעל**. לבעל עבר עשיר ונרחב בסקר מעמיק על נשיותן של בנות־ישראל, וגם בנות־נכר. ונאמר שאחרי שהכושר הלך והתפוגג והתרפה קצת, נשא לאשה **מלצרית מעופפת** פהפיה, וזו הביאה לעולם שני ילדים חמודים ומתוקים.

ונאמר שגם אחרי הלידה המשיכה הדיילת גם לכלכל את מעשיה בגבורה רבה, וכיום היא כלכלית באי־שם בחברת תעופה מסויימת.

ונאמר שיום אחד עמדה להגיש דו"ח על אחת **מבנות הצוות** שברשותה. ושהדו"ח עמד להיות כימעט קטלני.

ונאמר שברוב יאושה צילצלה הדיילת לבית הכלכלית ופנתה אליה בבקשה שתגנוז את הדו"ח, ושזו סירבה בטענה שהיא ישרה מדי מכדי לעשות זאת, וכי היא עושה את עבודתה ללא משוא־פנים.

ונאמר שאז החליטה הקטנטונת להפעיל לחץ, ועל כך השיבה הבכירה שוב „אני אשה ישרה, אפילו בעלי יספר לך כמה שהדו"חות שלי נכונים!"

ואמנם. הקטנטונת ביקשה, אם כן, שתעביר את השפורפרת לבעל, וכשזה עלה על הקו שמע את הסיפור הבא:

שאשתו החמודה והיפה מנהלת רומן סוער עם **אחד הקברניטים** בחברה, ושבכל נסיעה משותפת — ויש מי שדואג שתהיינה רבות כאלה — השניים חוגגים במרץ עד לטיסה החוזרת.

הבעל הקשיב, הניח את השפורפרת, ומה שקרה בחדר לא ברור. יש הטוענים שעפו שם מכות־רצח, ויש הטוענים שרק קרע את דרכונה.

מאז אינה יכולה לטוס בטיסות ארוכות, מכסימום בטיסות קצרות הלוך־ושוב תוך כמה שעות, קוויקיס בלע, אך גם מאלה היא נעדרת. נחשו למה.

חתונה עם בת השכן

ביום רביעי יתפנה **טומי לפיד** מענייניו השוטפים שבהם הוא עסוק לאחרונה — בחזרתו לכהונה שניה כמנכ"ל רשות־השידור.

בביתו ייערך בבוקר טקס חתונה. הוא ואשתו **שולה** יובילו את בתם הבכורה, **מיכל** (23),

שולה וטומי לפיד
מסיבה בחמאם

תלמידת השנה השלישית בפסיכולוגיה, לחופה. היא תינשא ל**שוקי דורבן**, הגדול ממנה בשנתיים, והמסיים את לימודי הב"א בפסיכולוגיה.

בערב תיערך מסיבה ל־350 איש בחמאם. ישתתפו כל המי־ומה בטלוויזיה ובעיתונות.

איך הכירו בני־הזוג זה את זה? לא היו בעיות. הם שכנים, הגרים באותו הרחוב, ולומדים באותה האוניברסיטה, את אותו המיקצוע.

הותר לפירסום

אתם כלולים ב„כל העולם"? אני, לעומתכם, כלולה בקלאסה שונה. אני שייכת לזיבורית, לעליתא של החברה, אני לא סתם, אני רחילאית!

אני, למשל, ידעתי כל הזמן, ואתם אפילו לא חלמתם, שגם **אבי פאנק** וגם **עדית**, אשתו־לשעבר, מסודרים היטב לקראת עתיד ורוד ומאושר. לכם לא סיפרתי — כי לא העזתי.

עדית פאנק
סוף שבוע

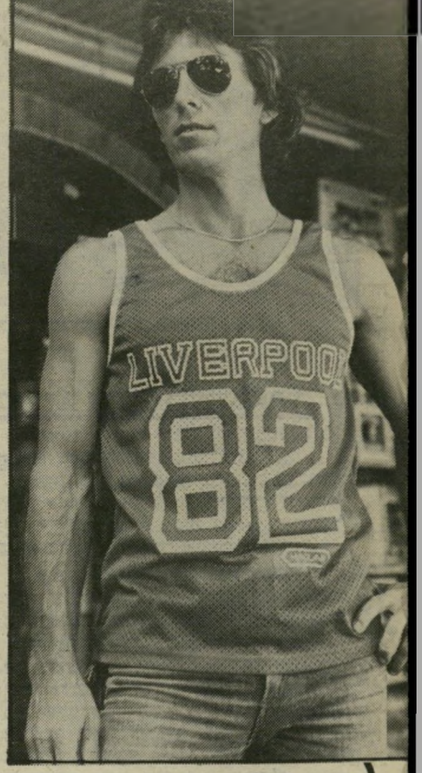
מעורבים בעניין מישפחות וילדים ובטיח, וביקשו שאסתום את הפה לשם שינוי, עד להודעה חדשה. ואם יש משהו שיהרוג אותי זה טוב־ליבי. שתקתי עד שאינני יכולה עוד. אני מתפוצצת, פשוט מתפוצצת!

עדית פאנק, למשל, תזכור את השנה האחרונה בעוד כמה מאות שנים, בלי שום בעיות.

תוך שנה קצרה אחת הספיקה כדלקמן: (א) לגדל בשקט גידול שפיר בראשה, ליד אוזנה. (ב) לעבור ניתוח מחריד להסרת הגידול, תוך איבוד שיווי המישקל וחלק מהשמיעה. (ג) לחזור ארצה משווייץ אחרי הניתוח, להיפרד ולהתגרש מבעלה, אבי ילדיה. (ד) להחלים ולהתאושש במהירות מפתיעה. (ה) להתחיל לצייר שוב, וביתר שאת. (ו) להתאהב ולנהל רומן חשאי עם **אישיות תרבותית** מפורסמת. (ז) לבלות איתו כאן ובחו"ל, ללא שייחשף סודם.

אבי פאנק פחד לפגר אחרי עדית, והספיק אף הוא מאז גרושיהם: (א) לפתח את הקאריירה שלו, כמדריך ומורה למחול האירובי, (ב) להקים בית־ספר לריקוד זה, (ג) לנהל רומן חשאי עם אחת העובדות במחיצתו, אשה נשואה מאוד עד כה, אך לא עוד. גם במיקרה שלה יוכרעו העניינים, כנראה, בקרוב, וגם פה מדברים על מעתה ועד...

מעניין לציין, שגם עדית וגם אבי בחרו בניגוד גמור לבחירה הקודמת שלהם. הגבר, במיקרה של עדית, וגם האשה, במיקרה של אבי, הם היפוך גמור מבחירתם הקודמת.

אבי פאנק
לרקוד

רחל מרחלת על כל העולם

אריק איינשטיין ואלוקים

מה פיתאום? הוא לא נעלם! מחפשים אותו? טיילו קצת בכיוון איבן־גבירול. מול השקם תמצאו מיסעדה קטנה של אברהם. שם תמצאו כימעט תמיד את **אריק איינשטיין** כשהוא ישב ומפטפט עם הקבועים על כדורגל, כדורסל וכדומה.

אריק איינשטיין
מרחקים בהליכה

אין הוא שר לאחרונה. פסק מלהופיע. מתגורר בדירה שכורה בצפון תל־אביב, שעבורה הוא משלם 300 דולר לחודש. **אלונה**, אשתו־לשעבר, חזרה בתשובה ומגדלת את בתם הקטנה. הבת הבכורה, **שירי**, משרתת בצה"ל.

מאז תאונת־הדרכים אין אריק נכנס למכונית או לאוטובוס, ומעדיף להתגבר על מרחקים בהליכה. בגלל רגליו הארוכות נהג אריק לשבת תמיד ליד הנוהג במכונית. רק גורל מוזר גרם לכך שבלילה־התאונה לפני שנתיים ישב במושב האחורי של המכונית, חייו ניצלו ממוות בטוח. במקומו נהרגה הידידה שישבה שם. הטראומה שעברה עליו טרם חלפה.

חברים נשבעים שלאחרונה הגדיל אריק את אוצר המילים שלו. הוא חוזר הרבה על השם „אלוהים". ידידיו מנסים לנחש אם יש בכך רמז לבאות. האם מתחיל עתה תהליך, ובסופו יצטרף אריק לאלונה ולחבריו הטובים **אורי זוהר, סופיק ארנון** ואחרים?

אלוקים יודע.

חתונה בטאבה

ורד ציבעון ויקי מיכלין
בעור ותחרה

בכפר של **נלסון** הראשון, ברוכסות טאבה, כבר ראו הכל, כבר שמעו הכל. לאזרחים שם לא תוכלו הרבה לחדש. פצצת־מין בלונדית לבושה בליפסטיק ובלאק על הציפורניים? לא יסובבו את הראש. אפילו עין תורנית לא יפקחו. כבר ראו וברקו את הטבור מקרוב לאלף כאלה. התערבות מטורפת על שש־בש? תעזבו אותם. זוזו הצידה, אל תסתירו את השמש. עלילות גבורה, סיפורי זימה, הקלטות אותנטיות? ילדים, לכו לשחק בחול, אל תפריעו. ככה זה.

ביום השני בשבוע שחלף אפילו נלסון בעצמו התעלף. לא הכיר את המקום. מהים הביאו ביאכטה ואחר־כך בספינת־מירוץ עם סירנות חתן־כלה. בטנדרים הביאו כיבוד, הרים של כיבוד. איזה 200 אורחים התאספו מכל קצווי הארץ, תיזמורת התישבה על גג הבודקה של הכפר, הרב של אילת הופיע לראשונה בתולדות המקום. את הציצים החביאו עוד קודם, שלא ייבהל ויברח. ולקול תרועות והילולות נישאו **ורד צבעון ויקי מיכלין**, כמו שהבטחתי לכם בשבוע שעבר.

את שימלת־הכלה תפרה לוורד חברתה הטובה **בילי הימן**, בתו של **נחצ'ה**, חתיכה לא־נורמלית בת 20 אולי, אך כישרונית כמו בת־כיפליים. מחתיכות עור לבן, שחיברה יחדיו, תפרה את השימלה, וקישטה מלמטה בהרבה תחרות, והוסיפה עם אותו השוונג גם ארנק תואם. את המגפיים, שנעלה ורד, נעלה לפניה חברתה הטובה **אלינור מעוז** ז"ל, שנהרגה בתאונת־דרכים לפני כשנה. היו אלה המגפיים שנעלה אלינור בחתונתה האומללה. ורד ביקשה בדרך זאת שלא לשכוח את זיכרה בשימחה.

האזרחים הקבועים הוזהרו ונעלמו מהשטח, אך רפי, שהזדמן למקום כשהוא לבוש מחלצות, מגוהץ ומצוחצח, שתה בטעות כוסית מים או שתיים. ראשו הסתחרר כמובן, ובשעה שישב לנוח ולהשיב נפשו מאירועי היום, התחיל לפתע להתנרנד, נפל אחורנית, כשהוא מחטיא במילימטרים ספורים פינה חדה מבטון דרוך. אך את הקרקע הקשה בכפרו פיצח — וגם את ראשו פתח לאיוורור מאחור. במשך כ־15 שניות אבדה הכרתו, אך לשימחת הנוכחים פקח את עיניו, וחייך חיוך רחב. כדי לסתום את פתח־האיוורור בראשו הובהל לבית־החולים, עבר טיפול קצר, ונמלט לביתו, כדי להמשיך ולחגוג שם כרת וכדין.

למסיבה שנערכה בערבו של היום בדיסקוטק לא יכול היה רפי לבוא. מאיפה יקח עוד מערכת מגוהצת ומבריקה נוספת כמו זו שהוכתמה בדם? וחוץ מזה, כדי לבטל את השפעת המים על מחזור־הדם שלו, הומלץ שישתה כמה כוסות של תרופה. ועם תרופה כזאת בקישקש, למי בא לרקוד?

פגודה בסבינון

ברח' הגדרות בסבינון מסיימים את העבודות בבניית וילה נוספת. הפעם, לשם שינוי, בנו פגודה. למה פגודה? יש לי תשובה: למה בית לבן? למה שאלט שוויצי? מה רציתם, אוהלי־קידר?

גם הריהוט והאביזרים שיובאו והוכנו, הותאמו לנוסחה הכלכלית. משהו בין מייד אין טאיוואן למייד אין הונג־קונג או ג'אפן.

היפה הבונה את הווילה נקרא בעברית **שלמה יובל**. פעם קראו לו גם כן שלמה, אבל שלמה קצואר. כשמגרדים חזק, מוצאים יקה מלמטה.

עכשיו צרפו קצת צרופים. יקה ישראלי בונה פגודה. הוא צובע את שערו ושפמו הלבן בשחור בוהק. הוא השיא את בתו **לדודו מזר**, שיהיה ח"כ אם יפרוש מישהו מחברי הליכוד בכנסת, והשיא בן לבת של **משה שניצר**. הוא חי בנפרד מאשתו, **בת־שבע**, ומייצא יהלומים בסדר גודל של הרבה מיליוני דולרים.

תפסתם?

בינתיים, עד שתוכן הפגודה, הוא מתגורר בתל־אביב, ואילו בת־שבע מתגוררת בווילה שכורה בסבינון, בעלת בריכת־שחייה צמודה. נכדים — ויש ארבעה כאלה — מבקרים אותה על פי התור.

עכשיו החל טוטו בסבינון. מי יגור בווילה? שלמה? בת־שבע? שלמה ובת־שבע?

סמדר ברנר
הסוף הטוב

וולוו חוזר הביתה

דן ברנר, אלוף אסיה לשעבר בשחיה, בנו של **מולה ברנר** שותפו לעסקים של **יעקב מרידור**, היה במשך שנה אחד הגברים המבוקשים ביותר בתל־אביב. היה זה אחרי שנפרד והשאיר בחיפה את אשתו, **סמדר**, שאותה נשא לאשה כשמלאו לשניים 21 שנה.

מאז עברו שנים טובות, שבהן הפכה אשתו לשחקנית, שהופיעה בשעתו בסרט הלהקה, מאוחר יותר בהמתופפת הקטנה, ולאחרונה בתיאטרון לילדים.

השבוע התבשרתי שדן עשה „חושבים" וחזר במכונית הוולוו שלו למישפחה בחיפה.

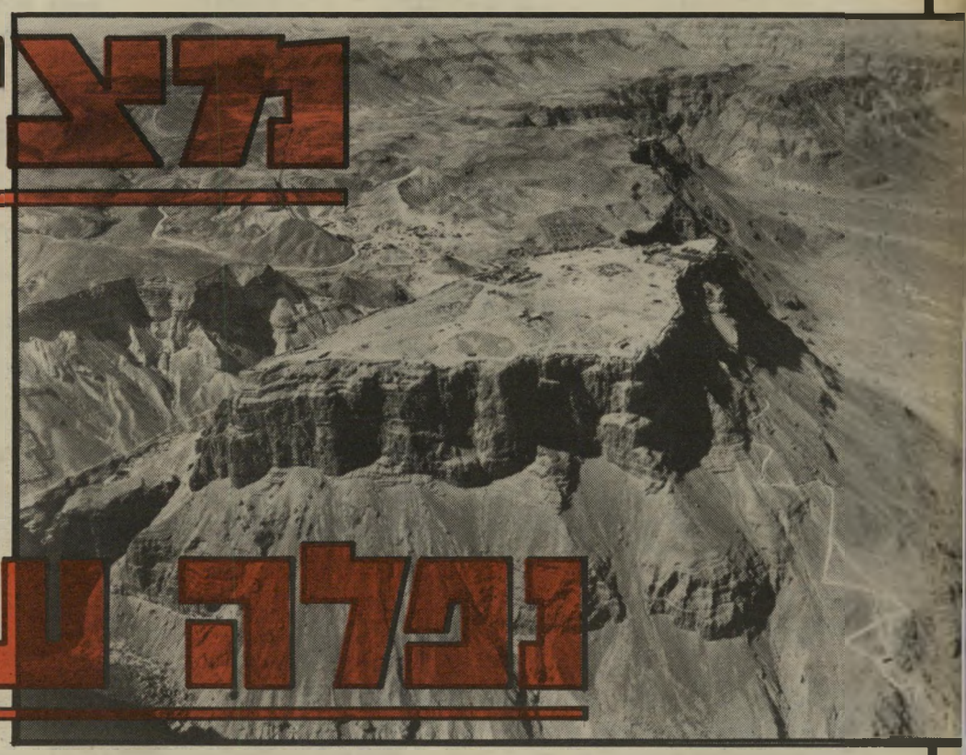
סוף טוב, הכל טוב.

הצוות הטכני השמיץ את ישראל בהוליווד – כוכבת הסידרה הילדה את הגברים הישראליים – והבימאי נהרג מייד אחרי תום הצילומים

מצדה

כל גבר שני ברחוב לובש מדים והולך עם תת־מקלע

נפלה שנית

שידור הבכורה הראשון של סידרת הטלוויזיה מצדה, המוקרנת בימים אלה בטלוויזיה הישראלית, הוכיח לציבור הצופים, כי מצדה נפלה שנית. הסידרה שאמורה היתה להיות יוקרתית, גרועה עד כדי כך, שכל מי שהיה מעורב אי פעם בצילומיה, מתחנן ממש, שלא לדבר עליה.

צילומי הסידרה התקיימו בישראל בשנת 1980. משקיעים אמריקאים, ישנים בהוליווד, הוא כבר סיפור לאופרה אחרת.

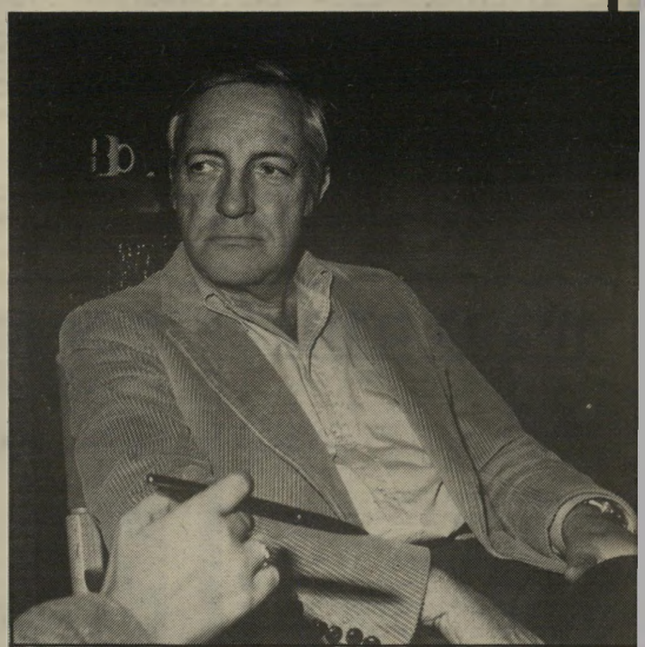
צילומי הסידרה היו מלווים בקשיים מהרגע הראשון. המפיקים שגו, כאשר הביאו לישראל מהוליווד צוות טכנאים ענק. הצוות לא הסתגל לאקלים של מידבר־יהודה, התלונות רבו, שירותי האספקה והמזון היו גרועים, אנשי הצוות לקו בקיבתם, הכוכב פיטר שטראוס חלה בדיזנטריה, הוא נתקף מתשישות, נשבע כי לעולם לא יחזור לעבוד בארץ פרימיטיבית, בעלת אקלים כה קשה, כמו ישראל.

גם הבעיות הטכניות שליוו את הפקת הענק, לא הוסיפו במאומה למצב־הרוח העצבני ששרר במשך ההסרטה.

רומה, כי היחידה שנהנתה מהצילומים בארץ, היתה הכוכבת היפהפייה של הסידרה, ברברה קארה, בת ניקראגואה. היא הגיעה ישראל אחרי סיומו של רומן סוער, שניהלה אותה עת עם הכוכב הלוהט של הוליווד ריצ'ארד גיר, שהיה אז כוכב עולה. אחרי שהשתתף בסרטים מחפשים את מר גודבאר, ימים ברקיע וג'יגולו אמריקאי.

קארה, שבורת הלב, התנחמה היטב בישראל. היא הפכה חביבתם של נערי הווהר התל־אביביים, התארחה בביתו של דן בן־אמוץ, יצרה קשרים אמיצים עם רפי שאולי, אסי דיין והצייר שלמה צפריר, והרגישה בעננים. קארה, בניגוד לעמיתיה, לא רק שלא השמיצה את ישראל, אלא הירבתה להתראיין בתוכניות טלוויזיה, להלל ולשבח את ישראל. בכל זאת, יש לציין, כי בשביל בחורה שישבה פה כמה חודשים טובים והתערתה היטב בחברה התל־אביבית, נשארנו בשבילה עדיין סטריאוטיפים.

בראיון שנתנה למנחה הטלוויזיה הפופולרי, מרב גריפין, הרעיפו השניים שבחים על ישראל. גריפין צילם פה את אחת מתוכניותיו, כך שישראל היתה הנושא המשותף שלהם. מלבד המחמאות שהם חלקו לישראל, הם דיברו על אווירת המילחמה שבה אנו חיים, למרות שזה היה לפני מילחמת לבנון. „כל רגע, כל יום, כל שעה," אמרה קארה, „יש פיצוצים של מטוסים." היא אמרה בהתפעלות שכל עם ישראל חיילים, ושכאשר אתה מסתכל סביב, נדמה לך שאתה חי במחנה צבאי גדול.

בורים סגל בימאי מצדה, שנהרג בתאונה טרגית, כאשר בעת צילומי סרט נפגע ממדחף של מסוק, הילל את הצוות הישראלי שהשתתף במצדה ואמר שהיה לוקח אותו לכל מקום.

ברברה קארה היפהפייה, כוכבת ו־סידרה כפי שצולמה באולפני הסרטים בהוליווד, בחברת נער הזוהר התל־

אביבי משה שגיב, שהציג עצמו כנציגו של ארנון מילצ'ן על בימת הצילומים. קארה הגיעה לישראל שבורת־לב אחרי פרידתה מהכוכב ריצ'ארד גיר.

הישראלים שוביניסטים

אני, שידעתי שברברה קארה חייתה בתל־אביב באווירה הרחוקה מאוד מלהיות צבאית, ביקשתי ממנה בפגישתי עימה בהוליווד, הסברים.

באותו יום היתה קארה עצובה במיוחד. ארצה, ניקראגואה, היתה בחדשות. הסנדיניסטים נלחמו בסומוזה. החדשות מהבית היו רעות. היא לא שמעה מילה וחצי מילה מישפחתה וכמעט בכתה כשסיפרה כמה כואב לה הלב על מה שקורה בארצה, ואיך שהיא וביאנקה ג'אגר, גרושתו של מיק, מנסות לארגן תמיכה כספית לפליטי ניקראגואה. היא התחננה שלא להזכיר את מישפחתה בראיון, סירבה לדבר על ניקראגואה בכלל.

לעומת זאת, היתה מוכנה להגיד לי שכשאמרה שישראל נראית כמו מחנה צבאי, לא התכוונה למדינת מישטרה או משהו כזה. „התכוונתי להגיד, שכמעט כל גבר שני ברחוב לובש מדים והלך עם תת־מקלע צמוד. אתם לא מרגישים את זה, כי זה חלק מהחיים שלכם. אבל בשבילי זה היה ממש הלם. בעיקר הייתי בהלם, כשהסתבר לי שאף אחד מהחברים הישראלים שלי, לא שם לב לתופעה הזו." וכשדיברה על החברים שלה, הזכירה בנשימה אחת את דן בן־אמוץ, את שלמה צפריר, את ארנון מילצ'ן, את רפי שאולי „ועוד כל מיני, ששכחתי כבר את השמות שלהם."

אחרי שקארה זרקה רשימה כל־כך מרשימה של גברים, ביקשתי את חוות דעתה על הגברים הישראלים. היא התמתחה, הרביצה חיוך מהסרטים, ואמרה: „הו, מאוד שוביניסטים, מאוד מאצ'ו. את יודעת, אני מכירה אותם בשותפות עם המפיק הישראלי ארנון מילצ'ן, חברו יחד להפקת הסידרה. כוכבים בסדר גודל של פיטר אוטול, פיטר שטראוס, ברברה קארה, אנתוני קוויל ואחרים, שותפו בסידרה. שני שחקנים ישראליים גילמו תפקידי־מישנה, מיכאל שילה וראובן בר־יותם. מה שקרה להם בעיקבות צילומי הסידרה שנמשכו אחר כך באולפנים בהולה, סירב להתאשפז בבית־חולים ישראלי והוטס במיוחד ללונדון לצורך טיפול.

כשהסתיימו צילומי הסידרה, התחוללה שערוריה עצומה, כאשר אנשי הצוות הטכני התראיינו לעיתון ההוליוודי החשוב ורב־היוקרה, הוליווד ריפורטר והשמיצו את ישראל. הצוות האמריקאי, שסבל

עוד מניקאראגואה, אבל מה לעשות, זה מה שאני אוהבת. הם התנהגו אלי נורא יפה, היו נורא אדיבים, אבל תמיד ידעו הכל יותר טוב ממני. מאצ'ו."

שאלתי אותה מרוע, לדעתה, השמיץ הצוות האמריקאי שהשתתף במצדה את תנאי העבודה בארץ, ואם גם היא סבלה: "אני — מה פיתאום? אני השתגעתי אחרי הצילומים בישראל. נהניתי כל רגע. קיבלתי אנרגיה חדשה מההיסטוריה של ארץ־ישראל. הרגשתי שאני נמצאת במקום שבו הכל התחיל, ושיש לי זכות גדולה לראות את זה במו עיני."

לזכותם של כוכבי הסרט, פיטר אוטול ופיטר שטראוס, ייאמר שגם הם לא השמיצו את ישראל. שטראוס ניסה בכל כוחו לטשטש את העובדה שטס לאנגליה, כדי לטפל במחלת הדיזנטריה שבה לקה. אוטול לא דיבר מטוב ועד רע, ובשלב מסויים אף סירב להתראיין בכל מה שקשור למצדה.

לקארדה היה הסבר משלה לגבי התנהגותו של הצוות הטכני האמריקאי: "צוותים אמריקאים אוהבים להתלונן. לצוות הטכני היה רע. לי היה טוב, כי אני רגילה לנסיעות. הצוות לא רגיל. הם מלכתחילה, ובכל זאת הופתעו. אני חושב, שאנשים נזרקו לחברה שונה, חלו מהאוכל, שלא היו רגילים אליו ומהאקלים הקשה, וכל זה גרם למורת־רוח.

"היה גם חוסר הניסיון של אנשי ההפקה הישראלים. אני לא מאשים אותם. אני יודע שאין להם הניסיון בסרטים גדולים והיו גם בעיות עם הצוות האמריקאי. כולם כל־כך רצו לעשות את הסרט, שעצמו עיניים לבעיות מציאותיות של ההפקה. אילו היינו מודים מהתחלה שיש בעיות, היו נמנעות צרות רבות.

"בסך הכל, נהניתי מאוד מהצילומים בישראל. יש לכם צוות טכני נהדר. הייתי לוקח אותו לעבודה בכל מקום. גם המפיקים הישראלים, אני משוכנע, ילמדו עם הזמן."

הזכרתי לבוריס סגל, כי חלק מהבעיות נבעו מכך שהסרט עבר את התקציב המקורי והריץ שחקים. "כן, התקציב המקורי היה 18 מיליון דולר והגענו ל־21 מיליון דולר. עברנו בשלושה מיליון את התקציב. למרות שאני יודע שאנשים זורקים הרבה מיספרים."

ואכן, המיספרים שנזרקו בשטח היו מתלונגים כשהם יוצאים מגבולות קליפורניה. הם רגילים להמבורגרים שלהם, למילקשייק שלהם, לנקניקיות. הם כמו ילדים. כשאין להם מה שהם אוהבים, הם מתגעגעים הביתה ומתחילים ללכלך."

ואמנם הם ליכלכו. ואז החלה מסכת של האשמות הדדיות. הצוות הישראלי האשים את אנשי ההפקה האמריקאים, ששכרו לצורך הפקת מצדה צוותים מליגה ב'. הצוותים האמריקאים האשימו את אנשי השירותים הישראליים, ומעל כולם עמד הבימאי, בוריס סגל וניסה לאחות את הקרעים ולגשר בין הניצים.

פיטר אוטול

שחקן הקולנוע המצטיין, כפי שנראה במסיבת עיתונאים בישראל ובתפקיד סילווה הנציב הרומאי. אוטול אמר בראיון עיתונאי, כי מצדה היתה אחת השגיאות הנוראיות בקאריירה הקולנועית שלו. בישראל הוא התבודד ואסף עתיקות וחלוקי־אבנים.

פיטר שטראוס

כפי שנראה על בימת הצילומים עם אשתו. שטראוס, המגלם את דמותו של אלעזר בן־יאיר, חלה בדיזנטריה והוסס לטיפול בלונדון. הוא לא סמך על בתי־החולים הישראליים. בראיונות שנערכו עימו לאחר סיום הצילומים של הסידרה ההיסטורית, ניסה שטראוס לטשטש בכך כוחו את העובדה שטס לאנגליה כדי לטפל במחלת הדיזנטריה. בתמונה משמאל: בפגישה עם מנחם בגין, שאת דמותו היה אמור לגלם על פי סיפרו של בגין המרד. התוכנית לא יצאה אל הפועל.

שלושה מיליון יותר מדי

את בוריס סגל פגשתי על בימת צילומי הפנים של מצדה בהוליווד. איש גבוה, יפה־תואר, שהיה נשוי אז למרג' צ'מפיון־סגל, פרימה בלרינה לשעבר, שהפכה יד ימינו. מייד עם תום הצילומים של מצדה, בעת צילומי סרט אחר, נהרג בוריס סגל כאשר נפגע ממדחף של מסוק. אחד העיתונאים הציניים של הוליווד טען, כי סגל בעצם התאבד, אחרי שראה את תוצאות הצילומים של מצדה.

לבוריס סגל היתה גירסה משלו לגבי מה שקרה עם הצוות האמריקאי. "לדעתי, הצוות האמריקאי נדהם מכך שהסרט היה סרט קשה. אני ידעתי זאת מלכתחילה. גם הם ידעו זאת אסטרונומיים. היו שטענו, כי תקציב הסידרה הרקיע ל־30 מיליון דולר. באחת הפעמים שמעתי דיבורים על 40 מיליון דולר. מהמפיקים לא הצלחתי לקבל מיספר ברור.

בשטח הצילומים הסתובב אותה שעה מוישלה שגיב, כיום מנהל המועדון בחיפה ואחד מאנשיו של רפי שאולי. הוא הציג את עצמו כנציגו של אחד המשקיעים, ארנון מילצ'ן, על בימת הצילומים. תפקידו, כך הסביר לי, להשגיח שלא ירמו את מילצ'ן.

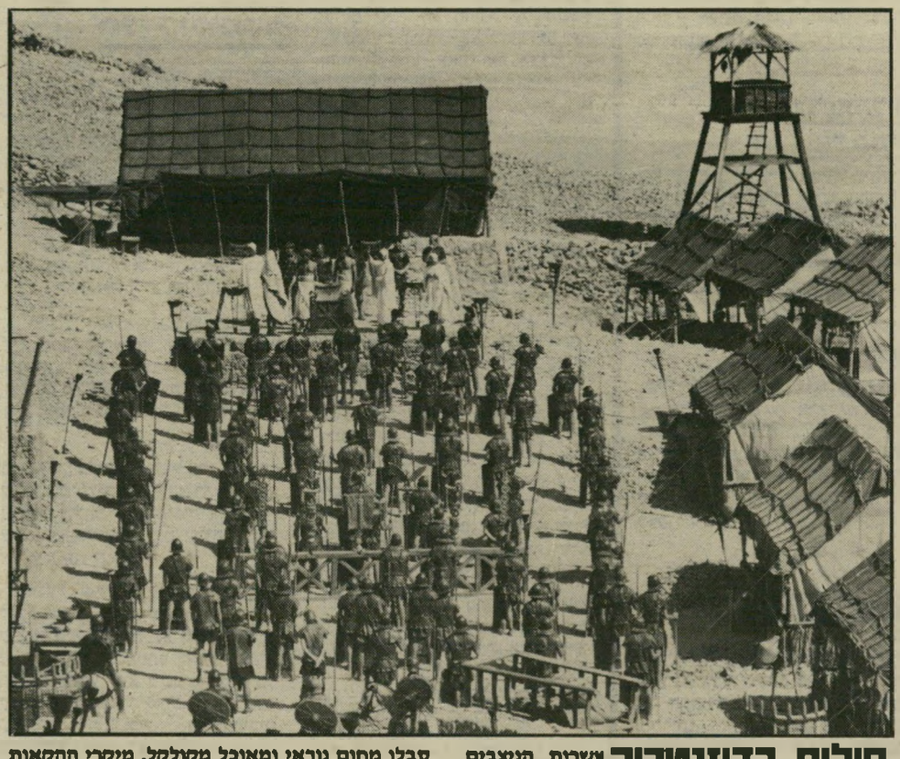
קיבוץ לא עושה רושם

עוד הסתובבו על בימת הצילום שני הניצבים הישראליים חיים חובה ודידי לוקוב. לוקוב לבש חולצת טי, ועליה היה כתוב באנגלית קיבוץ נען. הוא חשב שהוא נמצא בשנות ה־50 ושהקיבוץ עדיין עושה רושם על מישהו בהוליווד.

פאתטי היה גם השחקן ראובן ברייתם, שקיווה כי הסידרה מצדה תפתח לפניו דלתות בהוליווד. גם מיכאל שילה שהוזמן להוליווד להשלמת הצילומים נפל כאילו מכוכב אחר.

הסרטת הסידרה מצדה היתה מלווה ברעש גדול, התוצאות הן קול דממה דקה, שאולי מוטב שלא היתה נשמעת כלל על המירקע.

שרית ישי ■

חולים בדיזנטריה

עשרות הניצבים הישראליים, כפי שצולמו באתר הצילומים במידבר־יהודה. הניצבים סבלו מחום נוראי ומאוכל מקולקל. מיקרי התקאות רבו והיתה התמרמרות רבה. הניצבים הישראליים, בידי לוקוב וחיים חובה, הוסטו להוליווד לצילומים.

(המשך מעמוד 35)

משך תשומת־לב מיידית ורגליה הארוכות היו נושא קינאתן של נשים רבות רבות, וזכו לכינוי "הרגלים של המדינה", ארוכות, ארוכות וכמעט בלתי־נגמרות.

בהריון הנוכחי דגמנה פינצ'י עד סוף החודש החמישי להריונה. איך עשתה זאת? בדרך־כלל יש לי בטן מאוד שטוחה ועד החודש החמישי כמעט לא ראו שאני בהריון. ברגע שבטני בלטה יותר מדי, הפסקתי.

עד אז לבשה בגדים ספורטיביים, ג'ינס צמודים וצרים וחולצות טריקו ומשי. מאז שביטנה תפחה היא לובשת בגדים רחבים יותר. היא לא אוהבת ביגדי הריון לשמם, כמו שמלות מכווצות. לדעתה זה לא מחמיא לגוף האשה. זה נראה כאילו האשה מצהירה "תראו – אני בהריון!"

פינצ'י מעריפה בגדים אופנתיים ויפים היכולים להתאים גם לנשים שמנמנות. "הריון אינו מחלה, זאת תקופה של פריחה, של משהו שנוצר בתוכך. אשה בהריון יכולה להיות גם סקסית," אומרת פינצ'י, כשבעלה מהנהן בראשו.

"הרבה נשים מוניחות מאוד את עצמן במצב זה. הן לא מתייחסות לעצמן ולא אוהבות את גופן. לדעתי, דווקא בתקופה הזאת אשה צריכה לטפח את עצמה יותר ולשים דגש על לבושה והופעתה.

האוברול מסתיר את הגודל

מלתחה של פינצ'י אינה עשירה באופן מיוחד והיא בנויה כולה על טהרת תוצרת הארץ. היא אינה מבקשת מבעלה שיביא לה בגדים מחו"ל ("יש הכל בארץ!") ופינצ'י דאגה לכך שאת רוב הפריטים יהיה אפשר להחליף ולשלב ביניהם.

האופנה של היום מתאימה גם לנשים בהריון, מדגישה פינצ'י. לדוגמה: כל הטריינינגים של היום הם עם גומי במותן וגיזרתם רחבה, כך שהם מתרחבים בהתאם לחודשי ההריון. בבוקר לובשת פינצ'י טריינינג וכך היא מסתובבת בבית ובשכונה. זה נוח וזה אופנתי ובשילוב נעלי־התעמלות שטוחות זה ספורטיבי, יפה וצעיר.

את הטריינינגים האלה היא לא קנתה השנה. הם משנה שעברה ובמצב מצויין.

פריט נוסף: סרבל, או כפי שהוא נקרא בפי כל אוברול־הטייסים במראה הג'יאינס, הענק. כל הסרבלים הם בגיזרה רחבה ומאוררת והם בגד אידיאלי לנשים בהריון. הם לא לוחצים ואפשר ללבוש אותם אפילו עד החודש השמיני והתשיעי, תלוי בגודל הבטן. רוב האוברולים עשויים מבד כותנה ובימים קרירים אפשר ללבוש מתחתם סוורד־גולף וגרביים עבים וחמים. האוברול מטשטש ומסתיר את גודלה האמיתי של הבטן.

לא צריך להגזים

ענין שמלות: בתחילת העונה היא קנתה שמלת עור זמש בגיזרה "ישרה", בעיצובו של גי פולופ בצבעי כחול, אדום, חרדל. בשעות הערב, לאירוע מיוחד, היא לובשת את השימלה עם חגורת־עור מגולגלת מתחת לבטן או בלעדיה, בתוספת גרבוני ניילון דקיקים ונעל יפה, אפילו שטוחה. ההופעה מושלמת וסופר־אופנתית.

בגד נוסף שקנתה פינצ'י הוא שימלת פוטר בסיגנון הטוניקה בציבעי אדום, צהוב, כחול, שחור, בעיצובו של גרשון ברם. אימרת השימלה באורך הברך ומסתיימת בסריגת גומי. פינצ'י מעלה את השימלה כלפי מעלה והופכת אותה לשימלת־מיני שובבה ומאוד לא הריונית, כשמתחתיה מבצבץ בגד־גוף בצבע תואם.

היות שבר הפוטר, שממנו עושים חליפות־טריינינגים, הפך מאוד אופנתי וגם נוח ללבישה ולכביסה, היא קנתה גם חליפת שני־חלקים, חולצה רחבה וחצאית קלוש בצבע אדום כך שהיא יכולה ללבוש את הסט בשלמותו, כשהחולצה בתוך החצאית או מחוצה לה, או להפריד וללבוש את החולצה עם מיכנסי טריינינג כלשהו ואת החצאית עם חולצה אחרת אשר במלתחתה.

מראה השכבות גם הוא מאוד אופנתי. יש לה חליפת אימונית, הכולל חולצה, מכנסים, ז'קט עליון ושיכמיה. הכל בצבע לבן. את הפריטים האלה היא יכולה לשלב עם כל בגד שיש לה בארון גם מפני שהם ספורטיביים, וגם בגלל הצבע הלבן שמתאים לכל.

פינצ'י ותיסרוקת
פעם צמה, פעם קוקו, פעם מפוזר

אשה בהריון, העובדת מחוץ לבית, זקוקה אולי ליותר בגדים, אבל לא צריך להגזים בנושא המלתחה הגדושה.

שחייה חצי קילומטר

תיסרוקת שונה ותשומת־לב מיוחדת לשיער משוות הופעה שונה. בכל שעה משעות היום מסתרקת פינצ'י בצורה שונה, פעם צמה, פעם קוקו גבוה, לפעמים השיער פזור. לעיתים היא קושרת צעיף בצורת טרבוש ומוסיפה פה ושם מעט אביזרים.

היא אישית, מאוד אוהבת שמלות־מיני. גם בתקופת ההריון. למזלה, גופה לא השתנה. גדלה לה רק הבטן.

ואיך היא שומרת על גיזרה שכזאת? היא, מטבעה, לא צריכה לשמור. אין לי נטייה להשמין. היא אוכלת, שלוש ארוחות מלאות ליום וכך היא לא רעבה ולא חוטפת בין ארוחה לארוחה.

יש נשים החושבות, שבגלל שהן בהריון, הן צריכות לאכול בלי סוף. יש להן לגיטימציה לאכולבצורה מופרזת. אבל זה מיותר, כי "התינוק מקבל את שלו בלי להתחשב אם עלית עשרה קילו, או 20 קילו."

פינצ'י עולה קילו אחד לחודש. לפני ההריון היא שקלה 50 קילו. עכשיו היא שוקלת 57 (גובהה: 1.73 מטר). פינצ'י לא מסתפקת בכך שהיא רזה מן הטבע. היא משכימה קום כל יום, שולחת את הילדים לבית־הספר וממהרת לבריכת נווה־אביבים המחוממת ושוחה חצי קילומטר — 20 בריכות.

אחרי השחייה היא מרגישה יותר יפה וערנה כאילו נולדה מחדש. היא מלאת מרץ ואנרגיה. עור פניה חלק ורך, כמו של תינוק. היא מאוד עיקבית בשחייה ולא מפסיקה אף יום: "השחיה מאוד בריאה, היא עוזרת למערכת הנשימה וממריצה את מחזור הדם."

היא לא מתעמלת, כי היא חושבת ששחייה זאת ההתעמלות הטובה ביותר.

החברות סחבו את התיק

כשנכנסה פינצ'י להריון היא לקחה בחשבון שאולי, אחרי לידתה השלישית, ישתנה גופה ולא תוכל לחזור למסלול. היום, כששואלים אותה על כך, מסתבר שהעבודה איננה בראש מעיינותיה. כל אשר היא מקווה מצפה ומתפללת זה שיוולד לה תינוק בריא ושהכל יעבור בשלום ואז, אם הכל יהיה בסדר, ואם תחזור לגזרתה הקודמת, תחזור לעבודתה כדוגמנית.

"עבדתי מספיק," היא אומרת. "הילדים זה הדבר הכי נהדר שיש בעולם ואני לא מוכנה על חשבון המישפחה לבנות קאריירה. גם אם אחזור לעבודה אאיט את הקצב, זה יהיה רק כדי לצאת קצת מהבית, טוב שאשה עסוקה בדבר מה.

"נכון, שמאוד החמיא לי בתצוגות־האופנה כשכל העיניים היו נעוצות בי ומחאו לי כפיים. אולי דוגמנות זאת לא עבודה מעניינת במיוחד," היא מוסיפה בכנות, "אבל אני מאוד נהניתי ממנה!"

לפני כחודש היתה זאת הפעם הראשונה בארבע שנים שפינצ'י נכחה בתצוגת־אופנה שלא כדוגמנית. זה היה בתצוגה של גרשון ברם. תצוגה מאוד יפה וראוותנית. פינצ'י ישבה בין הקהל הסתכלה בחברותיה מחאה להן כפיים ומאוד נהנתה.

עד לפני חודשיים, כאשר עוד דיגמנה, חברותיה מאוד עזרו לה. הן דאגו לה ופינקו אותה. אפילו את תיק העבודה הכבד שלה, הכולל אביזרים ונעליים הן לא נתנו לה לסחוב. בפרט תמי בן־עמי, ידידתה הטובה, שמה עליה עין כל הזמן שלא תתעייף ושלא תעמוד יותר מדי ושלא ושלא.

ומה אומר עמי מור, בעלה של פינצ'י, שהוא תחיך בזכות עצמו, על אשתו במצבה הנוכחי? הוא מאוד אוהב איך שאשתו מתלבשת: "יש לה טעם נהדר. לא נתכחש לכך שפינצ'י היא חתיכה בהריון או לא בהריון, ויש על מה להלביש."

אורנה גלזן ■

הווי

מלחמת אזרחים

תל־אביב הובאה לפני בית־הדין המישמעתי של המישטרה קבוצה של סמלי מישטרה על שתפסו אזרח, אשר העיר להם כי הם אינם נוהגים באדיבות באזרח אחר, בחולצתו, קרעו את החולצה, אחזו את האזרח בצווארו, היכו אותו במכשיר־קשר, התיזו בפניו גז, חבטו בו בקסדת־אופנוע, ירקו עליו, בעטו באשכיו וכשניסה להימלט, כבלו אותו ועצרו אותו.

* * *

פרשת שמות

ירושלים פירסם כתב־עת מדעי מחקר של יהודי קנאדי בשם ורנר כהן בנושא יהודים בעולם המחליפים את שמות־המישפחה היהודיים שלהם בשמות־מישפחה לא־יהודיים. במחקר גילה כהן, כי כאשר הציע לחוקר־עמית, בשם ארוורד הוארד, להביע את דעתו בנושא המחקר, השיב לו הוארד כי אין לו עניין במחקר, אך נאלץ, לבסוף, להודות כי שמו הקודם היה איזידור משה פלדשטיין.

* * *

סליחה, אני ממהר

תל־אביב פנה אזרח למדור הנימוסים של עיתון, ביקש לדעת כיצד יש לנהוג כשהוא פוגש מכר בעת כניסתו למשתנה ציבורית. התשובה: לא לברך את המכר בשלום, להסתפק בתנועת ראש קלה לעברו.

* * *

עוף מלוח

עתלית הודיעה הנהלת מיפעל המלח המקומי, כי החליטה להיכנס לעיסקי יבוא עופות מארצות־הברית, וזה בתגובה על מעשה אנשי ענף הלול, אשר הציפו החודש את שווקי ישראל במלח רומני שאותו ייבאו ארצה בעיקבות עיסקת חליפין — יבוא מלח תמורת יצוא עופות לרומניה.

* * *

מתים רק פעם אחת

דרום־לבנון הסביר קבלן מקומי לכתב ישראלי מדוע אינו חושש מלעשן בשרשרת: הוא חי במד"נה, שבה יש לו הרבה יותר סיכויים למות ממיתות אחרות, מאשר להישאר בחיים ולהגיע ליום שבו יוכל למות מסרטן־הריאות.

* * *

אבל מנהלים יהיו תמיד

תל־אביב פתח מיסעדן מיסעדה חדשה, הודיע כי יגיש, במחירים מיוחדים, סעודות מנהלים, וכאשר נשאל מדוע אין הוא משתמש במונח המקובל, ארוחות עסקיות, הסביר: אני לא יודע אם השנה יהיו עסקים...

* * *

יבש

ירושלים גילה גיאוגרף, שחקר מפות ישנות של ארץ־ישראל, כי לאגדה על חלוצים המייבשים ביצות, אין הרבה על מה להתבסס, מאחר שלפי המפות מן המאה ה־19 היתה בארץ רק ביצה אחת, בעמק יזרעאל, מערבית לעפולה של היום.

* * *

סנגידת המענג

שרון, כאשר פרדסן קיבל המחאה על סך 300 שקל מצעיר חוזר בתשובה, ששלח את הכסף כפיצוי על התפוזים שגנב מפרדס הפרדסן בילדותו, התרשם הפרדסן כל־כך, שנטל את הצ'ק והעביר אותו, כתרומה, לבית־הכנסת המקומי.

במדינה

בריונות

אין רחמים לשרה

התועבה המחפירה של התעללות בחסים־מפשע

סמלת שנייה שרה רחמים בת הארבעים ואחת פיקדה ב־18 החודשים האחרונים על בסיס מוגרבי של המשמר־האזרחי ברחוב אידלסון בתל־אביב. לפני מספר שבועות זומנה למישרדו של ניצב שאול גבעולי, מפקד המשמר האזרחי.

היא היתה בטוחה שמפקד המשמר האזרחי הזמינה למשרדו כדי להעלותה בדרגה. אך ציפתה לה שיחה מסוג אחר: גבעולי הטיח בפניה שורה של האשמות חמורות ביותר. בידיו היו הקלטות של עדויות מזעזעות על מעשי אלימות והשפלה שביצעו תלמידים, מתנדבי המשמר האזרחי, שהיו מוצבים בבסיס מוגרבי.

תלמידי הגימנסיה הרצליה היו עדים במסגרת שירותם ההתנדבותי למעשים של התעללות מכוונת בערבים, מכות והשפלה.

באחת הפעמים כאשר סרבו לרדת מניידת הסיור ולצפות בהכאה, אמרה להם המפקדת שרה רחמים: "בואו תראו, הבת שלי נורא נהנית מזה."

למי־יהם הקרים. אין זו הפעם הראשונה שתלמידים מעורבים בהתעללות בערבים. לפני חמש שנים תפסו, יחד עם מתנדבים אחרים מהמשמר האזרחי, מספר ערבים, והכריחו אותם להיכנס, בליל חורף קר, לים ואחר כך היכו אותם.

כשהגיעה הפרשה החדשה לאוזניו של מנהל הגימנסיה, הר"ר יוגב כרמי, מיהר לספר עליה לגבעולי. שרה רחמים, הוזמנה והוצע לה לעמוד לחקירה או להתפטר מייד. רחמים הכחישה את הכל, טענה כי מדובר בעלילת־דם והתפטרה בו במקום. את ההתפטרות נימקה בכך שלא היתה יכולה לעמוד בלחץ הנפשי של חקירה ומשפט.

רחמים, אם לחמישה, מתגוררת בשכונת צריפים בדרום תל־אביב, ברחוב הנושא את השם הלא־מתאים נס לגויים.

השכונה מוקפת במוסכים ומבני תעשייה, אין בה כבישים, ולביתה של רחמים מגיעים בדרך עפר משובשת, המוקפת בשדות קוצים.

רחמים מסרבת להתראיין, ומסתגרת בביתה הדל.

לשתות דם יהודי. הורי בעלה, העובד בעיריית תל־אביב כפקיד, והגרים בשני בתים זעירים סמוכים, מקורים בלוחות אסבסט, ומוקפים בגדר חלודה. גם הם אינם מרבים לדבר, כמו משפחת שרה רחמים, גם הם עלו מעיראק.

היחיד במשפחה שהגיב במלים מספר היה חותנה של שרה רחמים, רחמים רחמים בן השישים, שעבר לא מזמן ניתוח בכיס המרה, ומתלונן על כאבים.

אחר שהוא מספר בגעגועים על עיר מולדתו בעיראק הוא פותח מייד באיכוך פרטים מזעזעים על התעללותם של הערבים העיראקיים ביהודים. באחד הלילות נכנסו שוטרים ערבים לחנותו של צורף יהודי בבגדאד, ירו שני כדורים בגבו והחרימו את כל תכולת הכספת.

"הם רצו לשתות את הדם של היהודים," אומר הקשיש, שהשאיר מאחריו, בבגדאד, חנות־בדים.

עוד חוליה בשרשרת. בבית המסגר של שרה רחמים אפשר רק לראות את הבת הבכורה דליה, 22, מטפלת בארבעת אחיה. שרה רחמים מתחבאת.

בשבוע של פרסום דו"ח קרפ, חשיפת מעשי הבריונות בתל־אביב הם רק עוד חוליה בשרשרת.

הבורסה

בלי סיכון אין סיכוי!

ם היום, יום ראשון של שבוע זה, התחיל ברגל ימין בבורסה. עליות שערים, אומנם לא כמו ביום החמישי האחרון, אבל העיקר הוא שתנועת מימוש הרווחים לא היתה גדולה מדי ואולי, מה שחשוב עוד יותר, הקליטה של ההיצעים היתה יפה — ללא שינוי בשערים או אפילו בעליית שער.

יש לה לאופטימיות הזהירה שהגיעה סוף־סוף לחניון של הבורסה התל־אביבית על מה שתסמוך. אך כמו כל דבר שיסודו בזהירות, אין טעם להקל ראש בחששות המלווים את המתרחש בבורסה.

מכאן מקור השאלה שאותה שואלים הכל: יחזיק מעמד, או עוד סיבוב טכני שסופו ירידות שערים? דבר אחד בטוח — מוקדם מדי להיות בטוח. אם גם השבוע תימשך הפעילות במתכונת השבוע שעבר, אין סיכוי. אבל אם הפעילות תהיה מתונה יותר, בלי תנודות קיצוניות לכאן או לכאן — יש סיכוי.

יהיה אקשן. יש גורם אחד שיקבע אם אכן זו תחילתה של תקופה חדשה בבורסה — אם העדר המפורסם יתחיל לנהור אל הבורסה. נכון להיום, מיספר הפקודות המגיעות מסניפי הבנקים אל הבורסה עדיין קטן יחסית; הציבור עדיין לא בפנים.

אבל סימנים מעידים שהוא עובר עכשיו ממצב צבירה אחד לשני. הכסף הצבור בפת"ש, פק"ם ותפ"ס מוכן בהישמע האות לזינוק. קיים עדיין מיכשול פסיכולוגי, שהתגבש במהלך השנה הקודמת, החל במפולת של ינואר במניות החופשיות דרך מפולת הבנקאיות והאכזבות שגרמו לנטישת הבורסה עד היום.

העיקר, כמו שאומר אחד מהחברה של יום שישי, "היה אקשן בבורסה, או לא "היזז מה אתה אומר, ישר ולענין, להיכנס או לחכות, אזז מצטער, אני לא יכול להשיב דוגרי. כל התקנים של נביאים תפוסים ואני עוד לא עברתי את כל הסטאז', כלומר תקופת ההתמחות. אבל מה, כמה עצות אולי יועילו.

על ניוטראל. מי שקנה מניה טובה מבית טוב, ועשה עליה איזה 50%, צריך לחשוב שהגיע הזמן לצאת. וזה על פי הכלל שטובים 50% ביד מאשר 25% בכרטיס של הבנק. מי שמחזיק מניה מראשית ינואר והרוויח 20%, כאילו לא הרוויח דבר.

על פי הערכה, עלה המדד מאז ועד סוף השבוע שעבר ב־17%, תוסיפו לזה 2% היטל ועוד 1% עמלות והרי לכם 20%.

לא הרווחתם כלום, הכסף עבר על ניוטראל.

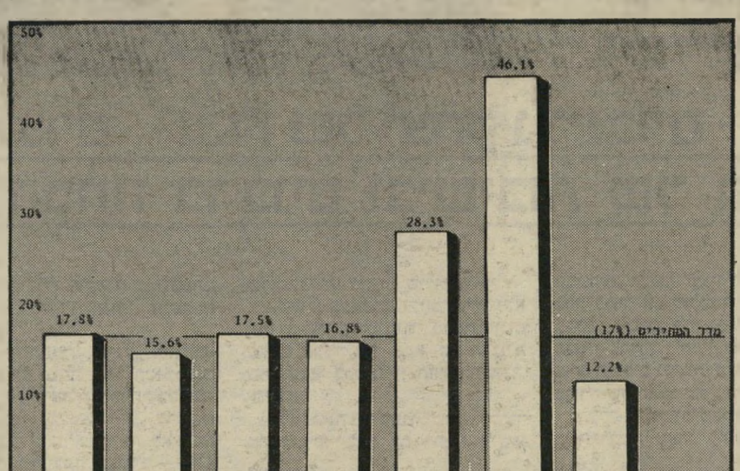
מי שקנה מניות כבדות, ששוויין בבורסה היה מחצית מערכן הנכסי, כדאי לו לקחת סיכון ולראות בהן השקעה לטווח ארוך. אפילו לא יתאושש השוק השבוע, כאשר זה יקרה, יש לו השקעה טובה ביד, שתמיד תשאיר את המרד והדולר מאחור. כן, יש סיכון, אך כרגיל, בלי סיכון אין סיכוי ואלה באים בדרך כלל יחד.

הסיפור של מניות הבנקים הולך ונגמר; כאשר התשואה השנתית של אלה תגיע ל־14%־13%, לא תהיה להן עדיפות על אפיקי־השקעה אחרים. מכסימום נוכל להיזכר בהזדמנות שהיתה לנו לקנות אותן עם תשואה שנתית של 24%, אבל אז, מטעמים פסיכולוגיים, לא רצינו אותם והיום אנחנו לא רוצים אותן מסיבות עניניות.

עוד עוברי־ישראל. כדי לעודד אתכם, תסתכלו בדיאגרמה. הדולר והמרק הגרמני עשו יותר מהמרד. הבנקאיות שהפכו לאג"ח ממשלתיות עשו כמעט 50%, ובאמצע מצויות המניות החופשיות — שם הריצפה יותר חלקה ואולי הכי חלקה.

היתרון של הדולר הוא בכך שלו יש תמיד ריצפה בטוחה, המרד פלוס משהו, והוא הדין במרק הגרמני ואולי גם בין היפני— הסיכוי קטן, הסיכון אפסי. איגרות החוב נותנות את המרד, מכסימום, ועל־פי־רוב פחות. הבנקאיות, כבר אמרנו, גמרו את הדרך. אז מה נשאר? המניות החפשיות. הסיכויים, כרגע, הם חציי־חצי ובהתאם לכך צריך לנהוג.

ועד משהו: בדרך פגשתי אחד מראשי המחלקה לניירות־ערך של אחד הבנקים, הגדולים דווקא, ושאלתי: נו מה אתה אומר? נדמה לי שזה עוד לא זה, אמר. הנה עוד עוברי־ישראל שאומר אמת — מה שהוא מרגיש, לא מה שהוא יודע. אם כך, מי אני שאומר לכם במה להשקיע את כספכם הדל?

עליית שערי מט"ח, מניות ואג"ח ב־40 הימים של 1984
טובים 50% ביד מאשר 25% בבנק

הכרישים אכלו מכונית

ס יפור קצר ואמיתי. לאן נעלמה ב־מ־וו 733, רגם 1978, ששוויה 40 אלף דולר? השואל הוא מכר, שעיסוקו בשוק ההון. המכונית שלו התקלקלה. בפעם הראשונה היא תוקנה בארץ, ושוב התקלקלה. החליט לשלוח אותה לתיקון למוסך בגרמניה. אחרי התיקון יוכל להמשיך ולטייל בה באירופה. החליט ועשה.

ואומנם, ב־15 בדצמבר האחרון התייצב במישרדי איי־אי־אס, שרותי יבוא ויצוא וקר־סי שיפינג באשדוד, עם מכוניתו. משם היא היתה אמורה להישלח לנמל אנטוורפן, ומשם למוסך בגרמניה.

הנה, הוא מראה, תעודת החסנה מס' 83356 של הנמל, לצורך הטענה על האוניה קלידורה. ב־25 בחודש הוא מקבל שטר־מיטען שהמכונית הועמסה על האוניה. חשבון מס' 11910 על סך 105.219 שקל, ששולמו עבור המישלוח והביטוח. עד היום לא הגיעה המכונית ליעדה בנמל אנטוורפן (12 בפברואר).

24 שעות, 48 שעות. מספר בעל המכונית: בשבוע הראשון של ינואר התקשרתי לחברה ושאלתי — מה קורה? אמרו לי — „נברר ונודיע". לא הודיעו. אחרי שבוע טילפנתי שוב. „נברר ונודיע, נשלח מברק לסוכן שלנו באנטוורפן ונודיע לך."

שום דבר לא קרה. בררתי מהו הטלפון של החברה באנטוורפן, צילצלתי אליהם, אמרו שלא יודעים כלום, אבל יברורו. למחרת צילצלו הביתה מאנטוורפן ואמרו שהמכונית לא צריכה להגיע לאנטוורפן אלא לנמל להי־האבר בצרפת, ומשם ישלחו אליהם ומהם לגרמניה.

סוף־סוף הגיע פברואר. הוא פונה שוב אל המשלחים בארץ. מבטיחים תשובה בתוך 24 שעות. אחרי 48 שעות התקשר שוב ושאל, מה קורה? אמרו לו שלא יבלבל את המוח ושהאוניה הגיעה כבר לאנטוורפן ב־6 בינואר. הוא התקשר שוב לאנטוורפן ושם אומרים לו: „שקר, האוניה לא היתה צריכה להגיע לאנטוורפן."

הוא שוב מתקשר לאשדוד, ושם שוב מבטיחים לברר. עד מתי, הוא שואל, ואיפה המכונית שלי, הוא שואל?!

מברר, אולי הכרישים אכלו אותה בדרך.

המיזוודה השקופה

ת סתבלו היטב, זהו החידוש אחרון בתחום תיק־המנהלים: מיזוודה שקופה עשויה מחומר אקרילי חזק — עמיד לאש, מיועד לסקרנים ואוהבי חידושים. אפשר להשיג בשלל צבעים: כחול, אדום, שקוף סתם, וסתם שקוף, הדומה למה שקוראים „לבן מלוכלך".

בשביל מה זה טוב? זה טוב כמו כל מיזוודת־מנהלים. אבל את זו אין צורך לפתוח כשמחפשים משהו. די להסתכל בה ולדעת ש„זה" איננו שם. המידות ה„טובות" של המיזוודה הן 43 ס"מ רוחב, 24 ס"מ עומק, והמחיר, כיאה לחידוש בינלאומי: 115 דולר, כולל משלוח.

אביזרים עתיקים. החברה המייצרת את המיזוודה מוכרת עוד פריט מעניין: קופסת מהגוני (עץ, לא פלסטיק) בגודל של 13 על 9 על 5 סנטימטרים, המכילה את כל האביזרים העתיקים למישלוח מיכתב. למשל: שלושה מקלות של שעווה, שלוש חותמות מתכת, ידית עשויה מעץ אדום, קופסת־גפרורים ועיקר שכחתי: השעווה. אותה אפשר להזמין בצירוף של שלושה צבעים: לבן, שחור, ירוק, אדום, זהב, כסף, או ורוד.

המחיר שווה לכל נפש חפצה: 45 דולר.

ועוד משהו: חברה זו גם מייצרת דיו אמיתית מצמחים, כן, מצמחים, בציבעי הכחול, השחור, החום, הירוק ועוד צבע שלא הצלחתי לפענח את מינו. וכל זה בתוך מיכל מיוחד, הנסגר בסיבוב או שניים בכיוון השעון. כל צבע לחוד. המחיר: 4 דולר. שימו לב — דיו אמיתית!

למה הם שודדים את הלקוחות

ב ימים טרופים אלה אי־אפשר בלי להזכיר את הבנקים. ובכן, מצבם אינו טוב. הנה, הם דווחים את פירסום המאזן והדו"ח השנתי למועד האחרון שמאפשר להם החוק. אולי עד אז תימצא דרך לשפץ אותם.

לא בשבילנו, בשביל הגויים. הנה, יאמרו אז, רואים אתם, אנחנו יותר יפים ממה שתולה בנו העיתונות. עובדה. אצלנו, למשל, יאמרו, הדולר עמד מלכת בהתחלת אוקטובר 1983. אבל זה בשביל הגויים, שאינם מבינים בעיסקי אינפלציה ובשל כך אמורים להמשיך להעמיד לרשות הבנקים בישראל קווי־אשראי בדולארים.

אבל, בינתיים ליתר ביטחון, מעמיקים הבנקים את הגבייה אצלנו. בתקופה האחרונה גדל לאין־שיעור מיספר הטעויות שהן מנת־חלקם של מחשבי־הבנקים. וכידוע, מחשב קשה לבוא אליו בטענות, גם כשמתוך הרגל הוא טועה תמיד לטובת המפעילים אותו — הבנקים.

מתברר שיש בנקים, שבהם מחייבים את הלקוחות בפעולות שלא היו. יש בנקים שמחייבים בפנקסי צ'קים שלא נתקבלו; יש בנקים שמחייבים מוקדם ומזכים מאוחר. יש בנקים המחייבים אותך ב־1.5% לחודש עבור ערבות בנקאית ורק לשלושה חודשים, אפילו אתה נזקק לחודש אחד בלבד. יש בנקים המזכים אותך עבור המחאת־נוסעים שאתה פורע, כעבור תישעה ימים, ואחרים, כעבור חמישה, למרות שהם צריכים לזכות אותך ברביום. יש בנקים הגובים דמי־מישמרת על סכומים שאין לך ויש בנקים השוכחים להודיע לך במועד על פדיון התוכנית ולאחר שהודיעו לך אינם טורחים להודיע לך שאתה זכאי למדד או שניים נוספים — הכל מתוך טעות מחשב. שהרי לא יעלה על הדעת שבנק לא יודע וכו'.

יש בנק שישמח לחייב אותך בריבית חריגה, אבל לא יודיע לך שבדאי לך לבטל את הפק"ם או התפ"ס. יש בנק, המפרסם שיעורי ריבית קרדיטורית, אך לא התכוון אליה. יש שיעור נומינלי ויש אפקטיבי ויש חריגה, עם אישור ובלי רישיון ועמלת מינימום ודף שנגמר אחרי חמש פעולות וחמש פעולות שהן למעשה שורה נוספת של תאריך וסיכום ביניים ועוד.

אין להם רישיון. הבנקים מתייעלים. גובים עלויות ריאליות. אתם תבדקו, תשאלו, תבררו. נכון, אי־אפשר בלי בנקים. אבל תתפלאו, אין להם עדיין רישיון לשדוד אותנו, וכשיהיה, נודיע לכם לפני חידוש הרישיון. ושוב אני חוזר. תלונות תפנו למפקחת על הבנקים בבנק ישראל, לח"כ אברהם שפירא יו"ר הוועדה המייעצת של בנק ישראל, לכולבוטק. ואפילו למבקר המדינה. שהרי הבנקים הפכו לגופים נתמכים על־ידי המדינה. לשר־האוצר אין זמן — לשלוח מיכתבים מותר.

ואם כל זה לא יעזור, תשלחו אליי. ואם זה לא יעזור, תספרו למכרים שלכם על הבנק שעשה לכם עוול. ואם זה לא יעזור, תבקשו דין תורה. ואם זה לא יעזור, תאחלו להם גיהינום, זה בוודאי יעזור. אמן.

„אני לוחמת בחומייניזם!"

אמו של אלי גרינבוים — נכדו של יצחק גרינבוים — שחזר בתשובה, מספרת על מילחמתה ברבנים ובישיבות של החוזרים בתשובה

דיא הגיעה למערכת העולם הזה נרגשת מאוד. „הרב פרנק מישיבת אור־שמח בירושלים אמר לי כי לא התראיין להעולם הזה מעולם!" אמרה בקול שקט. היא ביקשה אישור כי אמנם הדברים שנאמרו מפיו של הרב פרנק אכן נאמרו.

„אני כבר לא יודעת למי להאמין. הם כל הזמן משקרים לי," המשיכה. שיחת טלפון קצרה לרב פרנק הוכיחה לרבקה גרינבוים, כי הדברים אכן נאמרו מפיו של הרב.

„למה אתם עושים את זה?" המשיכה. „למה אתם נותנים להם כלי להפיץ את השקרים שלהם?"

רבקה גרינבוים, אמו של אלי גרינבוים — נכדו של מי שהיה שר־הפנים במדינת ישראל, יצחק גרינבוים — ביקשה לספר מנקודת מבטה את סיפור הדרמה הגועשת, המתרחשת בינה ובין רבני אור־שמח על ליבו של בנה.

„זה כבר מזמן הפסיק להיות העניין הפרטי שלי, אני נלחמת כעת בחומייניזם: אפילו חסידחלילה בני לא יחזור כו בשאלה, אפילו בני ישאר אצלם, אני לא אוותר. אני אמשיך להילחם בהם עד חרמה. אני לא אתן להם לגנוב את ליבם של הילדים."

אשה, שמיטב שנותיה מאחוריה, רעייתו של יונתן ואם שלושת ילדיו. הילדים הבוגרים מסרבים להחשף, מסרבים להיפגש עם העיתונות ולספר מה עשתה להם החזרה בתשובה של אחיהם הצעיר. רק היא מנסה להציל את נפשו של בן זקוניה בן ה־19.

בעלה, יונתן, מי שהיה חבר בבנקי, אחר־כך בשל"י, והיום אוהד של אלטרנטיבה, עיתונאי לשעבר ופקיד בכיר בבנק, שבגיל 70 יצא לגימלאות, תומך במעשיה, אך הוא אינו מתרוצץ למען המטרה.

היא חדורת אמונה שיש לעקור את הבעיה מן השורש. יש להבהיר לציבור כי מדובר בחומייניזם מסוכן ומפחיד.

„בהתחלה," היא מספרת, „לא רציתי לערב את מישפחת בעלי בבעיה. לא רציתי לחשוף את המישפחה לעיתונות, ידעתי שכאשר ייוודע שנכד של גרינבוים חזר בתשובה, זו תהיה סנסציה. הרי הסבא שלו היה אתאיסט גמור אנחנו אתאיסטים. וזה הרי כאילו בנו של יעקב חזן יצטרף לגוש־אמונים. לכן התחבאתי מאחורי השם רבקה גולן. עכשיו, כשחשפתם אותנו, אז שידעו אנחנו מישפחת גרינבוים."

היא משתתקת לרגע, מהססת. החשיפה לא נוחה לה. היא מנסה להיזהר מלערב את מישפחתה בסיפור. מהלכת כמו על חבל דק, כדי לא לפגוע בבנה החוזר בתשובה, לא בשני ילדיה — בנה ובתה הבוגרים — ולא בבעלה ובמישפחתו.

השטויות של המדענים

„דלכתי לסמינריזנים של־הם, כדי להבין מה קורה עם הבן שלי, ושם שמעתי דברים כאלה, שקוממו אותי. החלטתי לא רק לפעול נגד מוסדות החזרה בתשובה, אלא להקים גוף שיילחם, באופן אידיאולוגי, במה שהם מלמדים, שיסתור את מה שהם מלמדים. ולא מדובר פה רק בתמי כהן, אמו של גיל כהן, וברבקה גרינבוים. מדובר פה בהרבה מאוד הורים. הם לא יכולים לקחת ילד בן 13 ולהפוך אותו לחרדי, הם לא יכולים לקחת ילדה בת 16 ולהעביר אותה ממקום למקום, כדי שלא תבוא במגע עם הוריה."

ומה קרה עם בנה שלה? איך זה שבנה שלה, שהיה תלמיד מצטיין, נשבה בידי המחזירים בתשובה?

רבקה גרינבוים מנסה לנהוג באיפוק, מוחה דימעה בקצה העין, מבקשת סליחה. היא לא התכוונה להישמע רגשנית, אך כשמתחילים לדבר על הבן שלה, קשה לה להתאפק, אם כי היא משתדלת שלא לגלות רגשות, להיות הגיונית עניינית:

„את הבן שלי הם לקחו בגיל 14 וחצי. באו הביתה לצפון תל־אביב ולאט לאט, בלי שהרגשתי כמעט, לקחו אותו. והוא היה ילד כל־כך מוכשר והיה לו מסלול קבוע. הוא ידע שהוא רוצה להיות פיסיקאי, הוא למד בעירוני ה'. ילד עז, מתעניין בקולנוע, אוהב ספורט, חבר בהשומר הצעיר, ילד שכל אמא מתברכת בו.

„ואז בא אלינו יהודי דתי והציע לי שהבן שלי ילמד יהדות. חשבתי לעצמי, ילד שיודע כל־כך הרבה, שילמד גם יהדות. מה זה כבר יכול להזיק? הייתי כל־כך בטוחה בבן שלי, שלא העליתי בדעתי שישפיעו עליו.

„שלוש שנים הם נלחמו עליו ולא ויתרו. הוא היה חוזר מסמינריונים שלהם ואומר לי: ‚אמא, כל החברה שהשתתפו בסמינריון חזרו בתשובה, אני לא.'

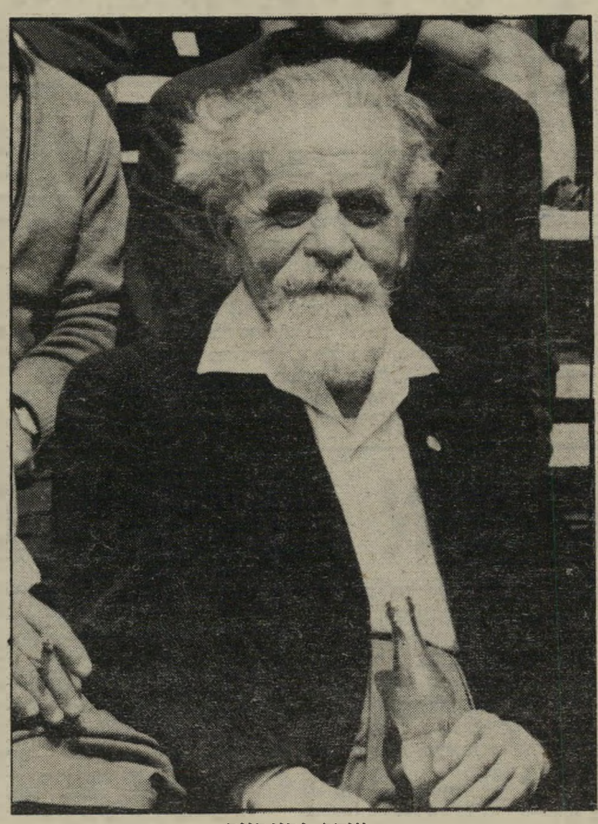
„לא עלה בדעתנו שהם כל־כך מתוחכמים, שאם הם רוצים מישהו שהוא גם הנכד של גרינבוים וגם עילוי, הם יעבדו על זה קשה מאוד. והנה, הוא הגיע לבסוף לאור־שמח ועכשיו הוא בבני־ברק ועומד ללכת הלאה.

„הוא עדיין לא לגמרי אצלם. אני סמינרים. הבנתי שאין טעם להילחם בהם בדרך זו. החלטתי לאסוף חומר. פגשתי רבנים, למדתי, הוספתי ידע, הבנתי שהדרך היחידה להילחם נגד זה שהם תופסים נפשות, היא לתת תמונה ברורה של המצב של מה שקורה."

רבקה גרינבוים מבקשת אתנחתא. היא נרגשת מאוד. נותנת לי לעיין בקטע שהופיע בעיתון דתי. הקטע נקרא אמהות במצוקה וכתב אותו נתן גילדנטר. הקטע מתחיל בציטוט מן „העיתונות החילונית", המספר על קבוצת אימהות חילוניות, שבניהן קיבלו עליהם עול תורה ומיצוות, ושהחליטו להקים אגודה נגד חזרה בתשובה, במטרה להציל את הבנים מן הישיבות. כאן עובר הכותב למה שהוא מכנה „דרישיה המתנהל בין שתים מחלוצות האירגון, כשהן נפגשות בימים טרופים אלו".

כותב נתן גילדנטר: „בוקר טוב גברת נחשי, בוקר אור גברת צפעוני", כך מכנה הכותב את האמהות, וממשיך בדיאלוג ארסי בין גברת נחשי וגברת צפעוני, שהדפוס אינו סובלו.

„את מבינה לאיזו דרגה הם התגלגלו?" שואלת רבקה גרינבוים. „וזה עוד כלום, הם טוענים שלא היו דינוזאורים, שלא היה דבר בעולם שאינו כתוב בתורה. ארכיאולוגים עוסקים בשטויות ופרופסור אחד, המקדיש עשר שנים לבדיקת כתב־יד מצרי, הוא טיפש מטופש. הם מבטלים כל מדע. רק בדבר אחד הם בטוחים, שהעולם נברא בשישה ימים. על כך יש להם עדים: כל הפרופסורה, כל המחקר, כל המדע — זה כלום, שטויות. ולכן אני עסוקה כעת יום ולילה בלעורר את דעת־הקהל, לא להילחם רק על המיקרה הפרטי שלי. אפילו יחזור בני הביתה, אמשיך להילחם. לא אסבול את השקרים שלהם.

יצחק גרינבוים

„הרבנים משחררים את החוזרים בתשובה מכל הערכים המוסריים!"

אלוהים בנה את המישרפות

„בראדם מקבל ערכים בבית והוא מגיע לישיבה, והם מערערים את כל הערכים המוסריים שהוא גדל עליהם. הם מלמדים שזה שנצטווינו לרצוח שבעה עמים, זה צודק. במבט לאחור, גם הכחדת ששת המיליונים בשואה צודקת בעיניהם, כי אלוהים עשה את זה.

הם טוענים כי כל ששת המיליונים היו חטאים ורשעים ולכן היו צריכים למות, ואני לא יכולה לשתוק על דברים כאלה. ואיך הם מצדיקים את זה? הם אומרים: ‚היתפאר הגרזן על מניפו?' ואני, שחינכתי את בני לאורה של השואה והטרגדיה, צריכה לתת להם ללמד אותו כעת שהיא היתה מוצדקת, כי כך החליט האלוהים. הרי זה חומייניזם!

„הלכתי לאור שמח. שישה בחורי ישיבה ואני, אשה אחת, התווכחנו על השואה. אחד כל כך התלהב שאמר שאת המישרפות בנה אלוהים בעצמו. נשארתי נרהמת. באיזה ידיים הבן שלי נמצא. באתי לרב פרנק ואמרתי לו — הרב פרנק, איך יכול להיות שאתם מלמדים שהשואה היתה מוצדקת. אז מה הוא אומר לי? איך יכולתי ללמד דבר כזה, אבא שלי נפל שם, אז אני יכול להגיד שהוא רשע. אבל הוא לא הכחיש שאלוהים עשה את זה. הם עושים דברים איומים. יש להם שיטות משלהם. לאט, לאט, לא בבת־אחת.

„כשלוקחים טיים ורוצים להחזירו בתשובה, לא באים אליו תיכף עם המיטען שהשואה היתה מוצדקת. מספרים שפתחו את קברי הרבנים כדי להעלות את עצמותיהם לארץ־ישראל ומצאו שאף תולעת לא נגעה בגופה.

סרטי שפירא בע"מ מציגים:

ז'אן פול בלמונדו הוא שוב מקצוען בסרט פעולה כמו בימים הטובים

"הגבר"

LE MARGINAL

שוברי הקופות 1984 בפריז

"הגבר" - 1,062,944 צופים ב-8 שבועות ● "פלאשדנס" - 841,229 צופים ב-14 שבועות

"אוקטופוסי" - 833,115 צופים ב-11 שבועות

במאי: זאק דרי (ביורסלינו) בהשתתפות: הנרי סילבה מוסיקה: אניו מוריקונה ("המקצוען")

בכורה ארצית	מליל שישי 17/2 ב-10 בלילה	ממוצ"ש 18/2		מליל שישי 17/2 ב-10 בלילה	ממוצ"ש 18/2
	"אסתר" ת"א	"עדן" ירושלים	"עצמון" חיפה	"הדר" גבעתיים	"שלום" פתח־תקוה

„הם תופשים נשמות! הם עוקרים ערכים!"

והטייס מאמין, וכך זה מתחיל. בתחילה מתארים את החיים היפים, את המוסר, את הקדושה, אחר־כך, בשלב מאוחר יותר, עוקרים להם את הערכים, מחדירים להם ערכים חדשים.

„ברגע שהם מאמינים שהיו 600 אלף איש במעמד הר סיני, אפשר לגרום להם להאמין בכל דבר. מפני שברגע שהנער מאמין לרגע של מתד'תורה, הוא חייב להגיד שכל מה שניתן בתורה מחייב אותו. ואם הוא לא מסכים, עובדים עליו, צועקים עליו: ,רולצ'ה ויטה, בחורות אתה רוצה'.

„פגשתי אנשים שחזרו בשאלה. כמה קשה לחזור בשאלה. פסיכולוג הם צריכים, כדי להחזיק מעמד. הם כל־כך מפוחדים."

רבקה גרינבוים טענה שבראיון עם איקא ישראלי נשמעתי אוהדת את נושא החזרה בתשובה. היא אומרת שאני לא מבינה את הסכנה הטמונה בכך.

אני מסבירה לה, כי לדעתי, החזרה בתשובה לאנשים כמו איקא ישראלי, פופיק ארנון, אורי זוהר, אורנה בנאי ואנשים אחרים מהבוהמה, עשתה טוב.

לרבקה גרינבוים, שעשתה דוקטורט בחזרה בתשובה, תיאוריה משלה לגבי הבוהמה:

„יש אנשים שזוללים הרבה ונואפים הרבה ונמאס להם מעצמם. הם מחפשים מקום להתנקות בו. להם אולי טוב לחזור בתשובה, אבל כשלוקחים בחור צעיר שעתידו לפניו וגורמים לו לעזוב הכל וללמוד גמרא; ונניח שבסדר, שהבן שלי מצא עניין ברת, אז הוא צריך ללמוד גמרא כל הזמן? הוא לא יכול ללמוד גם דברים אחרים? הם צריכים להגיד לו, שהמוסר שלי, של אמו הורתו, נמוך? המוסר שלי גבוה משלהם. אני חינכתי את בני ליהרג ולא להרוג אף אחד, והם מחנכים אותו שצריך להרוג, אם זה מה שהקדוש ברוך הוא אומר.

„הם אומרים שכשהמשיח יבוא, כל עם ישראל ילמד גמרא. שאלתי ומי יעבוד בשבילנו? אמרו לי — הגויים יעבדו בשבילנו. שאלתי — ואיך נשלם לגויים? אמרו לא נשלם. איך לא נשלם? כשהמשיח יבוא, הם יריבו אחד עם השני בשביל לשרת אותנו.

„זה המוסר שעליו הם מחנכים את בני, אחרי שכל השנים חינכתי אותו ההיפך.

„בני התחנך על ערכי מוסר, שבו כל אדם שווה. אין שווים יותר ושווים פחות. בני התחנך, כדי להבין את מהות החיים. כעת הם מנתקים אותו מהחיים. בין החרדים יש כאלה, שבעצמם לא מאמינים, אבל מפחדים. לפני שנים, עוד לפני שבני חזר בתשובה, פגשתי אשה בבני־ברק ותוך ויכוח אמרתי לה שלא נראה לי שיש בעולם השגחה עליונה, כי זה לא מתיישב עם זה שאנשים וילדים קטנים הלכו למישרפות. לתדהמתי, האשה הורידה שרוול והראתה לי מיספר של אושוויץ, וסיפרה: אבא היה רב, למד גמרא, עשה צדקה כל הזמן. באושוויץ האמין שאלוהים יציל אותו. רק בדרך לגאזים הבין מה הולך. מאז, אמרה לי האשה, אני לא מאמינה שיש אלוהים, רק מה, אני ממשיכה לקיים מיצוות כי כך למדתי בבית." שרית ישי ■

האופנה הצרפתית בחדר האמבטיה שלך!

כלים סניטריים במסורת של איכות יופי ועיצוב מושלם.

JACOB DELAFON

SGF

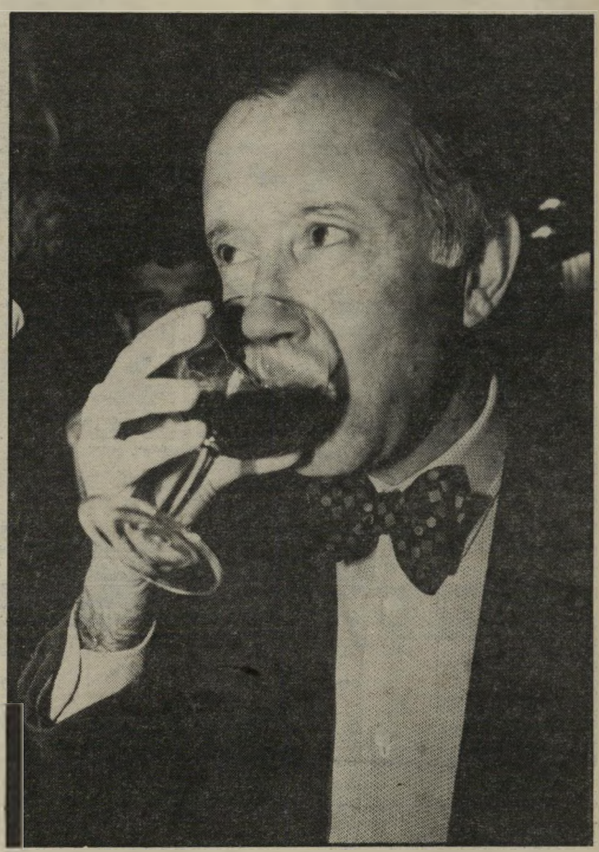

להשיג בחנויות המובחרות!

יבואנים: חרסית בע"מ רח' קבוץ גלויות 24 במרתף בנין מרכזים טל. 83172

הווילה של הגורו הפכה אולפן טלוויזיה שהפך אולם־חתונות ★
יין ישראלי מועיל למאזן התשלומים אבל יין איטלקי מועיל לחיך הישראלי

צ'או צ'או, רופינו

סאלוטה! השגריר קארדו אטלני, שהוא שגריר איטליה בישראל לוגם מיין רופינו, היין שהוא פופולארי בארצו. השגריר נתן כוסית לשר־התיירות אברהם שריר, אבל שריר רק חייך, ולא שתה.

לחיצה שכזאת שגריר איטליה בישראל קארדו אטלני, לוחץ את ידו של אחד מידידיו. השגריר שיבח בהתלהבות את האוכל שהכין צוות עובדי מיסעדת ביונ אמריקה, ואמר להם שטעם הספגטי שהכינו מזכיר לו את טעם הספגטי שלו הוא מורגל בארץ מולדתו.

שרירית אשת שר־התיירות כנראה לא כל־כך מתחשבת בדיעותיו של בעלה. לה לא היה איכפת שיצלמו אותה שותה מיין מיובא, והיא אפילו לא פסחה על הגבינה מתוצרת איטליה.

משהו משותף השגריר של השוק האירופי המשותף ב־ישראל מרים כוס לחיים. הכוס מודבקת אל לחייה של אשתו. סטאר בא לבדוק את טעם היין שהישראלים מייבאים מאיטליה, למרות שהוא מדנמרק וטעם היינות של הדנים אינו ידוע בארץ.

בארץ יש שני ייקבי יינות: כרמל מיזרחי ושטוק, ויום יום מודיעים לנו מעל גלי האתר, שהיין הישראלי הוא טוב וזול ויכול להתחרות ביינות תוצרת־חוץ. יש תחרויות בין שני היקבים בפירסום ובמיבצעי הוזלות. אבל, יש יין שמגיע לישראל מצרפת ומאיטליה, וליינות האלה יש חסידים לא מעטים גם בארץ.

רופינו הוא יין שנוצר בפירנצה אשר נמצאת בצפון־איטליה. מסתבר שלא רק האדריכלות והאמנות הם

כשהחתונה הופכת תשדיר שרות

הזוג ניסן בלקין, בעל חברת טלמידה ואשתו, מאיה אל־רועי, העורכת סרטים בחברתו.

להרים השחקנית, עופרה ויינגרטן, מרימה את מיכנסי הטייץ שבהם באה לארוע.

ביום שישי נערכה בין שולחנות־העריכה ומצלמות הטלוויזיה מסיבת נשואין. בעל החברה **ניסן בלקין** נשא את תלמידתו לשעבר, והיום עורכת־סרטים בחברה **מאיה אל רועי**. המוזמנים היו על טהרת המיקצוע: צלמים, עורכי סרטים ובימאים, וכמובן גם שחקנים.

התפריט היה על טהרת המיטבח המרוקאי: סיגרים חריפים ופשטידת ירקות חריפה.

המסיבה התפצלה לחדרים השונים. חדר ריקודים וחדר המתנה, חדר אוכל, וכמובן — חדר התאוששות. הווילה היתה מוארת בפנסי צילום וכל המסיבה נראתה כמו מהסרטים. מה שהיה חסר להשלמת המסיבה הטלוויזיונית הזו הוא שמצלמת טלוויזיה תתעד את האירוע ותהפוך אותו לתשדיר־שירות בטלוויזיה. אך הזוג הצעיר לא היה עסוק בתיעוד אלא בעידוד האורחים ללגום מן היין.

זהירות בדרכים! השחקן דליק וולניץ בא עם חברתו יעל, אבל נשיקה הוא קיבל לא מהחברה, אלא מאחת האורחות. דליק מככב בתשדיר המטיף לזהירות בדרכים.

שיעור מולדת בימאית הטלוויזיה הכללית, ליקה ביירך, מעניקה נשיקה חברית לשחקן איציק ויינגרטן. ליקה ביימה את הסידרה לילדים שיעור מולדת עם ויינגרטן.

עם ישבו בווילה חברי הכת של הגורו מהראג'. היום יושבים שם חבורה יצירתית מאוד. במקום תמונות של קדושים וענני קטורת, ישנם היום בווילה חדרי־עריכה, ומצלמות טלוויזיה. בווילה בת 11 החדרים מכינים את תשדירי־השירות המופיעים בטלוויזיה כמעט בכל יום. על זהירות בדרכים, על משטרת־ישראל, על המשמר האזרחי ויחידות התנועה. כל זה נוצר בחברת טלמידיה, שגם משכירה ציוד הסרטה וציוד עריכה.

יד ליין מימין: שר־התיירות אברהם שריר עם אשתו. במרכז: מרים יד לעברו, שגריר איטליה, קארדו אטליני. הידיים האחרות שייכות למוזמנים אחרים לאירוע הנדחפים ורוצים להצטלם בכוח.

מוקד המשיכה לעיר היפהפייה, אלא גם היינות המיוצרים בה.

השבוע התאחדו כל הנספחים הכלכליים של כל השגרירויות הזרות בארץ בבית אמריקה בתל־אביב, עלו לקומה האחרונה של הבניין, למיסעדה ושם כובדו ביינות מתוצרת איטליה. ליד היינות היו שני גושי גבינת פרמזן, איטלקית כמובן. בין המוזמנים היה שר־התיירות **אברהם שריר**, שלא טעם אף טיפה מהיין, לעומתו אשתו שטעמה מן היין והגבינה. שר־התיירות שוחח עם השגריר האיטלקי ואחרי 15 דקות עזב את המקום. הוא לא לגם מהיין מחשש פן יצלמו אותו שותה יין מתוצרת־חוץ, בעוד שהמדינה שוקעת באינפלציה נוראית. אבל עוזרו של שר המיסחר והתעשיה, **נח שני**, שתה.

המתנגד עוזרו של שר המיסחר והתעשיה, נח שני, לגם מהיין המיובא.

הסוכן מייבא היינות מפירנצה, אריק סגל, לוגם מהיין שהוא מייבא מאיטליה.

אייזנברגית בתו של המיליונר שאול אייזנברג, תרדי אליסה.

(המשך מעמוד 29)

מסלול יסורים כמו זה שאני עברתי. הפוליטיקאי של שלום־עכשיו עושה חיים משוגעים. הוא עושה הפגנה, בא, צועק, והולך הביתה. זה מתחיל בזה ונגמר בזה. לא מצע, לא צבירת כוח. פוליטיקה דה־לוקס.

הבעייה היא שסוג כזה של פוליטיקה אינו יעיל לאורך זמן, להשגת מטרה מסויימת, והראייה — רוב מנהיגי שלום־עכשיו רוצים להיות בפוליטיקה. דדי צוקר, עומרי פרן ויולי תמיר חיפשו דרך להיות חברי־כנסת, אבל אני לא מכיר חברי־כנסת שמחפשים להיות מנהיגי שלום־עכשיו.

● אתה מאמין שאילן היו נותנים לכמה חברי־כנסת להנהיג את שלום־עכשיו הם היו אומרים „לא תודה"?

צלי רשף היה חבר לישכת המישמרת הצעירה. הוא החליט להיות בשלום־עכשיו. הוא מאמין שזה יביא אותו לכנסת יותר מהר. אני לא מאמין שזו הדרך האמיתית. אני לא רוצה להנהיג תנועת מחאה, לא רוצה למחות, רוצה להציג דרך שהמיפלגה תאמץ.

● ואתה אוהד של שלום־עכשיו?

כולם יודעים שאני תורם בליינד לשלום־עכשיו. אני כל הזמן בקשרים איתם.

● אז איך זה שלא השתתפת בעצרת הזיכרון ובהפגנה במלאת שנה לרצח אמיל גרינצוויג?

כאתי למישמרת המחאה יום קודם לכן. האמת היא שלא נסעתי לירושלים בגלל סיבה פרוזאית. אשתי רוצה אותי קצת בבית. אני מוכרח לוותר על משהו.

סנינה: אפילו שימעון פרס לא יוצא מהבית בלילות שישי, רק חיים לא יודע להגיד לא. הוא אף פעם לא מסרב להרצאה או לערב ראיונות. הוא כמעט לא נמצא בבית.

חיים: אף אחד לא חושד בי שאני לא מסמפט או לא תומך במה שנאמר בהפגנה.

● מאז הדור של יוסי שריד, עדי אמוראי, מיכאל בר־זוהר, נאוה ארד ואחרים, לא קיים דור צעיר במיסלגת העבודה. למעשה, אתה הצעיר הבולט היחידי מבני הדור החדש. איך אתה מסביר את זה, במיוחד לאור העובדה שהליכוד משופע בחברי דור צעיר, המיוצגים בצורה מכובדת בכנסת?

זה טבעי שבגילאים שלי לא זוכים לפירסום. הבעיה של הדור שלי היא, שלמרות שאנחנו לא בשילטון הגיעו למיפלגה אנשים רציניים — שגרירים, קציני צה"ל, אקדמאים — והם זכו לפירסום ארצי בתחום שלהם, וכשאתה הולך להתמודד עם אחד כזה ואתה צעיר ואנונימי, זה קשה מאוד. זו הסיבה האובייקטיבית. הסיבה הסובייקטיבית היא ששיטת הבחירות הקיימת במיפלגה מקדמת את מי שקיים. הוועדה המסדרת פועלת כך, שמי שישנו קשה מאוד להוציאו, ולהכניס מישהו צעיר יותר תחתיו.

המהפך הגדול בחירות חל ב־1977 עם שינוי שיטת הבחירות להליך דמוקרטי. אז החלה הקפיצה הגדולה של הצעירים, כמו רוני מילוא, משה קצב ומאיר שטרית והאחרים, יש להם כעת בכנסת חמישה חברי־כנסת צעירים, וזה בזכות שיטת הבחירות.

אצלנו יש אנשים צעירים ברמה גבוהה בהרבה מזו של חברי־הכנסת של חרות, אבל הם לעולם לא יוכלו להגיע לכנסת, אלא אם שיטת הבחירות של נציגי המיפלגה לכנסת תשתנה.

● אומרים עליך שאילמלא יוסי שריד, שקשה מאוד לגנוב ממנו את ההצגה, היית בוודאי פעיל יותר בכל הקשור בחרין וביטחון.

זה לא נכון. יוסי הוא חבר מאוד טוב שלי ואני לא רואה בו בן תחרות. אני מאוד אוהב את התחום שאני עוסק בו. אני תורם תרומה שאפשר לגעת בה יום יום, שעה שעה. בשבוע האחרון הכנסתי לאוצר המדינה מאות מיליוני שקלים.

● אתה עומד לקנות את עולמך בזכות מאבקך בבנקים.

אני לא נאבק בבנקים. אני נאבק באופן עקרוני בעושק האזרח. מהרגע הראשון שנכנסתי לוועדת הכספים, נתקלתי בעובדה שהממשלה לא מגינה על האזרח מפני הגופים החזקים במשק. בכל פעם שגוף חזק הגיע להסכם עם הממשלה, האזרח נפגע. הבאתי את זה לדיון והקמתי רעש.

אני לא רוצה להשתחצן ולהגיד שבגלל הצעקות שלי הבנקים לא ישנים בלילות, אבל אני גורם להם בעיות.

רק השבוע השתוללתי בוועדת הכספים, בגלל העניין של מס־הנסיעות. בחוק הקודם כתוב שהבנקים צריכים להעביר לאוצר את מס־הנסיעות תוך שלושה ימים. אמרתי — רבותי, אנחנו מפעילים מס־נסיעות כדי להגדיל את רווחי הבנקים ואין לזה הצדקה. תורידו את מועד העברת הכספים ליומיים. לא הסכימו. ברוב חוצפתם שינו את החוק לשלושה ימי עסק, כך ששבת וחג לא נכללים והבנקים יכולים לעשות רווחים מכספי האזרח. התחלתי להשתולל. אתם מעלים את מס־הנסיעות, כדי להכניס כסף לאוצר־המדינה ומי שמרוויח זה הבנקים. זה הרי טרוף־הדעת.

לא הצלחתי לשנות את החוק, אבל אני מאמין שבמליאה אצליח להעביר את זה. ביוזמתי ידונו בדרכי העברת כספי המדינה מהבנקים לאוצר. ביוזמתי הוקמה ועדת מישנה לענייני בנקים. הבנקים גובים, לפי החשבון שלי, מאה מיליון דולר עבור גביית תשלומים עבור המדינה, אז מה פיתאום הם לוקחים מהאזרח עמלה? אם הייתי במקום הבנקים, הייתי נוהג בהגינות והייתי עושה הנחה לכל מי שמשלם דרכי. ידוע לי, שלקוחות גדולים, המשלמים מע"מ דרך בנקים, עושים הסכמים מיוחדים עם הבנקים. בסך־הכל זה משתלם לבנקים לגבות כסף עבור המדינה, אז שלא יבלבלו את המוח ויבכו שזה מיטרד. הם עושים על זה הון עתק.

אני מנהל מאבק לא נגד הבנק, לא נגד רקנאטי או יפת או בינו צדיק, אלא לטובת האזרח, שלא יעשקו אותו. הנה קניתי כורסה מחברת רהיטים, שילמתי ב־1 בחודש גם את המע"מ. החברה היתה צריכה להעביר את המע"מ לאוצר המדינה, רק שם אספקת הסחורה, כלומר חודש לאחר מכן. במשך הזמן הזה עשתה החברה עם כספי המע"מ כבתוך שלה והרוויחה הון־עתק על חשבון המדינה. אילו היה קיים מיסחר הוגן, לא היו לוקחים את תשלום המע"מ, אלא ביום קבלת הסחורה.

הבאתי לשינוי החוק והשינוי הזה יכניס כסף רב לאוצר־המדינה. זה הורג אותי שהחברות

רמון בילד ביסו
ילד אחד, מתוך מאה, שהצליח

הגדולות עושות כסף על חשבון המדינה, ואת האזרח הקטן השכיר לא שואלים. לוקחים ממנו מס־הכנסה ומע"מ, והחברות הגדולות נהנות מהפרצות בחוק.

● אם אנחנו עוסקים בבנקים, מה ההבדל, לדעתך, בין „בנק הפועלים" ו„בנק דיסקונט"?

אין הבדל, פרט לבעלים. פה שולטת חברת־העובדים ופה שולט רקנאטי.

● ומה ההבדל בין חברת־העובדים ובין רקנאטי?

מה שקרה בחברת־העובדים, זה שהקשר בין המיפלגה, ההסתדרות וחברת־העובדים רופף מאוד, והמנהלים מתנהגים כאילו הם הבעלים, כאילו הם רקנאטי. כל מנכ"ל רואה בקונצרן שאותו הוא מנהל אחוזה פרטית, וכך הוא מנהל קרבות נגד מנכ"ל אחר של חברת־העובדים, כאילו היו שתי חברות מתחרות, ואין ספק שגם הפרשייה האחרונה היא תוצאה של ההתנהגות הזו.

● מה קרה ב„חברת־העובדים", לאן נעלמה האידיאולוגיה שעליה הוקמה?

חלה התרחקות ממה שהינחה את מייסדי חברת־העובדים. לדעתי, העובד בחברת־העובדים יותר מנוכר מההנהלה, מאשר עובד בחברה פרטית. המיפעל מתנהל על פי כללי ניהול קפיטליסטיים. אני לא טוען שחברת־העובדים צריכה להפסיד, אבל הרווח לא צריך להיות המטרה העיקרית.

● אתה יכול לשים אצבע מדוייקת על ההבדל בין דור המייסדים של „חברת־ העובדים" ובין דור המנהלים הנוכחי?

הייתי אומר, שכמו שבפלמ"ח היה מפקד צבאי וגם פוליטרוק, כך גם בחברת־העובדים צריך להיות מנהל ופוליטרוק. הפוליטרוק בפלמ"ח הסביר לחיילים בשביל מה הם נלחמים, והזכיר להם את טוהר הנשק. בחברת־העובדים חסר הפוליטרוק, בעיקר ברור הנוכחי.

● אם „חברת־העובדים" היא עסק ככל עסק, אז בשביל מה צריך אותה ומדוע לא לפרק אותה?

אני חושב שקיומה של חברת־העובדים חשוב. בתנאי, שהיא תתנהל על בסיס סוציאליסטי. כפי שזה מתנהל היום, קיים סימן שאלה בין השם חברת־העובדים או חברת המעבידים.

● איך אתה רוצה „חברת־עובדים" אידיאולוגית, כאשר מצניחים אליה מנהלים, שלא באו מטעמים אידיאולוגיים, כמו למשל גזרי גזית, שהצטנע ל„בנק הפועלים" מבחוץ?

אני לא אומר שלא צריך להצניח מנהל טוב מבחוץ, אבל מנהל שבא לחברת־העובדים, צריך לדעת שלא יכול להיות מצב כמו זה של איתן אבניאון, שפרש מהסכנה וקיבל 120 אלף דולר פיצויים. זה לא יכול להיות, כי זו חברת־עובדים ולא עסק פרטי. לא יתכן שלמנהל בחברת־העובדים יהיה נתק מאידיאולוגיה, אחרת קורה מה שקורה.

אני לא מוכן שלא יהיה קשר תנועתי בין הבנק והקונצרן ובין התנועה במובן האידיאי, כי אחרת תנועת העבודה משלמת את המחיר. לכן צריכה לבוא מהפיכה רדיקאלית בכל הקשור לחשיבה בחברת־העובדים. אין דרך אחרת להתגבר על הניכור, אלא אם נותנים לעובדים עצמם אחוזים מסויימים מריווחי החברה שבה הם עובדים. ואני מציע 50%. זה הדגם האמיתי לקואופרציה ואז העובדים יהיו אחראיים, יגישו שיכות. לצערי הרב, עד שנות ה־50 היתה חברת־העובדים דגם להצלחתו של משק קואופרטיבי. מכל העולם היו באים נציגים ללמוד את התופעה.

מאז, בארצות המערב העסק מפותח הרבה יותר מאשר אצלנו. נפתלי בלומנטל ואני הצענו חוק המבוסס על חוק גרמני, שבכל מיפעל שבו יותר מ־200 עובדים, תהיה נציגות של עובדים בהנהלה. איפה נתקעה הצעת החוק?

● בהסתדרות?

בדיוק. המערכת הפכה לגוף הנושא את עצמו, שלא משרת את מטרת התנועה.

● אבל מכניס כסף.

מכניס כסף, והציבור חושב שאם יש בעיות בבנק הפועלים, הן מוליכות למיפלגת העבודה, וזה לא היה ולא נברא.

■ ■ ■

● איזה נזק, להערכתך, תגרום סרשת לוינסון למיסלגת העבודה?

הנזק כבר נגרם, ומה הפלא? מה ההבדל בין הפנינקס והסנה? אלפרד גולץ יושב־ראש חברת הביטוח הסנה מתאם עמדות עם חכמי, נגר נציג הוועדה להגנת זכויות הצרכן. איפה נשמע דבר כזה? אף פעם לא היה דבר כזה בעבר! לזכות המשק התעשייתי של חברת־העובדים יש לציין, כי אף פעם לא ישבו בהתאחדות התעשיינים, וכור זה לא דבר קטן. אבל הסנה הולך יד ביד עם חכמי, ונגר מי?

● אתה נבנם ראש בראש עם גופים בעלי השפעה. איך זה עשוי להשפיע על הקאריירה שלך?

כבר עכשיו יש כאלה שאומרים לי שידאגו שלא אהיה בכנסת הבאה. להתעסק עם קונצרנים כאלה שיכולים לקנות כל אחד בקלות זה לא קל.

● איך יכולים גופי הענק האלה לקנות כל אחד?

את יושבת עם ארנסט יפת בארוחת־צהריים. הוא מזמין אותך, כי את חברת־כנסת, חברה בוועדת־הכספים. זו היתה ארוחת־צהריים טובה מאוד. אחר־כך בוועדת־הכספים לא נעים לך לצעוק עליו, כי התיידדתם במיסגרת ארוחת־הצהריים והוא שילם את הארוחה.

● ואתה לא ירשב עם אנשים כמו ארנסט יפת לארוחת־צהריים?

אין לי בילוי חברתי עם האנשים. בוועדת־הכספים הציעו לערוך דיון באחד הבנקים. אמרו שיתנו לנו ארוחת־צהריים. התנגדתי. אמרתי שאם יתנו לנו ארוחת־צהריים, תהיה אווירה חברתית וזה לא יהיה נכון לגבי עבודתה של ועדת־הכספים.

אז מה אמרו לי החברים? אתה עוד צעיר. אתה לא מכיר את עובדות החיים. אתה עוד תלמד.

● ואיך אתה מרגיש כשהם מתייחסים אליך כך?

לא נוח. יש ביקורת קשה עלי בהסתדרות, בחברת־העובדים, על זה שאני מטפס על הבנקים, וזו בעייה. הרבה יותר נעים להסתובב בחברת שועי הארץ ומנהליה, מאשר להילחם בהם. יכול להיות, שאם אשב 12 שנים בוועדת־הכספים, אשתנה. זה רק אנושי.

● יתכן שיש בזה איזושהי בתרי־לוית?

פעם נסעתי עם אישיות טלוויזיונית, ואותה אישיות אמרה לי — חיים, שרק לא תאבד את הבתולים. אבל בסופו של דבר, רוב בני־האדם מאבדים את בתוליהם.

(המשך מעמוד 37)

אריה

הוא המרכז בכל חברה, בכל חדר ובכל מקום. הוא אוהב חברה, אך זו רצוי שתהיה מכובדת ועונה על הדרישות. אם שכחו לשים לב אליו בחברה הוא נפגע אך אינו מסתיר זאת. הוא לא מאלה ששומרים זאת 20 שנה בבטן. כולם ידעו מייד שהוא נפגע. חשוב לתת לו את הכבוד הראוי לו. הוא זקוק לאורות הבמה. סוף סוף הוא המנהיג. אנשים בדרך־כלל אוהבים אותו. הוא נדיב, טוב לב, פתוח ומוכן לעזור, לתת ולתרום אם רק נחוץ. הוא מחלק מחמאות וללא קמצנות וללא ספק ישמח עוד יותר לקבל כאלה. הוא נאמן ואפשר לסמוך עליו כחבר לעת צרה.

בתולה

חיי חברה סואנים וסוערים – זה לא הסיגנון שלהם. אם כבר חברה, אז עדיף שיהיה זה חוג מצומצם ושקט. אך גם חוג כזה אינו מביא עימו את המנוחה והשלווה, שאותן מחפשים בני המזל. ללא חברה זה מדכא, אבל החברה מעיימת ומפירה את השקט. שכן, בני הבתולה חשים צורך מיידי לשרת, לעזור, ולקחת חלק פעיל בשיחה. רגש החובה אינו מניח להם לשבת מהצד.

חשוב להם שאנשים ירגישו בנוח. בכושר המשחק שלהם הם מושכים ומרתקים את הסביבה, וללא כוונה להתבלט – הם הופכים להיות המרכז. זאת, תוך כדי מבט ביקורתי ובוחן. כל מה שלא בסדר – נמדד, נרשם וייצא לאור מאוחר יותר, לעיתים על־ידי רמז עוקצני.

מאזניים

עבור בני מאזניים הידידות היא צורך. יש להם המון חברים. כולם מוזמנים הביתה ומתקבלים באדיבות, חמימות ונועם. הם מכירים את כל העולם, נהנים לתת ושמחים לעזור. יש להם סבלנות לשמוע את הצרות והבעיות של כולם. אך להתקרב אליהם באמת זה כמעט בלתי אפשרי. ברגע שתשאל שאלה אישית מדי תקבל תשובה מעורפלת והנושא יוחלף. כשסוף סוף נדמה לך שהצלחת להתקרב באמת, מופיע לו לפתע מישהו אחר המתקבל במאור פנים והתלהבות כפי שאתה התקבלת לפני רגע, יום, או שנה.

עקרב

חיי חברה לא נוצרו בדיוק בשבילם. הם סגורים ואינם נפתחים. אך אחד לא יודע עליהם דבר. אפילו לחבריהם הטובים הם בגדר חידה. הם כן אוהבים חברה. אך הם מאד ביקורתיים ואינם מוכנים לבזבז זמנם על אנשים שאינם מוסיפים להם דבר. הם רגישים ונפגעים בקלות. לא שוכחים ולא מראים. אם יעלמו לפתע, זה לא יהיה במקרה או מתוך שיכחה, פשוט נקמה פרטית. יש להם מעט חברים אך אלה מסורים, נאמנים ובאלה אפשר לבטוח.

קשת

הם פתוחים, גלויים ואוהבים חברה מגוונת. אינם ממיינים את ידידיהם לפי דת, גזע, צבע, גיל או מין. ברגע שהם פוגשים באדם מעניין שמתמצא בשטח שהם אינם מכירים, הם נמשכים אליו כפרפרים לאור. הקשרים שהם יוצרים אינם מאריכים ימים. חוסר הטקט שלהם גורם לאי נעימויות ומבוכה. אלה המוכנים לסלוח להם ימצאו בהם ידידים מעניינים ופתוחים הנותנים הרגשה של חופש ואינם נתפסים לחישובים קטנוניים.

גדי

מזל זה אינו מייצג את הטיפוס החברתי דווקא, בדרך־כלל הם נחשבים לבודדים ולמתבודדים שבגלגל המזלות. וזאת לא מרצונם או מבחירתם האישית. זה קורה להם בעיקר בגילים הצעירים יותר. מאוחר יותר הם ילמדו איך לקנות להם ידידים. רצוי שלאלה יהיה מעמד מכובד ואיזה שהוא שם מוכר בציבור. לזכותם יאמר שכשהם מתיידדים הם מסורים, נאמנים, שומרים סוד ומוכנים לעזור לחבריהם בכל עת שאלה ייזדקקו לכך. אולם רגישותם וחשדנותם פוגעת לא פעם בקשרים. הם נוטים להאשים, לנתק ולהרוס את הקשרים –לפעמים רק בגלל חשדנות שאינה מבוססת דייה. כך קורה שתקופות ארוכות הם נאלצים לעבור בבדידות וללא חברה.

לוינסון נגד כל השאר

ישראלית בשדה אחרי טיסה של 24 שעות הגיעה ירדן זכתה בקבלת־פנים נלהבת בנמל־התעופה, וצווארה עוטר בזרי פרחים.

התחרות הבינלאומית שהתקיימה ב־31 בינואר, הופקה על־ידי דיק קלארק, אחד ממפיקי ומגישי תוכניות הטלוויזיה הידועים והמוכרים ביותר בארצות־הברית. את התחרות הפיק עבור רשת הטלוויזיה אי־בי־סי.

תחרות זו היא הראשונה מסוגה, והשתתפו בה 21 מועמדות מרחבי העולם. ירדן היתה המועמדת מיספר 21.

סיפרה ירדן:

הגעתי להוואי אחרי טיסה רצופה של 24 שעות. בנמל התעופה בניו־יורק שבו חנינו בדרך, הצטרף אלי, לפתע, רפי שאולי, חברי, שהגיע לפני לניו־יורק. המשכנו ביחד ללוס־אנג'לס, ומשם להונולולו.

כשירדנו מהמטוס, הונחו על צווארנו זרי־פרחים, עם בירכת מאהלה, וכשראיתי את המקום, הבנתי למה אנשים אומרים, שכשאלוהים חשב על גן־עדן הוא חשב על הוואי, זאת מין אמריקה של המיזרח־הרחוק.

„התגוררנו בהילטון הוואי ווילג', מלון המשתרע על שטח ענקי הטובל בצימחייה טרופית. כולל שלושה בניינים. רפי אמנם התמקם באותו מלון, אך כאן נכונה לו אכזבה קשה, הוא לא הורשה אפילו להתקרב לחדרי, שבו התחלקתי עם נערה נוספת. לכל היותר התירו לו לשוחח איתי מדי פעם בטלפון. היינו מוקפות בבנות לוויה ששמרו עלינו כמו על נסיכות.

רפי התעצבן נורא, ולמחרת עזב את המלון ונסע לאי מאווי. למזלו פגש שם ידיד שלו, מאיר טפר, ישראלי בעל חנויות טד לפידוס בניו־יורק ולוס־אנג'לס, וביחד בילו שם שבוע, בחופשה משגעת. אני, לעומתם, נשארתי לעבוד, וזו הייתה עבורה קשה ממש.

הבלונדית היחידה

וסענו לפני צוות של שיבעה שופטים שלוש פעמים, כשבכל פעם הקטע המיוחד מצולם לטלוויזיה. מאוחר יותר, ערכו את הקטעים השונים על כל אחת מהבנות, והגישו בסיום סירטון קצר על כל אחת מהמועמדות.

החלק הראשון היה ראיון אישי עם כל אחת מאיתנו. נשאלתי על־ידי השופטים מהיכן הצלקת, השבתי בחוצפה שאינני יודעת מאין שאבתי אותה, כי היא מהווה חלק מהאישיות שלי, והעובדה שאני נמצאת כאן, לפניו, מדברת בעד עצמה.

בחלק השני הופענו בבגדי־ים. זכיתי במחמאות, כי היה לי בגד־ים משגע בצבע בורדו, שתוכנן על־ידי גדעון אוברזון. המיבחן השלישי היה בהופעה בת 30 שניות לפני מצלמה, ובה ניבחנו כישורנו להופיע בצילום רוגמנות או פירסומת.

במהלך עשרת הימים שקדמו לערב הבחירה, בחרו השופטים את 10 המועמדות שיעלו לשלב הבא, אך לנו לא נאמר דבר. רק ביום הסיום, על הבימה עצמה, יחד עם הקהל כולו, גילינו מי מאיתנו תעלה לשלב הבא, ומי פורשת בשלב המוקדם.

בהיותה בת 9, כאשר נפצעה אנושות בפניה, איש לא ניבא לירדן לוינסון עתיד של יפהפיה זוהרת.

ירדן הקטנה שיחקה על המירכה ליד ביתה. היא לא הבחינה בפועל הבניין שהתקרב אליה ובידו מוט ברזל ארוך וחד. הפועל אף הוא, כנראה, לא הבחין בירדן המשחקת לתומה, והמוט חדר ללחייה של הילדה.

בתחילה חששו לחייה. אביה, רופא־העיניים, הבהיל את בתו לבית־החולים והפקיד את הטיפול בה בידי טובי הרופאים.

ירדן לוינסון הגיעה לתואר הסגנית השניה בתחרות „הנערה היפה ביותר בעולם" בהונולולו

עבר זמן רב עד שהצלקת שהלכה ונטשטשה, איפשרה ליופיה הזוהר של ירדן להיראות.

אחרי כ־10 שנים לא הפריעה הצלקת לנערה להתפרסם בישראל כיפהפיה. עברו עוד שנתיים, והיא זכתה בתואר סגנית שניה של הנערה היפה ביותר בעולם.

ירדן לוינסון חזרה לישראל במוצאי־שבת מהונולולו, הוואי, ומביקור בארצות־הברית. בתחרות בהונולולו נבחרה לסגנית השניה.

לעיני 50 מיליון במשך 10 ימים צולמו כל המועמדות, ונערך סרט על כל אחת מהן. הסרט צולם והוצג לפני הופעתה של כל מועמדת, בערב האחרון של התחרות.

ירדן זכתה במחמאות, בעיקר בקטע שבו הופיעה במחול אירובי. „הבעיות העיקריות שלי היו כשהייתי צריכה ללכת על עקבים, בהופעה בבגד־ים," סיפרה לוינסון משחזרה לארץ כסגנית שניה של הנערה היפה בעולם.

שלוש הזוכות שלוש המועמדות שנבחרו אחרי 10 ימים על־ידי שבעה שופטים היו: מימין ירדן לווינסון משיראל, שזכתה מאוחר יותר במקום השלישי; באמצע ז'קלין דה־לה־וגה, דוגמנית יפהפיה שחורת־שיער ממכסיקו, שזכתה במקום השני, ומשמאל דבי ברט, דוגמנית־צמרת מבריטניה, שזכתה בתואר "הנערה היפה ביותר בעולם". ההצבעה הסופית נעשתה באמצעות הטלפון על־ידי הקהל, והוא שקבע מי המאושרת שזכתה בתואר הנערה היפה בעולם, באלפי דולארים, ובמתנות רבות נוספות.

(המשך מעמוד 63)

בכל עשרת הימים הראשונים, דאגו שנופיע בצורה אחת, ובאותן התילבושות שסופקו לנו, תילבושות הוואי. אגב, היה מצחיק שדווקא הישראלית בין המועמדות היתה הבלונדינית היחידה ביניהן. על העבודה הקשה פיצו אותנו בארוחות מטרפות שבהן כללו כל מיני פירות טרופיים, לובסטרים, שרימפס, מיצים ניפלאים, והכל מוגש בצורה אכסוטית מאוד, עם עלים ופרחים.

הוזמנו לארוחה אצל המושל של הוואי, סעדנו על יאכטות מפוארות, אך למרות כל ההילולה, כשחזרתי ארצה, גיליתי שאיבדתי שני קילוגרמים ממישקלי בנסיעה זו, יצאתי כשמישקלי 48 קילוגרם, וחזרתי עם מיטען חסר, רק 46 קילוגרם.

כשהגיע ערב התחרות, ההתרגשות היתה גדולה, כי דיווחו לנו שייצפו בתחרות 50 מיליון צופים מחוף לחוף בארצות־הברית. התחרות נערכה באמפיתיאטרון המקומי. הבימה היתה מקושטת בתיפאורה ענקית של פרחים טרופיים, באמצע הבימה בריכת שחיה, שממנה קיפצו דולפינים בזמן המופע. הטקס החל כש־60 ילדים מקומיים מקבלים את 21 המועמדות שעלו על הבימה.

מה שעודד אותי היה, שיכולתי לראות בשורה השניה של הצופים, את אבי ואימי, שהגיעו במיוחד מישראל, אחי איציק שהגיע מלונדון, ולצידם יושב רפי, שזוף וחגיגי.

היו רגעים בתחרות, שפשוט ריברתי אליהם, וזה עזר. כל מה שרציתי, היה להיכחר לאחת מעשר הבנות שעלו לשלב השני, כי חשבתי שזו תהיה בושה רבה לחזור הביתה ללא

חבר צמוד בתחרות השתתפו 21 מועמדות, אך רק את ירדן ואת המועמדת הבריטית ליוו החברים האישיים. רפי שאולי ליווה את ירדן בתקופת התחרות. משמאל: ירדן בחזרות.

שום הישג. השופטים התחילו לקרוא את שמות עשר הבנות שעלו לשלב הבא, היה נדמה לי שכל־כך הרבה שמות שמעתי, ששמי כבר לא ייכלל, אבל לפתע קראו בשמי, והרגשתי נפלא.

עכשיו החל חלקה השני של התחרות, אף הוא בן שלושה שלבים. הודיעו לנו, עוד לפני צאתנו לתחרות, שעל כל מועמדת להכין קטע של מחול אירובי. את הקטע הכנתי בארץ, בהדרכתו של נימרוד דרייפוס ולורה, מאמנת הספורט של מלון הילטון. כולם אמרו לי אחרי המופע, שהופעתי במחול האירובי היתה הטובה ביותר.

הרגשתי שם נפלא. כי הופעתי עם נעלי־התעמלות, ותילבושת ריקוד. ניגעתי את הצופים ואת השופטים כששילבתי 8 כפיפות־שמיכה בתוך התרגילים, כשהקהל כולו מונה בקול־רם את מיספר הכפיפות. אני מסוגלת לעשות 30 כפיפות כאלה בלי בעיות.

אחר־כך החל הקטע הפרובלמטי ביותר: הופעה בביגדי־ים על עקבים. מיים למדתי ללכת על עקבים, מעולם לא צעדתי על בימה לפני כן, יש לי ניסיון בדוגמנות צילום בלבד, כל יתר המתחרות הן דוגמניות מיקצועיות, ויודעות יפה כיצד להתנועע על בימה, או לצעוד עם נעליים עם עקבים גבוהים. איך שהוא עברתי את השלב הזה.

אחר־כך הופענו בשמלות־ערב ארוכות, שנתפרו במיוחד עבורנו. כמה חבל שלא הופעתי בשימלת־הערב שנתפרה בשבילי במיוחד על־ידי תמרה.

יהדות גולשת

דגיעה העת שבה היו השופטים חייבים להחליט מי הן שלוש המועמדות הסופיות. תוך כדי הזמן שניתן להם לדיון והחלטה, הופיעו על הבימה עשרות רקדניות הולה, במופע אקסטראוגנטי.

אז הגיע הרגע, והשופטים הכריזו על המועמדות הסופיות. ניבחרה נציגת בריטניה דבי ברט, דוגמנית מהידועות ביותר בארצה. גובהה 175 ס"מ, יפהפיה ממש, וגבוהה ממני ב־10 ס"מ. השניה נבחרה ז'קלין דה־לה־זוגה ממכסיקו, אף היא דוגמנית גבוהת־קומה, עם שיער שחור ארוך כעורב. ואני?

עתה עבר שלב הבחירה לצופים מחוץ לחוף. השיטה היתה פשוטה. לכל אחת משלושתנו ניתן מיספר בן כמה ספרות, הצופים נתבקשו לחייג את המיספר של המועמדת שבה בחרו, אחרי הקידומת של הטלפונים בהוואי. כך, למשל, אילו רצה מי שהוא לבחור באנגליה, חייג בטלפון את הקידומת של הוואי, והמשיך לחייג את המיספר שניתן לה. בתום ההצבעה הסתבר שהשתתפו בה יותר מרבע מיליון צופים: הבריטית זכתה ב־50% מהקולות, המכסיקנית זכתה ב־26%, ואני ב־24%.

הזוכה הבריטית הוכתרה עם זר־פרחים לראשה בצבעי סגול־כחול; ב־25,000 דולר; במכונית לבנה פתוחה; בפרוות מינק, שעל ביטנתו נרקם: „הנערה היפה ביותר בעולם"; בטבעת יהלום רצינית; בכרטיס־טיסה לחודש חופשי, כולל מלונות, לכל מקום בעולם שתחפוץ.

הסגנית הראשונה, המכסיקנית, זכתה ב־7,500 דולר, ואני זכיתי ב־5,000 דולר.

מייד בתום התחרות ניגשה אלי, מאחרי הקלעים, אשה בלונדינית רזה ומטופחת ואמרה לי: „רציתי לומר לך שהצבעתי עבורך ולדעתי את הנערה היפה ביותר בתחרות." עד שהזדהתה לא העליתי ברעתי שזוהי השחקנית המפורסמת לנה טרנר.

אחרי התחרות נערכה מסיבה מפוארת בפנטהאוז של מלון פלזה. זה המקום הגבוה ביותר בעיר, המשקיף על כל האורות המרצדים של האיזור. הייתי מאושרת. קיבלתי עשרות טלפונים מיהודים, הרגשתי שיהודות גולשת אלי ועוטפת אותי באהבה.

שולמית יריב ■

השופטת השחקנית ההוליוודית לנה טרנר היתה בחבר־השופטים, מייד אחרי התחרות מיהרה לירדן ובישרה לה, שהיא הצביעה עבורה, כי לדעתה היא הנערה היפה ביותר בתחרות.

(המשך מעמוד 11)

כימיקלים ומיפעלי המלח בעתלית; האחים עופר, בעלי חברת ספנות; בניו של חיים ליבוביץ מעץ הזית) ושני אנשי־עסקים צעירים, יורם אלמוגי ויוסף ורדי.

נראה כי החברה הוקמה למטרה אחת בלבד: רכישת חברת הדלק סונול. בנק הפועלים נתן את המימון לעיסקת הענק וכתמורה גם מכרו בעלי המניות 26% ממניותיהם לאמפ"ל.

דוח ארליך

מיסמך בן שמונה עמודי מכונת־כתיבה (כ־4000 מילה) שהוכן, לפני ארבע שנים, על־ידי מי שהיה פקיד בכיר בבנק־הפועלים, עבור שימחה ארליך, אז סגן ראש־הממשלה. הדוח החמור, המסתמך על עובדות בלתי ניתנות לעירעור, מספר על מיקרה אחר מיקרה של הרקת בנק־הפועלים מנכסיו לטובת משקיעי אמפ"ל הזרים.

הדוח נגנז, כנראה לפי בקשתו של מנחם בגין, שהיה אסיר־תודה ללוינסון על שהוציא את חירות מן הבוץ של קרן תל־חי.

שני מישפטים האומרים את הכל והמופיעים בסיכום הדוח: „אמפ"ל הפכה... משאבת־ענק שכל תכליתה היא יצוא־הון משליטת מדינת ישראל ואזרחיה לידי תושבי־חוץ" ו„נמסרו לתושבי־חוץ זכויות־קניין בנכסים

חוקר זיגל
מאחורי סורג ובריח

רבים מידי תושבי ישראל, ללא תמורה נאותה."

דיווידנדה

הרווח לבעל המניות על השקעתו. בנק־הפועלים לא יכול היה לצפות לדיווידנדה גדולה מאמפ"ל בגלל חלוקת המניות באמפ"ל, שבה ניתנו לבנק־הפועלים מניות־הצבעה בעיקר, שעה שהמניות המזכות בדיווידנדה ניתנו למשקיעים הזרים. אבל גם נוכח עובדה זאת היתה הדיווידנדה של בנק־הפועלים בשנת 1980, למשל, מגוחכת — 16,600 דולר — ולא הרבה יותר טובה שנתיים יותר מאוחר, ב־1982, כאשר שולמה לבנק מאמפ"ל דיווידנדה של 200 אלף דולר.

דיקנשטיין, אברהם

האיש שיסד את אמפ"ל בשנת 1941 ואחרי שנפטר, בשנת 1977, בגיל 75, ירש לוינסון את מקומו כיו"ר מועצת־המנהלים של אמפ"ל. דיקנשטיין היה איש המשק ההסתדרותי מראשית ימיו (מאפיה קואופרטיבית בזיכרון־יעקב, הקמת קואופרטיב האוטובוסים דן בתל־אביב) ובעל תפקידים בכירים בבנק הפועלים כמעט מיומו הראשון.

האוזר, ריטה

היועצת המישפטית של בנק־הפועלים בארצות־הברית, פרקליטת־צמרת אמריקאית ממישרד הפרק־ליטים הניו־יורקי סטרוק, סטרוק את לאוואן, שייצגה את בנק־הפועלים, לפני כמה שבועות, בישיבת מועצת־המנהלים של אמפ"ל בנושא פרשת לוינסון, ואשר עמדה בתקיפות על הוצאת החקירה לחוקר חיצוני, עמדה שנתקבלה למרות עוייננותו של יו"ר מועצת־המנהלים של אמפ"ל (ושל בנק־הפועלים) אפריים ריינר, שהקיציב להאוזר רק חמש דקות להשמעת טיעוניה.

האוזר היא יהודיה אמריקאית, המקורבת לנשיאים רפובליקאיים (היא היתה חברת מישלחת ארצות־הברית לאו"ם בימי ממשלת ניכסון והיא כתבה פרק במצע־הבחירות של רונאלד רגן).

האסלבאך, ולטר

איש פרנקפורט, מראשי הבנק פיר גמיין־זירטשפט כחבר המועצה המפקחת של הבנק, ידיד גדול של מיפלגת העבודה ומשתתף קבוע בוועידות שונות בישראל. לפי השמועה, כאשר הוא בא ארצה, בחודש שעבר, בעת ביקור הקאנצלר הגרמני הלמוט קול, נפגש עם לוינסון לשיחה ממושכת.

וייגברג, לורנס

מנהל באמפ"ל וביו־אס־איי גם יחד. איש־עסקים (ביטוח, קרקעות) מבוורלי־הילס אשר בקליפורניה. הוא האיש שקנה את הדירה שבה גר לוינסון בניו־יורק, בבניין הגאלריה ברחוב 57, במחיר של 275 אלף דולר מן החברה הוואדוצית לזם. ב־115 אלף דולר יותר מהמחיר שלזם שילמה עבור אותה דירה, ואחר המשיך והשכיר את הדירה ללוינסון.

ועדת־החקירה הפנימית

הוועדה הסודית שהקים מזכיר חברת העובדים רני רוזוליו, במאי 1983, לחקירת פרשת לוינסון. נבחרו אליה שניים מהדירקטורים (חברי מועצת־המנהלים) של בנק־הפועלים, עמירם סיוון, מנכ"ל תיעוש, הנחשב כאוהד לוינסון, ושרגא רוטמן, מנכ"ל סוכל־בונה, הנחשב כאוהד גזית. הוועדה חקרה במשך תישעה חודשים והסבירה כי החקירה התמשכה בגלל התקף־הלב שבו לקה רוטמן במהלך החקירה.

מימצאי הוועדה נמסרו בעל־פה, ורק בחלקם בכתב, לראשי משק העובדים, אשר החליטו, לפי דרישתו התקיפה של מזכיר ההסתדרות, ירוחם משל, למסור אותם ליועץ המישפטי לממשלה, הפרופסור יצחק זמיר.

ורדי, יוסף

שותפו של יורם אלמוגי בטכנולוגיות, לה היו 9.25% מחברת ההשקעות גרנית הכרמל ובכך, למעשה, של חברת הדלק סונול. איש־העסקים הצעיר ורדי, שבגיל 28 היה מנכ"ל מישרד־הפיתוח תחת השר חיים לנדאו ולאחר מכן נציג כלכלי של ישראל בניו־יורק, לא היה יכול, בדיוק כמו שותפו אלמוגי, לגייס את הכסף הדרוש לרכישת מניות גרנית וביצע עם אלמוגי את עיסקת שטר־ההעברה הפתוח, בעזרתו זכתה, בסופו של דבר, חברת יו־אס־איי שלוינסון עמד בראשה, ב־1,900,000 דולר תמורת השקעה של 18 אלף דולר.

זיגל, בנימין

תת־ניצב במישטרת ישראל וראש מחלקת חקירות־ההונאות שלה, האיש אשר הביא את מיכאל צור ואת אשר ידלין מאחורי סורג ובריח. זיגל קיבל בימים אלה הודאה מראש אגף החקירות במישטרה ניצב יהושע קרתי, לטפל בפרשת לוינסון, אחרי שעניינה הועבר לקרתי מהיועץ המישפטי לממשלה, הפרופסור יצחק זמיר.

(המשך בשבוע הבא)

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גיליון "העולם הזה" שראה־אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, הביא בכתבת־השער "דליה — טרגדיה ישראלית", שירטוט דיוקנה של דליה ליטאי שיצאה מחיי־מישפחה הרוסים ותנועת נוער חלוצית, והגיעה אל רוכבי־העדים של מישפט סריצות שהסעיר את הרחוב. ● תחת הכותרת "שגיריר השיגעון" דיווח עורך השבועון, אורי אבנרי, על שיחותיו בדרך־ארץ. בין האישים שעליהם דיווח אבנרי, ראש־עיריית פלורנץ ג'דהג'להסירה והסילוסוף זאן פול סארטר. ● בכתבה "הבוקר (לא) אימפריציזה" סיקר "העולם הזה" את ביקורו של ראש־הממשלה דויד בן־גוריון בעיר־הסיתות אשדוד. ● הרשימה "למה לא לתרום" הציגה את עמדת המערכת, כנגד המילווה הכפייתי לקליטת עליה. שעליו הכריז השבוע לפני 25 שנה.

בשער הגיליון: דליה ליטאי — טרגדיה ישראלית.

"העולם הזה" 1116
תאריך: 18.2.1959

עבודה עברית — הסתדרות יהודית ★ מאיר הר־ציון מתחתן ★ סקופ של עיתונאי ספורט

מן הפח אל הפחת דליה, בתם של מנהל־חברה ומורה, נעצרה במכון עיסוי, הודתה כי עשתה במכון מעשי־פריצות תמורת תשלום. כאשר חזרה בה מהודאתה־עדותה, היא נתבעה בעוון של עדות־שקר.

העם

תמצית השבוע

קר.

הסתדרות

דת ולאום

"האסיאתים אינם מבינים את זה" קרא ראובן ברקת, איש המחלקה לענייני־חוץ של ההסתדרות. "זה" היה המיבנה המיוחד במינו של ההסתדרות, שעד היום אין בה אף חבר לא־יהודי אחד. הסתדרות פועלים סוציאליסטית, הבנוייה בעצמה על בסיס לאומי־גוע־דתי, אינה יכולה להטיף בהצלחה מוסר לבני אפריקה ואסיה.

מנהיגי מפא"י לא התלהבו לרעיון. במשך שני דורות לחמו מילחמת־גבורה למען עקרון "העבודה העברית", שגרם להוצאת הערבים מתחום החיים הלאומיים העבריים בארץ, רחף את המוני הערבים בארץ לידי המופתי הקנאי. המילחמה למען "עבודה עברית" שקבעה את דמות המישטר הקיים בארץ והעלתה לגדולה את מזכיר־ההסתדרות דויד בן־גוריון, היא שקבעה מראשיתה את דמות ההסתדרות הכללית של העובדים העבריים בארץ־ישראל.

"עקרונית" או לא? מאז קום המדינה, היה קשה יותר ויותר לשמור על מיבנה זה. מול הביקורת החריפה מכל פינות העולם. תחילה ניתנה לערבים הזכות להצטרף לאיגוד המיקצועי. היזומים קיוו כי המבקרים הזרים לא יבינו שההלטה זו לא נתנה לערבים את הזכות לבחור ולהיבחר למוסדות, המכריעים את גורל האימפריה הכלכלית והפוליטית האדירה של ההסתדרות, אחד ממרכזי־הכוח העיקריים בישראל.

גם עתה ניסתה צמרת מפא"י למנוע את המהפכה הבלתי־דעויה. ביום הרביעי בבוקר קם פינחס לבון, מוכ"ל ההסתדרות, במועצת ההסתדרות בבית הועד־הפועל בתל־אביב, ודרש בין השאר להחליט "עקרונית" לקבל את הפועלים ה"לא יהודיים" כחברים בהסתדרות.

כשהתאספו חברי הוועדה המרכזת, היה ברור כי "עקרונית" פירושו דחייה בלתי־מוגבלת. תחת לחץ סיעות המיעוט, ממק"י ועד לעובד הציוני, מחקה הוועדה המרכזת את המילה "עקרונית", החליפה את המונח "לא יהודים" בפסוק "ערבים ובני לאומים אחרים". הצעת מפ"ם, להכניס לחוקה פסוק המתיר חברות לעולים בני 18 ומעלה "בלי הבדל דת ולאום" נדחתה.

כך, אחרי דור שלם, הותר לערבים להיכנס להסתדרות. היה זה אופייני שאיש מבין מנהיגי תנועת הפועלים לא הציע לשנות את שם ההסתדרות ולקרוא לה בשם הלא־גוזעני "ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל".

דרכי אדם

פח לסייר

מאות אנשים, במדים ולא במדים, מילאו באחד מימי השבוע מוסך ריק, באחד ממחנות צה"ל אי־שם בארץ. אריגי־משי בכל צבעי הקשת השתלשלו מהתיקרה כדקורציה לאולם. הגשם, שטיפטף בחוץ, חדר מבעד לחורי גג המוסך, נטף דרך הקישוטים על גבי המיורנים שהיו פרושים על הארץ. אבל הגשם לא הפריע למצב־הרוח. האנשים שרו, שמחו, סיפרו בדיחות והחליפו רשמים זה עם זה.

במוסך סמוך, ניצב המזנון העמוס. שולחנות ארוכים ועליהם נתחי בשר משומר, צ'יפס, פיתות, משקאות. המסיבה העליזה, שבה נכחו כאלף איש, קלחה בשטף. הופעות אמנים, שירה בציבור, ריקודי הורה בשלוש לפנות בוקר, ציינו את מצב־הרוח.

במרכז החגיגה ניצב גבר רזה וגבה־קומה בן 27, לבוש חולצה לבנה, סוודר אפור ומיכנסיים אפורים. מאיר הר־ציון לא נראה כאיש שבמשך השנים האחרונות עמד במרכזם של סיפורים ואגדות לאיי־ספור שהילכו בארץ. היתה זו מסיבת חתונתו של סרן מאיר הר־ציון, עם רותי, בת קיבוצו עין־חרוד.

מחבים להרבה אריות. מאיר הר־ציון היה גיבורן של פרשיות רבות, שלא ניתן לספרן עדיין. שמו התפרסם רק בהזדמנות אחת, שלא היה איש צבא. אחרי שאחותו שושנה הר־ציון נרצחה על־ידי בדואים ירדניים, בשעת טיול בהר־חברון לפני ארבע שנים, נעצר הר־ציון עם מספר חברים כחשוד בביצוע שחיטה של ארבעת הבידואים שרצחו את אחותו. הר־ציון, שהיה אז אזרח, שוחרר מייד אחרי שתבע כי עורך־הדין שמואל תמיר יגן עליו כסניגורו.

כשחזר לצבא הגיע לדרגת סרן, התפרסם כלוחם עשוי ללא־חת, מפקד וסייר למופת, ממעיט לדבר ומרבה לעשות.

מוסדות

אינפורמציה מסגן

הידיעה, אשר הופיעה בראשית החודש בשני יומונים הסתדרותיים דבר ועל המישמר, הפתיעה את עיתונאי הספורט. הידיעה סיפרה כי נבחרת הכדורגל של ישראל הוזמנה למיפגש בינארצי על־ידי נבחרת הכדורגל של פולין. הסקופ, שבו זכו שני היומונים, היה מושלם. הוא כלל את כל הפרטים, אשר איש מעיתונאי הספורט של היומונים לא ידע אותם.

כתבי הספורט, היודעים כי על מיפגשים בינארציים מוסרים דוברי ההתאחדות לכדורגל, במסיבת עיתונאים רישמית בנוכחות כל העיתונאים, התפלאו לדעת, מהיכן השיגו כתבי דבר ועל המישמר את הסקופ.

הם מיהרו לטלפן אל אחד משני דוברי ההתאחדות לכדורגל, ולמן קליאוט, איש מכבי, כדי לקבל ממנו אישור לידיעה. קליאוט, שלא ידע עדיין כי הידיעה פורסמה בשני העיתונים השמאליים, הודיע לכתבים כי אין ביכולתו לספר דבר מבלי להתייעץ ברובר השני, איש הפועל צבי ("האיש בעל הצלקת") ברים.

התאמה עם העסק. היה ברור כי היה זה צבי ברים, סגן הישוב־ראש הבלתי־סימפטי של ההתאחדות לכדורגל, שהדליף את הידיעה לעיתונים המקורבים לו. עיתונאי הספורט לא עברו על העניין בשתיקה. חדשות הספורט החליט שלא לפרסם עוד את שמו של ברים בשום הזדמנות שהיא. זקן עיתונאי הספורט, בן־ציון פט, רתח במאמר שפירסם בהארץ: "מוסד כמו ההתאחדות לכדורגל אינו נכס של איזו אגודה או מיפלגה, אלא קניין ציבורי ואת הידיעות המעניינות יש להעביר בצורה נאותה לכל."

אהרון להב, כתב הספורט של דבר, שקיבל את הידיעה מברים, ומסרה באותו ערב לחברו מעל המישמר, התגונן: "ברים לא סיפר לי שום דבר. במקרה האזנתי לשיחת טלפון שלו, שבה הודיע על קבלת המיברק."

אלא שהדוברים של ההתאחדות לכדורגל לא הרגישו כל צורך להתגונן: בגישה של מנהלי עסק פרטי בהחלט, הודיעו השבוע ברים וקליאוט: "מי שיוצר התאמה אתנו, יקבל אינפורמציה."

בריחות סובייטיות

● רוסי אחד הובא לדין, על שהעליל על שר־החינוך שהוא טיפש גמור. הוא נידון ל־20 שנות מאסר: חמש שנים על הוצאת־דיבה ו־15 שנה על גילוי סוד המדינה.

● היומון פראבדה גיהל תחרות בין קוראיו. פרס ראשון על הבדיחה הפוליטית הטובה ביותר: 20 שנות מאסר.

פסוקי השבוע

● ראש־הממשלה דויד בן־גוריון בפתיחת הקתדרה הצבאית באוניבר־סיטת תל־אביב: "לצה"ל אסור לנחול מפלות."

● העיתון ההודי "בליץ" על חבר־הכנסת יגאל אלון, המבקר בהודו: "יגאל אלון הוא אחד מזיקני ציון, ואחד ממחרחרי המילחמה בארץ־ישראל."

● מזכיר ההסתדרות סינחם לבון, במועצת ההסתדרות: "חברי היקרים ממפ"ם, אחרות־העבודה והעובר־הציוני, והלא כל־כך יקרים ממק"י."

בכל מצב בכל אירוע
אנחנו מקפידים
לצחצח שיניים ב"אלמקס"
חוויה משותפת

"אלמקס" חיסכון! ולא רק חיסכון כספי!
כשהשיניים בריאות אתה חוסך
בהוצאות על טיפולים, סבל וכאבים.

אלמקס -
בריאות לשיניים

טבע

TEVA

טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ
TEVA PHARMACEUTICAL INDUSTRIES LTD

ר"ב אדר א' תשמ"ד, 15.2.84 מיספר 2424 שנה 48 המחיר 180 שקלים (כולל מע"מ)

העולם הזה

ירדן לוינסון שזכתה בתואר סגנית „הנערה היפה ביותר בעולם", אמרה לשופטים:

„הצלקת היא חלק מאישיותי!"